

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VII. 188.

SUNDHETSTILSTANDEN
OG
MEDISINALFORHOLDENE

1922.

70DE ÅRGANG.

(Rapport sur l'état sanitaire et médical pour l'année 1922.)

70IÈME ANNÉE.

UTGITT AV
DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ.

(UN RÉSUMÉ EN FRANÇAIS SE TROUVE PAGE 26*.)

OSLO.

I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1926.

Pris: Kr. 1.00.

Norges Offisielle Statistikk, rekke VII.
(Statistique Officielle de la Norvège, série VII.)

Trykt 1925:

- Nr. 151. Folkemengdens bevegelse 1916—1920. II. Sammendrag. (*Mouvement de la population pendant les années 1916 à 1920. II. Résumé.*)
- 152. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1921. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 153. Landbruksareal og husdyrhold 1924. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1924. Recensement représentatif.*)
- 154. Folketellingen i Norge 1 desember 1920. XII. Byggeskikker på den norske landsbygd. (*Recensement du 1er décembre 1920. XII. Types des petits bâtiments à la campagne en Norvège.*)
- 155. Lønninger 1924. (*Gages et salaires.*)
- 156. Sinnssykeasylenes virksomhet 1922. (*Hospices d'aliénés.*)
- 157. Sjømannsforsikringen 1922. Fiskeriforsikringen 1922. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 158. Folkemengdens bevegelse 1922. (*Mouvement de la population.*)
- 159. Norges jernbaner 1923/24. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 160. Kriminalstatistikk og Kriminell Rettspleie 1921 og 1922. (*Criminalité et Justice criminelle.*)
- 161. Folketellingen i Norge 1 desember 1920. XIII. Oversikt over livsstillingsstatistikken og tellingens utførelse. (*Recensement du 1er décembre 1920. XIII. Aperçu de la statistique des professions et l'organisation du recensement.*)
- 162. Sinnssykeasylenes virksomhet 1923. (*Hospices d'aliénés.*)
- 163. Norges kommunale finanser 1922/23. (*Finances des communes.*)
- 164. Norges industri 1923. (*Statistique industrielle.*)
- 165. Arbeidslønnen i jordbruket driftsåret 1924/25. (*Salaires des ouvriers agricoles en 1924/25.*)
- 166. Arbeidsforholdene ved hotell- og kafévirksomhet. (*Les conditions de travail dans les hôtels, restaurants et cafés.*)
- 167. Norges fiskerier 1922. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 168. Forsikringsselskaper 1923. (*Sociétés d'assurances.*)
- 169. Fattigvesenet 1920 og 1921. (*Assistance publique.*)
- 170. Ulykkesforsikringen 1921 og 1922. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 171. Norges postvesen 1924. (*Statistique postale.*)
- 172. Skolevesenets tilstand 1922. (*Instruction publique.*)
- 173. Fengselsstyrelsens årbok 1923. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1923.*)
- 174. Norges telegrafvesen 1923—1924. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 175. Norges fiskerier 1923. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 176. Stortingsvalget 1924. (*Élections en 1924 pour le Storting.*)
- 177. Megling og voldgift. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1924. (*Entremise publique et arbitrage. Conventions collectives et conflits du travail en 1924.*)
- 178. Norges bergverksdrift 1924. (*Mines et usines.*)
- 179. Sinnssykeasylenes virksomhet 1924. (*Hospices d'aliénés.*)
- 180. Sykeforsikringen 1924. (*Assurance-maladie.*)
- 181. Norges skibsfart 1924. (*Navigation.*)
- 182. Det civile veterinærvesenet 1923. (*Service vétérinaire civil.*)
- 183. Landbruksareal og husdyrhold 1925. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1925. Recensement représentatif.*)
- 184. Norges sparebanker 1924. (*Caisses d'épargne.*)
- 185. Private aktiebanker 1924. (*Banques privées par actions.*)

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK, VII. 188.

SUNDHETSTILSTANDEN
OG
MEDISINALFORHOLDENE

1922.

70DE ÅRGANG.

(Rapport sur l'état sanitaire et médical pour l'année 1922.)

70IÈME ANNÉE.

UTGITT AV
DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ.

(UN RÉSUMÉ EN FRANÇAIS SE TROUVE PAGE 26*.)

OSLO.

I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1926.

For årene	1882—1897	se Norges Offisielle Statistikk, rekke	III.
—«—	1898—1903	—«—	— IV.
—«—	1904—1911	—«—	— V.
—«—	1912—1916	—«—	— VI.
For året	1917	—«—	— VII, nr. 3.
—«—	1918	—«—	— VII, « 58.
—«—	1919	—«—	— VII, « 108.
—«—	1920	—«—	— VII, « 138.
—«—	1921	—«—	— VII, « 152.

Innhold.

	Side.
Innledning	1*
1. Innledende bemerkninger	1*
2. Antall lægedistrikter og medisinalpersonale i 1922.....	2*
3. Sykehus, sanatorier, tuberkulosehjem og andre under medisinalvesenet hørende anstalter.....	3*
4. Vaksinasjonen i 1922.....	4*
5. Rettsmedisinske forretninger	5*
6. Dødelighetsforholdene i 1922.....	6*
7. Samlet antall dødsfall, og dødsfall med kjent dødsårsak.....	8*
8. Oversikt over de viktigste dødsårsaker.....	10*
9. Epidemiske sykdommer	14*
10. Tuberkulose.....	15*
11. Kreft.....	18*
12. Veneriske sykdommer.....	21*
13. Spedalskhet	21*
14. Sinnssykdom	22*
15. Samlet antall fødsler i 1922, dødsfall på barselseng, obstetriske operasjoner m. m.....	22*
Résumé en français	26*
Tabeller.	
Tabell 1. Lægedistrikter og medisinalpersonale.....	30*
Tabell 2. Antallet av sykeplasser og behandlede syke m. m. på sykehusene i 1922.....	34*
Tabell 3. Opgave over dødsfall med kjent dødsårsak fordelt efter fylker	38*
Tabell 4. Opgave over dødsfall med kjent dødsårsak fordelt efter alder og kjønn.....	52*
Tabell 5. Tilfelle av epidemiske sykdommer meldt av lægene i 1922 i rikets bygger og byer fylkesvis fordelt.....	66*
Tabell 6. Tilfelle av epidemiske sykdommer meldt av lægene i bygdene efter måned i 1922.....	68*
Tabell 7. Tilfelle av epidemiske sykdommer meldt av lægene i byene efter måned i 1922	69*
Tabell 8. Dødsfall av tuberkulose i de forskjellige aldersgrupper fylkesvis fordelt.....	70*
Tabell 9. Meldte tilfelle av tuberkulose sykdommer i 1922 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder	72*
Tabell 10. Dødsfall av maligne svulster fylkesvis i 1922.....	80*
Tabell 11. Dødsfall av maligne svulster efter alder og kjønn i 1922	82*
Tabell 12. Veneriske sykdommer meldt av lægene i 1922	86*
Tabell 13. Innkomne tilfelle av venerisk sykdom på sykehusene i 1922.....	86*
Tabell 14. Antallet av sinnssyke forpleiet med statsbidrag efter lov av 27 juni 1891 og de samlede utgifter ved deres forpleining for stat og kommuner.....	87*
Tabell 15. Utdrag av jordmødrenes bøker	88*

Table des matières.

	Page.
Texte	1*
1. Introduction	1*
2. Nombre de sections et de personnels médicaux en 1922	2*
3. Etablissements médicaux	3*
4. Vaccination	4*
5. Examens médico-légaux	5*
6. Mortalité totale en 1922	6*
7. Nombre total de décès et causes de décès connues	8*
8. Les causes de décès les plus importantes	10*
9. Maladies épidémiques	14*
10. Tuberculose	15*
11. Cancer	18*
12. Maladies vénériennes	21*
13. Lèpre	21*
14. Insania	22*
15. Nombre de naissances en 1922, mortalité puerpérale, opérations obstétricales. . .	22*
Résumé en français	26*
T a b l e a u x .	
Tableau 1. Sections médicales et nombre de médecins, de dentistes, de sages-femmes, de pharmacies et pharmaciens	30*
Tableau 2. Nombre des lits et des malades soignés, etc., aux hôpitaux en 1922 ...	34*
Tableau 3. Causes de décès par département	38*
Tableau 4. Causes de décès par âge et sexe	52*
Tableau 5. Cas des maladies épidémiques déclarés par les médecins répartis par département en 1922	66*
Tableau 6. Cas des maladies épidémiques déclarés dans les districts ruraux par mois en 1922	68*
Tableau 7. Cas des maladies épidémiques déclarés dans les villes par mois en 1922.	69*
Tableau 8. Mortalité de tuberculose par âge et département	70*
Tableau 9. Cas des maladies tuberculeuses d'après les registres de commissions de santé	72*
Tableau 10. Décès par tumeurs malignes par département en 1922	80*
Tableau 11. Décès par tumeurs malignes par âge et sexe en 1922	82*
Tableau 12. Cas des maladies vénériennes déclarés par les médecins	86*
Tableau 13. Cas nouveaux des maladies vénériennes traités dans les hôpitaux	86*
Tableau 14. Nombre des aliénés dont l'entretien est partiellement à la charge de l'état d'après la loi du 27/6 1891 et les frais totaux de l'état et des communes de l'entretien de ces aliénés	87*
Tableau 15. Extrait des registres des sages-femmes	88*

Medisinalberetning for riket.

1. Innledende bemerkninger.

Introduction.

Det Statistiske Centralbyrå har fra 1 juli 1925 overtatt utarbeidelsen av den offisielle medisinalstatistikk. Fra samme dato blev lægene, sekretær S. Moe og dr. med. F. G. Gade ansatt som medisinsk sakkyndige i Byrået. Begge har tidligere vært beskjeftiget med medisinalstatistikken i Medisinaldirektoratet. Ved statistikkens overgang til Byrået var fylkesberetningene og de fleste hovedtabeller for 1922 allerede ferdige. Byrået har derfor bare for dette år utarbeidet den endelige sammenstilling av de allerede foreliggende tall i en hovedberetning for hele riket.

I samråd med medisinaldirektøren er der foretatt endel forandringer, som dog er av mindre vesentlig art, så beretningen for 1922 i sitt innhold gjennomgående slutter sig til de foregående. For å spare plass har man vært nødt til å innskrenke og til dels sløife endel mindre viktige tabeller. Dette gjelder særlig hvor de samme oppgaver finnes trykt i en annen lett tilgjengelig publikasjon, f. eks. oppgavene over fødte og døde, som behandles utførlig i den årlige publikasjon over folkemengdens bevegelse. En kort omtale av forholdet med henvisning til denne publikasjon har man derfor ansett å være tilstrekkelig. Tabellen over pleiebarn efter helserådenes protokoller er sløifet da denne oppgave strengt tatt ikke hører hjemme i en beretning over sundhetstilstanden og medisinalforholdene. Denne oppgave vil for fremtiden bli tatt inn i Statistisk Årbok. Likeså har man sløifet fortegnelsen over apotekene, som også finnes i Statskalenderen. Oppgave over eksaminert apotekerpersonale finnes derimot i tabell 1 over medisinalpersonalet i de enkelte lægedistrikter.

Opgave over dødsårsaker har tidligere vært utarbeidet særskilt for riket og bygdene. Oppgaven for byene og landdistriktene er imidlertid av vesentlig forskjellig kvalitet da dødsanmeldelsen, som danner primærmaterialet for dødsårsaksstatistikken, i byene blir utstedt av en læge, men på landet i almindelighet av lensmannen. Denne omstendighet mener man skulde tale for at oppgavene for byene og landdistriktene ikke blev slått sammen. Man har derfor, som det vil ses, under hver dødsårsak, både i hovedtabellene og i spesialtabellene for tuberkulose og kreft, meddelt tallene særskilt for byer og landdistrikter. Oppgaven over døde i samtlige byer i de forskjellige fylker har man latt gå ut, og i stedet har man tatt inn i innledningen en tabell over dødeligheten av de viktigste sykdommer i de største byer. I stedet for den tidligere tabell over dødeligheten av lungetuberkulose i de forskjellige fylker i forhold til dødeligheten av samtlige sykdommer og dødsfall av ikke epidemiske sykdommer har man utarbeidet en tabell over tuberkulose i alt, fordelt efter kjønn og alder i de forskjellige fylker, med særskilt angivelse av lungetuberkulosedødeligheten for menn og kvinner.

For å få en mere hensiktsmessig ordning av stoffet har man likesom i de fleste andre statistiske publikasjoner delt generalberetningen for hele riket i en tekstavdeling og en tabellavdeling. I tekstavdelingen er stoffet, som det vil ses, ordnet i kapitler efter oppgavens art, og her er tatt inn endel mindre

tabeller. Hovedtabellene er derimot meddelt i en særskilt tabellavdeling. I teksten har man ansett det heldig å gi de forskjellige oppgaver en mere fyldig behandling enn tidligere. Særlig har man gjort forsøk på å sette lægenes dødsårsaksstatistikk i forbindelse med de offisielle oppgaver over dødelighetsforholdene i vårt land i det hele. Videre har man for viktigere sykdommers vedkommende ved tilbakegående oversikter søkt å stille året 1922 i forhold til de nærmest foregående. Nogen mere inngående analyse av det statistiske materiale har man imidlertid ikke foreløpig hatt anledning til å foreta, men man håper å kunne gjøre dette i de nærmest følgende medisinalberetninger.

2. Antall lægedistrikter og medisinalpersonalet i 1922.

Nombre de sections et de personnels médicaux en 1922.

I tabell 1 i tabellavdelingen er der gitt en oversikt over landets inndeling i lægedistrikter og antall læger, tannlæger, jordmødre, apotek og apotekpersonale.

Riket var ved utgangen av 1922 delt i 398 lægedistrikter, hvorav 11 stadsfysikater og 26 stadslægedistrikter. I løpet av 1922 blev opprettet følgende nye distriktslægestillinger: Holmestrand by blev utskilt fra Hoff lægedistrikt og gjort til eget stadslægedistrikt. Vestre Nedenes lægedistrikt blev delt i tre distrikter: Vestre Nedenes, Froland og Lillesand. Likeledes blev opprettet Nord-Aurdal og Etnedal lægedistrikter istedenfor Søndre Valdres lægedistrikt, og likeledes Biri og Snertingdal ved deling av det tidligere Biri lægedistrikt.

De nye lægedistrikters flateinnhold og folkemengde pr. $\frac{1}{12}$ 1920 var følgende: Holmestrand stadslægedistrikt, flateinnhold 0,42 km.², folkemengde 2 204. Vestre Nedenes henholdsvis 285 km.² og 10 009, Froland 569 km.² og 7 339, Lillesand 182 km.² og 5 272, Nord-Aurdal 927 km.² og 4 729, Etnedal 440 km.² og 1 846, Biri 186 km.² og 2 890, Snertingdal 219 km.² og 2 205. Angående folkemengden og flateinnholdet for de øvrige distrikter, hvis grenser er uforandret, henvises til medisinalberetningen for 1921, hvor disse oppgaver er tatt inn i den almindelige beretnings tabell 1. Dessuten henvises til den offisielle publikasjon «Norges civile, geistlige, rettslige og militære inndeling», utgitt av det Statistiske Centralbyrå, hvor man vil finne alle opplysninger angående dette spørsmål.

Foruten de 398 distriktslægestillinger var der i 1922 3 distriktslægestillinger uten fast distrikt, 2 for det hele land og 1 for Finnmark. I 12 fylker var der ansatt 1 fylkeslæge, og i 8 av fylkene var denne stilling kombinert med et distriktslægeembede. I samtlige stadsfysikater og stadslægedistrikter var henholdsvis stadsfysikus eller stadslægen ordfører i byens helseråd, i de øvrige lægedistrikter var det, undtagen i 3 kommuner, vedkommende distriktslæge. 16 distriktslægeembeder stod ledig ved årets utgang.

I 1922 uteksaminertes fra Universitetet i alt 86 læger, hvorav 10 kvinner, 23 læger avgikk ved døden i 1922, altså en nettotilgang i året på 63 læger. Antallet av autoriserte læger ved utgangen av 1922 var ifølge den offisielle lægefartegnelse og dens tillegg 1 449, hvorav 72 kvinner. 58 læger var bosatt i utlandet. Av de øvrige 1 391 læger er 1 281 nevnt i distriktslægenes innberetninger om antall av læger bosatt i de forskjellige distrikter.

I 1922 uteksaminertes 30 nye tannlæger, 5 tannlæger fikk licens på grunnlag av utenlandsk eksamen. Ifølge fortegnelsen over autoriserte læger, tannlæger og dyrlæger for 1922 var der ved utgangen av 1922 i alt 647 tannlæger. Av disse hadde 516 kjent bopel i lægedistriktene. 21 er oppgitt å være bosatt i utlandet.

Ifølge distriktslægenes opgaver var antallet av praktiserende jordmødre i riket i 1922 1 499. Der uteksaminertes i året 63 jordmødre, derav 43 ved jordmorskolen i Kristiania og 20 ved jordmorskolen i Bergen.

Antall av apotek og filialapotek i virksomhet i 1922 var 233 mot 224 i 1921. Av disse var der 35 apotek med salgbart privilegium og de øvrige undtagen Rikshospitalets apotek med personlig privilegium. Det samlede antall eksaminert apotekerpersonale var etter distriktslægenes opgaver 671. 30 kandidater underkastet sig apotekereksamen i 1922, herav 14 kvinner og 54 farmasøitmedhjelpereksamen, hvorav 33 kvinner.

3. Sykehus, sanatorier, tuberkulosehjem og andre under medisinalvesenet hørende anstalter.

Établissements médicaux.

I tabell 2 side 34 gis en oversikt over sykehusenes virksomhet i 1922. Man har alt i alt mottatt opgaver fra 116 sykehus, hvorav opgavene for 24 sykehus, som det vil ses, er meget ufullstendige.

For 5 sykehus mangler man opgaver over antall plasser. De øvrige hadde tilsammen 8 099 sykeplasser, som fordelte sig således på de enkelte fylker:

Kristiania	3082	Telemark	284	Møre	255
Østfold	427	Aust-Agder	208	Sør-Trøndelag	588
Akershus	338	Vest-Agder	214	Nord-Trøndelag	222
Hedmark	198	Rogaland	416	Nordland	263
Opland	171	Hordaland	28	Troms	249
Buskerud	208	Bergen	585	Finmark	158
Vestfold	142	Sogn og Fjordane	63		

Rikshospitalet, Kvindeklinikken og det Militære Sykehus i Kristiania og Marinens Sykehus, Horten, tilhørte staten. Under statens styre hørte dessuten vårsildavgiftsfondets sykehus ved Haugesund og Florø, og dernæst 3 mindre sykehus, som bare brukes under fisket. I 12 fylker fantes der 1 fylkessykehus, nemlig i Østfold, Opland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland og Møre; i Nordland var der 4, i Troms 2 og i Finnmark fylke 3, i alt 18 fylkessykehus. I de fleste byer og i en del landdistrikter fantes kommunale sykehus, til dels i forbindelse med epidemilasaretter. Foruten de i tabellen nevnte var der i Kristiania en del større privatklinikker, som tilsammen disponerte over 235 sykeplasser.

I fiskeridistriktene og på en rekke ekserserplasser var der endelig en del mindre sykehus og sykestuer som er åpne i fisketiden og under våbenøvelsene. Ved landsfengslene og de forskjellige fattighus var der innrettet sykeavdelinger, og ved en del bergverk og andre industrielle foretagender fantes større eller mindre sykestuer.

I 1922 var der 3 fødselsstiftelser i virksomhet: Kvindeklinikken i Kristiania, Fødselsstiftelsen i Bergen, begge tilhørende staten og forbundet med jordmorskoler. Dessuten har man Erik Dahls Stiftelse i Trondhjem.

Til Kvindeklinikken i Kristiania er knyttet en avdeling for kvinnesykdommer.

I 1922 var der i alt 10 tuberkulosesanatorier med plass for 804 pasienter og 3 kysthospitaller med plass for 250 pasienter. 4 sanatorier og 2 kysthospitaller tilhørte staten, nemlig Glitre sanatorium i Hakedalen,

Landeskogen i Setesdal, Reknes i Molde og Vensmoen i Saltdalen og kysthospitalene i Fredriksvern og Vadsø. Dessuten yder staten driftstilskudd til følgende private sanatorier: Grefsen folkesanatorium, Lyster sanatorium og Hagevik kysthospital. De øvrige, Gjøsegården ved Kongsvinger, Mesnalien kursted, Granheim og Kornhaug sanatorier i Follebu, drives helt for privat regning.

Enn videre har man rundt i distriktene i alt 92 pleiehjem for tuberkuløse med plass for 1656 patienter. Pleiehjemmene fordelte sig således på de forskjellige fylker:

Fylker.	Antall pleiehjem.	Antall sykeplasser.	Fylker.	Antall pleiehjem.	Antall sykeplasser.
Østfold	3	68	Rogaland	3	68
Akershus	5	95	Hordaland	3	55
Hedmark	12	147	Sogn og Fjordane	4	43
Opland	6	77	Møre	4	97
Buskerud	5	128	Sør-Trøndelag	7	130
Vestfold	2	45	Nord-Trøndelag	5	75
Telemark	6	104	Nordland	11	211
Aust-Agder	1	25	Troms	6	111
Vest-Agder	3	78	Finmark	6	99

Over halvparten av disse tuberkulosehjem drives av kommunene eller fylkeskommunene, resten av private foreninger, men staten yder et meget betydelig bidrag til deres driftsutgifter, idet den deltar med 40 pct. i utgiftene ved ubemidlede tuberkuløses forpleining i henhold til tuberkuloselovens § 6. Antallet av disse kan for tiden settes til 90 pct. av det samlede sengeantall på tuberkulosehjemmene.

Foruten på de her nevnte anstalter for tuberkuløse tas der også imot tuberkulosepatienter på de almindelige sykehus, og de fleste større offentlige sykehus har særskilt avdeling for tuberkuløse sykdommer.

Av pleiestiftelser for spedalske hadde man i 1922 Pleiestiftelse nr. 1 i Bergen, Brøset pleiehjem ved Trondhjem, som begge tilhørte staten, dessuten St. Jørgens Hospital i Bergen, hvor der for øvrig ikke innlegges nye patienter.

Antallet av sinnssykeasyler var ved utgangen av 1922 21 med i alt 4011 sykeplasser. Av disse var 5 statsasyler, Gaustad ved Kristiania, Ek ved Kristiansand S, Rotvold ved Trondhjem, Rønvik ved Bodø og Reitgjerdet Kriminalasyl ved Trondhjem. 13 asyler tilhørte kommuner og fylkeskommuner, og 3 asyler er private.

4. Vaksinasjonen i 1922.

Vaccination.

Antallet av vaksinerte i riket ifølge embedslægenes innberetninger utgjorde i 1922 42 523 mot 55 765 i 1921. Vaksinerte i forhold til middeltallet av levende fødte i 1920—1922 var i 1922 65,3 pct. Antallet av vaksinerte fordelte sig således på de forskjellige fylker:

Østfold	3275	Telemark	2547	Møre	2214
Akershus	2794	Aust-Agder	1328	Sør-Trøndelag	3730
Kristiania	2204	Vest-Agder	847	Nord-Trøndelag	1164
Hedmark	3568	Rogaland	1827	Nordland	3689
Opland	1500	Hordaland	1956	Troms	1914
Buskerud	3107	Bergen	695	Finnmark	645
Vestfold	2100	Sogn og Fjordane	1419		
				Tils.	42523

Av årsberetningen for det animale vaksineinstitutt for året 1922 hitsettes: Der har i 1922 ikke inntruffet noget tilfelle av kopper i Norge.

I anledning av en koppepidemi i London juli—november (67 tilfelle med 22 dødsfall) blev der efter anmodning fra Jennerinstituttet i London to ganger sendt vaksine fra vårt institutt til kalvevaksinasjon, og dessuten er der efter rekvisisjon fra vår epidemilæge sendt vaksine til den norske legasjons personale i London.

I årets løp har der ved instituttet vært vaksinert 8 kalver. Tilsammen høstedes 242,10 gram, gjennemsnittlig 30,28 gram pr. kalv.

Der innkom i årets løp 1543 rekvisisjoner og utsendtes 11981 rør med vaksine beregnet til 120 800 personer.

Der er hittil innberettet om 38 492 1ste-gangs vaksinasjoner og 12 286 revaksinasjoner med anslag i henholdsvis 97,3 pct. og 73,3 pct.

I henhold til de i 1922 innkomne forsinkede meddelelser om vaksinasjonsresultatene i 1921 blir for dette år å opføre: 57 632 1ste-gangs vaksinasjoner og 19 096 revaksinasjoner med resp. 97,5 og 79,8 pct. anslag.

All vaksine har vært bakteriologisk undersøkt før utsendelsen og har likeledes vært prøvet på mennesker ved instituttets gratis barnevaksinasjoner. Ved disse er der utført 119 1ste-gangs vaksinasjoner med anslag i 100 pct. Av 464 podesnitt kom 456 pustler. Anslaget hos samtlige var ukomplisert.

5. Rettsmedisinske forretninger.

Examens médico-légaux.

Der blev i 1922 innsendt til den Rettsmedisinske Kommisjon i alt 290 saker, hvorav tre ansås kommisjonen uvedkommende. De øvrige 287 fordelte sig således på de forskjellige fylker:

Østfold	22	Telemark	14	Møre	7
Akershus	31	Aust-Agder	2	Sør-Trøndelag	11
Kristiania	62	Vest-Agder	7	Nord-Trøndelag	7
Hedmark	13	Rogaland	19	Nordland	15
Opland	7	Hordaland	10	Troms	6
Buskerud	19	Bergen	18	Finnmark	7
Vestfold	10	Sogn og Fjordane	-		

Av det samlede antall var 183 almindelig rettsmedisinske forretninger, 102 rettspsykiatriske og 2 rettskjemiske. Av de almindelige rettsmedisinske forretninger var 122 legale obduksjoner (29 av nyfødte barn og 93 andre), 21 synsforretninger over lik og likrester, 2 undersøkelser av levende i anledning av tilføiet legemsskade, 4 undersøkelser av kvinner til avgjørelse av spørsmål om svangerskap og fødsel, 21 undersøkelser av barn og voksne kvinner til avgjørelse av spørsmål om forøvet utukt og 13 andre rettsmedisinske undersøkelser. 266 saker blev henlagt uten å foranledige nogen forføining fra

kommisjonens side, mens 21 gav foranledning til at kommisjonen fant å måtte henlede vedkommende rekvirents oppmerksomhet på saken. For øvrig henvises til den Rettsmedisinske Kommissjons beretning for 1922.

6. Dødelighetsforholdene i 1922.

Mortalité totale en 1922.

I 1922 blev der registrert i alt 32 484 dødsfall, hvorav 16 028 menn og 16 456 kvinner. Dødeligheten pr. 1 000 levende var 12,1, henholdsvis 12,3 pro mille for menn og 12,0 pro mille for kvinner. Dødeligheten i rikets bygder var i 1922 12,1 pro mille, i byene 12,2 pro mille. Tabellen nedenfor

Antall døde pr. 1 000 levende i riket, bygdene og byene fylkesvis i 1922.

Mortalité par départements en 1922.

Fylker.	Riket.			Bygdene.			Byene.		
	Utregnet tilstedev. middel-folke-mengde.	Døds-fall i 1922.	Døde av 1000 levende.	Utregnet tilstedev. middel-folke-mengde.	Døds-fall i 1922.	Døde av 1000 levende.	Utregnet tilstedev. middel-folke-mengde.	Døds-fall i 1922.	Døde av 1000 levende.
Riket	2 684 011	32 484	12.1	1 883 517	22 732	12.1	800 494	9 741	12.2
Østfold	163 458	1 832	11.2	116 519	1 259	10.8	46 939	573	12.2
Akershus	189 460	1 855	9.8	186 608	1 812	9.7	2 852	43	15.1
Kristiania	257 304	3 234	12.6	-	-	-	257 304	3 234	12.6
Hedmark	153 644	1 781	11.6	145 176	1 694	11.7	8 468	87	10.3
Opland	131 114	1 564	11.9	120 789	1 469	12.2	10 325	95	9.2
Buskerud	141 041	1 512	10.7	103 778	1 054	10.2	37 263	453	12.3
Vestfold	122 664	1 495	12.2	79 572	931	11.7	43 092	564	13.1
Telemark	126 476	1 505	11.9	85 816	1 000	11.7	40 660	505	12.4
Aust-Agder	72 873	1 016	13.9	54 873	748	13.6	18 000	268	14.9
Vest-Agder	81 541	1 166	14.3	55 278	814	14.7	26 263	352	13.4
Rogaland	169 766	1 942	11.4	99 192	1 135	11.4	70 574	807	11.4
Hordaland	155 733	1 959	12.6	155 733	1 959	12.6	-	-	-
Bergen	96 047	1 103	11.5	-	-	-	96 047	1 103	11.5
Sogn og Fjordane ..	90 174	1 256	13.9	88 617	1 245	14.0	1 557	11	7.1
Møre	161 250	1 975	12.2	125 682	1 570	12.5	35 568	405	11.4
Sør-Trøndelag	170 374	2 093	12.3	113 395	1 443	12.7	56 979	650	11.4
Nord-Trøndelag	91 088	1 251	13.7	82 802	1 136	13.7	8 286	115	13.9
Nordland	174 808	2 052	11.7	157 907	1 876	11.9	16 901	176	10.4
Troms	90 369	1 125	12.4	75 745	965	12.7	14 624	160	10.9
Finnmark	44 827	757	16.9	36 035	622	17.3	8 792	135	15.4

¹ Herav 11 med hjemsted uopgitt.

viser hvorledes dødeligheten stillet sig i de forskjellige fylker. De summariske forholdstill gir dog ikke et riktig billede av forholdene fordi befolkningens aldersammensetning varierer sterkt fra fylke til fylke. For øvrig henvises til «Folkemengdens bevegelse» for 1922, hvor man vil finne samtlige dødsfall i året fordelt etter de dodes kjønn, alder og ekteskapelige stilling. Som omstående oversikt viser var dødeligheten i 1922 høiere enn i 1921, men ellers lavere enn i hvert av årene siden 1913:

Døde pr. 1000 levende.

Décès par mille habitants.

	1913.	1914.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919.	1920.	1921.	1922.
Menn.....	13.6	13.8	13.7	14.2	13.1	17.0	14.2	13.3	12.0	12.3
Kvinner...	12.9	13.1	13.0	13.3	13.8	17.1	13.6	12.5	11.2	12.0
Riket i alt	13.2	13.4	13.3	13.7	13.5	17.0	13.9	12.9	11.6	12.1
Bygder....	13.1	13.3	13.3	13.5	13.4	16.9	14.1	12.9	11.7	12.1
Byer.....	13.4	13.8	13.3	14.2	13.6	17.4	13.3	12.7	11.3	12.2

Av samtlige dødsfall var 3 427 barn under 1 år. Settes dette antall i forhold til levende fødte i 1922, får man en spebarnsdødelighet på 54,9 pro mille for hele riket og 51,6 og 64,8 henholdsvis for bygdene og byene. Som nedenstående tabell viser er der også betydelig nedgang i spebarnsdødeligheten i de siste år:

Døde i alderen 0—1 år pr. 1000 levende fødte i hvert år.

Décès d'enfants de moins d'un an par mille nés-vivants.

	1913.	1914.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919.	1920.	1921.	1922.
Menn.....	70.1	73.9	74.3	71.0	70.6	64.9	67.8	64.9	60.6	61.0
Kvinner...	57.5	60.7	62.6	56.6	57.0	56.4	56.3	50.5	47.7	48.5
Riket i alt	63.9	67.5	67.8	64.0	64.0	63.1	62.3	57.9	54.3	54.9
Bygder....	57.7	60.1	64.1	52.9	59.7	57.5	61.4	55.2	52.2	51.6
Byer.....	80.9	86.5	75.7	74.7	71.7	77.3	64.8	65.4	60.3	64.8

For detaljerte oppgaver angående dødeligheten i de forskjellige aldersklasser for menn og kvinner blandt land- og bybefolkningen henvises til «Dødelighetstabeller for det norske folk» 1911/12—1920/21, utarbeidet av det Statistiske Centralbyrå, hvor disse spørsmål er utførlig behandlet, og hvor man også vil finne tilbakelagte oversikter som viser dødelighetsforholdenes utvikling gjennom et lengere tidsrum.

Fra ovennevnte publikasjon har man nedenfor tatt inn en tabell som viser dødsrisikoen pr. 10 000 levende i de forskjellige aldersklasser særskilt for menn og kvinner.

Dødeligheten innen enkelte aldersklasser.

Mortalité des classes d'âge.

Aldersgrupper.	Antall døde pr. 10 000.												
	1841—50.	1851—60.	1861—70.	1871—80.	1881—90.	1891—1900.	1901—10.	1911—20.					
Mannkjønn.													
<i>Hombres.</i>													
0—1 år.....	1 305	1 215	1 230	1 222	1 131	1 137	864	738					
1—3 «.....	315	265	339	292	296	216	137	113					
3—5 «.....	145	130	174	137	152	92	59	51					
5—10 «.....	67	60	80	65	76	50	36	34					
0—10 «.....	286	267	288	255	254	211	149	128					
10—15 «.....	47	46	52	(51)	{ 40	(56)	{ 46	(54)	{ 37	(47)	{ 30	(46)	{ 28
15—20 «.....													
20—25 «.....	81	84	89	(92)	{ 93	(93)	{ 96	(101)	{ 107	(88)	{ 92	(95)	{ 97
25—30 «.....													

Aldersgrupper.	Antall døde pr. 10 000.							
	1841— 50.	1851— 60.	1861— 70.	1871—80.	1881—90.	1891— 1900.	1901—10.	1911—20.
(Forts.)								
30—40 «	92	87	85	86	81	86	75	80
40—50 «	135	120	113	108	99	101	90	89
50—60 «	215	185	183	169	157	155	141	142
60—70 «	395	360	358	335	309	298	283	285
70—80 «	875	810	808	745	707	681	649	670
80—90 «	1 745	1 785	1 794	1 632	1 641	1 641	1 556	1 607
90—100 «	2 980	3 205	3 543	3 018	3 271	3 204	3 200	3 195
Kvinnekjønn. <i>Femmes.</i>								
0—1 år	1 055	1 015	1 036	1 021	955	924	700	593
1—3 «	295	260	326	281	287	201	130	104
3—5 «	150	125	173	132	152	90	55	46
5—10 «	66	59	82	65	79	52	36	32
0—10 «	250	232	262	229	234	184	129	108
10—15 «	43	42	48	(47) { 42	(52) { 50	(49) { 42	(45) { 36	(44) { 33
15—20 «				{ 51	{ 55	{ 56	{ 53	{ 55
20—25 «	59	60	64	(67) { 63	(69) { 64	(67) { 62	(66) { 64	(72) { 70
25—30 «				{ 72	{ 75	{ 73	{ 68	{ 74
30—40 «	85	87	83	85	84	80	77	71
40—50 «	111	106	99	98	94	89	82	80
50—60 «	165	150	147	142	132	124	120	115
60—70 «	350	310	314	291	269	252	239	238
70—80 «	790	760	724	670	617	613	587	592
80—90 «	1 720	1 645	1 608	1 507	1 504	1 475	1 423	1 453
90—100 «	3 335	2 935	3 481	2 823	3 070	2 955	2 952	2 950

7. Samlet antall dødsfall og dødsfall med kjent dødsårsak.

Nombre total de décès et causes de décès connues.

Sammenligner man prestenes opgaver over samtlige registrerte dødsfall i «Folkemengdens bevegelse» og medisinalstatistikkens opgaver over døde, vil man finne at antallet ikke stemmer fullt overens, til tross for at primærmaterialet for begge opgaver er det samme, nemlig dødsanmeldelsene, som ifølge den fastsatte ordning skal gå fra skifteretten (lensmannen) både til prestene og til helserådenes ordførere. Distriktslægene skulde altså likesåvel som prestene få meddelelse om samtlige dødsfall som finner sted i deres distrikter. Ikke desto mindre har embedslægenes opgaver over døde alltid omfattet et lavere antall enn prestenes, om enn differansen stadig er blitt mindre. I de siste år var forholdet mellom de to opgaver følgende:

	1918.	1919.	1920.	1921.	1922.
Prestenes opgave over alle registrerte dødsfall	44 218	35 821	33 634	30 698	32 484
Antall dødsfall etter lægenes dødsårsakslistor	41 365	33 171	32 248	29 641	31 759
Lægenes opgave i procent av alle dødsfall	93.5	92.6	95.9	96.6	97.8

I 1918 var der 2 853 dødsfall som ikke var meldt til helserådsordførerne, i 1919 2 650, i 1920 1 386, i 1921 1 057 og i 1922 725.

Disse dødsfall, som ikke er kommet med i dødsårsaksstatistikken, fordeler sig temmelig ujevnt på de forskjellige aldersklasser. De tilhører gjennomgående aldersklassene under 15 år, mellom 30 og 50 år og over 70 år. For aldersklassene 15—30 og 50—70 år er medisinalstatistikkens materiale, såvidt man kan se, helt fullstendig.

Årsaken til det her nevnte forhold er vanskelig å påvise. Særlig påfallende er det at så forholdsvis mange dødsfall i alderen 30—50 år ikke er kommet til helserådsordførernes kunnskap. Lægene skulde jo som nevnt få melding om alle dødsfall som har funnet sted forsåvidt som der er skjedd lovlig anmeldelse av disse til skifteretten (lensmannen), og det uten hensyn til om der er blitt benyttet læge eller ikke.

Av de 31 759 dødsfall i 1922 som er tatt med på lægenes dødsårsakslistor var der 940 tilfelle hvor dødsårsaken var ukjent, herav 820 i landdistriktene og 120 i byene. Dødsfall med ukjent årsak utgjorde i 1920 for riket 3 pct. av det hele antall. For landdistriktene er procenten betraktelig høyere enn for byene, nemlig 3,7 mot 1,2. I løpet av de siste år er dødsfall med ukjent årsak i forhold til samtlige dødsfall blitt bragt noget ned.

	1918	1919	1920	1921	1922
	%	%	%	%	%
Riket	3.5	4.2	3.9	3.1	3.0
Bygder.....	4.6	5.7	4.9	3.9	3.7
Byer	1.0	0.9	1.5	1.3	1.2

Innen de forskjellige fylker er hyppigheten av «ukjent dødsårsak» temmelig forskjellig. I bygdene utgjorde i 1922 «ukjent årsak» i procent av det hele antall:

Østfold	2.7	Telemark	2.9	Møre	2.8
Akershus.....	1.0	Aust-Agder	0.8	Sør-Trøndelag	2.3
Hedmark.....	1.8	Vest-Agder.....	2.6	Nord-Trøndelag.....	3.0
Opland.....	2.4	Rogaland.....	6.9	Nordland.....	5.7
Buskerud.....	1.3	Hordaland.....	4.0	Troms.....	11.6
Vestfold.....	2.1	Sogn og Fjordane.....	4.3	Finnmark.....	14.9

I almindelighet er procenten av ukjent dødsårsak høyere jo mere spredt befolkningen bor. Men det er også andre faktorer som spiller inn, særlig i hvilken utstrekning læge blir benyttet, distriktslægens lokalkjennskap til distriktets befolkning, samarbeidet mellom distriktslægen og de andre læger i distriktet og mellom distriktslægen og lensmannen.

De høyeste tall finner vi i de tre nordlige fylker og i de tre vestlandsfylker, Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane. Antall dødsfall med ukjent årsak i byene er så lite at det ikke vil ha nogen interesse å beregne det prosentvise forhold i de forskjellige fylker.

Dødsfall med ukjent årsak finnes, som rimelig kan være, mest blandt barn, særlig spebarn, og gamle mennesker. Dødsårsaken var opgitt som ukjent for i alt 326 dødsfall i alderen 0—1 år eller 10,1 pct. av samtlige dødsfall i denne aldersgruppe. Av disse faller det overveiende antall på bygdene: 293 eller 13,4 pct. av alle dødsfall blandt barn på 0—1 år, mens det tilsvarende

antall i byene bare var 33 eller 3,2 pct. Også i aldersgruppen fra 1—15 år er procenten av dødsfall med ukjent årsak forholdsvis høy; senere synker den, for så igjen å stige fra 60-års alderen og opover.

Som tidligere nevnt finner man også fortrinsvis barn og gamle mennesker blandt de dødsfall som overhodet ikke er kommet med i lægenes dødsårsaksstatistikk. I oppgavene over dødsfall med kjent årsak vil man følgelig få en noget annen aldersfordeling av de døde enn den virkelig eksisterende, idet de laveste og høieste aldersgrupper blir for lavt representert, og ved beregningen av dødeligheten av de forskjellige sykdommer som forekommer blandt barn og eldre folk vil man komme til et noget for gunstig resultat. Hvor stor feilkilde de her nevnte forhold representerer ved dødsårsaksstatistikken er vanskelig å si uten en mere inngående undersøkelse av det medisinalstatistiske materiale, men man må dog allikevel være opmerksom på dem ved bedømmelsen av dødsårsaksstatistikkens resultater.

8. Oversikt over de viktigste dødsårsaker.

Les causes de décès les plus importantes.

I tabell 3 side 38* er meddelt opgaver over dødsfall med kjent dødsårsak fordelt etter fylker og i tabell 4 side 52* er meddelt opgaver over dødsfall med kjent dødsårsak fordelt etter alder og kjønn. I begge tabeller er oppgavene utarbeidet særskilt for landdistrikter og byer.

Det samlede antall dødsfall med kjent dødsårsak i 1922 var 30 819, herav 29 655 dødsfall av sykdom og 1 164 ved selvmord og ulykkelige hendelser. Blandt dødsårsakene spiller tuberkulosen den største rolle. Denne er angitt som dødsårsak for 5 485 eller 18,5 pct. av samtlige dødsfall av sykdom. Dernæst kommer alderdomssvakhet med 4 718 eller 15,9 pct. og kreft med 2 972 eller 10 pct. Tabellen nedenfor viser de hyppigst oppgitte dødsårsaker pr. 100 000 levende i rikets bygder og byer med særskilt opgave for de 6 største byer.

Dødsfall pr. 100 000 levende i 1922.

Décès par 100 000 habitants en 1922.

Dødsårsak. <i>Cause de décès.</i>	Riket. <i>Royaume.</i>	Bygder. <i>Districts ruraux.</i>	Byer. <i>Villes.</i>	Kristiania.	Bergen.	Trondhjem.	Stavanger.	Drammen.	Kr.sand.
6. Alderdomssvakhet	175.8	206.2	104.2	76.6	110.4	105.3	117.6	106.4	105.0
17. Lungebetendelse (croupes)	54.7	56.7	50.1	40.0	45.8	38.6	52.0	68.4	52.5
18. Influenza	20.1	17.4	26.5	38.1	23.9	1.8	15.8	7.6	63.0
21, 22, 23. Rosen, flegmone, abscess, septikopyæmi ...	10.2	9.8	11.2	12.4	10.4	10.5	6.8	11.4	15.7
33—41. Tuberkulose	204.4	206.4	199.6	190.0	177.0	263.3	205.9	201.3	215.2
8—16, 19—20, 24—32, 42— 45. Andre infeksjonssyk- dommer	39.6	36.2	47.7	48.6	57.3	50.9	79.2	79.8	73.5
50. Diabetes	10.3	9.2	12.7	12.8	7.3	19.3	15.8	7.6	15.7
46—49, 51—58. Andre blod- og ernæringssykdommer .	12.3	11.3	14.8	18.7	11.5	10.5	4.5	22.8	15.7
59. Apopleksi og hjerne- emboli	71.8	66.9	83.3	68.8	80.2	101.8	86.0	129.2	94.5

(Forts.)	Riket.	Boganne.	Bygder. Districts rurales.	Byer. Villes.	Kristiania.	Bergen.	Trondhjem.	Stavanger.	Drammen.	Kr.sand.
Dødsårsak. <i>Cause de décès.</i>										
60—68. Andre hjernesykdommer	43.2	41.2	48.0	50.1	50.0	35.1	27.1	34.2	47.2	
70. Klappfeil	47.0	45.0	51.8	76.2	18.7	72.0	20.4	38.0	78.7	
71. Hjertemuskelsykdom	18.0	15.9	22.7	11.7	79.1	3.5	20.4	11.4	5.3	
72. Arteriosklerose	37.5	33.4	47.1	50.1	42.7	42.1	33.9	76.0	47.2	
74. Hjertelammelse	28.6	25.7	35.4	35.0	38.5	26.3	65.6	45.6	10.5	
76—79. Bronkitt, astma, lungebetendelse (katar.)	67.5	62.1	80.5	93.3	53.1	75.5	67.9	60.8	110.2	
82—83. Plevritt	4.1	4.0	4.2	5.4	6.2	5.3	2.3	7.6	10.5	
80—81, 84. Andre sykdommer i åndedretsorganene	4.3	3.7	5.9	6.2	5.2		2.3	3.8		
85—93. Sykdommer i for- døielsesorganene	39.8	39.6	40.2	45.5	47.9	29.8	20.4	15.2	26.2	
94—95. Nefritt (akutt og kronisk)	25.2	22.5	31.6	34.6	34.4	29.8	22.6	11.4	47.2	
100—108. Kreft	110.7	104.5	125.4	135.2	128.1	108.8	144.8	125.4	173.2	
Andre sykdommer	79.7	72.9	95.6	134.5	66.6	75.5	67.9	110.2	47.2	
	1 104.8	1 090.6	1 138.5	1 183.8	1 094.3	1 105.7	1 079.2	1 174.1	1 254.2	

Størst forskjell på land og by finner man for alderdomssvakhet. I landdistriktene er således dødeligheten næsten dobbelt så stor som i byene. Visstnok er der forholdsvis flere gamle folk i bygdene enn i byene, men forskjellen er her meget større enn man av ovenfor nevnte grunn med rimelighet kunde vente. Forskjellen skyldes uten tvil det forhold at der på landsbygden, hvor det er lensmennene som i almindelighet utferdiger dødsanmeldelsen, blir opført alderdomssvakhet som dødsårsak i mange tilfelle hvor en læge vilde ha oppgitt en mere bestemt diagnose. For å belyse spørsmålet litt nærmere har man undersøkt forholdet mellom opgitt dødsfall av alderdomssvakhet og samtlige dødsfall av sykdom for personer over 60 år. Man har da funnet at i landdistriktene er alderdomssvakhet anført som dødsårsak for 38,8 pct. av alle dødsfall over 60 år, mens i byene bare for 19,5 pct. I landdistriktene er det dog i denne henseende stor forskjell på de forskjellige fylker. I vestlandsbygdene, i Trøndelagen og de tre nordligste fylker er således alderdomssvakhet opført for mellom 40 og 50 pct., og i fylkene på Øst- og Sørlandet er den tilsvarende dødsårsaksprocent betydelig lavere, i Akershus for eksempel ikke mere enn 21 pct. Det er utvilsomt at den ubestemte diagnose alderdomssvakhet i landdistriktene i høiere grad enn i byene i mange tilfelle skjuler andre alderdomssykdommer, særlig arteriosklerose og lignende sykdomstilstander og kreft. Den betydelig lavere dødelighet i landdistriktene enn i byene av disse sykdommer skulde også tyde på dette.

For dødeligheten av de viktigste spebarnssykdommer henvises til oversikten på side 12³, hvor man har beregnet antallet av dødsfall i alderen 0—1 år pr. 1000 levendefødte i 1922 i rikets bygder og byer med særskilt opgave for de 4 største byer.

Som det fremgår av opgaven er byene for alle de nevnte årsakers vedkommende betydelig ugunstigere stillet enn bygdene, og for enkelte sykdommer er dødeligheten mere enn dobbelt så stor.

For å få et inntrykk av forholdene i 1922 sammenlignet med de nærmest foregående år har man endelig utarbeidet en oversikt for alle aldersklasser

Dødsfall i alderen 0—1 år pr. 1 000 levendefødte i 1922.
Décédés au-dessous de 1 an pr. 1 000 nés-vivants en 1922.

Dødsårsak. <i>Cause de décès.</i>	Riket. <i>Royaume.</i>	Bygder. <i>Districts ruraux.</i>	Byer. <i>Villes.</i>	Kristiania.	Bergen.	Trondhjem.	Stavanger.
1—5. Medfødt svakhet og dannelsesfeil	17.9	16.1	23.3	35.7	11.7	16.8	19.4
29. Akutt gastro-enteritt (cholera nostras)	3.2	2.5	5.3	4.7	2.6	6.1	8.1
17. Lungebetendelse (croupøs)	2.6	2.2	3.8	2.7	3.7	5.3	6.1
33—41. Tuberkulose	1.6	1.4	2.2	2.0	1.0	3.1	1.0
8—16, 18—28, 30—32, 42—45. Andre infeksjonssykdommer.	4.3	3.3	7.6	11.8	7.4	6.9	8.1
55. Rakitt	0.5	0.4	0.7	0.7	0.5	0.8	-
60. Meningitt (suppurativ)	0.5	0.4	0.8	1.0	1.0	0.8	-
67. Kramper hos småbarn	4.8	4.6	5.5	3.2	5.3	3.8	5.1
76—84. Andre sykd. i åndedrettsorg. Øvrige sykdommer	7.9 2.4	6.7 2.2	11.6 2.8	11.8 2.7	11.0 1.1	9.9 -	12.2 2.0
Tilsammen 0—1 år	45.7	39.8	63.6	76.3	45.3	53.5	62.0

og for barn under 1 år over de viktigste dødsårsakers relative betydning i hvert av årene 1918—1922 og over dødeligheten av de samme sykdommer i disse år pr. 100 000 av middelfolkemengden (for barn 0—1 år pr. 1 000 levendefødte):

De viktigste dødsårsaker i alderen 0—1 år i 1918—1922
Causes de décès les plus importantes de l'âge 0—1 an 1918—1922.

Dødsårsak. <i>Cause de décès.</i>	Pr. 1 000 dødsfall av sykdom. <i>Par 1 000 décès de maladie.</i>					Pr. 1 000 levendefødte. <i>Par 1 000 nés-vivants.</i>				
	1918	1919	1920	1921	1922	1918	1919	1920	1921	1922
1—5. Medfødt svakhet og dannelsesfeil	392.6	369.9	390.6	404.8	390.8	19.4	16.8	17.5	17.4	17.9
29. Akutt gastro-enteritt (cholera nostras)	72.1	73.9	65.9	70.7	70.0	3.6	3.4	2.9	3.0	3.2
17. Lungebetendelse (croupøs)	70.8	58.2	65.9	56.2	56.4	3.5	2.6	2.9	2.4	2.6
33—41. Tuberkulose	24.0	39.9	34.4	33.4	35.4	1.2	1.8	1.5	1.4	1.6
8—16, 18—28, 30—32, 42—45. Andre infeksjonssykd.	161.2	115.0	110.7	80.5	95.2	7.9	5.2	5.0	3.5	4.3
55. Rakitt	4.8	7.1	7.8	13.1	10.5	0.2	0.3	0.4	0.6	0.5
60. Meningitt (suppurativ)	11.9	19.4	11.0	11.2	10.8	0.6	0.9	0.5	0.5	0.5
67. Kramper hos småbarn	97.5	95.2	96.4	104.5	105.4	4.8	4.3	4.3	4.5	4.8
76—84. Andre sykd. i åndedrettsorganene	125.7	169.5	133.8	170.8	174.0	6.2	7.7	6.0	7.4	7.9
Øvrige sykdommer	39.4	51.9	83.5	54.8	51.5	1.9	2.4	3.7	2.4	2.4
Tilsammen 0—1 år	1 000.0	1 000.0	1 000.0	1 000.0	1 000.0	49.3	45.4	44.7	43.1	45.7

Dødeligheten av tuberkulose i 1922 er høyere enn i 1921, men ikke fullt så høi som i 1920. Dødeligheten av kreft viser en stigende tendens i løpet av de siste år, likeså dødeligheten av diabetes og andre blodsykdommer, apopleksi og hjerneemboli, hjertemuskelsykdommer og arteriosklerose. Det

De viktigste dødsårsaker 1918—1922.

Causes de décès les plus importantes 1918—1922.

Dødsårsak. <i>Cause de décès.</i>	Pr. 1 000 dødsfall av sykdom. <i>Par 1 000 décès de maladie.</i>					Pr. 100 000 innbyggere. <i>Par 100 000 habitants.</i>				
	1918.	1919.	1920.	1921.	1922.	1918.	1919.	1920.	1921.	1922.
6. Alderdomssvakhet	116.0	149.4	159.9	163.9	159.1	176.5	177.7	182.5	171.0	175.8
17. Lungebetendelse (croupøs)	120.8	73.3	58.5	40.9	49.5	183.9	87.1	66.8	42.6	54.7
18. Influenza	187.7	56.6	12.2	2.0	18.2	285.6	67.4	13.9	2.1	20.1
21, 22, 23. Rosen, abscess, flegmone og septikopyæmi. . .	8.9	12.8	10.7	9.1	9.2	13.6	15.2	12.2	9.5	10.2
33—41. Tuberkulose	132.2	163.5	185.2	191.3	185.0	201.1	194.5	211.4	199.5	204.4
8—16, 19—20, 24—32, 42—45. Andre infeksjonssykdommer . . .	42.2	68.6	56.6	42.5	35.9	64.2	81.5	64.6	44.3	39.6
50. Diabetes	5.2	7.7	8.4	9.7	9.3	7.9	9.2	9.6	10.1	10.3
46—49, 51—58. Andre blod- og ernærings sykdommer . . .	7.0	7.5	8.9	10.8	11.2	10.7	8.9	10.2	11.3	12.3
59. Apopleksi og hjerneemboli	43.9	57.4	62.2	65.9	65.0	66.9	68.3	71.0	68.6	71.8
60—68. Andre hjernesykdommer	29.0	35.6	37.3	39.0	39.1	44.2	42.3	42.6	40.7	43.2
70. Klappfeil	32.7	38.6	39.5	43.3	42.6	49.7	45.9	45.0	45.1	47.0
71. Hjertemuskelsykdommer	8.3	9.0	11.8	14.8	16.2	12.7	10.8	13.5	15.4	18.0
72. Arteriosklerose	19.0	24.5	30.0	33.5	34.0	28.9	29.2	34.3	34.9	37.5
74. Hjertelammelse	16.4	21.5	24.3	26.1	25.9	24.9	25.6	27.7	27.2	28.6
76—79. Bronkitt, astma og lungebetendelse (katarralsk) . . .	51.1	58.7	59.7	58.9	61.1	77.8	69.8	68.2	61.4	67.5
82—83. Plevritt	3.8	4.4	4.2	3.4	3.7	5.7	5.2	4.7	3.5	4.1
80—81, 84. Andre sykdommer i åndedretsorganene . . .	3.3	4.0	3.4	3.9	3.9	5.0	4.8	3.9	4.1	4.3
85—93. Sykdommer i fordøiellesorganene	31.2	36.1	34.3	38.3	36.0	47.5	43.0	39.1	39.9	39.8
94—95. Nefritt (akutt og kronisk)	19.9	22.9	24.3	24.1	22.8	30.3	27.2	27.8	25.1	25.2
100—108. Kreft	65.7	88.6	92.7	101.4	100.2	100.0	105.4	105.8	105.8	110.7
Andre sykdommer	55.7	59.3	75.9	77.2	72.1	84.8	70.6	86.6	80.6	79.7
Tilsammen	1 000.0	1 000.0	1 000.0	1 000.0	1 000.0	1 521.9	1 189.6	1 141.4	1 042.7	1 104.8

skal dog bemerkes at stigningen særlig for kreftens og arteriosklerosens vedkommende sannsynligvis til en viss grad må tilskrives bedre diagnose fra lægenes side. På den annen side viser opgaven en nedgang i dødeligheten av croupøs lungebetendelse, rosen og sårinfeksjoner, andre infeksjonssykdommer, sykdommer i åndedrettsorganene og i fordøielisesorganene.

9. Epidemiske sykdommer.

Maladies épidémiques.

I tabell 5 side 66* gis en oversikt over meldte tilfelle av epidemiske sykdommer i rikets bygder og byer fylkesvis fordelt og i tabell 6 og 7 side 68* og 69* meldte tilfelle av epidemiske sykdommer etter måned særskilt for bygder og byer. Tabellene er utarbeidet etter de innsendte månedslister over epidemiske sykdommer, som er rettet og supplert ved hjelp av de senere innkomne årslister. Da ikke alle læger har meddelt spesifiserte oppgaver over antall tilfelle pr. måned, stemmer antall tilfelle av de forskjellige sykdommer ikke fullt overens i tabell 5 og tabellene 6 og 7. For antall dødsfall av epidemiske sykdommer i 1922 henvises til dødsårsakstabellene side 38* og 52*. For antall tilfelle og dødsfall av epidemiske sykdommer i de enkelte lægedistrikter i hvert fylke henvises til fylkesberetningene.

Sundhetstilstanden kan for riket i sin helhet betegnes som gjennomgående god for så vidt som epidemiske sykdommer angår, særlig god i østlandsfylkene, minst god i Hordaland og Sogn og Fjordane.

Året var preget av en influensaepidemi, som i månedene januar og februar, til dels også i mars, hadde betydelig utbredelse i alle landdistrikter. Den var fortsettelse og avslutning av vinterepidemien i 1921 og forløp i det hele mildt. Fra enkelte distrikter bemerkes det at denne epidemi i ikke ringe grad også angrep eldre folk og individer som tidligere hadde gjennomgått sykdommen.

To mindre epidemier av «Bamle-syke» meldtes fra Fredriksvern (Vestfold), og fra Vang og Brumunddalen (Hedmark), begge i august måned.

Eksantematisk tyfus optrådte med 2 tilfelle i Kristiania, hvorav 1 dødsfall, 1 i Troms med dødelig utgang og 16 i Finnmark fylke (15 i Talvik, 1 i Alta), hvorav 4 dødsfall.

Tyfoidfieber (paratyfus) meldtes i et mindre antall tilfelle fra Kristiania, Akershus, Østfold og Buskerud. I Fet (Akershus) blev der foretatt preventiv vaksinasjon mot sykdommen. I østlandsfylkene for øvrig forekom tyfoidfieber næsten ikke.

Størst utbredelse hadde tyfoidfieberen i kystfylkene Rogaland, Hordaland, Bergen, Sogn og Fjordane, Møre og Sør-Trøndelag. Omkring 60 pct. av alle tyfustilfelle er meldt fra disse kanter av landet. Ved første utbrudd av sykdommen ved Sauda barakker (Sauda, Rogaland) blev 73 personer preventivt vaksinert. Videre utbredelse fikk sykdommen ikke her.

Epidemisk cerebrospinalmeningitt viste sig med nogen få og spredte tilfelle i de fleste fylker, tallrikest i Rogaland (4), Hordaland (6) samt Sogn og Fjordane (8).

Akutt polyomyelitt meldtes med flest tilfelle fra Rogaland (8), Hordaland (8) og Troms (5).

Skarlagensfeberen hadde forholdsvis liten utbredelse; flest tilfelle meldtes fra Rogaland (482) og Hordaland (203).

Meslinger optrådte med omtrent samme antall tilfelle som i 1921 for riket i sin helhet, dog anderledes fordelt på fylkene. Stigning ses i Vestfold, Hedmark, Opland (hvor sykdommen vesentlig bredte sig i Lillehammer og Fåberg, Søndre og Nordre Land, Østre og Vestre Toten samt i Lom), Vest-Agder, særlig i Kristiansand, Sør- og Nord-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark, mens kyststrekningen fra Rogaland til og med Møre var omtrent fri.

Difterien var overalt i betydelig nedgang, sammenlignet med 1921; kun på få steder, således i Manger (Hordaland), Leirfjord i Alstahaug (Nordland) og Gretangen i Ibestad (Troms), meldes om større utbredelse av sykdommen, dog heller ikke her et betydelig antall tilfelle.

Kikhoste har derimot i næsten alle landets fylker hatt stor utbredelse, således i Kristiania, Bergen og Trondhjem. Fra Østfold meldes om en større epidemi i Fredrikshald og Sarpsborg samt distriktene Skjeberg, Glemmen, Tune og Eidsberg; i Nordland begrensede epidemier i Alstahaug og Sortland; i Finnmark i flere sjødistrikter samt i Karasjok, hvortil sykdommen blev bragt senhøstes 1921, da fjellfinnene kom op fra sjøen.

Dysenteri (blodgang) forekom med et større antall tilfelle i Rogaland (22), Hordaland (11) og Bergen (86) samt i Finnmark (26), i Alta blandt kvenene, ved Karasjok kirkested og i Sør-Varanger; for øvrig kun meget spredt og sparsomt.

Antall meldte tilfelle og dødsfall av de nevnte epidemiske sykdommer i de siste 5 år fremgår av følgende oversikt:

Antall tilfelle og dødsfall av epidemiske sykdommer 1918—1922.

Nombre de cas et de décès des maladies épidémiques 1918—1922.

	1918		1919		1920		1921		1922	
	Meldte tilfelle.	Dødsfall.	Meldte tilfelle.	Dødsfall.	Meldte tilfelle.	Dødsfall.	Meldte tilfelle.	Dødsfall.	Meldte tilfelle.	Dødsfall.
Eksantematisk tyfus.....	-	-	1	1	1	-	-	-	19	6
Tyfoidfeber (paratyfus) ..	1 559	115	1 720	113	971	77	1 066	61	499	49
Cerebrospinalmeningitt ...	76	34	53	27	61	27	46	18	42	18
Akutt poliomyelitt	54	13	176	27	135	21	48	14	49	8
Skarlagensfeber	3 197	60	3 655	60	2 793	54	1 504	11	1 981	15
Meslinger	1 083	4	1 969	18	10 982	53	11 508	75	12 017	93
Difteri (croup)	8 511	557	16 771	1 093	9 874	632	5 385	297	2 432	167
Dysenteri.....	336	14	119	17	337	10	325	11	162	3
Influenza	374 288	7 308	76 910	1 741	39 223	364	19 106	55	130 440	539
Kikhoste	11 187	237	9 050	143	14 554	240	7 422	159	13 182	228

Endelig kan nevnes at der av kopper i femåret 1918—1922 i det hele er meldt 2 tilfelle, begge i 1921, og ingen dødsfall.

10. Tuberkulose.

Tuberculose.

Opgave over antall dødsfall av de forskjellige former av tuberkulose spesifisert for de forskjellige fylker og i de enkelte aldersklasser finnes i tabell 3 og 4 side 40* og 54*. Dessuten har man i tabell 8 side 70* gitt en oversikt over samtlige dødsfall av tuberkulose distriktvis, fordelt etter kjønn og alder.

Samme sted vil man finne den samlede tuberkuloses og lungetuberkulosens relative betydning som dødsårsak innen de forskjellige aldersgrupper beregnet særskilt for land og by. For dødsfall av tuberkulose i de enkelte lægedistrikter innen hvert fylke henvises til fylkesberetningene.

Der var i alt i 1922 meldt 5 485 dødsfall av tuberkulose, hvorav 2 546 menn og 2 939 kvinner. Av alle tuberkulosedødsfall faller 79,4 pct. på lungetuberkulose og 20,6 pct. på annen tuberkulose. Det relative forhold mellom lungetuberkulose og annen tuberkulose var litt forskjellig for de to kjønn. Hos mennene utgjorde lungetuberkulosen 76,7 pct. av alle tuberkulosedødsfall, mens den hos kvinnene utgjorde 81,7 pct. Forholdet er det samme i byene og på landet.

Dødeligheten av all tuberkulose og lungetuberkulose pr. 1 000 levende var i 1922 følgende:

	Tuberkulose i alt.			Lungetuberkulose.		
	Riket.	Bygder.	Byer.	Riket.	Bygder.	Byer.
Menn	1.95	1.90	2.07	1.49	1.46	1.59
Kvinner	2.13	2.23	1.93	1.74	1.82	1.58
Tilsammen	2.04	2.06	1.99	1.62	1.64	1.59

Man vil legge merke til forskjellen mellom tuberkulosedødeligheten i by- og landdistriktene og blandt menn og kvinner. Bygdene har alt i alt ugunstigere dødelighetsforhold enn byene på grunn av den overordentlig høje tuberkulosedødelighet blandt kvinnene på landsbygden. For menn i bygdene er derimot tuberkulosedødeligheten lavere enn både for menn og kvinner i byene. I byene er dødeligheten av all tuberkulose, som det vil ses, høiere for menn enn for kvinner. For lungetuberkulose alene står menn og kvinner omtrent likt. Dødeligheten av tuberkulose i alt og av lungetuberkulose i de forskjellige fylker i 1922 ses av følgende oversikt:

Dødeligheten av tuberkulose og lungetuberkulose i
rikets bygder og byer i 1922.

*Mortalité de la tuberculose totale et la tuberculose des poumons par départements
en 1922.*

	Pr. 1000 dødsfall av sykdom:						Pr. 1000 innbyggere døde av:					
	Tuberkulose.			Lungetuberkulose.			Tuberkulose.			Lungetuberkulose.		
	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.
Riket	185.0	179.4	190.1	146.8	137.6	155.3	2.0	1.9	2.1	1.6	1.5	1.7
Bygder	189.2	179.9	197.9	150.2	137.9	161.7	2.1	1.9	2.2	1.6	1.4	1.8
Byer	175.3	178.2	172.8	139.1	136.8	141.2	2.0	2.1	1.9	1.6	1.6	1.6
Fylker:												
Østfold	153.3	145.7	160.4	117.2	111.4	122.6	1.6	1.5	1.7	1.2	1.1	1.3
Akershus	173.5	161.0	185.9	145.1	134.7	155.3	1.6	1.5	1.7	1.3	1.3	1.4
Kristiania	160.5	171.7	150.4	128.0	135.9	120.9	1.9	2.1	1.7	1.5	1.7	1.4
Hedmark	161.5	160.1	162.8	126.7	124.5	128.8	1.7	1.6	1.8	1.4	1.3	1.4
Opland	133.9	127.2	140.0	107.7	95.8	118.4	1.4	1.3	1.6	1.2	1.0	1.3
Buskerud	147.8	126.6	168.8	114.6	96.7	132.2	1.5	1.3	1.7	1.1	1.0	1.3

(Forts.)	Pr. 1000 dødsfall av sykdom:						Pr. 1000 innbyggere død av:					
	Tuberkulose.			Lungetuber- kulose.			Tuberkulose.			Lungetuber- kulose.		
	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.
Vestfold	135.6	129.1	142.1	112.6	105.3	119.8	1.5	1.4	1.5	1.2	1.2	1.3
Telemark	202.2	178.1	225.5	163.3	146.0	180.1	2.2	1.9	2.5	1.8	1.6	2.0
Aust-Agder	146.2	141.9	149.7	125.9	123.9	127.5	2.0	1.8	2.2	1.7	1.6	1.8
Vest-Agder	162.7	158.6	166.4	135.3	131.1	138.9	2.0	1.9	2.2	1.7	1.6	1.8
Rogaland	180.6	187.8	174.1	134.1	134.3	133.9	1.8	1.8	1.8	1.3	1.3	1.4
Hordaland	177.1	172.8	180.8	133.7	121.3	144.2	2.0	1.8	2.2	1.5	1.3	1.7
Bergen	161.8	176.2	148.4	133.2	136.6	130.0	1.8	2.0	1.5	1.5	1.6	1.4
Sogn og Fjordane	185.6	173.8	196.4	153.6	138.7	166.9	2.3	2.1	2.6	1.9	1.6	2.2
Møre	201.4	180.6	222.3	162.1	137.1	184.8	2.4	2.1	2.6	1.9	1.6	2.2
Sør-Trøndelag	240.3	237.1	243.0	189.0	174.5	201.1	2.8	2.5	3.0	2.2	1.9	2.5
Nord-Trøndelag	220.4	209.3	230.0	181.9	168.6	193.3	2.7	2.4	3.0	2.2	1.9	2.5
Nordland	269.0	270.1	268.0	217.7	205.7	229.2	2.7	2.7	2.7	2.2	2.0	2.3
Troms	274.4	273.1	275.7	188.6	180.7	196.9	2.9	2.9	2.8	2.0	1.9	2.0
Finmark	260.9	224.4	298.3	204.2	157.0	252.5	3.6	3.0	4.1	2.8	2.1	3.5

Da tuberkulosen i sine forskjellige former særlig rammer visse aldersklasser, vil aldersfordelingen innen den iaktatte masse ha stor innflydelse på høiden av den samlede lungetuberkulosedødelighet på stedet. Aldersforskjellen stiller sig høist forskjellig i byene og bygdene og innen de forskjellige fylker. Et helt riktig sammenligningsgrunnlag vilde man derfor først få ved å gå til en standardberegning, d. v. s. borteliminere den ulike fordeling etter kjønn og alder ved å beregne tuberkulosedødeligheten for hver aldersgruppe på de forskjellige steder og veie de funne dødelighetstall innen klasser med samme kjønn og aldersfordeling.

En beregning av dødeligheten for de enkelte aldersklasser på de forskjellige steder har man dessverre ikke kunnet foreta for 1922 da der ennu ikke foreligger nogen opgave over den levende befolkning fordelt etter alder for de siste år. Denne beregning er hittil kun blitt gjort hvert 10de år i forbindelse med folketellingen, altså siste gang i 1920, men det er nu Byråets hensikt for fremtiden å skaffe de nevnte opgaver for hvert år.

For å vise utviklingen har man endelig utarbeidet nedenstående oversikt over tuberkulosedødeligheten i de siste 10 år, fra 1913—1922.

Dødsfall av tuberkulose pr. 1000 innbyggere 1913—1922
Mortalité de tuberculose par 1000 habitants.

	Riket.			Bygder.			Byer.		
	M.	K.	I alt.	M.	K.	I alt.	M.	K.	I alt.
1913	2.13	2.25	2.20	2.03	2.24	2.15	2.39	2.27	2.33
1914	2.18	2.32	2.25	2.09	2.38	2.24	2.40	2.17	2.27
1915	2.13	2.24	2.19	2.04	2.25	2.14	2.35	2.24	2.29
1916	2.30	2.32	2.31	2.17	2.33	2.25	2.62	2.32	2.46
1917	2.01	2.30	2.15	1.97	2.19	2.08	2.09	2.57	2.31
1918	1.90	2.12	2.01	1.88	2.04	1.96	1.94	2.32	2.12
1919	1.86	2.01	1.94	1.81	1.95	1.90	1.96	2.13	2.05
1920	2.03	2.19	2.11	1.94	2.18	2.06	2.26	2.21	2.23
1921	1.93	2.06	2.00	1.94	2.18	2.06	2.08	1.95	2.01
1922	1.95	2.13	2.04	1.90	2.23	2.06	2.07	1.93	1.99

Dødsfall av lungetuberkulose pr. 1000 innbyggere
1913 — 1922.

Mortalité de la phthisie par 1000 habitants.

	Riket.			Bygder.			Byer.		
	M.	K.	I alt.	M.	K.	I alt.	M.	K.	I alt.
1913	1.64	1.82	1.74	1.58	1.84	1.72	1.80	1.79	1.78
1914	1.63	1.87	1.75	1.54	1.93	1.74	1.86	1.71	1.78
1915	1.64	1.85	1.75	1.58	1.89	1.74	1.80	1.77	1.78
1916	1.79	1.86	1.83	1.69	1.90	1.80	2.02	1.80	1.86
1917	1.53	1.84	1.68	1.50	1.78	1.64	1.61	1.99	1.78
1918	1.51	1.76	1.64	1.50	1.70	1.61	1.52	1.91	1.71
1919	1.42	1.63	1.52	1.39	1.60	1.50	1.48	1.69	1.59
1920	1.56	1.76	1.66	1.50	1.76	1.63	1.70	1.76	1.73
1921	1.49	1.67	1.58	1.52	1.79	1.65	1.60	1.59	1.59
1922	1.49	1.74	1.62	1.46	1.82	1.64	1.59	1.58	1.58

I tabell 9 i tabellavdelingen finnes opplysning om meldte tilfelle av tuberkulose sykdommer i de forskjellige fylker og lægedistrikter i året. Tabellen, som er utarbeidet etter de innsendte utdrag av helserådenes tuberkuloseprotokoller (jfr. lov 8 mai 1900), gir også opplysning om hvor mange der er utgått av protokollene og derav antall døde. Disse oppgaver over antall dødsfall av tuberkulose ifølge tuberkuloseprotokollene stemmer imidlertid ikke med det samlede antall tuberkulosedødsfall ifølge distriktslægenes dødsårsakslistene. Ifølge tuberkuloseprotokollene var, som det vil ses av tabellen, utgått ved død i alt 4261 personer, mens det samlede antall dødsfall av tuberkulose i året i virkeligheten var 5385. Uoverensstemmelsen skyldes først og fremst at ifølge tuberkuloseloven skal bare de åpne, d. v. s. smitteførende tilfelle anmeldes til helserådet, og derfor kommer f. eks. en stor del av miliærtuberkulosen og tub. meningitt ikke inn under loven og behøver ikke å meldes, men den skyldes også for en stor del at et ikke så lite antall tilfelle av virkelig smitteførende tuberkulose ikke blir meldt til helserådsordførerne og således ikke blir innført i tuberkuloseprotokollene. Som det vil ses overstiger antall dødsfall bare av lungetuberkulose ifølge dødsårsakslistene det samlede antall dødsfall ifølge tuberkuloseprotokollene.

11. Kreft.

(Cancer.

Antall dødsfall av maligne svulster vil finnes i den almindelige tabell over samtlige dødsårsaker side 46* og 60*. Dessuten har man i tabell 10 og 11 side 80* og 82* utarbeidet oppgave over dødsfall av karcinomer og sarkomer spesifisert etter svulstens primæresete. Tabellen over kreftdødsfallenes fordeling etter sykdommens lokalisasjon i de forskjellige organer er utarbeidet på grunnlag av innhentede spesialoppgaver med næiere spesifisering av de maligne svulster. Disse tabeller omfatter, som det vil ses, et noget større antall krefttilfelle enn det som er anført i tabell 3 og 4, som er bygget på oppgavene i de ordinære dødsårsakslistene.

I 1922 er der oppgitt 3049 dødsfall av maligne svulster (dødsårsakslistene omfatter 2972), hvilket er det høieste hittil kjente tall. Herav faller 2018 tilfelle på rikets bygder og 1031 på rikets byer. Av det hele antall var 1424

menn og 1 625 kvinner. Av de 3 049 tilfelle var 2 870 karcinomer og 179 (5,9 pct.) sarkomer.

Fordøielsesorganene leverer den største kontingent til kreftdødeligheten med 67,0 pct. av alle kreftdødsfall. Følgende sammenstilling viser forholdet hos de to kjønn i rikets bygder og byer:

	Riket.	Bygder.	Byer.
Menn.....	75.5	76.0	74.4
Kvinner	59.6	62.0	55.6
I alt.....	67.0	68.9	63.4

Kreft i fordøielsesorganene forekommer hos begge kjønn hyppigere i landdistriktene enn i byene. Særlig er forskjellen stor for kvinnenes vedkommende.

Beregnet pr. 1 000 levende var kreftdødeligheten i 1922:

	Riket.	Bygder.	Byer.
Menn.....	1.09	1.07	1.13
Kvinner	1.18	1.07	1.42
I alt	1.14 (1.11)	1.07 (1.04)	1.29 (1.25)

Tallene i () er beregnet på grunnlag av dødsårsakslistenes opgaver.

Opgavene viser en betydelig høyere kreftdødelighet i byene enn i landdistriktene, særlig for kvinnenes vedkommende, men ved sammenligning mellom tallene for byer og bygder må det tas i betraktning at materialet for byene er bedre og mere fullstendig da det her alltid er læger som oppgir diagnosen på dødsanmeldelsen, mens dette ikke er tilfelle på landet. Dessuten er det visstnok berettiget å anta at et større antall tilfelle av kreft på landsbygden enn i byene unddrar sig fra lægenes kjennskap og er kommet inn blandt dødsfall av alderdomssvakhet og dødsfall av ukjent årsak, der som nevnt for en stor del særlig omfatter folk i de høyere aldersklasser.

Dødeligheten pr. 1 000 levende i de enkelte fylker stiller sig således i 1922:

Østfold	1.06	Telemark	1.15	Møre	1.13
Akershus.....	1.05	Aust-Agder.....	1.37	Sør-Trøndelag	1.53
Kristiania.....	1.40	Vest-Agder.....	1.50	Nord-Trøndelag	1.26
Hedmark.....	1.18	Rogaland	1.11	Nordland.....	0.70
Opland.....	1.36	Hordaland	0.85	Troms	0.79
Buskerud.....	1.15	Bergen.....	1.49	Finnmark	0.91
Vestfold.....	1.32	Sogn og Fjordane ..	1.05		

Da imidlertid kreften likesom tuberkulosen særlig er knyttet til visse aldersklasser, gjelder det også her at dødeligheten beregnet på grunnlag av alle aldersklasser under ett ikke gir et helt riktig sammenligningsgrunnlag for sykdommens utbredelse i bygder og byer og i de enkelte fylker. Den ulike fordeling etter kjønn og alder på de forskjellige steder virker forstyrrende på sammenligningen, men man har, som nevnt under omtalen av tuberkulosen, ikke hatt anledning til ved en standardberegning å borteliminere dette forstyrrende moment.

Dødeligheten av kreft pr. 1 000 levende i de siste 10 år fremgår av omstående oversikter.

Dødeligheten av kreft i alt pr. 1000 innbyggere 1913—1922.

Mortalité de cancer par 1000 habitants.

	Riket.			Bygder.			Byer.		
	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.
1913	0.97	1.02	0.99	0.95	0.98	0.96	1.02	1.11	1.07
1914	1.03	1.00	1.02	1.00	0.94	0.97	1.10	1.13	1.12
1915	1.02	0.94	0.98	1.00	0.85	0.93	1.06	1.13	1.10
1916	1.07	1.03	1.05	1.08	0.93	1.01	1.02	1.22	1.13
1917	0.95	1.02	0.98	0.95	0.91	0.93	0.93	1.28	1.09
1918	0.99	1.01	1.00	1.02	0.91	0.97	0.91	1.26	1.08
1919	0.92	1.03	0.98	0.92	0.92	0.93	0.92	1.26	1.09
1920	1.05	1.06	1.06	1.07	0.99	1.03	1.01	1.23	1.13
1921	1.06	1.06	1.06	1.03	0.96	0.99	1.13	1.28	1.21
1922	1.06	1.15	1.11	1.04	1.05	1.04	1.13	1.36	1.25

Dødeligheten av kreft i fordøiellesorganene pr. 1000 innb.
1913—1922.

Mortalité de cancer des organes digestifs.

	Riket.			Bygder.			Byer.		
	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.
1913	0.74	0.64	0.69	0.74	0.65	0.69	0.76	0.62	0.69
1914	0.81	0.63	0.71	0.79	0.61	0.70	0.86	0.67	0.76
1915	0.79	0.58	0.68	0.78	0.53	0.65	0.82	0.68	0.75
1916	0.84	0.63	0.73	0.87	0.59	0.73	0.78	0.71	0.75
1917	0.75	0.66	0.70	0.76	0.62	0.69	0.74	0.75	0.74
1918	0.76	0.64	0.70	0.79	0.60	0.69	0.69	0.73	0.71
1919	0.71	0.62	0.66	0.69	0.60	0.64	0.75	0.67	0.71
1920	0.81	0.63	0.72	0.82	0.62	0.72	0.79	0.67	0.73
1921	0.83	0.63	0.73	0.81	0.61	0.71	0.88	0.69	0.78
1922	0.80	0.69	0.74	0.79	0.65	0.72	0.84	0.76	0.79

Da spesialoppgaver over dødsfall av maligne svulster bare foreligger fra 1919 av, har man i disse tabeller, for å få dem jevnførbare med de tidligere år, benyttet dødsårsakslistenes oppgaver over kreftdødsfall også for årene 1919—1922.

Kreftdødeligheten viser en betydelig stigning i siste 10-år, fra 0,99 pct. i 1913 til 1,11 i 1922; særlig er stigningen merkbar fra 1920 av. Den er sterkest i byene og her vesentlig for kvinnenes vedkommende, hvor stigningen kan spores fra 1916, om den enn er mest fremtredende i de to siste år. Stigningen av den samlede kreftdødelighet følges av en tilsvarende stigning av dødelighet av kreft i fordøiellesorganene, idet også her stigningen er størst hos byenes kvinner.

Det stigende antall dødsfall av kreft fra 1913 til 1922 gir dog ikke et helt riktig uttrykk for kreftens utbredelse i Norge. Man må ved sammenligning ta i betraktning at antallet av læger i dette tidsrum er steget og et langt større procentantall fordelt utover landet ved opprettelsen av nye lægestillinger, hvorved man har fått bedre kjennskap til dødsårsakene, og dessuten har

det almindelige videnskapelige fremskritt i medisinen bevirket at kreftdiagnosen etterhånden stilles i flere og flere tilfelle.

Efterat man fra 1919 av, på opfordring av Den Norske Komité for Kreftforskning, har begynt å innhente nøiere spesifiserte oppgaver fra lægene over dødsfall av maligne svulster, vil man også legge merke til den påfallende stigning i kreftdødsfallenes antall.

12. Veneriske sykdommer.

Maladies vénériennes.

Om antall tilfelle av veneriske sykdommer meldt av lægene i de forskjellige fylker i 1922 henvises til tabell 12 side 86*. Tabellen er utarbeidet på grunnlag av månedslistenes oppgaver over disse sykdommer, som senere er rettet og komplettert ved hjelp av de senere innkomne årslister. Angående forholdet i de enkelte lægedistrikter i hvert fylke henvises til fylkesberetningene. I 1922 blev der av lægene i alt meldt 6 587 tilfelle av veneriske sykdommer mot 5 800 i 1921 og 6 568 i 1920. Av det samlede antall i 1922 var 5 519 menn og 1 066 kvinner. For to tilfelle var kjønn uopgitt.

I tabell 13 side 86* er gitt opplysning om innkomne tilfelle av veneriske sykdommer på sykehusene i 1922. Som det vil ses var der i alt innkommet 792 tilfelle, hvorav 499 menn og 293 kvinner. Oppgavene fra sykehusene er dog som før nevnt meget ufullstendige.

13. Spedalskhet.

Lèpre.

Ved utgangen av 1922 fantes der i alt 133 spedalske i Norge, 62 menn og 71 kvinner. Av disse blev 94 forpleiet på anstalter og 39 utenfor. Følgende oversikt viser tilgangen og avgangen av spedalske i anstaltene i året:

Antallet av spedalske forpleiet i anstaltene.

Lépreux soignés dans les hospices.

Anstalt.	Tilbake-liggende fra 1921.			Innkome i 1922.			Tilsammen be-handlet.			Døde.	Tilbake-liggende ved utgangen av 1922.			Spedalsk-hetens form hos de tilbake-liggende.			Antall for-plei-nings-dager.	Dag-lig mid-delbe-legg.		
	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.		Tils.	M.	K.	Tuber-kulos.	Anæ-stetisk.	Blandet.				
Pleiestiftelsen nr. 1 ¹⁾	66	26	40	5	3	2	71	29	42	5	2	3	66	27	39	22	41	3	23680	64,0
St. Jørgens Hospital ²⁾ ..	12	2	10	-	-	-	12	2	10	2	-	2	10	2	8	1	7	2	3846	10,5
Brøset Pleie-hjem.....	17	10	7	1	-	1	18	10	8	-	-	-	18	10	8	3	14	1	6206	17,0
Tilsammen	95	38	57	6	3	3	101	41	60	7	2	5	94	39	55	26	62	6	-	-

¹⁾ Omfatter både kur- og pleieavdelingen. hospitalet.

²⁾ Der optas ingen nye patienter på

De spedalske utenfor anstaltene fordeler sig således på de forskjellige fylker:

Spedalske utenfor anstaltene fylkesvis ved utgangen
av 1922.

Lépreux hors des hospices.

Fylke.	Til- sammen	Menn.	Kvinner.	Sykdomsform:		
				Knutet.	Glatt.	Lepra tuber- culoïdes.
Akershus fylke.....	1	-	1	-	-	1
Vestfold —	1	1	-	1	-	-
Rogaland —	4	3	1	1	3	-
Hordaland —	4	2	2	-	4	-
Bergens by.....	2	1	1	-	2	-
Sogn og Fjordane fylke....	9	7	2	2	7	-
Møre —	6	4	2	1	5	-
Sør-Trøndelag —	2	-	2	1	1	-
Nord-Trøndelag —	3	2	1	2	1	-
Nordland —	7	3	4	1	6	-
Tilsammen	39	23	16	9	29	1

For øvrig henvises til publikasjonen «De spedalske i Norge 1916—1920», N. Off. St. VII. nr. 73, utarbeidet av overlægen for den spedalske sykdom.

14. Sinnssykdom.

Insania.

På rikets sinnssykeasyler blev der i alt behandlet 5 726 patienter i 1922. Ved utgangen av 1921 lå der tilbake 4 455. Der innkom i året 1 271 og utgikk 1 182, herav 313 ved død. Middelbelegget var 4 479 og antall forpleiningsdager 1 634 912. Av hele belegget forpleiedes for privat regning, d. v. s. av vedkommende sykes pårørende eller ved legatmidler, i alt 320 patienter. For øvrig henvises til beretningen om sinnssykeasylenes virksomhet i 1922, utgitt av medisinaldirektøren.

I tabell 14 side 87* gis opplysning om antall sinnssyke i de forskjellige fylker forpleiet med statsbidrag efter lov av ²⁷/6 1891 og de samlede utgifter for deres forpleining for stat og kommuner.

Ifølge de meddelte opgaver fra fylkene blev i alt 8 028 forpleiet med statsbidrag, herav 4 762 på asyl. De samlede utgifter for stat og kommuner beløp sig i 1922 til 11,3 millioner kroner.

15. Samlet antall fødsler i 1922, dødsfall på barselseng, obstetrisiske operasjoner m. m.

Nombre de naissances en 1922, mortalité puerpérale, opérations obstétricales.

I henhold til prestenes fødselsregistre fødte i 1922 62 834 kvinner i alt 63 772 barn, hvorav 62 461 var levendefødt og 1 311 dødfødt. Av det samlede antall fødsler var 922 tvillingfødsler og 8 trillingfødsler. Fødselshyppigheten pr. 1 000 var i 1922 23,12 mot 23,97 i 1921 og 26,14 i 1920. For øvrig henvises til Folkemengdens bevegelse for 1922, hvor man vil finne samtlige fødsler fordelt på fylkenes bygder og byer og på de enkelte måneder i året, særskilt for gutter og piker og ekte og uekte barn.

I tabell 15 side 88* er meddelt et utdrag av jordmødrenes bøker, utarbeidet av helserådsordførerne. Tabellen inneholder, som det vil ses, antall av betjente barselkvinner, og av disse hvor mange førstefødende og flerfødende og hvor mange gifte og ugifte. For barnas vedkommende gis opplysning om antall av levendefødte og antall aborter, dødfødte og innen 24 timer døde. Disse tre siste kategorier er i 1922, som i de tidligere år, tatt sammen i én

gruppe og svarer til hvad der i samme tabell før har hatt den ufullstendige betegnelse som dødfødte. For fremtiden skal man imidlertid søke å utarbeide særskilt opgave over antall av dødfødsler i egentlig forstand, aborter og de levendefødte som er død innen 24 timer. Utdrag av jordmorprotokollene gir også opplysning om fosternes leie og utviklingsgrad samt tallet av trilling- og tvillingfødsler.

Det samlede antall barselkvinner betjent av jordmødre i 1922 var ifølge opgavene 57 237 eller 91,1 pct. av samtlige fødende kvinner.

Der er i 1922 av lægene meldt 159 dødsfall på barselseng eller 2,5 pr. 1 000 barselkvinner. I bygdene var barseldødeligheten 2,1 pro mille og i byene 1,7 pro mille. I disse 159 dødsfall er tatt med dødsfall av barselfeber og av alle andre svangerskaps- og barselsykdommer.

Av barselfeber blev der i 1922 meldt 204 tilfelle og 45 dødsfall. Av samtlige fødende blev 3,3 pro mille angrepet av sykdommen, og av disse angrepne døde 22,1 pct. Barselfeber forekommer hyppigere på landet enn i byene, men til gjengjeld var dødeligheten her så meget større. Antall dødsfall på barselseng i det hele og antall tilfelle og dødsfall av barselfeber i de forskjellige fylker ses av følgende oversikt:

Dødsfall på barselseng.

Décès pendant les couches dans les départements.

	Barselkvinner.	Død på barselseng.	Barselfeber.			Barselkvinner.	Død på barselseng.	Barselfeber.	
			Antall tilfelle.	Antall dødsfall.				Antall tilfelle.	Antall dødsfall.
Riket	62 834	159	204	45	10. Vest-Agder ..	1 748	3	5	1
Byer	15 656	58	30	13	11. Rogaland ...	4 257	9	14	4
Bygder	47 178	101	174	32	12. Hordaland ...	3 897	6	16	1
Fylker:					13. Bergen	1 899	4	2	1
1. Østfold	3 789	10	7	3	14. Sogn og Fjordane	2 026	6	6	1
2. Akershus	4 678	9	13	2	15. Møre	3 785	10	16	3
3. Kristiania	4 073	22	3	2	16. Sør-Trøndelag	4 016	12	20	7
4. Hedmark	4 250	13	26	6	17. Nord-Trøndelag	2 223	5	7	1
5. Opland	3 379	9	10	4	18. Nordland	4 496	8	20	4
6. Buskerud	3 413	5	14	-	19. Troms	2 319	4	8	1
7. Vestfold	2 841	8	5	2	20. Finnmark....	1 299	3	7	2
8. Telemark	2 908	12	5	1					
9. Aust-Agder	1 538	1	-	-					

Dødsfall på barselseng og særskilt av barselfeber i 1922 sammenlignet med de foregående år fremgår av nedenstående tabeller:

Dødsfall på barselseng.

Mortalité puerpérale.

	Antall barselkvinner.			Død på barselseng.			Pr. 1000 barselkvinner.		
	Riket.	Bygder.	Byer.	Riket.	Bygder.	Byer.	Riket.	Bygder.	Byer.
1918..	64187	46154	18033	155	110	45	2.4	2.4	2.5
1919..	53785	42541	16244	205	139	66	3.5	3.3	4.1
1920..	71260	51485	19775	176	130	46	2.5	2.5	2.3
1921..	65059	47180	17879	144	104	40	2.2	2.2	2.0
1922..	62834	47178	15656	159	101	58	2.5	2.1	3.7

Barselfeber.

Fièvre puerpérale.

	Antall tilfelle av barselfeber.			Angrepne pr. 1000 fødende.			Antall dødsfall av barselfeber.			Døde i pct. av angrepne.		
	Riket.	Bygder.	Byer.	Riket.	Bygder.	Byer.	Riket.	Bygder.	Byer.	Riket.	Bygder.	Byer.
1918....	154	122	32	2.4	2.6	1.8	52	38	14	33.8	31.1	43.7
1919....	229	171	53	3.9	4.0	3.6	79	54	23	34.5	31.6	43.1
1920....	269	213	56	3.8	4.1	2.8	52	39	13	19.3	14.5	23.2
1921....	262	215	47	4.0	4.6	2.6	51	44	7	19.5	20.5	14.9
1922....	204	174	30	3.3	3.7	1.9	45	32	13	22.1	18.4	43.3

Antall obstetrisiske operasjoner utført av lægene i de forskjellige fylker fremgår av følgende tabell:

Antall obstetrisiske operasjoner utført av læger i 1922.

Opérations obstétricales effectuées par les médecins en 1922.

	Barselkvinner.	Operasjoner.		Herav:								
		I alt.	Pr. 100 barselkvinner.	Tangforløsnng.	Vending.	Uttrekning.	Partus præmaturus artificialis.	Keiser-snitt.	Perforasjon.	Abortus provocatus.	Andre operasjoner.	Efterbyrdsoperasjon.
Riket	62834	2620	4.2	1987	193	122	35	20	35	10	15	203
Fylker:												
Østfold	3789	271	7.2	229	25	2	3	.	3	.	.	9
Akershus ...	4678	89	1.9	65	5	8	.	.	1	1	.	9
Kristiania ..	4073	564	13.8	412	33	33	10	15	.	2	9	50
Hedmark ...	4250	131	3.1	105	12	2	.	.	2	.	1	9
Opland	3379	150	4.4	119	12	2	.	1	3	2	.	11
Buskerud ...	3413	105	3.1	78	8	6	.	.	2	.	.	11
Vestfold ...	2841	157	5.5	137	7	3	.	.	1	2	.	7
Telemark ...	2908	112	3.9	96	5	5	6
Aust-Agder ..	1538	57	3.7	48	4	3	.	.	.	1	.	1
Vest-Agder ..	1748	71	4.1	47	9	9	2	4
Rogaland ...	4257	129	3.0	94	12	7	.	.	1	1	1	13
Hordaland ...	3897	78	2.0	61	6	2	9
Bergen	1899	168	8.8	100	8	24	14	4	6	.	.	12
Sogn og Fjordane	2026	60	3.0	46	5	2	.	.	2	.	.	5
Møre	3785	116	3.1	90	5	8	3	.	2	.	1	7
Sør-Trøndelag	4016	126	3.1	77	18	1	2	.	5	.	2	21
Nord-Trøndelag	2223	53	2.4	44	2	1	.	.	1	.	.	5
Nordland ...	4496	103	2.3	77	13	4	1	.	3	1	.	4
Troms	2319	42	1.8	31	3	.	.	.	2	.	1	5
Finnmark ...	1299	38	2.9	31	1	.	.	.	1	.	.	5

Følgende oversikt viser operasjonenes utfall for mødre og barn:

Obstetrisiske operasjoners utfall for mødre og barn.

Résultats des opérations obstétricales pour les mères et les enfants.

Operasjon.	Samlet antall opera- sjoner.	Mødre.				Barn.			
		Utfallet er opgitt for	Derav død.	Forhold i pct.		Utfallet er opgitt for	Derav var død- født.	Forhold i pct.	
				i 1921.	i 1922.			i 1921	i 1922.
Tangforløsning	1987	1983	9	0.7	0.5	2001	103	5.1	5.2
Vending	193	192	9	5.3	4.7	197	73	39.0	37.1
Uttrekning ved bek- kenendeleie	122	122	-	0.6	-	122	22	16.0	18.0
Partus præmaturus ar- tificialis	35	35	2	2.6	5.7	36	9	31.0	26.0
Hysterotomi, Episio- tomi	12	12	1	11.1	8.3	10	-	22.2	-
Keisersnitt	20	20	3		-	15.0	20		6
Perforasjon	35	35	3	10.7	8.6	-	-	-	-
Embryotomi, decapita- sjon, ekviscerasjon	3	3	-	-	-	-	-	-	-
Abortus provocatus	10	10	-	-	-	-	-	-	-
Efterbyrdsoperasjon	203	203	1	0.6	0.5	-	-	-	-

Angående antall av operasjoner utført av jordmødrene henvises til utdraget av jordmødrenes bøker, tabell 15.

Det Statistiske Centralbyrå, Oslo 9 mars 1926.

Gunnar Jahn.

Julie E. Backer.

Résumé.

La statistique médicale de la Norvège, autrefois élaborée et publiée par le Directeur Général de l'Administration médicale, fut de 1er juillet 1925 transférée au Bureau Central de Statistique.

Dans la présente publication pour 1922 le Bureau Central de Statistique a suivi les mêmes principes comme dans les volumes précédents. Ce sont toujours les médecins de section qui dans leurs rapports annuels fournissent les matériaux à la statistique médicale. Dans la publication pour 1922 on a seulement porté quelques changements concernant l'arrangement et la rédaction des tableaux et donné un résumé des résultats avec quelques tableaux rétrospectifs.

La statistique des causes de décès pour 1922 est élaborée séparément pour les districts ruraux et les villes. C'est parce que les données pour la campagne et les villes ne sont pas de même qualité. Dans les villes les déclarations de décès, qui servent de base aux listes des causes de décès des médecins de section, doivent toujours être dressées par un médecin autorisé, à la campagne cependant les déclarations sont dressées par le bailli. Par conséquence les données sur les causes de décès pour les villes deviennent plus exactes et complètes que celles des districts ruraux.

A la fin de 1922 le royaume comptait 393 sections médicaux civils. Le nombre total des médecins autorisés était 1449, dont 72 femmes. L'augmentation nette de médecins en 1922 était 63. Il y avait 1499 sages-femmes diplômées. Le nombre de pharmacies était 233.

Dans le tableau 2 page 34* se trouve un relevé du mouvement des hôpitaux. On a reçu des rapports de 116 hôpitaux avec 8099 lits disponibles. Quant aux établissements antituberculeux il y avait 13 sanatoriums avec 1054 lits et 92 dispensaires des tuberculeux avec des places pour env. 1656 malades. Pour le traitement des lépreux on avait 3 hôpitaux. Le nombre des asiles d'aliénés était 21, disposant de 4011 places de malades.

La vaccination a été pratiquée sur 42 523 personnes soit par des médecins soit par des aides-vaccinateurs.

Le nombre total des décès enregistrés par les curés en 1922 était 32 484, correspondant à une mortalité de 12,1 pour mille habitants. Dans le tableau page 6* on trouve la mortalité en 1922 dans le royaume, les districts ruraux et les villes par département, et les tableaux page 7* donnent le taux de la mortalité générale et celui de la mortalité infantine en 1913—1922. Sur la même page on trouvera les proportions des décédés de chaque groupe d'âge par 10 000 habitants de cet âge par décade. Pour des renseignements détaillés de la mortalité en Norvège voir les publications annuelles sur le mouvement de la population et «Tables de mortalité selon les expériences 1911/12—1920/21». (Norges Offisielle Statistikk VII. 142.)

La statistique des causes de décès établie par les médecins officiels comprenait en 1922 31 759 décès ou 97,8 % des cas enregistrés par des curés. Pour 940 ou 3,0 % la cause de décès était inconnue. A la campagne la proportion était 3,7 % et dans les villes seulement 1,2 %. Dans les tableaux 3 et 4 sont rendus des renseignements sur les causes de décès par départements et groupes d'âge. La nomenclature employée est la suivante :

Liste des causes de décès.

I. Maladies et vices de conformation congénitaux.

1. Debilitas congenita.
2. Cyanosis —
3. Alii morbi congeniti.
4. Deformationes systematis nervorum.
5. — congenitae aliae.

II. Maladies de vieillesse.

6. Debilitas senilis.
7. Gangræna —

III. Maladies infectieuses.

8. Typhus exanthematicus.
9. — abdominalis, paratyphus.
10. Meningitis cerebrospinalis epidemica
11. Poliomyelitis acuta.
12. Variola.
13. Morbilli.
14. Scarlatina.
15. Tussis convulsiva.
16. Diphtheria.
17. Pneumonia crouposa.

18. Influenza.
19. Dysenteria.
20. Rheumatismus acutus.
21. Erysipelas.
22. Phlegmone, abscessus.
23. Septico-pyæmia, septichæmia.
24. Febris puerperalis.
25. Pemphigus neonatorum.
26. Tetanus.
27. Anthrax.
28. Cholera asiatica.
29. Diarrhoea sive gastro-enteritis acuta.
30. Pestis.
31. Febris intermittens.
32. Actinomycosis.
33. Tuberculosis pulmonum.
34. — intestinalis.
35. — urogenitalis.
36. — ossium et articularum.
37. — glandularum lymph. (skrofulosis).
38. Lupus.
39. Meningitis tuberculosa.
40. Tuberculosis organorum aliorum.
41. — miliaris.
42. Lepra.
43. Syphilis congenita.
44. — acquisita.
45. Infectiones aliae.

IV. Maladies chroniques du sang et de la nutrition.

46. Arthritis urica.
47. Rheumatismus chron.
48. Scorbutus.
49. Beriberi.
50. Diabetes mellitus.
51. Leuchæmia.
52. Anæmia pernicios.
53. Morbus maculosus Werlhofii, purpura hæmorrhagica.
54. Hæmophilia.
55. Rhachitis.
56. Alii morbi sanguinis et nutritionis. Intoxicaciones chron.:
57. Alcoholismus chron.
58. Aliae intoxicaciones chronicae.

V. Affections du système nerveux.

59. Apoplexia et embolia cerebri.
60. Meningitis suppurativa.
61. Paralysis generalis.
62. Insania.
63. Epilepsia.
64. Alii morbi cerebri.
65. Tabes dorsalis.
66. Morbi medullæ spin. alii.
67. Convulsiones infantum.
68. Morbi systematis nervosi alii.

VI. Affections de l'appareil circulatoire.

69. Endo- et pericarditis.
70. Vitia organica cordis.
71. Myocarditis.

72. Arteriosclerosis.
73. Aneurysma aortae.
74. Paralysis cordis.
75. Alii organorum circulationis morbi.

VII. Affections de l'appareil respiratoire.

76. Bronchitis acuta.
77. — chronica.
78. Asthma.
79. Bronchopneumonia, pneumonia catarrhalis.
80. Gangræna pulmonum.
81. Embolia —
82. Pleuritis.
83. Empyema.
84. Alii organorum respirationis morbi.

VIII. Affections de l'appareil digestif.

85. Gastro-enteritis chron.
86. Ulcus ventriculi et duodeni.
87. Appendicitis.
88. Peritonitis.
89. Hernia incarcerata.
90. Ileus, volvulus.
91. Cholelithiasis.
92. Cirrhosis hepatis.
93. Alii organorum digestionis morbi.

IX. Affections de l'appareil génito-urinaire.

94. Nephritis acuta.
95. — chron., morbus Brightii.
96. Cystitis cystopyelitis.
97. Lithiasis renis et vesicae.
98. Alii organorum uropoëticorum morbi.
99. Morbi organorum genitalium.

X. Tumeurs.

100. Carcinoma cutis.
101. — ventriculi.
102. — intestinorum.
103. — mammae.
104. — uteri.
105. — organorum aliorum.
106. Sarcoma ossium.
107. — gland. lymph.
108. — organorum aliorum.
109. Alii tumores.

XI. Affections de la peau et du tissu cellulaire.

110. Morbi systematis cutis.
111. Gangræna (non senilis).
112. Morbi ossium et articularum.

XII. Etat puerpéral.

113. Eclampsia gravidarum.
114. Embolia et thrombosis.
115. Hæmorrhagia.

- 116. Ruptura uteri.
- 117. Dystocia.
- 118. Abortus.
- 119. Graviditas extrauterina.
- 120. Alii morbi e graviditate et partu.
- 121. Causa mortis ignota et non indicata.

XIII. Autres maladies.

- 122. Myxoedema.
- 123. Morbus Basedowii.
- 124. — Addisonii.
- 125. Acromegalia.
- 126. Alii morbi.

XIV. Morts violentes.

- 127. Suicidium.
- 128. Homicidium.
- 129. Casus mortiferi:
 - a. Alcoholismus acutus.
 - b. Intoxicatio.
 - c. Submersio.
 - d. Congelatio.
 - e. Combustio.
 - f. Ictus electricus, ictus fulminis.
 - g. Vultus sclopetarium.
 - h. Alii casus mortiferi.

Causa mortis non indicata.

La tuberculose était la cause de décès la plus fréquente. Elle était indiquée pour 5 485 cas ou 18,5 % de tous les décès de maladies. Vieillesse était indiquée pour 4 718 ou 15,9 % des décès de maladies, et cancer pour 2 972 ou 10 %.

La proportion des causes de décès les plus importantes par 100 000 habitants en 1922 est calculée dans le tableau pages 10* et 11*, et dans le tableau page 12* est rendue la mortalité des causes de décès les plus importantes parmi des enfants de moins d'un an. Pages 12* et 13* on trouvera des tableaux rétrospectifs pour les mêmes causes de décès calculés par 1 000 décès de maladies et par 1 000 habitants (nés-vivants) pour 1918—1922.

Il résulte de ces tableaux que la mortalité de tuberculose était plus élevée en 1922 qu'en 1921, mais pas si élevée qu'en 1920. La mortalité de cancer a augmenté pendant les dernières années, ainsi que la mortalité de diabète et autres maladies du sang, apoplexie et embolie cérébrale, maladies organiques du coeur et artériosclérose. A remarquer est donc que l'augmentation de la mortalité, surtout de cancer et d'artériosclérose, en partie est due à un meilleur diagnostic des médecins. De l'autre côté les chiffres montrent que la mortalité de pneumonie croupale, d'érysipèle, des maladies de l'appareil respiratoire et digestif, tend à diminuer.

Maladies épidémiques: Des renseignements sur les cas de maladies épidémiques déclarés par les médecins dans les différents départements et par mois sont rendus dans les tableaux 5, 6 et 7 pages 66*, 68* et 69*. Pour le mouvement des cas et des décès des maladies épidémiques pendant les dernières cinq années voir le tableau page 15*.

Tuberculose: Les décès occasionnés par les différentes formes de la tuberculose répartis par départements et par groupes d'âge on trouvera dans les tableaux 3 et 4 sous les rubriques 33—41. En outre dans le tableau 8 on a groupé tous les décès de tuberculose par districts, sexe et âge et calculé l'importance relative de la tuberculose comme cause de décès dans les différents groupes d'âge. La mortalité de tuberculose totale et la tuberculose pulmonaire en 1922 se voit des tableaux pages 16* et 17*. On remarquera la différence de la mortalité entre les deux sexes et les districts ruraux et les villes. Le développement de la mortalité de tuberculose en général et de phthisie pendant la période 1913—1922 est donné dans les tableaux pages 17* et 18*. En tableau 9 on trouvera le nombre des cas de tuberculose ouverte, qui, selon la loi de 8ème mai 1900, doivent être déclarés par des médecins et inscrits dans les registres de tuberculose des médecins de section.

Cancer: Le nombre de décès par tumeurs malignes se voit des tableaux 3 et 4 rubriques 100—108 et dans les tableaux spéciaux 10 et 11. Dans ces derniers tableaux les décès de tumeurs malignes sont répartis d'après la location de la tumeur par départements et groupes d'âge. Tab. 10 et 11, qui sont des résultats des relevés spéciaux, comprennent un peu plus grand nombre de cas que les listes ordinaires des causes de décès collaborées en tab. 3 et 4. Le taux de la mortalité de cancer pour les deux sexes à la campagne et dans les villes en 1922 se voit des tableaux page 19*, et le mouvement de la mortalité de cette maladie pendant les dernières dix années du tab. page 20*. On peut constater que la mortalité de cancer a suivi une marche croissante depuis 1913, et que cette augmentation de la mortalité a été assez accentuée, depuis 1920.

Maladies vénériennes: Pour le nombre des cas de maladies vénériennes déclarés par les médecins en 1922 voir tableau 12 page 86*, pour les villes aussi les données mensuelles dans le tableau 7. Le nombre des cas traités dans les hôpitaux se voit du tableau 13 page 86*.

Lèpre. Le nombre des lépreux dans les hôpitaux et dehors de ceux ci à la fin de 1922 est donné dans les tableaux pages 21* et 22*. Pour des renseignements sur la lèpre en Norvège on est aussi renvoyé à la publication spéciale «Rapport sur les lépreux en Norvège pour les années 1916—1920». (Norges Offisielle Statistikk VII. nr. 73.)

Aliénation. Le tab. 14 page 87* montre le nombre des aliénés dans les différents départements soignés partiellement à la charge de l'état d'après la loi de 27ème juin 1891 et les frais de l'état et des communes. Pour des renseignements sur les hospices d'aliénés de la Norvège, le nombre des malades soignés, formes de maladies, résultats du traitement, etc., voir «Le rapport des hospices d'aliénés pour 1922». (Norges Officielle Statistikk VII. 156.)

Natalité, mortalité puerpérale, opérations obstétricales. Le nombre de naissances enregistrées en 1922 était 63772, dont 62461 nés-vivants et 1311 mort-nés (enfants nés d'après 28 semaines de gestation sans aucun signe de vie). Le coefficient de natalité par 1000 habitants était 23,12 en 1922 auprès de 23,97 en 1921 et 26,14 en 1920. Pour la répartition géographique et mensuelle des naissances par sexe et enfants légitimes et illégitimes voir: «Mouvement de la population pour 1922».

Dans le tab. 15 page 88* on trouve un extrait des registres des sages-femmes. Suivant ces rapports 91,1 % de toutes les femmes en couche fut assisté par des sages-femmes.

Le nombre des décès puerpéraux de la grossesse et de l'accouchement se voit des tab. 3 et 4 rubriques 24 et 113—121. La mortalité puerpérale en général, et la léthalité et la mortalité de fièvre puerpérale en 1918—1922 se voit des tab. page 24*.

Les opérations obstétricales effectuées par les médecins, et leurs résultats pour les mères et les enfants sont indiqués dans les tableaux pages 24* et 25*.

Tabell 1. Lægedistrikter og medisinalpersonale.

Sections médicales et nombre de médecins, de dentistes, de sages-femmes, de pharmacies et pharmaciens.

Lægedistrikter.	Antall:					Lægedistrikter.	Antall:				
	Læger.	Tannlæger.	Jordmødre.	Apotek og filialapotek.	Eksaminert apotekpers.		Læger.	Tannlæger.	Jordmødre.	Apotek og filialapotek.	Eksaminert apotekpers.
Østfold fylke ¹⁾	66	31	72	22	56	Grue	2	1	3	1	3
Eidsberg	5	3	8	2	5	Hamar stadslægedistr.	7	7	4	2	7
Rakkestad	2	1	3	1	1	Ringsaker	4	2	5	2	3
Skiptvet	1	-	1	-	-	Nes	1	-	1	-	-
Moss stadslægedistrikt.	11	4	3	3	9	Vang	2	-	3	-	-
Hobøl	1	-	1	-	-	Løten	2	1	2	1	1
Spydeberg	1	-	3	1	2	Romedal	1	1	1	-	-
Våler	1	-	2	-	-	Stange	4	1	3	1	3
Rygge	2	1	3	-	-	Hof	1	-	1	-	-
Råde	2	-	5	1	1	Åsnes	4	1	2	1	2
Fredrikstad stadsfysikat.	7	7	8	4	14	Våler	2	-	1	-	-
Glemmen	4	-	4	-	-	Elverum	6	4	7	1	3
Tune	2	-	4	1	2	Trysil	1	1	7	1	1
Sarpsborg stadslægedistr.	7	6	5	4	10	Engerdal	1	-	2	-	-
Borge	2	-	4	1	2	Rendal	1	-	2	-	-
Skjeberg	1	1	4	-	-	Åmot	2	-	3	1	3
Fredrikshald stadsl. distr.	12	7	5	3	10	Stor-Elvdal	1	1	3	-	-
Hvaler	1	-	2	-	-	Alvdal	1	-	2	-	-
Idd	1	-	3	-	-	Tynset	1	2	2	1	2
Aremark	1	-	1	-	-	Tolga	-	-	2	-	-
Rødenes og Øymark	2	1	3	1	1	Kvikne	-	1	1	-	-
Akershus fylke....	95	21	75	15	38	Opland fylke	44	21	62	10	27
Aker	42	4	17	4	9	Jevnaker	2	2	2	1	2
Bærum	7	5	6	2	7	Lunner	1	-	2	-	-
Asker	10	1	2	1	2	Gran	1	1	2	-	-
Lillestrøm	5	2	4	1	5	Brandbu	3	1	2	1	1
Nittedal	2	-	1	-	-	Søndre Land	2	-	3	-	-
Sørum	1	-	3	-	-	Nordre Land	1	1	1	1	1
Ullensaker	3	2	3	1	3	Torpa	1	-	1	-	-
Nes	3	1	4	1	2	Sør-Aurdal	1	-	3	-	-
Nannestad	1	-	2	-	-	Nord-Aurdal	1	-	3	-	-
Eidsvoll	3	2	6	1	3	Etnedal	3	2	4	1	3
Hurdal	1	-	1	-	-	Nordre Valdres	1	-	5	-	-
Aurskog	2	-	2	-	-	Østre Slidre	1	-	1	-	-
Høland	3	1	5	1	2	Biri	1	-	3	-	-
Fet	2	-	2	-	-	Snertingdal	1	-	3	-	-
Frogn	4	1	5	1	2	Vardal	-	-	1	-	-
Vestby	1	-	2	1	1	Østre Toten	3	2	3	1	3
Kråkstad	2	2	4	1	2	Vestre Toten	3	-	5	-	-
Nesodden	-	-	1	-	-	Gjøvik stadsl. distrikt	3	4	4	1	4
Oppegård	2	-	3	-	-	Lillehammer stadsl. distr.	7	5	3	2	9
Enebakk	1	-	2	-	-	Fåberg	-	1	1	-	-
Kristiania stadsfysikat	333	164	107	27	146	Øyer	1	-	1	-	-
Hedmark fylke	55	29	71	14	31	Gausdal	2	-	2	-	-
Sør-Odal	2	1	2	1	1	Ringebu	1	1	1	1	1
Nord-Odal	1	-	3	-	-	Søndre Fron	1	-	1	-	-
Eidskog	1	-	2	-	-	Nordre Fron	1	-	1	-	-
Vinger	5	5	5	1	2	Vågå	1	-	1	-	-
Brandval	1	-	2	-	-	Lom	1	-	4	-	-
						Lesja	1	-	3	-	-
						Sel og Heidal	1	1	2	1	3

1) Rømskog herred hører til Høland lægedistrikt (Akershus fylke).

Tabell 1 (forts.). Lægedistrikter og medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Antall:					Lægedistrikter.	Antall:				
	Læger.	Tannlæger.	Jordmødre.	Apotek og filialapotek.	Eksaminert apotekpers.		Læger.	Tannlæger.	Jordmødre.	Apotek og filialapotek.	Eksaminert apotekpers.
Buskerud fylke....	55	31	61	15	31	Aust-Agder fylke..	34	15	44	8	16
Drammens stadsfysikat..	20	17	11	5	14	Risør stadslægedistr....	2	2	1	1	3
Drammens lægedistrikt..	7	-	7	1	1	Søndeled	2	-	1	-	-
Norderhov	6	6	8	1	4	Dyvåg	1	-	2	-	-
Ådal	1	-	3	-	-	Holt	2	1	3	1	2
Nedre Eiker	2	1	2	1	1	Tromøy	2	-	5	-	-
Øvre Eiker	3	-	5	1	2	Arendal stadslægedistr....	10	9	5	2	5
Modum	3	2	5	2	4	Froland	1	-	5	-	-
Sigdal	1	-	2	-	-	Vestre Nedenes	3	1	7	1	2
Krødsherad	1	-	1	-	-	Lillesand	2	1	3	1	2
Nes	1	1	2	1	1	Birkenes	1	-	2	-	-
Gol	1	-	2	-	-	Åmli	1	-	3	1	1
Ål	1	-	3	-	-	Evje	1	-	3	1	1
Kongsberg stadsl.district.	4	4	3	2	3	Vegusdal	1	-	2	-	-
Sandsvær	1	-	2	1	1	Bygland	4	1	1	-	-
Rollag	1	-	2	-	-	Valle	1	-	1	-	-
Nore og Opdal	2	-	3	-	-						
Vestfold fylke....	47	22	51	13	34	Vest-Agder fylke ¹⁾ ..	37	20	54	6	14
Skoger	1	-	3	-	-	Kristiansandsstadsfysik...	17	12	7	3	9
Hof	1	-	2	-	-	Oddernes	1	-	4	-	-
Holmestrand stadsl.distr..	3	1	2	1	2	Vennesla	1	-	3	-	-
Svelvik	2	1	3	1	2	Søgne	1	-	3	-	-
Horten stadslægedistr....	9	3	5	2	6	Mandal stadslægedistr....	2	4	2	1	2
Rammes	1	-	3	-	-	Halse	1	-	2	-	-
Borre	1	-	2	-	-	Laudal	1	-	3	-	-
Sem	1	-	2	-	-	Bjelland	1	-	3	-	-
Andebu	1	-	1	-	-	Audnedal	1	-	5	-	-
Stokke	1	-	3	1	1	Lyngdal	1	-	2	-	-
Tønsberg stadsl.distr....	8	7	4	2	8	Hægebostad	1	-	1	-	-
Nøtterøy	2	1	4	-	-	Farsund	2	2	4	1	2
Sandefjord stadsl.distr....	7	5	8	2	5	Lista	1	-	3	-	-
Larvik lægedistrikt	3	-	6	1	2	Kvinesdal	1	-	3	-	-
— stadslægedistr....	7	4	5	3	8	Flekkefjord	4	2	7	1	1
Telemark fylke....	54	20	72	13	37	Sirdal	1	-	2	-	-
Skien stadsfysikat	8	7	8	3	12						
Solum	5	-	4	-	-	Rogaland fylke....	54	27	91	15	44
Gjerpen og Siljan	1	-	1	-	-	Sokndal	1	-	2	-	-
Porsgrund stadsl.d....	6	2	5	2	5	Lund	1	-	2	-	-
Eidanger	2	1	4	1	2	Egersund stadslægedistr....	2	2	3	1	3
Langesund stadsl.d....	1	-	1	-	2	Eigersund	-	-	3	-	-
Bamble	1	-	2	-	-	Time	1	-	6	1	1
Kragerø stadsl.d....	3	2	3	1	4	Sandnes	3	2	5	1	4
Skåtey	1	-	4	-	-	Stavanger stadsfysikat ..	22	16	17	6	23
Drangedal	2	-	3	-	-	Hetland	5	-	8	-	-
Holla	6	2	9	2	4	Høgsfjord	2	-	5	-	-
Notodden stadsl.d....	6	3	4	1	3	Finnøy	1	-	3	-	-
Hjartdal	1	-	2	-	-	Hjelmeland	1	-	3	-	-
Heddal	1	-	1	-	-	Sand	2	1	6	1	1
Kviteseid	2	1	2	1	2	Nedstrand	1	-	2	-	-
Seljord	1	-	2	-	-	Skudenes	1	-	3	1	1
Nissedal	1	-	3	-	-	Kopervik	1	1	9	1	2
Lårdal	1	-	4	-	-	Haugesund stadsfysikat..	8	5	9	3	9
Fyresdal	1	-	2	-	-	Skåre	1	-	2	-	-
Vinje	1	-	3	-	-	Skjold	1	-	3	-	-
Tinn	3	2	5	1	3						

1) Tveit herred hører til Birkenes lægedistrikt (Aust-Agder fylke).

Tabell 1 (forts.). Lægedistrikter og medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Antall:					Lægedistrikter.	Antall:				
	Læger.	Tannlæger.	Jordmødre.	Apotek og filialapotek.	Eksaminert apotekpers.		Læger.	Tannlæger.	Jordmødre.	Apotek og filialapotek.	Eksaminert apotekpers.
Hordaland fylke...	39	6	118	6	9	Herøy	1	-	3	-	-
Sveio	1	-	3	-	-	Ulstein	1	-	2	-	-
Skånevik	3	-	4	-	-	Ørsta	1	-	3	-	-
Ølen	1	-	4	-	-	Volda	1	1	4	1	2
Stord	2	1	5	1	1	Hjørundfjord	1	-	2	-	-
Finnås	1	-	6	-	-	Stranda	1	-	4	-	-
Tysnes	1	-	4	-	-	Norddal	-	-	3	-	-
Kvinnherad	1	-	5	-	-	Ørskog	1	-	4	-	-
Ullensvang	4	1	7	1	1	Skodje	-	-	2	-	-
Ulvik	1	-	4	-	-	Borgund	1	1	6	-	-
Røldal	1	-	2	-	-	Ålesund stadsfysikat	9	6	6	2	7
Strandebarm	1	-	3	-	-	Haram	1	-	3	-	-
Kvam	2	-	4	-	-	Molde	7	2	6	1	4
Voss	4	2	8	1	3	Bud	1	-	7	-	-
Fana	3	-	5	1	1	Vestnes	1	-	3	-	-
Os	2	-	1	-	-	Grytten	1	1	4	1	1
Fusa	2	1	6	-	-	Eid	1	-	3	-	-
Askøy	2	1	10	1	1	Neset	1	-	3	-	-
Sund—Austevoll	1	-	6	-	-	Kvernes	1	-	5	-	-
Haus	2	-	9	1	2	Gjemnes	1	-	4	-	-
Bruvik	1	-	3	-	-	Kristiansund stadsfys.	7	5	5	3	7
Hosanger	1	-	4	-	-	Sunn dal	1	1	4	-	-
Lindås	1	-	7	-	-	Tingvoll	1	-	4	-	-
Manger	1	-	8	-	-	Stangvik	1	-	2	-	-
Bergen stadsfysikat	73	40	27	10	44	Surnadal	1	1	1	-	-
Sogn og Fjordane fylke	28	4	88	7	10	Rindal	1	-	1	-	-
Aurland	1	-	2	-	-	Aure	1	-	2	-	-
Lærdal	1	-	8	1	2	Halsa	1	-	5	-	-
Luster	3	-	3	-	-	Edey	1	-	5	-	-
Hafslo	1	-	5	-	-	Sør-Trøndelag fylke	77	23	96	13	43
Sogndal	1	-	2	-	-	Trondhjems stadsfysikat ..	46	21	26	10	35
Leikanger	1	-	3	-	-	Strinda	6	-	1	-	-
Balestrand	1	1	2	-	-	Malvik	1	-	1	-	-
Vik	1	-	3	1	1	Leinstrand	1	-	2	-	-
Kyrkjebø	2	-	4	-	-	Børsa	1	-	4	-	-
Lavik	1	-	4	-	-	Selbu	2	-	2	-	-
Gulen	1	-	6	-	-	Røros	2	1	3	1	3
Gaular	1	-	3	-	-	Singsås	1	-	5	-	-
Fjaler	1	-	3	-	-	Støren	2	-	5	1	2
Askvoll	1	-	7	1	1	Melhus	1	-	2	-	-
Førde	2	-	4	1	1	Opdal	1	-	3	-	-
Bremanger	1	-	3	-	-	Rennebu	1	-	1	-	-
Kinn	1	1	5	1	2	Orkdal	3	1	10	1	3
Naustdal	1	-	3	-	-	Hemne	1	-	5	-	-
Vågsøy	1	1	2	1	1	Hitra	1	-	5	-	-
Selje	1	-	2	-	-	Frøya	1	-	6	-	-
Davik	1	-	2	-	-	Bjugn	1	-	4	-	-
Nordfjardeid	1	-	2	1	2	Ørland	1	-	1	-	-
Gloppen	1	1	4	-	-	Rissa	1	-	4	-	-
Innvik	1	-	6	-	-	Agdenes	1	-	1	-	-
Møre fylke	49	18	110	8	21	Bjørnør	1	-	2	-	-
Vanylven	1	-	2	-	-	Åfjord	1	-	3	-	-
Sande	1	-	2	-	-	Nord-Trøndelag fylke	37	7	61	6	14
						Stjørdal	4	1	3	1	2
						Meråker	1	-	1	-	-
						Frosta	1	-	1	-	-

Tabell 1 (forts.). Lægedistrikter og medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Antall:					Lægedistrikter.	Antall:				
	Læger.	Tannlæger.	Jordmødre.	Apotek og filialapotek.	Eksaminiert apotekpers.		Læger.	Tannlæger.	Jordmødre.	Apotek og filialapotek.	Eksaminiert apotekpers.
Leksvik	1	1	3	-	-	Ankenes	1	-	3	-	-
Skogn	1	-	4	-	-	Ofoten	1	-	4	1	2
Levanger	5	1	5	1	3	Værøy	1	-	3	-	-
Verdal	2	-	2	1	1	Flakstad	1	-	2	-	-
Inderøy	1	-	3	-	-	Buksnes	2	1	5	1	1
Verran	1	-	4	-	-	Borge	1	-	4	-	-
Stenkjær	4	2	4	1	3	Gimsøy	1	-	2	-	-
Stod	2	-	2	-	-	Vågan	1	-	5	1	2
Beitstad	1	-	4	-	-	Svolvær stadsld.	2	1	2	1	3
Grong	1	-	2	-	-	Hadsel	4	1	9	2	4
Snåsa	2	-	3	-	-	Bø	1	-	2	-	-
Lierne	1	-	2	-	-	Øksnes	1	-	2	-	-
Namsos	2	2	3	1	4	Sortland	2	-	2	1	1
Klinga	2	-	1	-	-	Dverberg	1	-	4	-	-
Overhalla	1	-	2	-	-						
Flatanger	1	-	1	-	-	Troms fylke	24	4	78	5	18
Fosnes	1	-	2	-	-	Harstad stadsld.	4	2	2	1	4
Kolvereid	1	-	5	-	-	Trondenes	1	-	5	-	-
Vikna	1	-	2	1	1	Kvæfjord	1	-	3	-	-
Leka	-	-	2	-	-	Bjarkøy	1	-	2	-	-
						Ibestad	2	-	8	-	-
Nordland fylke	63	11	127	15	29	Salangen	1	-	3	1	2
Bindal	1	-	1	-	-	Sørreisa	1	-	1	-	-
Vik	1	-	1	-	-	Tranøy	1	-	4	-	-
Velfjord	1	-	1	-	-	Berg	1	-	5	-	-
Brønnøy	2	-	1	1	2	Lenvik	1	-	5	-	-
Vega	1	-	1	-	-	Målselv	1	-	3	-	-
Tjøtta	1	-	4	-	-	Bardu	1	-	1	-	-
Alstahaug	2	1	3	1	1	Balsfjord	1	-	4	-	-
Herøy	1	-	2	-	-	Tromsø stadsld. distr.	4	2	7	3	12
Vefsn	1	-	3	-	-	Tromsøysund	-	-	6	-	-
Mosjøen stadslægedistr.	1	1	3	1	2	Lyngen	1	-	5	-	-
Hatfjelldal	1	-	1	-	-	Karlsøy	1	-	6	-	-
Hemnes	1	-	4	-	-	Skjervøy	1	-	8	-	-
Nesna	1	-	4	-	-						
Mo	1	1	3	1	1	Finnmark fylke	17	2	34	5	9
Lurøy	1	-	3	-	-	Alta	1	-	2	-	-
Rødøy	1	-	2	-	-	Talvik	1	-	4	-	-
Meley	1	-	3	-	-	Loppa	1	-	3	-	-
Gildeskål	1	-	2	-	-	Hammerfest	2	1	5	1	2
Beiarne	1	-	1	-	-	Måsøy	1	-	2	-	-
Bodø stadslægedistrikt	3	3	3	2	5	Kjelvik	1	-	2	1	1
Bodin	3	1	5	-	-	Kistrand	1	-	1	-	-
Skjerstad	1	-	2	-	-	Karasjok	1	-	1	-	-
Saltdal	3	-	3	-	-	Lebesby	-	-	2	-	-
Fauske	2	-	3	1	2	Gamvik	-	-	2	-	-
Sørfold	1	-	3	-	-	Tana	1	-	1	-	-
Nordfold	1	-	2	-	-	Varde	3	1	3	1	2
Steigen	1	-	1	-	-	Vadø	2	-	2	1	2
Hamarøy	1	-	1	-	-	Sør-Varanger	2	-	4	1	2
Lødingen	1	-	5	-	-						
Tysfjord	1	-	2	-	-						
Narvik stadslægedistr	4	1	5	1	3						
						Riket	1281	516	1499	233	671

Tabell 2. Antallet av sykeplasser og behand-
 Nombre des lits et des malades

Sykehus.	Antall sykeplasser.	Tilbakeleggende 1 januar 1922.			Innkomet.			Tilsammen be-		
		Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	
Kristiania	Rikshospitalet	538	454	249	205	5199	2801	2398	5653	3050
	Kv.klinikkens gynækolog. avd. .	-	20	-	20	621	-	621	641	-
	Kristiania kommunale sykehus	2219	1474	670	804	13050	6074	6976	14524	6744
	Kristiania militære sykehus .	54	30	30	-	818	818	-	848	848
	Diakonisseanstaltens sykehus .	70	64	18	46	504	160	344	568	178
Østfold	«Vor Frue» hospital	80	62	12	50	1058	121	937	1120	133
	Moss kommunale sykehus	28	25	14	11	285	115	170	310	129
	Østfold fylkes sykehus i Fr.stad	60	21	11	10	132	74	58	153	85
	Fredrikstad komm. sykehus . . .	65	40	17	23	352	149	203	392	166
	— epidemilasarett	50	-	-	-	13	5	8	13	5
Akershus	St. Josefs hospital i Fr.stad . .	40	-	-	-	-	-	-	-	-
	Fredrikshald komm. sykehus . .	60	17	8	9	266	166	100	283	174
	— «St. Josefs» hospital	24	20	3	17	156	67	89	176	70
	Sarpsborg komm. sykehus	100	21	12	9	443	242	201	464	254
	Akershus kommunale sykehus	150	116	44	72	1357	610	747	1473	654
Hedmark	Diakonhjemmets —	71	61	36	25	614	319	295	675	355
	Bærums kommune —	25	13	3	10	199	89	110	212	92
	— epedemisykehus	35	-	-	-	-	-	-	-	-
	Asker epidemisykehus	20	-	-	-	-	-	-	-	-
	Eidsvoll kommunale sykehus . .	17	8	5	3	155	90	65	163	95
	Drøbak sykehus	20	-	-	-	-	-	-	-	-
	Eidskog kommunale sykehus . .	10	8	2	6	34	16	18	42	18
	Kongsvinger epidemisykehus . .	14	-	-	-	12	6	6	12	6
	Hamar sykehus	34	26	12	14	236	126	110	262	138
	Hamar epidemisykehus	45	4	3	1	48	21	27	52	24
Opland	Ringsaker komm. sykehus	12	12	5	7	27	15	12	39	20
	Finsal sykehjem	26	23	17	6	100	53	47	123	70
	Furnes —	16	14	8	6	19	10	9	33	18
	Løten —	25	19	8	11	67	33	34	86	41
	Valset —	14	13	5	8	22	9	13	35	14
	Elverum epidemisykehus	24	-	-	-	7	3	4	7	3
	Trysil sykehus	14	4	2	2	99	41	58	103	43
	Storelvdalens sykehus	14	7	5	2	57	36	21	64	41
	Tynset —	24	20	8	12	163	74	89	183	82
	Søndre Lands sykehus	32	18	7	11	212	117	95	230	124
Buskerud	Vestre Slidre sjukeheim	12	9	6	3	25	12	13	34	18
	Østre Totens sykehus	30	13	8	5	88	35	53	101	43
	Gjøvik sykehus	8	3	3	-	75	28	47	78	31
	Opland fylkes sykehus, Lilleham.	120	45	16	29	955	443	512	1000	459
	Drammens komm. sykehus *) . . .	135	140	63	77	2443	1146	1297	2583	1209
	— epidemilasarett	60	-	-	-	-	-	-	-	-
	«St. Josefs» hospital, Drammen	-	7	-	-	189	-	-	196	-
	Hønefoss lasarett	-	-	-	-	-	-	-	6	-
	Kongsberg sykehus	13	7	5	2	45	25	20	52	30
	Holmestrand sykehus	20	5	2	3	116	33	83	121	35
Vestfold	Marinens sykehus, Horten	86	25	16	9	745	473	272	770	489
	Overl. Mantheys pr.klinik, —	12	3	-	3	108	30	78	111	30
	Vestfold fylkes sykehus, Tønsb.	-	66	-	-	1670	-	-	1736	-
	Sandefjord komm. sykehus	-	-	-	-	38	-	-	-	-
	Larvik —	24	13	6	7	179	81	98	192	87
Telemark	Telemark fylkes sykehus	120	80	40	40	1418	669	749	1498	709
	«St. Josefs» hospital, Porsgrund	18	9	2	7	88	25	63	97	27
	Det lutherske sykehus, —	18	11	4	7	76	31	45	87	35
	Brevik sykehus	20	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kragerø bys sykehus	20	7	5	2	199	86	113	206	91
Notodden komm. sykehus	28	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rjukan sykehus	60	24	16	8	626	250	376	650	266	

*) Budgettåret 1922—1923.

lede syke m. m. på sykehusene i 1922.
soignés, etc., aux hôpitaux en 1922.

handlet.	Utgått:						Tilbakeleggende 31 desember 1922.			Mortali- tets- procent til alle ut- gätte.	Daglig middel- belegg.	Antall forplei- nings- dager for hver be- handlet.	Antall forplei- nings- dager.
	levende.			døde.			Tils.	M.	K.				
K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.				
2603	4979	2653	2326	252	157	95	422	240	182	4.8	505	33	184488
641	597	-	597	16	-	16	28	-	28	2.6	-	-	-
7780	11795	5423	6372	1130	586	544	1599	735	864	5.9	1624	41	592929
-	805	805	-	17	17	-	26	26	-	2.1	44	19	16106
390	461	148	313	52	21	31	55	9	46	10.2	60	38	21790
987	1048	127	921	22	2	20	50	4	46	2.1	66	22	24218
181	271	104	167	15	10	5	24	15	9	5.3	25	31	9072
68	96	52	44	28	19	9	29	14	15	22.6	25	60	9179
226	322	137	185	27	14	13	43	15	28	7.8	43	40	15742
8	12	-	8	1	1	-	-	-	-	7.7	-	18	239
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
109	235	148	87	24	14	10	24	12	12	9.3	24	31	8731
106	142	63	79	20	3	17	14	4	10	12.4	18	37	6506
210	396	217	179	21	9	12	26	16	10	5.0	26	21	9540
819	1253	547	706	106	53	53	114	54	60	8.4	137	34	50190
320	572	300	272	52	24	28	51	31	20	8.3	64	35	23357
120	191	83	108	5	4	1	16	5	11	2.6	19	33	7078
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
68	140	82	58	11	5	6	12	8	4	7.3	13	30	4845
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24	36	16	20	1	1	-	5	1	4	2.7	7	61	2566
6	9	4	5	2	2	-	1	-	1	16.7	2	62	743
124	213	110	103	23	16	7	26	12	14	17.0	29	40	10494
28	46	22	24	2	1	1	4	1	3	4.2	-	-	-
19	16	9	7	7	4	3	16	7	9	30.4	14	130	5082
53	78	36	42	18	11	7	27	23	4	18.8	27	79	9712
15	10	8	2	7	5	2	16	5	11	41.2	16	18	5710
45	57	24	33	13	6	7	16	11	5	18.6	21	89	7642
21	20	10	10	7	1	6	8	3	5	26.0	12	121	4234
4	7	3	4	-	-	-	-	-	-	-	-	24	168
60	93	39	54	5	1	4	5	3	2	5.1	8	28	2920
23	48	30	18	7	5	2	9	6	3	12.7	10	58	3690
101	154	69	85	11	6	5	18	7	11	6.7	23	46	8434
106	190	102	88	24	16	8	16	6	10	11.2	22	35	8031
16	17	7	10	8	5	3	9	6	3	32.0	8	90	3058
58	85	35	50	7	4	3	9	4	5	7.6	17	60	6065
47	70	26	44	4	2	2	4	3	1	5.4	3	16	1211
541	893	396	497	46	33	13	61	30	31	4.9	78	28	28309
1374	2351	1087	1264	96	51	45	136	71	65	3.9	151	21	55132
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	184	-	-	5	-	-	7	-	-	2.7	13	24	4667
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28	165
22	36	23	13	8	3	5	8	4	4	18.2	6	45	2334
86	115	33	82	4	2	2	2	-	2	3.4	5	14	1696
281	718	456	262	16	10	6	36	23	13	2.2	42	20	15548
81	101	28	73	3	1	2	7	1	6	2.9	6	19	2133
-	1610	-	-	62	-	-	64	-	-	3.7	-	-	-
-	38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	1003
105	160	74	86	17	6	11	15	7	8	9.6	18	34	6473
789	1336	623	713	83	41	42	79	45	34	6.2	113	27	41106
70	77	20	57	10	3	7	10	4	6	10.4	11	42	4055
52	62	24	38	15	7	8	10	4	6	19.5	12	52	4496
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
115	195	83	112	4	3	1	7	5	2	2.0	5	9	1901
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
384	611	248	363	18	9	9	21	9	12	2.9	34	19	12290

Tabell 2 (forts.). Antallet av sykeplasser og

Sykehus.	Antall syke- plasser.	Tilbakeleggende 1 januar 1922.			Innkomet.			Tilsammen be-		
		Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	
Aust-Agder	Risør bys sykehus	30	12	7	5	42	21	21	54	28
	Tvedestrand —	10	3	-	3	68	33	35	71	33
	Aust-Agder og Arendals sykeh.	103	65	32	33	703	362	341	768	394
	St. Franciskus hospit., Arendal	25	6	3	3	276	129	147	282	132
	Grimstad komm. sykehus	40	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kristiansands komm. sykehus.	106	45	19	26	935	473	462	980	492
	«St. Josefs» hospital, Kr.sand.	60	-	-	-	-	-	-	-	-
	Mandal bys sykehus	22	12	4	8	194	109	85	206	113
	Vest-Agder fylkessykeh., Flek.f.	26	10	6	4	178	92	86	188	98
	Egersund bys sykehus	22	13	6	7	201	82	119	214	88
Rogaland	Rogaland fylkessykeh., Stavang.	48	47	28	19	646	324	322	693	352
	Sandnes kommunale sykehus..	23	7	3	4	115	48	67	122	51
	Stavanger sykehus	92	86	42	44	1150	494	656	1236	536
	— epidemilasarett	105	23	15	8	424	194	230	447	209
	St. Franciskus hospit., Stavang.	28	24	12	12	487	247	240	511	259
	Sanitetsfor. pleiehjem —	5	2	-	2	120	-	120	122	-
	Sauda sykehus	19	9	6	3	93	50	43	102	56
	Vårsildfondets sykeh., Skudenes	14	-	-	-	5	5	-	5	5
	Haugesund bys —	60	41	19	22	384	197	187	425	216
	Odda kommunale sykehus	28	13	7	6	162	76	86	175	83
Hordaland	Voss private sykehus	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Bergens komm. sykehus*)	399	392	192	200	2754	1701	2053	4146	1893
	«Røde kors» klinikk, Bergen . .	30	20	9	11	616	252	394	666	261
	Søsterhj. Betaniens sykehus. . .	70	33	8	25	921	315	606	954	323
	St. Franciskus hospital	52	41	11	30	1122	562	560	1163	573
	Diakonisseanst. klinikk	34	16	10	6	746	263	483	762	273
	Lærdal sykehus	14	-	-	-	26	9	17	26	9
	Kalvåg —	9	-	-	-	16	12	4	16	12
	Vårsildfondets sykehus, Florø.	40	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ålesund komm. sykehus	89	-	-	-	-	-	-	-	-
Sogn og Fjordane	Møre fylkes sykehus, Molde . .	70	31	15	16	633	255	378	664	270
	Kristiansunds komm. sykehus.	96	26	12	14	463	204	259	489	216
	Trondhjems sykehus	350	230	-	-	2281	-	-	2511	-
	Tilfredshets sykehus, Tr.hjem	33	-	-	-	245	-	-	245	-
	Kalvskindets —	75	75	30	45	57	21	36	132	51
	St. Elisabeths hospital —	76	-	-	-	-	-	-	-	-
	Orkedals sykehjem	48	39	21	18	87	39	48	126	60
	Meldals —	35	25	13	12	65	28	37	90	41
	Løkken Verk sykehus	7	-	-	-	49	29	20	49	29
	Innherred sykehus, Levanger	140	92	42	50	985	490	495	1077	532
Nord- Troms	Namdals sykehus, Namsos	82	52	21	31	623	274	349	675	295
	Nordl. fylkessykeh., Alstahaug	36	31	15	16	427	206	221	458	221
	Bodø sykehus	36	28	14	14	371	178	193	399	192
	Sulitjelma sykehus	29	3	2	1	74	34	40	77	36
	Sanitetsfor. sykehus, Narvik . .	34	20	10	10	245	158	87	265	168
	Gravdal sykehus, Buksnes. . . .	32	14	8	6	164	81	83	178	89
	Svolvær sykestue og ep.lasarett	26	10	6	4	116	67	49	126	73
	Fylkessykehuset i Stokmarknes	60	29	9	20	347	151	196	376	160
	Sortland sykestue	10	-	-	-	58	15	43	58	15
	Fylkessykehuset i Harstad	25	18	8	10	179	94	85	197	102
Troms	Troms og Tromsø sykehus.	120	54	28	26	762	394	368	816	422
	Tromsø prov. sykeh. (avsl. 2/11 22)	18	9	2	7	138	53	85	147	55
	Tromsø epidemilasarett	27	1	1	-	57	29	28	58	30
	— , St. Elisabeths hospital	45	34	17	17	429	203	226	463	220
	Skjærvøy sykehus	14	9	2	7	74	37	37	83	39
	Hammerfest sykehus*)	48	30	18	12	519	293	226	549	311
	— , St. Vincenz hospital	25	-	5	7	74	29	45	86	34
	Vardø sykehus	60	-	-	-	-	-	-	-	-
	Vadsø —	25	20	7	13	272	140	132	292	147
	Finn- mark									

*) Budgetåret 1922—1923.

1) Haukelands sykehus, Lungegården sykehus og epidemi-

behandlede syke m. m. på sykehusene i 1922.

handlet.	Utgått:						Tilbakeleggende 31 desember 1922.			Mortali- tets- procent til alle ut- gåtte.	Daglig middel- belegg.	Antall forplei- nings- dager for hver be- handlet.	Antall forplei- nings- dager.	
	levende.			døde.										
K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.					
26	38	20	18	4	2	2	12	6	6	9.5	12	84	4532	
38	66	31	35	2	1	1	3	1	2	5.3	4	23	1602	
374	666	341	325	50	26	24	52	27	25	6.9	65	31	23665	
150	263	128	135	7	2	5	12	2	10	2.6	15	19	5552	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
488	870	438	432	47	28	19	63	26	37	5.1	60	22	21929	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
93	183	100	83	10	8	2	13	5	8	5.2	15	27	5527	
90	164	86	78	9	4	5	15	8	7	5.2	17	33	6192	
126	187	72	115	12	10	2	15	6	9	6.0	14	25	5240	
341	620	312	308	26	15	11	47	25	22	4.0	51	27	18511	
71	103	42	61	6	3	3	13	6	7	5.5	9	26	3200	
700	1106	466	640	50	28	22	80	42	38	4.3	87	26	31889	
238	369	177	192	15	6	9	63	26	37	4.0	55	45	20111	
252	495	251	244	6	4	2	10	4	6	1.2	13	9	4653	
122	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	12	1467
46	91	50	41	3	1	2	8	5	3	3.2	7	26	2633	
-	4	4	-	1	1	-	-	-	-	20.0	-	10	49	-
209	344	174	170	31	17	14	50	25	25	8.3	47	40	17166	
92	145	70	75	18	8	10	12	5	7	11.1	15	32	5662	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2253	3531	1568	1963	230	128	102	385	197	188	3.5	366	33	137524	
405	628	240	388	22	12	10	16	9	7	3.4	29	16	10817	
631	891	304	587	22	9	13	41	10	31	2.4	52	20	19074	
590	1120	556	564	6	3	3	37	14	23	0.5	54	17	19837	
489	736	260	476	11	8	3	15	5	10	1.5	37	18	13420	
17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	15	12	3	1	-	1	-	-	-	6.3	-	12	189	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
394	616	244	372	19	13	6	29	13	16	3.0	50	28	18267	
273	425	179	246	19	10	9	45	27	18	4.3	49	39	17864	
-	2091	-	-	182	-	-	238	-	-	8.0	270	39	98831	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28	42	10170	
81	17	7	10	41	14	27	74	30	44	70.0	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
66	68	36	32	11	4	7	47	20	27	14.0	44	128	16134	
49	54	20	34	5	3	2	31	18	13	8.5	29	120	10724	
20	47	28	19	1	-	1	1	1	-	2.1	1	11	526	
545	942	465	477	63	28	35	72	39	33	6.2	119	40	43310	
380	585	250	335	42	22	20	48	23	25	6.7	68	37	24982	
237	394	186	208	27	18	9	37	17	20	6.4	36	28	13042	
207	362	169	193	13	9	4	24	14	10	3.5	33	30	12072	
41	70	33	37	3	2	1	4	1	3	3.8	4	17	1331	
97	237	148	89	11	5	6	17	15	2	4.4	21	29	7619	
89	148	75	73	14	8	6	16	6	10	8.6	15	31	5536	
53	118	68	50	4	2	2	4	3	1	3.3	8	24	3078	
216	313	129	184	28	19	9	35	12	23	8.2	42	41	15413	
43	54	13	41	4	2	2	-	-	-	6.9	-	-	-	-
95	173	91	82	10	6	4	14	5	9	5.5	18	34	6764	
394	719	375	344	28	17	11	69	30	39	3.7	44	19	16176	
92	134	51	83	13	4	9	-	-	-	8.8	10	24	3568	
28	51	25	26	2	2	-	5	3	2	3.8	4	27	1539	
243	436	209	227	12	3	9	15	8	7	2.7	28	22	10158	
44	72	32	40	6	5	1	5	2	3	7.7	6	28	2328	
238	470	257	213	31	23	8	48	31	17	6.2	39	26	14163	
52	69	29	40	13	3	10	4	2	2	15.9	9	39	3314	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
145	259	128	131	15	9	6	18	10	8	5.5	21	26	7694	

Tabell 3. Oppgave over dødsfall
 Causes de décès

Dødsårsaker. (Causes de décès.) L = {Landdistrikter. Districts ruraux.. B = {Byer. Villes.	Riket til- sam- men.	Østfold.		Akershus.		Kri- stiania.		Hedmark.		Opland.		Buskerud.		Vestfold.		
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
<i>I. Medfødte sykdommer og dannelsesfeil.</i>																
1. Medfødt svakhet	L	694	38	28	32	31	-	-	39	25	26	18	33	15	23	16
	B	323	14	11	1	1	76	51	-	1	4	2	9	6	10	4
2. — cyanose	L	15	-	1	-	-	-	-	1	2	-	4	-	-	-	-
	B	8	-	-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Andre medfødte eller i umiddelbar tilslutning til fødselen opptredende sykdommer.....	L	37	-	-	4	2	-	-	2	4	3	3	2	1	-	-
	B	28	-	1	-	-	8	6	-	-	-	-	-	-	2	-
4. Misdannelser i centralnervesystemet.....	L	13	-	-	-	1	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-
	B	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Andre dannelsesfeil.....	L	12	-	-	1	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-
	B	9	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
<i>II. Alderdomssykdommer.</i>																
6. Alderdomssvakhet	L	3884	79	92	78	84	-	-	100	154	122	144	82	79	51	72
	B	834	32	36	2	5	66	131	2	7	6	10	15	12	17	34
7. Alderdomsgangræn	L	71	-	2	1	3	-	-	2	2	2	9	1	1	2	1
	B	21	1	2	-	-	7	2	-	-	-	-	2	-	-	-
<i>III. Infeksjonssykdommer.</i>																
8. Eksantematisk tyfus.....	L	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Tyfoidefeber	L	30	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
	B	19	-	-	-	-	4	3	-	-	-	-	-	-	-	1
10. Epid. cerebrospinalmeningitt ..	L	14	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
	B	4	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
11. Akutt poliomyelitt	L	7	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
	B	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13. Meslinger	L	62	-	-	2	2	-	-	8	5	1	4	1	-	-	-
	B	31	-	-	-	-	5	7	-	-	-	-	1	-	1	1
14. Skarlagensfeber	L	7	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
	B	8	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
15. Kikhoste	L	134	2	4	3	6	-	-	-	4	1	1	3	5	5	3
	B	94	1	3	-	-	18	16	-	-	1	-	-	2	1	2
16. Difteri (croup)	L	134	6	3	3	4	-	-	5	5	3	1	1	5	3	8
	B	33	2	-	-	-	4	4	1	1	-	-	-	-	4	-
17. Lungebetendelse (krupøs)	L	1068	30	42	67	61	-	-	43	42	33	33	28	25	28	20
	B	401	15	11	2	3	60	43	7	6	6	3	11	6	13	11
18. Influensa	L	327	2	8	8	17	-	-	8	20	16	19	6	2	3	4
	B	212	6	5	-	-	47	51	2	-	1	2	4	5	3	4
19. Dysenteri.....	L	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	B	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
20. Giktfeber	L	30	1	-	-	1	-	-	1	2	-	-	-	2	3	-
	B	13	-	1	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
21. Rosen	L	41	-	1	3	3	-	-	-	1	2	-	2	3	1	-
	B	11	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	1	-	-	1

Tabell 3 (forts.). Opgave over dødsfall

Dødsårsaker.	Riket til- sam- men.	Østfold.		Akershus.		Kri- stiania.		Hedmark.		Opland.		Buskerud.		Vestfold.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
22. Flegmone, absces.....	L	15	-	1	-	-	-	-	2	1	-	2	-	-	-
	B	13	-	-	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-
23. Septikopyæmi.....	L	128	4	1	-	-	-	3	2	3	6	3	3	2	2
	B	66	3	6	6	5	13	9	1	1	-	1	2	1	3
24. Barsel-feber.....	L	32	-	3	-	2	-	-	5	-	4	-	-	-	-
	B	13	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	2
25. Pemfigus hos nyfødte.....	L	8	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
	B	4	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
26. Tetanus.....	L	14	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-
	B	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
29. Akutt gastro-enteritt (cholera nostras).....	L	183	8	3	10	11	-	16	13	7	2	6	8	5	3
	B	107	5	5	-	-	17	11	-	-	-	6	4	4	1
31. Malaria.....	L	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32. Aktinomykose.....	L	3	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33. Tuberkulose i lunger.....	L	3086	63	69	116	136	-	93	107	54	83	53	58	37	55
	B	1268	28	38	2	1	197	193	5	3	10	5	15	36	34
34. — . tarmkanal.....	L	95	2	2	2	2	-	4	3	5	3	3	8	1	-
	B	44	1	5	1	-	3	3	-	-	-	2	-	-	1
35. — . urin- og kjønns- organer.....	L	53	-	-	1	1	-	1	2	-	1	2	2	2	-
	B	13	-	3	-	-	2	1	-	-	-	1	-	-	-
36. — . ben og ledd....	L	67	1	-	4	6	-	2	5	3	3	-	4	1	-
	B	26	-	1	-	-	6	8	1	-	-	-	1	-	-
37. — . lymfekjertler (skrofulose).....	L	21	2	2	1	-	-	-	-	2	1	-	-	1	-
	B	6	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-
38. — . hud (lupus).....	L	4	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
	B	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
39. — . hjernehirner....	L	467	12	12	11	18	-	13	15	7	4	7	7	4	8
	B	184	7	4	-	-	27	26	2	-	4	1	4	2	4
40. — . andre organer ell. med uopgitt sete	L	56	1	3	3	-	-	2	-	-	1	-	-	1	1
	B	27	-	-	-	-	7	6	-	2	-	-	-	1	-
41. Miliærtuberkulose.....	L	38	2	-	-	-	-	3	2	-	1	2	1	1	-
	B	29	-	-	-	-	5	2	-	-	-	-	-	-	1
42. Spedalskhet.....	L	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
43. Syfilis, medfødt.....	L	5	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	B	17	-	1	-	-	7	2	-	-	-	-	-	1	-
44. — , erhvervet etter fødselen	L	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	11	-	-	-	-	5	2	-	-	-	-	1	-	1
45. Andre infeksjonssydommer...	L	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	11	-	-	-	-	7	2	-	-	-	1	-	-	-

med kjent dødsårsak fordelt etter fylker.

Telemark		Aust-Agder		Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjordane		Møre		Sør-Trøndelag		Nord-Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	2	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	3	5	3	4	2	4	6	6	-	-	-	2	5	10	4	4	2	3	2	5	4	3	-	1	4
-	3	2	-	2	1	1	5	-	-	4	4	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	1
-	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-	3	-	4	-	1	-	2	-	1	-	2
-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-	2	-	2	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-
6	3	5	5	1	1	4	-	4	2	-	-	1	-	6	-	7	8	4	2	6	11	4	6	2	3
1	4	-	3	-	4	6	4	-	-	4	2	-	-	2	7	5	2	-	4	1	3	1	1	-	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
72	84	45	50	39	57	57	60	99	138	-	-	71	100	97	141	109	144	78	103	165	196	77	80	43	57
28	43	10	19	23	19	51	60	-	-	69	71	-	2	26	41	47	72	9	13	14	11	11	10	6	20
2	1	1	2	1	3	3	2	1	7	-	-	-	3	1	1	5	6	1	4	5	3	4	1	2	1
1	4	-	1	-	2	2	2	-	-	2	-	-	-	1	-	5	4	-	1	1	1	-	-	1	-
1	1	-	-	1	1	1	4	6	1	-	-	1	3	2	1	2	3	4	3	5	2	-	-	-	-
-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	1	1	3	-	4	1	-	-	1	2	3	1	3	1	3	1	3	3	3	2	1	-
-	-	-	1	-	1	1	2	-	-	-	-	-	1	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	1	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	2	1	1	1	1	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
14	14	3	3	4	4	9	12	26	21	-	-	12	8	18	21	25	17	10	7	32	17	32	23	10	7
3	5	1	1	3	4	14	7	-	-	12	4	-	8	8	6	8	7	-	2	2	2	1	4	2	3
-	4	2	1	-	-	2	3	3	3	-	-	1	1	2	3	2	2	2	2	2	1	3	3	-	-
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	1
-	-	-	1	-	-	2	3	1	2	-	-	3	1	-	-	-	3	-	-	4	3	1	1	1	-
-	-	1	2	-	-	3	-	-	-	4	3	-	-	1	1	2	2	-	1	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-

Tabell 3 (forts.). Opgave over dødsfall

Dødsårsaker.	Riket til- sam- men.	Østfold.		Akershus.		Kri- stiania.		Hedmark.		Opland.		Buskerud.		Vestfold.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
<i>IV. Kroniske blod- og ernærings- sykdommer.</i>															
46. Gikt (arthritis urica)	L	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	B	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
47. Kronisk revmatisme. Arthritis deformans	L	26	1	-	1	-	-	1	4	2	3	2	-	-	-
	B	16	-	-	1	3	4	-	-	-	-	-	-	-	1
48. Skjorbuk	L	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
50. Diabetes.....	L	174	11	7	13	15	-	8	9	7	4	5	4	1	6
	B	102	3	5	-	-	22	11	3	-	-	2	1	1	6
51. Levkæmi, psevdolevkæmi	L	27	-	-	4	1	-	3	1	1	-	-	1	1	1
	B	12	-	-	-	-	6	1	-	-	-	1	-	1	-
52. Perniciøs anæmi	L	72	2	7	3	2	-	6	2	1	1	4	4	6	2
	B	44	2	1	-	-	5	11	-	-	-	1	3	-	3
53. Morbus maculosus Werlhofii, pur- pura hæmorrhagica	L	12	1	-	1	-	-	-	1	1	1	-	1	1	-
	B	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
54. Hæmofili	L	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
55. Rakitt.....	L	43	1	1	3	2	-	3	2	2	-	-	-	2	1
	B	22	-	-	2	-	5	3	-	-	-	3	-	-	-
56. Andre sykdommer i denne gruppe	L	16	2	1	3	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1
	B	11	-	-	-	-	3	4	-	-	-	-	-	-	-
Kroniske forgiftninger:															
57. Alkoholisme.....	L	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	B	7	2	-	-	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-
58. Andre kroniske forgiftninger ..	L	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>V. Sykdommer i nervesystemet.</i>															
59. Apopleksi og hjerneemboli	L	1260	29	35	53	64	-	53	57	46	54	31	37	21	28
	B	667	20	28	2	5	59	118	2	4	3	2	13	23	18
60. Meningitt (suppurativ).....	L	132	6	2	8	3	-	7	3	1	2	1	2	2	1
	B	51	2	-	-	-	6	10	1	-	-	1	2	1	-
61. Paralysis generalis	L	32	1	1	20	1	-	-	-	1	-	1	-	2	-
	B	26	-	-	-	-	13	-	-	-	-	1	-	1	-
62. Andre sinnssykdommer	L	97	1	3	4	4	-	-	3	2	2	4	1	-	2
	B	60	1	-	-	-	16	22	-	-	-	1	1	1	1
63. Epilepsi	L	80	4	-	11	4	-	1	5	3	3	2	3	2	-
	B	12	1	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	2	-
64. Andre hjernesykdommer	L	75	1	1	5	6	-	-	6	6	6	-	2	1	1
	B	73	4	6	-	-	13	11	-	-	1	-	3	1	2
65. Ryggmargstæring (tabes dorsalis)	L	6	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
	B	7	1	-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-
66. Andre ryggmargssykdommer...	L	52	1	2	2	4	-	-	2	1	1	4	1	1	1
	B	20	2	1	-	-	2	2	1	-	-	1	1	-	-

Tabell 3 (forts.). Opgave over dødsfall

Dødsårsaker.	Riket til- sam- men.	Østfold.		Akershus.		Kri- stiania.		Hedmark.		Opland.		Buskerud.		Vestfold.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
67. Kramper hos småbarn	L B	259 104	12 4	6 2	14 10	- 8	- 6	9 2	5 -	4 -	3 1	12 2	4 1	11 9	14 9
68. Andre sykd. i nervesystemet ..	L B	43 31	- -	- -	1 1	- 6	- 7	- -	1 -	1 -	2 1	1 3	- 2	- -	- -
<i>VI. Sykdommer i kretsløps-organene.</i>															
69. Endo-, perikarditt	L B	53 34	1 -	- -	- 1	- 3	- 10	1 1	3 -	2 -	3 -	- 1	1 -	1 -	1 2
70. Klappfeil	L B	847 415	24 16	42 17	22 1	40 2	- 103	- 93	30 1	53 4	28 7	34 21	28 6	7 10	12 17
71. Hjertemuskel sykdommer	L B	300 182	8 1	5 3	11 -	3 1	- 16	- 14	15 1	12 -	7 -	9 -	8 3	13 2	5 5
72. Arteriosklerose	L B	630 377	30 10	21 16	34 -	24 -	- 57	- 72	25 2	15 3	20 2	9 2	22 12	32 15	35 22
73. Aneurysma	L B	7 11	- -	- -	1 1	- 1	- 5	- 1	- -	- -	- -	- -	1 1	- -	- -
74. Hjertelammelse	L B	485 283	19 6	18 7	54 -	46 -	- 44	- 46	20 1	18 1	7 1	16 1	10 9	13 5	19 10
75. Andre hjerte- og karsykdommer	L B	65 31	1 1	- 1	4 -	4 -	- 6	- 7	1 -	2 -	5 -	7 1	1 4	1 2	1 -
<i>VII. Sykdommer i åndedrettsorganene.</i>															
76. Bronkitt, akutt	L B	282 122	13 4	15 8	19 -	16 1	- 15	8 15	7 -	5 -	6 2	11 5	9 1	7 6	5 3
77. — , kronisk, bronkiektasi ..	L B	300 177	9 3	16 6	15 -	28 -	- 31	- 37	12 2	12 -	14 -	19 4	7 6	11 -	11 2
78. Astma, emfysem	L B	99 30	7 -	7 -	1 -	8 -	- 4	- 4	5 -	2 -	2 -	3 1	1 1	2 3	1 1
79. Lungebetendelse, katarralsk ...	L B	488 315	11 7	11 6	14 -	15 -	- 68	- 66	21 -	23 -	15 1	14 1	13 6	10 9	16 9
80. Lungegangræn	L B	12 11	1 -	- -	- -	- -	- 4	- 2	1 -	1 -	- -	- -	- -	- 1	- -
81. Lungeemboli	L B	17 22	1 -	- -	1 -	- -	- 3	- 13	- -	- -	1 -	2 1	- -	1 -	1 1
82. Plevritt, serøs	L B	58 22	1 -	1 1	5 -	1 -	- 2	- 6	1 -	1 -	5 -	2 -	1 -	1 3	1 -
83. — , purulent	L B	18 12	- -	- -	1 -	- -	- 3	- 3	2 -	- 1	2 -	1 -	1 -	- -	- -
84. Andre sykd. i åndedrettsorg...	L B	34 20	- 1	- -	2 -	2 -	- 5	- 5	3 -	1 -	1 -	1 -	1 -	- -	- -
<i>VIII. Sykdommer i fordøielseorganene.</i>															
85. Mave-tarmkatarr (kronisk)	L B	77 17	2 -	4 2	1 -	3 -	- 3	- -	- -	- -	6 -	2 -	1 -	- 3	3 -
86. Mave-, duodenalsår	L B	124 48	2 -	1 1	3 -	3 -	- 14	- 7	6 -	2 -	6 -	8 1	3 3	5 3	4 2

med kjent dødsårsak fordelt efter fylker.

Telemark.		Aust-Agder.		Vest-Agder.		Rogaland.		Hordaland.		Bergen.		Sogn og Fjordane.		Møre.		Sør-Trøndelag.		Nord-Trøndelag.		Nordland.		Troms.		Finnmark.		
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
-	3	6	3	1	4	4	5	16	17	-	-	2	1	11	5	5	7	5	4	7	6	9	5	14	15	
6	3	-	5	1	-	4	9	-	-	5	5	-	-	3	4	4	2	-	-	1	3	2	2	-	1	
-	1	1	-	-	1	1	1	3	1	-	-	1	3	4	2	3	2	2	2	2	3	-	3	-	1	
-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	1	-	-	1	3	4	4	-	-	-	-	2	2	2	2	1	6	3	6	1	1	-	-	
3	1	-	-	-	-	4	3	-	-	4	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
18	21	12	25	24	24	25	29	25	43	-	-	27	31	23	30	23	23	11	10	15	24	6	16	12	9	
9	5	2	3	4	16	7	12	-	-	6	12	-	-	7	5	18	23	1	4	1	1	-	-	2	-	
4	9	9	8	8	12	9	6	18	16	-	-	4	6	13	16	14	11	5	5	3	7	2	6	-	-	
3	5	12	11	2	1	6	8	-	-	31	45	-	-	4	2	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	
35	8	7	4	16	9	15	10	49	24	-	-	19	11	25	17	20	15	11	8	15	10	9	4	3	1	
17	10	8	8	7	5	9	11	-	-	28	13	-	-	1	3	15	9	-	-	3	2	2	1	1	-	
-	2	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
18	9	7	8	6	10	6	9	15	13	-	-	12	5	12	15	4	9	11	8	23	15	4	2	2	1	
10	7	6	3	4	1	16	20	-	-	22	15	-	-	2	3	8	7	-	-	1	5	4	2	2	3	
5	4	-	7	-	1	1	-	2	5	-	-	3	1	-	1	-	1	-	1	-	3	1	2	-	-	
-	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
7	12	2	7	3	3	10	5	4	14	-	-	5	1	7	3	6	8	6	8	16	15	10	3	4	2	
6	3	1	4	2	3	6	2	-	-	4	4	-	-	8	4	2	4	-	-	3	2	3	1	-	-	
8	8	2	11	4	8	2	4	7	6	-	-	7	7	10	2	5	13	4	6	10	9	5	4	-	-	
4	10	4	2	10	9	8	7	-	-	7	8	1	1	1	2	4	5	2	-	1	-	-	-	-	-	
1	1	4	3	1	1	5	4	1	3	-	-	4	3	4	2	3	3	1	1	3	-	3	1	3	4	
1	3	-	-	-	2	-	-	-	-	2	3	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	1	1	-	-	
12	15	4	7	10	5	9	11	17	20	-	-	4	13	18	14	19	18	11	13	15	21	20	13	10	13	
8	6	3	6	4	3	12	14	-	-	14	9	-	1	4	3	15	10	1	2	-	1	5	6	5	-	
-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	1	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
2	2	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	1	1	-	4	2	2	3	-	-	2	2	-	2	-	4	1	3	4	1	2	-	1	1	
-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	3	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	3	-	-	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	1	-	2	1	-	-	2	2	-	-	3	-	2	1	1	-	2	2	1	1	-	-	-	-	-
1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
1	1	1	2	1	2	3	5	2	2	-	-	4	3	2	2	1	1	1	-	1	4	1	2	7	5	
-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1
6	1	3	3	3	4	2	5	5	2	-	-	7	4	5	5	3	4	1	3	5	3	1	4	-	3	
1	1	1	-	1	-	1	2	-	-	1	5	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-

Tabell 3 (forts.). Opgave over dødsfall

Dødsårsaker.	Riket til- sam- men.	Østfold.		Akershus.		Kri- stiania.		Hedmark.		Opland.		Buskerud.		Vestfold.		
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
87. Blindtarmbetendelse(appendicitt)	L	105	3	2	4	1	-	-	10	3	4	2	4	3	1	1
	B	52	1	-	-	-	11	8	1	-	2	1	2	1	1	1
88. Diffus peritonitt	L	144	8	6	9	9	-	-	2	2	5	5	3	4	-	7
	B	62	-	4	-	-	7	10	-	-	-	-	1	4	1	3
89. Inneklemt brokk	L	36	-	1	2	2	-	-	1	1	1	3	2	1	-	1
	B	16	-	-	-	-	1	4	-	-	-	-	-	1	-	1
90. Volvulus og ileus av andre årsaker	L	106	7	3	6	3	-	-	8	4	2	3	6	-	1	1
	B	47	2	-	-	-	7	8	-	-	-	-	-	3	-	2
91. Galdestensygdommer	L	31	-	3	1	1	-	-	1	6	1	1	1	-	1	1
	B	24	1	1	-	-	4	6	-	-	-	-	-	2	-	1
92. Leverkirrose	L	19	-	-	1	1	-	-	2	1	-	1	-	-	1	1
	B	18	-	2	-	-	8	2	-	-	-	-	-	-	3	1
93. Andre sykdommer i fordøielses- organene	L	104	3	1	1	6	-	-	8	4	-	3	-	-	1	4
	B	38	-	1	-	-	5	12	-	-	1	1	1	-	1	-
<i>IX. Sykdommer i urin- og kjønns- organene.</i>																
94. Nefritt, akutt	L	61	3	1	3	1	-	-	1	4	1	2	3	2	1	-
	B	31	1	4	-	-	2	4	-	-	1	1	1	2	-	2
95. — , kronisk (morb. Brightii)	L	362	5	11	14	12	-	-	12	11	7	13	10	10	9	11
	B	222	5	6	-	-	47	36	-	3	-	-	6	6	7	2
96. Cystitt, cystopyelitt	L	116	2	1	8	1	-	-	8	1	6	1	4	-	2	-
	B	45	-	-	-	-	5	6	-	-	1	-	3	-	3	-
97. Nyresten- og blærestensykd....	L	17	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
	B	6	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-
98. Andre nyre- og urinveissykd...	L	80	3	-	12	2	-	-	4	-	6	2	3	1	3	-
	B	43	1	1	-	-	26	1	-	-	-	-	2	-	2	-
99. Sykdommer i kjønnsorganene som ikke henhører under nogen annen gruppe	L	11	1	1	1	1	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-
	B	5	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	1	-	-	-
<i>X. Svulster.</i>																
100. Karcinom (kreft) i huden	L	55	2	1	1	1	-	-	2	1	4	3	1	1	2	1
	B	10	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
101. — i mavesekken	L	1063	38	15	52	36	-	-	42	48	47	34	38	28	36	23
	B	428	4	13	2	-	70	88	3	1	3	3	11	12	12	14
102. — - fordøielsesorg. ellers	L	293	15	16	16	17	-	-	13	15	10	9	8	4	6	6
	B	208	12	8	1	-	35	29	2	-	-	-	3	7	5	4
103. — - brystkjertelen	L	73	-	8	-	15	-	-	-	7	-	5	-	3	-	-
	B	66	-	5	-	-	-	30	-	-	-	1	1	2	-	6
104. — - livmoren	L	110	-	7	-	10	-	-	-	9	-	12	-	4	-	9
	B	84	-	4	-	-	-	29	-	1	-	2	-	4	-	6
105. — - andre organer eller med uopgitt sete ..	L	260	7	-	18	11	-	-	11	8	18	14	11	7	2	6
	B	168	5	1	1	-	14	45	2	1	-	-	2	4	5	5
106. Sarkom i bensystemet	L	40	3	-	2	1	-	-	2	3	2	1	2	-	1	-
	B	16	1	1	-	-	2	1	-	-	1	1	1	2	-	-

Tabell 3 (forts.). Opgave over dødsfall

Dødsårsaker.	Riket til- sam- men.	Østfold.		Akershus.		Kri- stiania.		Hedmark.		Opland.		Buskerud.		Vestfold.		
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
107. Sarkom i lymfekjertlene	L	19	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
	B	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
108. — andre organer eller med uopgitt sete	L	55	-	3	3	6	-	6	2	1	2	1	3	3	1	
	B	20	1	-	-	-	3	1	1	-	-	-	-	1	-	
109. Andre svulster	L	60	2	3	6	1	-	-	3	2	-	5	2	1	1	
	B	109	-	-	-	-	23	27	-	-	1	1	3	4	3	
<i>XI. Sykdommer i hud, bindevev, ben og ledd som ikke kan henføres under nogen av de foregående grupper.</i>																
110. Hudsykdommer	L	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	B	5	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	1	
111. Gangræn (ikke senil)	L	13	2	1	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	
	B	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
112. Ben- og leddsykdommer	L	10	-	1	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	
	B	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>XII. Svangerskaps- og barsel- sykdommer.</i>																
113. Barselkrampe	L	14	-	1	-	1	-	-	2	-	1	-	-	-	-	
	B	8	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	3	-	
114. Emboli og trombose	L	11	-	-	1	-	-	2	-	2	-	-	1	-	-	
	B	4	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	
115. Blødning	L	19	-	1	-	1	-	-	2	-	2	-	1	-	2	
	B	12	-	3	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	
116. Livmorbristning	L	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
117. Dystoki	L	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	B	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
118. Abort	L	7	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	
	B	14	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	
119. Ektopisk svangerskap	L	3	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
	B	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
120. Andre svangerskaps- og barsel- sykdommer	L	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	B	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
121. Ukjent eller uopgitt årsak	L	8	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	
	B	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
<i>XIII. Andre sykdommer.</i>																
122. Myksødem	L	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
123. Basedows sykdom	L	11	-	-	3	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1	
	B	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
124. Addison's —	L	5	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	
	B	6	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
126. Andre sykdommer (med spesiell angivelse)	L	11	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	B	24	-	-	-	10	12	-	-	-	-	-	-	-	-	
Dødsfall med kjent sykdomsårsak	L	20541	572	574	858	860	-	-	745	816	617	692	504	492	422	423
	B	9114	245	299	18	22	1450	1596	42	38	51	51	199	219	252	253

med kjent dødsårsak fordelt etter fylker.

Telemark.		Aust-Agder.		Vest-Agder.		Rogaland.		Hordaland.		Bergen.		Sogn og Fjordane.		Møre.		Sør-Trendelag.		Nord-Trendelag.		Nordland.		Troms.		Finnmark.	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
-	-	3	-	1	1	1	-	-	2	-	-	-	-	1	3	1	-	-	1	2	-	1	-	-	-
-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	4	-	1	2	3	-	-	1	1	-	-	2	-	4	-	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-
3	1	1	4	-	2	-	-	-	-	2	1	-	-	1	1	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-
1	1	1	3	2	2	1	1	-	-	6	14	-	2	1	4	2	3	4	4	2	2	1	-	1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	1	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	2	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
-	1	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	1	3	-	-	2	2	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

483 465 323 391 321 373 463 493 816 957 - - 512 605 723 771 617 721 471 541 803 834 418 377 249 239
 202 240 121 150 152 174 341 403 - - 505 546 3 6 174 214 277 353 45 59 67 69 69 80 63 65

Tabell 3 (forts.). Oppgave over dødsfall

Dødsårsaker.	Riket til- sam- men.	Østfold.		Akershus.		Kri- stiana.		Hedmark.		Opland.		Buskerud.		Vestfold.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
<i>XIV. Unaturlig død.</i>															
127. Selvmord	L	103	4	2	10	-	-	10	3	6	3	6	-	2	-
	B	47	-	-	-	18	4	-	-	1	-	-	-	2	-
128. Drap og mord	L	12	-	-	2	-	-	-	-	1	1	1	-	1	-
	B	6	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	1
129. Ulykkestilfelle:															
a. Akutt alkoholforgiftning	L	17	2	1	-	-	-	3	-	4	-	-	-	1	-
	B	21	-	-	-	10	1	-	-	-	-	2	-	1	-
b. Andre akutte forgiftninger ...	L	7	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	B	8	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
c. Drukning	L	370	31	2	21	4	-	5	2	4	6	10	4	14	2
	B	121	8	1	1	-	14	1	-	-	-	8	1	3	1
d. Forfrysning	L	14	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-
	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
e. Forbrenning	L	49	1	-	2	6	-	-	1	-	2	1	-	1	1
	B	33	2	-	-	7	8	-	-	-	-	-	-	1	-
f. Elektr. strøm og lynnedslag ...	L	10	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-
	B	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
g. Vådeskudd	L	17	2	-	-	-	-	4	-	3	-	1	-	1	-
	B	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-
h. Andre ulykkestilfelle (med spesiell angivelse)	L	195	8	3	22	6	-	10	-	12	2	12	5	3	-
	B	127	6	1	-	41	12	-	-	1	-	3	-	4	1
Dødsf. ved unaturlig død	L	794	49	9	57	17	-	36	7	32	14	32	9	21	3
	B	370	16	3	1	-	94	26	-	2	-	14	2	13	3
Dødsf. med ukjent årsak	L	¹⁾ 820	18	16	7	11	-	10	20	17	17	9	5	8	11
	B	120	4	-	-	-	31	15	-	-	-	1	2	1	-
Tilsammen	L	¹⁾ 2255	639	599	922	888	-	791	843	666	723	545	506	454	437
	B	9604	265	302	19	22	1575	1637	42	38	53	51	214	223	266

Anm. Av følgende sykdommer er der ikke meldt noget dødsfall i 1922: barnekopper (nr. 12),
¹⁾ Heri medregnet 1 dødsfall i Finnmark med kjønn og alder uopgitt.

med kjent dødsårsak fordelt efter fylker.

Telemark.	Aust-Agder.		Vest-Agder.		Rogaland.		Hordaland.		Bergen.	Sogn og Fjordane.		Møre.		Sør-Trøndelag.		Nord-Trøndelag.		Nordland.		Troms.		Finnmark.		
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
10	-	2	-	2	-	5	2	2	1	-	2	-	4	2	6	1	7	2	4	3	1	-	1	-
2	1	-	-	1	-	4	-	-	-	7	-	-	1	-	3	1	1	-	-	-	-	-	1	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	1	-	1	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
9	3	9	1	19	3	18	3	27	6	-	23	5	20	4	17	2	17	2	45	6	13	3	10	-
10	2	2	-	2	1	8	1	-	-	8	4	-	7	4	4	1	3	1	7	1	3	1	13	-
-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1	-	1	1	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	1	3	1	-	3	4	3	3	-	-	2	1	3	-	-	1	3	4
-	1	2	-	-	-	4	3	-	-	-	-	1	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	2	6	1	6	4	4	1	17	3	-	7	3	3	3	5	2	6	4	15	2	3	3	4	1
6	-	-	-	3	2	7	-	-	16	6	-	-	2	1	8	4	-	-	1	-	1	-	-	1
36	5	21	2	28	3	31	8	50	11	-	38	12	32	12	30	7	37	9	70	12	19	8	19	5
20	4	4	-	7	4	26	5	-	36	11	-	-	12	5	18	8	5	1	8	1	5	1	14	1
18	11	3	3	8	11	32	42	32	45	-	25	28	22	23	14	19	19	14	50	53	48	60	48	42
1	1	-	-	3	5	3	-	-	6	4	-	-	3	-	7	-	-	2	-	-	2	1	15	13
537	481	317	336	357	387	526	513	898	1013	-	575	645	777	896	661	747	527	564	923	899	485	445	316	286
223	245	125	150	162	183	370	408	-	-	547	561	3	6	189	219	302	361	50	62	75	70	76	82	92
																								80

miltbrand (nr. 27), asiatisk kolera (nr. 28), pest (nr. 30), beriberi (nr. 49), akromegali (nr. 125).

Tabell 4. Opgave over dødsfall
 Causes de décès

Dødsårsaker. (Causes de décès.) L = {Landdistrikter. Districts ruraux. B = {Byer. Villes.	Til- sam- men.	Derav		Alder og kjønn										
				0—1 år.		1—5 år.		5—10 år.		10—15 år.		15—20 år.		
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
<i>I. Medfødte sykdommer og dannelsesfeil.</i>														
1. Medfødt svakhet	L	694	397	297	387	292	8	5	2	-	-	-	-	-
	B	323	190	133	188	130	2	3	-	-	-	-	-	
2. — cyanose	L	15	7	8	7	6	-	2	-	-	-	-	-	
	B	8	4	4	3	3	-	1	1	-	-	-	-	
3. Andre medfødte eller i umiddelbar tilslutning til fødselen opptredende sykdommer	L	37	19	18	18	18	-	-	1	-	-	-	-	
	B	28	17	11	17	11	-	-	-	-	-	-	-	
4. Misdannelse i centralnervesystemet	L	13	10	3	10	3	-	-	-	-	-	-	-	
	B	2	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	
5. Andre dannelsesfeil	L	12	7	5	7	5	-	-	-	-	-	-	-	
	B	9	5	4	5	4	-	-	-	-	-	-	-	
<i>II. Alderdomssykdommer.</i>														
6. Alderdomssvakhet	L	3884	1681	2203	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	B	834	310	524	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7. Alderdomsgangræn	L	71	27	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	B	21	12	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>III. Infeksjonssykdommer.</i>														
8. Eksantematisk tyfus	L	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	B	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
9. Tyfoidefeber	L	30	17	13	-	-	1	-	1	1	2	2	1	
	B	19	8	11	-	-	-	-	-	-	-	4	2	
10. Epidemisk cerebrospinalmeningitt	L	14	7	7	-	-	1	4	-	1	1	2	1	
	B	4	3	1	-	-	1	1	-	-	-	1	-	
11. Akutt poliomyelitt	L	7	3	4	-	-	1	1	-	1	1	1	-	
	B	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
13. Meslinger	L	62	30	32	5	6	16	10	2	8	5	3	2	
	B	31	18	13	7	2	9	9	1	1	1	-	1	
14. Skarlagensfeber	L	7	6	1	1	-	3	-	1	1	1	-	-	
	B	8	5	3	-	-	3	2	1	1	-	-	1	
15. Kikhoste	L	134	65	69	36	37	24	31	3	1	1	-	-	
	B	94	51	43	28	27	23	16	-	-	-	-	-	
16. Difteri (croup)	L	134	72	62	3	5	34	23	21	21	8	4	2	
	B	33	24	9	4	-	11	6	5	1	2	1	1	
17. Lungebetendelse (kruppos)	L	1068	532	536	61	41	47	52	14	8	7	5	16	
	B	401	205	196	38	21	19	18	4	1	1	1	6	
18. Influensa	L	327	137	190	18	10	12	13	5	5	4	3	8	
	B	212	100	112	5	15	10	9	-	-	-	1	3	
19. Dysenteri	L	2	2	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	
	B	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
20. Giktfeber	L	30	17	13	-	-	-	1	2	2	-	1	2	
	B	13	6	7	-	-	-	2	-	-	-	1	-	
21. Rosen	L	41	21	20	4	3	-	1	-	-	1	1	-	
	B	11	6	5	1	-	-	-	-	1	-	-	-	

Tabell 4 (forts.). Opgave over dødsfall

Dødsårsaker.	Til- sam- men.	Derav		Alder og kjønn										
				0-1 år.		1-5 år.		5-10 år.		10-15 år.		15-20 år.		
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
22. Flegmone, abscess.....	L	15	8	7	-	3	-	1	-	1	-	-	-	-
	B	13	5	8	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
23. Septikopyæmi.....	L	128	74	54	3	5	3	-	8	4	10	3	1	5
	B	66	29	37	1	5	1	3	3	1	3	3	1	2
24. Barsel-feber.....	L	32	-	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	B	13	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25. Pemfigus hos nyfødte..	L	8	4	4	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	4	1	3	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-
26. Tetanus.....	L	14	10	4	2	1	-	2	1	-	-	-	-	-
	B	3	2	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
29. Akutt gastro-enteritt (cholera nostras).....	L	183	102	81	72	46	16	17	3	4	-	-	-	1
	B	107	60	47	45	37	10	4	-	-	1	-	-	1
31. Malaria.....	L	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32. Aktinomykose.....	L	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33. Tuberkulose i lunger..	L	3086	1388	1718	1	4	5	9	17	15	34	91	176	254
	B	1268	585	683	1	2	5	6	5	7	8	28	83	105
34. — - tarmka- nal.....	L	95	43	52	2	2	2	2	-	3	6	9	6	3
	B	44	20	24	-	-	2	-	2	-	2	1	3	5
35. — - urin- og kjønnsor- ganer...	L	53	29	24	-	-	-	-	-	2	-	2	1	-
	B	13	8	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
36. — - ben og ledd....	L	67	36	31	-	-	1	1	3	2	2	1	4	1
	B	26	11	15	-	-	-	1	1	-	-	1	2	2
37. — - lymfe- kjertler (skrofuo- lose)....	L	21	13	8	1	1	4	2	1	3	2	1	1	1
	B	6	5	1	2	-	2	-	-	-	-	-	1	1
38. — - hud (lu- pus)....	L	4	1	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	B	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
39. — - hjerne- hinner..	L	467	249	218	31	17	45	49	35	33	43	29	27	39
	B	184	102	82	19	10	26	25	16	10	8	12	14	10
40. — - andre or- ganer eller med uopgitt sete....	L	56	25	31	2	2	2	2	-	1	2	1	7	7
	B	27	14	13	-	-	-	1	1	1	-	4	4	1
41. Miliærtuberkulose.....	L	38	20	18	1	2	3	1	-	-	4	1	2	6
	B	29	16	13	-	1	4	1	2	4	2	1	3	4
42. Spedalskhet.....	L	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	7	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
43. Syfilis, medfødt.....	L	5	2	3	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-
	B	17	13	4	13	2	-	2	-	-	-	-	-	-
44. — , erhvervet etter fødselen.....	L	6	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	11	6	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
45. Andre infeksjonssyk- dommer.....	L	6	3	3	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-
	B	11	8	3	-	2	2	1	1	-	-	-	1	-

med kjent dødsårsak fordelt efter alder og kjønn.

(åge et sexe).											Alder er ikke opgitt for								
20-25 år.		25-30 år.		30-40 år.		40-50 år.		50-60 år.		60-70 år.		70-80 år.		80-90 år.		90-100 år.		Over 100 år.	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	3	1	4	3	4	10	3	3	2	1	-	2	-	-	-
-	1	1	1	-	1	4	1	1	2	2	4	4	-	-	-	-	-	-	-
1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	1	9	5	7	1	1	-	-	-	-
1	2	-	2	4	1	-	1	1	2	3	3	1	4	1	-	-	-	-	-
10	11	2	11	10	22	20	26	40	73	90	127	123	139	37	49	1	2	-	3
4	2	5	6	15	13	23	17	40	31	47	46	37	66	7	24	1	-	-	-
-	-	4	1	2	4	10	10	22	21	43	45	44	47	21	20	-	1	-	-
-	-	-	1	2	2	10	7	20	15	21	29	25	33	6	10	1	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	10	5	67	22	193	108	114	97	6	6	-	1
-	-	-	-	1	1	-	1	7	4	47	27	88	80	47	63	5	6	-	-
-	-	1	-	-	2	-	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	1	1	2	2	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1
5	4	8	2	10	10	24	11	32	27	58	59	75	72	25	34	2	2	-	1
1	1	4	3	10	7	18	12	26	15	38	43	27	35	8	10	1	1	-	-
1	1	-	1	3	1	2	4	4	3	3	11	6	9	2	6	-	3	-	-
-	-	-	1	1	-	1	1	2	1	6	8	3	4	-	2	-	-	-	-
-	-	-	1	2	6	3	1	1	4	5	12	11	18	11	18	2	2	-	-
-	1	-	1	-	2	-	-	-	2	6	5	7	14	5	6	-	1	-	-
1	-	-	1	-	1	4	1	12	11	27	40	51	66	27	39	2	5	-	-
-	-	1	-	1	1	1	2	8	4	18	19	32	32	18	33	-	3	-	-
-	1	1	-	1	-	5	2	4	7	14	13	16	18	10	7	-	-	-	-
1	-	-	-	-	1	1	1	4	2	4	3	5	6	-	3	-	-	-	-
5	1	1	1	2	4	6	4	7	14	16	26	25	35	24	20	3	1	-	1
3	3	1	-	1	3	2	6	4	15	14	17	36	7	19	1	3	-	-	-
2	-	-	2	-	1	-	1	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	1	1	1	2	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	1	2	2	-	2	-	2	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	3	1	1	-	4	1	3	1	2	1	4	-	-	-	-	-	-
6	3	1	-	-	4	4	3	2	1	8	2	5	4	1	2	-	-	-	-
2	-	-	-	-	1	-	-	4	2	2	2	3	-	1	2	-	-	-	-
4	2	-	-	2	-	1	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	1	1	-	2	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	2	-	2	1	1	1	3	1	3	-	-	-	-	-	-	-
2	1	-	1	1	1	1	-	-	2	2	1	2	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	2	1	4	-	7	4	4	9	5	4	-	1	1	-	-
1	1	1	-	-	1	1	-	-	-	1	4	1	2	-	-	-	-	-	-
-	1	1	2	6	9	16	11	8	7	17	12	12	14	-	2	-	-	-	-
1	3	1	3	3	4	4	3	9	5	4	3	2	-	-	1	-	-	-	1

Tabell 4 (forts.). Opgave over dødsfall

Dødsårsaker.	Til- sam- men.	Derav		Alder og kjønn										
				0—1 år.		1—5 år.		5—10 år.		10—15 år.		15—20 år.		
				M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
87. Blindtarmbetendelse (ap- pendicitt)	L	105	64	41	-	-	3	2	9	6	4	4	6	5
	B	52	37	15	-	-	1	1	2	1	4	3	6	1
88. Diffus peritonitt.	L	144	79	65	3	2	8	3	4	2	3	4	13	4
	B	62	21	41	2	1	-	-	1	3	3	1	-	4
89. Inneklemt brokk	L	36	13	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	16	3	13	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-
90. Volvulus og ileus av an- dre årsaker	L	106	62	44	4	5	3	-	1	-	-	-	2	1
	B	47	28	19	2	1	-	-	1	-	1	-	1	-
91. Galdestensykommer ..	L	31	10	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	24	6	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
92. Leverkirrose	L	19	11	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	18	13	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
93. Andre sykdommer i for- døiellesorganene	L	104	55	49	11	11	1	6	-	1	2	3	2	3
	B	38	19	19	5	2	-	1	-	-	-	-	-	-
<i>IX. Sykdommer i urin- og kjønnsorganene.</i>														
94. Nefritt, akutt	L	61	33	28	2	2	4	3	3	4	6	1	2	3
	B	31	11	20	1	1	1	1	-	1	-	1	-	1
95. — , kronisk (morb. Brightii)	L	362	171	191	-	-	2	1	1	3	3	5	3	7
	B	222	110	112	-	-	-	-	-	3	1	2	1	4
96. Cystitt, cystopyelitt....	L	116	104	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	45	34	11	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
97. Nyresten- og blæresten- sykdommer	L	17	13	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	B	6	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
98. Andre nyre- og urinveis- sykdommer	L	80	70	10	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	B	43	35	8	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
99. Sykdommer i kjønnsor- ganene som ikke henhø- rer under nogen annen gruppe	L	11	8	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>X. Svulster.</i>														
100. Karcinom (kreft) i huden	L	55	36	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	10	4	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
101. — i mavesekken...	L	1063	596	467	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	B	428	197	231	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
102. — -fordøiellesorg. ellers	L	293	143	150	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
	B	208	111	97	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
103. — -brystkjertelen.	L	73	-	73	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	66	1	65	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
104. — -livmoren.....	L	110	-	110	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	84	-	84	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
105. — -andre organer, eller med uop- gitt sete	L	260	136	124	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
	B	168	76	92	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
106. Sarkom i bensystemet.	L	40	24	16	-	-	-	-	-	1	2	1	2	-
	B	16	7	9	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1

Tabell 4 (forts.). Opgave over dødsfall

Dødsårsaker.	Til- sam- men.	Alder og kjønn													
		Derav		0—1 år.		1—5 år.		5—10 år.		10—15 år.		15—20 år.			
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.		
126. Andre sykdommer (med spesiell angivelse).....	L B	11 24	7 10	4 14	- 1	- -	- 1	- 1	- -	- -	1 -	- -	- -	- 2	
Dødsf. m. kjent sykdoms- årsak	L B	20541 9114	9917 4276	10624 4838	1050 576	815 415	408 215	398 181	174 60	178 55	204 54	221 73	348 163	418 168	
<i>XIV. Unaturlig død.</i>															
127. Selvmord	L B	103 47	84 41	19 6	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	3 3	- -
128. Drap og mord	L B	12 6	10 5	2 1	3 3	2 1	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	1 -	- -
129. Ulykkestilfelle :															
a. Akutt alkoholforgift- ning	L B	17 21	16 20	1 1	- -	- -	- 1	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- 1	- -
b. Andre akutte forgift- ninger.....	L B	7 8	5 3	2 5	2 -	1 -	2 -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- 1	- -
c. Drukning	L B	370 121	312 101	58 20	6 1	2 -	30 7	15 2	22 14	6 -	27 5	3 2	28 3	12 2	- -
d. Forfrysning.....	L B	14 -	11 -	3 -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	1 -	1 -	1 -	- -	- -
e. Forbrenning	L B	49 33	24 19	25 14	3 2	3 1	12 5	9 3	2 -	4 -	- 1	1 -	- 2	1 -	- -
f. Elektrisk strøm og lynedslag	L B	10 3	9 3	1 -	- 1	- -	- -	- -	1 -	2 -	- -	1 -	- -	1 -	- -
g. Vådeskudd	L B	17 4	16 4	1 -	- -	- -	- -	1 -	1 -	- -	1 2	- -	6 2	- -	- -
h. Andre ulykkestilfelle (med spesiell angivelse)	L B	195 127	154 99	41 28	1 -	3 -	7 7	5 4	5 8	2 2	5 1	- -	10 3	- 1	- -
Dødsf. ved unaturlig død	L B	794 370	641 295	153 75	15 7	11 2	51 20	31 9	32 22	12 2	35 9	5 2	50 14	13 4	- -
Dødsf. m. ukjent årsak....	L B	¹⁾ 820 120	388 77	431 43	152 18	141 15	26 4	26 1	7 -	9 1	9 -	7 -	5 1	5 1	- -
I alt	L B	¹⁾ 22155 9604	10946 4648	11208 4956	1217 601	967 432	485 239	455 191	213 82	199 58	248 63	233 75	403 178	436 173	- -

A n m. Av følgende sykdommer er der ikke meldt noget dødsfall i 1922: barnekopper gali (nr. 125).

¹⁾ Heri medregnet 1 dødsfall i Finnmark med alder og kjønn uopgitt.

med kjent dødsårsak fordelt efter alder og kjønn.

(åge et sexe).														Alder er ikke opgitt for					
20—25 år.		25—30 år.		30—40 år.		40—50 år.		50—60 år.		60—70 år.		70—80 år.		80—90 år.		90—100 år.		Over 100 år	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
-	-	1	-	-	-	1	-	2	1	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-
-	1	1	-	-	1	2	1	3	1	1	3	1	3	-	1	-	-	-	-
549	523	362	436	472	611	508	548	677	837	1237	1306	1954	2015	1569	1809	394	495	3	10
218	227	179	181	256	286	295	366	410	458	660	713	746	938	889	659	51	115	1	3
5	3	8	-	9	3	26	4	17	4	10	3	5	2	1	-	-	-	-	-
7	-	6	-	6	1	3	3	9	1	3	-	4	1	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	1	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	1	-	5	-	4	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	-	1	-	5	1	7	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	3	-	-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36	1	36	3	40	3	42	4	17	1	15	4	6	3	3	1	1	-	1	2
10	2	10	1	14	4	11	1	8	4	6	1	3	1	1	-	-	-	-	8
2	-	1	-	-	-	1	-	-	1	3	-	2	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	2	1	-	2	3	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	1	1	2	4	3	-	-	1	1	1	-	2	-	1	-	-	-	-
1	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	4	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	2	12	2	34	1	20	1	12	4	14	4	12	10	5	5	2	2	-	1
8	1	7	1	22	2	12	1	9	3	12	2	5	8	5	2	-	1	-	-
63	7	61	7	95	7	98	13	52	12	48	11	25	16	9	6	3	2	1	3
29	5	27	4	48	11	35	6	34	9	24	5	12	12	6	3	-	1	-	8
2	7	10	6	5	8	10	15	13	19	33	57	62	73	32	48	12	7	-	10
1	2	4	1	5	4	11	4	11	3	14	4	7	5	1	2	-	-	-	2
614	537	433	449	572	626	616	576	742	868	1318	1374	2041	2104	1610	1863	409	504	4	11
248	234	210	186	309	301	341	376	455	470	698	722	765	955	396	664	51	116	1	11

(nr. 12), miltbrand (nr. 27), asiatisk kolera (nr. 28), pest (nr. 30), beriberi (nr. 49), akrome

Tabell 5. Tilfelle av epidemiske sykdommer meldt av
 Cas des maladies épidémiques déclarés par

Fylker. Départements, L = {Landdistrikter, B = {Byer. Districts ruraux, Villes		Eksante- matisk tyfus.	Tyfoidefeber (paratyfus).	Cerebro- spinal- meningitt.	Akutt poleomyelitt.	Skarlagens- feber.	Meslinger.	Difteri (croup).	Dysenteri.	Barselsefeber.
Riket. Royaume		19	499	42	49	1981	12017	2432	162	204
Bygder. Districts ruraux		16	276	35	43	1073	8060	1555	56	174
Byer. Villes		3	223	7	6	908	3957	877	106	30
Bygder og byer fylkesvis:										
Østfold	{L	-	13	-	2	23	267	55	3	7
	{B	-	4	2	1	12	15	17	-	-
Akershus	{L	-	28	5	2	125	1100	160	-	13
	{B	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Kristiania	B	2	32	1	-	149	566	208	1	3
Hedmark	{L	-	7	2	3	55	1354	100	-	25
	{B	-	-	-	-	6	22	11	-	1
Opland	{L	-	-	-	2	41	1206	49	2	10
	{B	-	-	-	-	1	216	1	-	-
Buskerud	{L	-	5	2	1	91	321	36	-	14
	{B	-	8	-	-	12	145	1	-	-
Vestfold	{L	-	3	-	-	49	222	57	1	2
	{B	-	5	-	-	11	847	29	1	3
Telemark	{L	-	3	-	2	25	181	58	-	3
	{B	-	1	-	-	17	188	63	-	2
Aust-Agder	{L	-	1	-	-	48	82	13	-	-
	{B	-	3	-	-	26	53	21	-	-
Vest-Agder	{L	-	9	1	-	15	306	47	-	2
	{B	-	5	1	-	10	739	73	-	3
Rogaland	{L	-	9	2	5	131	20	61	4	12
	{B	-	6	2	3	351	6	94	18	2
Hordaland	{L	-	87	6	2	158	15	173	11	16
	{B	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bergen	B	-	76	-	1	169	23	142	86	2
Sogn og Fjordane	{L	-	15	8	1	17	-	26	-	6
	{B	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Møre	{L	-	21	3	2	23	478	53	-	15
	{B	-	21	-	-	44	420	39	-	1
Sør-Trøndelag	{L	-	36	2	4	50	622	98	3	13
	{B	-	46	-	-	32	246	22	-	7
Nord-Trøndelag	{L	-	12	1	2	28	1162	46	-	6
	{B	-	2	-	-	14	107	4	-	1
Nordland	{L	-	12	2	8	173	325	334	2	17
	{B	-	2	-	-	30	38	69	-	3
Troms	{L	-	12	-	4	10	281	154	4	7
	{B	1	6	1	1	22	148	33	-	1
Finnmark	{L	16	3	1	3	11	118	35	26	6
	{B	-	3	-	-	2	177	50	-	1

lægene i 1922 i rikets bygder og byer fylkesvis fordelt.
les médecins répartis par département en 1922.

Septiko- pyæmi.	Pemfigus hos nyfødte.	Rosen.	Røde hunde.	Variceller.	Kusma.	Kikhoste.	Akutte katarrer i åndedretts- organene.	Influenta.	Lunge- betændelse.	Plevritt.	Giktrfeber.	Malaria.	Akutt diaræ (holerine).
406	79	1722	490	3121	1573	13182	140065	130440	8358	6108	3124	27	21721
285	47	922	316	1691	790	6575	72380	70968	5327	3913	1841	13	10632
121	32	800	174	1730	783	6607	67685	59472	3031	2195	1283	14	11089
7	2	54	7	113	24	743	5991	7123	393	282	178	-	924
23	-	63	5	154	53	509	3722	6141	296	146	115	2	748
23	5	111	50	339	75	904	8845	9342	606	348	192	1	1136
-	-	-	-	27	-	32	417	246	18	11	4	-	23
24	2	206	50	254	94	891	15807	14054	637	428	291	3	1955
9	5	100	10	160	47	679	8482	9256	583	300	150	-	1497
1	1	14	-	7	37	81	599	945	77	15	13	-	166
11	3	58	17	160	29	461	5249	6035	398	157	135	-	956
1	-	9	6	52	11	96	1722	1668	71	31	14	-	271
14	1	85	4	268	13	335	7389	5569	369	276	217	-	1016
3	1	49	17	135	2	177	5274	5429	191	111	134	-	812
7	1	35	6	63	37	231	2502	2808	186	63	44	2	327
6	3	35	9	93	60	551	3699	3535	192	75	35	2	464
10	3	36	3	45	27	144	2349	3426	187	161	74	1	433
4	2	33	8	75	37	39	3672	4409	139	101	71	-	990
8	1	17	2	37	10	105	1413	2326	206	71	48	1	177
2	-	18	6	47	43	271	1250	1252	95	54	28	-	171
6	-	15	-	17	28	34	965	1634	101	60	25	-	158
20	1	31	10	58	30	28	2737	2328	92	94	35	-	459
12	2	42	4	48	75	213	2076	1935	218	174	46	2	482
17	2	108	28	213	97	966	6592	5525	484	319	159	6	1027
12	6	69	8	90	105	1054	3878	3999	485	298	195	1	736
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	2	103	16	336	203	1882	7460	5011	228	275	198	-	1144
20	-	49	2	24	39	356	2145	1801	246	210	68	-	314
2	-	1	2	-	3	15	89	66	5	10	1	1	14
19	3	42	10	66	9	259	2753	3273	242	365	90	-	419
-	1	21	2	57	3	67	1517	2081	128	80	34	-	455
13	7	88	10	39	112	267	5869	3969	289	261	96	2	683
5	13	67	9	103	57	830	8823	3471	173	214	90	-	1578
7	2	21	125	55	29	106	4465	2740	226	198	92	2	497
-	1	1	3	10	6	51	907	657	42	37	12	-	152
94	4	75	11	103	101	325	5411	3775	353	424	119	1	479
1	2	16	3	70	10	18	1657	1649	84	106	32	-	347
7	1	17	44	42	28	187	1713	1018	152	194	52	-	220
1	1	15	-	32	36	74	1422	733	58	65	15	-	231
6	1	8	3	22	2	172	855	879	87	71	20	-	148
1	-	10	-	7	1	29	319	272	21	23	2	-	82

Tabell 6. Tilfelle av epidemiske sykdommer meldt av lægene i bygdene efter måned i 1922.
Cas des maladies épidémiques déclarés dans les districts ruraux par mois en 1922.

Sykdom.	I alt.	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
Eksantematisk tyfus.....	16	-	-	1	-	-	-	9	6	-	-	-	-
Tyfoidfeber.....	272	15	11	14	25	29	39	30	24	26	23	14	22
Cerebrospinalmeningitt.....	29	2	4	6	4	4	3	-	2	2	3	1	-
Akutt poliomyelitt.....	43	2	-	1	4	2	2	2	5	13	8	3	1
Skarlagensfeber.....	1 073	110	67	97	77	52	66	70	79	64	91	165	135
Meslinger.....	8 060	956	1 012	928	936	1 055	1 065	431	196	193	391	467	430
Difteri (croup).....	1 553	201	128	125	125	126	107	117	108	134	167	104	111
Dysenteri.....	54	2	3	2	5	-	12	12	-	4	6	7	1
Barsel-feber.....	166	20	17	20	17	14	12	14	15	3	15	10	9
Pyæmi, septhæmi.....	131	12	7	9	7	9	11	9	17	18	12	12	8
Pemfigus hos nyfødte.....	47	4	-	8	4	3	4	2	4	6	9	1	2
Rosen.....	912	100	67	60	61	55	73	78	74	84	87	84	89
Røde hunde.....	316	69	73	26	15	14	14	7	27	15	16	18	22
Variceller.....	1 682	205	119	122	100	121	85	146	99	109	153	178	245
Kusma.....	788	149	110	99	94	74	54	47	30	29	23	43	36
Kikhoste.....	6 557	424	460	376	376	312	333	361	405	548	803	1 031	1 128
Akutte katarrer i åndedretsorganene.	72 057	9 185	8 761	7 950	6 776	6 132	5 251	3 804	3 085	3 787	4 907	5 771	6 648
Influenza.....	70 652	35 071	22 632	5 069	1 629	1 137	767	405	372	385	504	940	1 741
Lungebetendelse.....	5 293	842	935	520	529	519	348	196	154	148	274	390	438
Plevritt.....	3 895	346	390	387	365	393	357	304	288	256	265	264	280
Giktfeber.....	1 839	180	176	185	159	147	174	151	107	106	138	137	179
Malaria.....	13	2	1	2	2	1	1	2	-	-	-	-	2
Akutt diarré (kolerine).....	10 621	742	689	721	719	850	1 106	1 273	1 364	1 126	764	634	633
Tilsammen	186 069	48 639	35 662	16 728	12 029	11 049	9 884	7 470	6 459	7 056	8 659	10 274	12 160

Tabell 7. Tilfelle av epidemiske sykdommer meldt av lægene i byene efter måned i 1922.
Cas des maladies épidémiques déclarés dans les villes par mois en 1922.

Sykdom.	I alt.	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
Eksantematisk tyfus.....	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Tyfoidfeber.....	221	12	10	20	18	37	23	10	32	31	12	6	10
Cerebrospinalmeningitt.....	7	1	1	-	3	1	-	-	1	-	-	-	-
Akutt poliomyelitt.....	5	-	-	-	-	-	-	3	-	-	1	1	-
Encephalitis lethargica.....	7	1	-	2	1	-	-	-	-	-	1	2	-
Skarlagensfeber.....	908	57	83	74	83	67	73	46	53	66	90	117	99
Meslinger.....	3 955	1 216	544	355	274	184	164	111	185	295	350	171.	106
Difteri (croup).....	868	95	72	78	70	92	41	41	62	78	101	80	58
Dysenteri.....	104	5	6	3	3	12	17	20	29	9	-	-	-
Barsel-feber.....	29	1	3	3	3	4	3	3	2	2	1	2	2
Pyæmi, septhæmi.....	101	13	7	11	13	5	8	3	5	5	14	12	5
Pemfigus hos nyfødte.....	31	2	3	2	2	2	4	1	3	3	5	2	2
Rosen.....	796	53	63	68	69	51	72	47	56	72	83	92	70
Røde hunde.....	174	13	5	18	16	24	8	3	9	20	17	23	18
Variceller.....	1 730	242	135	115	130	178	119	66	89	87	137	194	238
Kusma.....	783	190	128	134	94	74	29	33	23	14	25	19	20
Kikhoste.....	6 607	393	402	426	382	438	515	308	482	538	878	881	964
Akutte katarrer i åndedretsorganene.	67 680	9 591	7 932	6 524	6 033	5 243	4 327	2 765	2 797	4 026	6 234	5 694	6 514
Katarralsk og follikulær angina.....	11 489	793	852	944	956	933	878	509	586	1 435	1 365	1 227	1 011
Influenza.....	59 440	42 066	10 265	1 761	867	483	294	162	166	313	437	853	1 773
Lungebetendelse.....	3 031	678	343	215	272	254	180	104	66	95	257	256	311
Plevritt.....	2 193	201	203	218	212	166	209	119	150	158	178	198	181
Giktfeber.....	1 283	109	96	118	105	102	90	72	74	71	152	153	141
Malaria.....	11	2	-	-	1	3	1	-	1	1	-	1	1
Skjørbuk.....	4	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Akutt diarré (kolerine).....	11 088	783	678	836	712	780	997	976	1 388	1 388	950	918	682
Tilsammen	172 547	56 517	21 831	11 925	10 323	9 133	8 052	5 402	6 261	8 707	11 288	10 902	12 206
Veneriske sår.....	427	28	27	32	36	30	38	23	27	38	37	31	80
Nye tilfelle av chancker og syfilis.....	1 138	75	69	69	82	76	71	57	91	84	125	114	225
Gonorré og uretritt.....	3 979	250	281	300	331	245	321	273	328	317	354	260	719

Tabell 8. Dødsfall av tuberkulose i de
 Mortalité de tuberculose

Fylker. Départements. L = { Landdistrikter. Districts ruraux. B = { Byer. Villes.	Alder													
	0—1		1—5		5—10		10—15		15—20		20—25			
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.		
Riket. Royaume	60	41	101	101	83	81	113	182	334	440	552	551		
Bygder. Districts ruraux	38	28	62	67	56	59	93	135	224	311	401	389		
Byer. Villes	22	13	39	34	27	22	20	47	110	129	151	162		
Fylker:														
Østfold	{L	1	2	7	6	2	2	5	7	7	14	13		
	{B	1	1	1	-	3	2	-	2	5	9	7		
Akershus	{L	-	4	5	5	3	4	3	4	15	19	32		
	{B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Kristiania	B	4	4	12	9	7	1	4	12	29	35	47		
Hedmark	{L	2	-	5	4	8	7	8	12	15	20	18		
	{B	-	-	1	-	-	-	-	-	2	2	2		
Opland	{L	2	1	3	1	2	2	1	3	8	11	13		
	{B	3	1	1	-	1	-	-	-	3	2	-		
Buskerud	{L	4	-	-	3	2	2	2	6	8	8	16		
	{B	1	-	-	3	1	1	2	1	1	4	4		
Vestfold	{L	2	1	1	2	-	1	1	1	8	13	14		
	{B	1	2	-	-	-	-	-	2	4	4	14		
Telemark	{L	2	2	3	5	2	4	4	4	7	11	20		
	{B	1	-	-	-	1	4	1	4	3	8	6		
Aust-Agder	{L	-	-	-	2	-	-	2	4	6	7	11		
	{B	1	-	-	1	-	1	-	1	5	2	1		
Vest-Agder	{L	-	-	1	-	1	-	-	7	2	10	13		
	{B	-	-	2	2	-	-	-	1	2	5	-		
Rogaland	{L	5	6	2	4	1	3	8	3	10	16	12		
	{B	2	-	6	5	4	5	5	5	12	10	15		
Hordaland	{L	2	3	12	5	7	2	7	11	20	32	33		
	{B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bergen	B	2	-	5	3	5	2	2	6	15	12	21		
Sogn og Fjordane	{L	-	-	-	1	4	1	1	4	11	18	22		
	{B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-		
Møre	{L	1	1	1	6	3	5	7	15	22	23	26		
	{B	1	1	4	3	2	-	2	-	5	6	8		
Sør-Trøndelag	{L	3	1	2	4	7	8	7	22	24	32	31		
	{B	2	2	5	1	2	2	4	5	17	13	14		
Nord-Trøndelag	{L	3	-	1	2	2	5	4	9	11	19	26		
	{B	-	-	-	1	-	-	-	-	2	7	1		
Nordland	{L	4	1	10	11	4	4	21	14	20	35	60		
	{B	1	-	1	-	-	-	-	3	1	3	5		
Troms	{L	3	6	8	3	6	8	10	6	22	10	31		
	{B	1	-	-	3	-	1	-	2	2	-	3		
Finnmark	{L	4	-	1	3	2	1	2	3	8	13	10		
	{B	1	2	1	3	1	3	-	3	2	6	3		
Dødsfall pr. 1000 dødsfall av sykdom	Lunge- tuberk. i alt.	Riket.	36.9	33.3	162.1	174.4	354.7	347.6	438.0	619.0	653.6	750.8	719.7	734.7
		L	36.2	34.4	152.0	168.4	321.8	331.5	455.9	610.9	643.7	744.0	730.4	743.8
		B	38.2	31.3	181.4	187.8	450.0	400.0	370.4	643.8	674.9	767.9	692.7	713.7
Lunge- tuberk. i alt.	Riket.	1.2	4.9	16.1	25.9	94.0	94.4	162.8	404.8	506.8	612.6	616.7	648.0	
	L	1.0	4.9	12.2	22.6	97.7	84.3	166.7	411.7	505.7	607.7	615.7	655.8	
	B	1.7	4.8	23.3	33.1	83.3	127.3	148.1	383.6	509.2	625.0	619.3	630.0	

forskjellige aldersgrupper fylkesvis fordelt.
par åge et département.

og kjønn. Age et sexe.												Tuberkulose i alt. Tuberculose, total.		Herav lunge- tuberkulose. Dont tub. pulmon.	
25—30		30—40		40—50		50—60		60—70		70 og derover.		M.	K.	M.	K.
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
371	402	377	420	207	268	154	200	121	148	73	105	2546	2939	1953	2401
260	292	262	313	145	175	102	146	86	106	55	82	1784	2103	1368	1718
111	110	115	107	62	93	52	54	35	42	18	23	762	836	585	683
16	13	16	15	4	9	2	3	9	4	1	2	83	89	63	69
5	7	4	7	4	5	5	3	1	4	-	2	36	51	28	38
20	29	21	26	17	19	12	5	7	10	3	9	138	163	116	136
1	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	3	1	2	1
32	35	45	28	26	28	25	17	14	16	4	8	249	240	197	193
22	19	18	19	9	11	6	7	5	6	2	8	118	134	93	107
-	1	3	1	-	1	-	-	-	-	-	-	8	5	5	3
10	15	8	16	13	10	4	11	4	10	3	5	71	98	54	83
1	-	3	1	2	2	-	-	-	-	-	-	14	6	10	5
7	11	6	16	8	7	6	7	6	5	2	3	67	81	53	58
8	5	5	10	-	4	-	1	-	1	-	-	22	39	15	36
6	7	11	12	1	6	3	4	1	3	-	2	48	64	37	55
6	5	5	1	6	5	2	3	-	1	1	1	39	32	34	26
16	14	12	17	7	10	5	6	8	5	3	9	89	106	72	84
6	7	7	5	4	5	1	1	2	4	1	1	33	53	28	43
9	9	14	11	6	6	1	8	1	2	1	3	51	57	45	50
1	4	-	3	1	2	1	1	2	3	-	2	12	24	10	19
4	11	10	11	7	3	2	3	5	2	2	-	47	65	39	57
4	2	9	2	5	5	1	3	1	2	4	-	28	26	23	19
6	15	10	4	11	3	4	13	5	1	4	3	78	85	57	60
11	8	6	10	2	9	3	4	5	1	2	-	73	71	51	60
19	22	18	29	6	11	7	12	5	14	5	4	141	173	99	138
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	16	11	10	2	6	6	9	1	3	1	1	89	81	69	71
15	19	14	22	10	7	3	10	6	10	3	6	89	118	71	100
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	2
27	25	16	23	11	16	2	13	5	3	3	3	124	168	97	141
4	6	6	11	1	6	1	2	3	3	1	1	38	49	26	41
15	15	21	20	13	14	13	13	8	6	3	9	147	176	109	144
8	8	6	10	1	10	3	7	2	2	1	4	65	85	47	72
16	16	9	19	5	11	11	4	1	8	9	5	98	121	78	103
2	4	1	1	1	1	1	-	1	-	1	1	10	17	9	13
34	30	39	28	6	18	11	15	5	7	3	5	217	228	165	196
2	2	2	4	5	-	1	-	-	-	-	1	18	14	14	11
12	17	12	12	5	8	5	7	3	9	3	4	120	112	77	80
1	-	-	1	2	-	-	1	3	1	1	-	13	14	11	10
6	5	7	13	6	6	5	5	2	1	5	2	58	65	43	57
1	-	2	2	-	4	-	1	-	-	1	1	12	26	6	20
685.8	651.5	517.9	468.2	257.8	293.2	141.7	154.4	63.8	73.3	14.3	17.4	-	-	-	-
718.2	669.7	555.1	512.3	285.4	319.3	150.7	174.4	69.5	81.2	14.0	18.9	-	-	-	-
620.1	607.8	449.2	374.1	210.2	254.1	126.8	117.9	53.0	58.9	15.1	13.4	-	-	-	-
580.4	570.5	468.4	432.6	224.2	268.1	127.9	136.7	54.8	67.4	13.1	15.9	-	-	-	-
613.3	580.3	508.5	474.6	238.2	288.3	131.5	150.5	59.8	75.8	13.0	17.9	-	-	-	-
514.0	547.0	394.5	342.7	200.0	237.7	122.0	111.4	45.5	51.9	13.4	11.7	-	-	-	-

Tabell 9. Meldte tilfelle av tuberkuløse sykdommer i 1922 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder.
Cas des maladies tuberculeuses d'après les registres de commissions de santé.

Lægedistrikter.	I alt.			Derav lunge- tuberkuløse.	Tuberkuløse i andre organer.	Utgått.	
	Sum.	M.	K.			I alt.	Derav døde.
Riket	7451	3324	4127	7136	315	6009	4261
Byer	2157	946	1211	2125	32	1955	1298
Bygder	5294	2378	2916	5011	283	4054	2963
Fylker:							
Østfold	312	141	171	296	16	275	199
Eidsberg	39	10	29	36	3	29	16
Rakkestad	7	4	3	4	3	10	8
Skiptvet	1	1	-	1	-	4	3
Moss	13	4	9	12	1	12	10
Hobøl	3	2	1	3	-	4	4
Spydeberg	10	8	2	9	1	4	4
Våler	2	1	1	1	1	2	2
Rygge	17	9	8	16	1	17	15
Råde	24	12	12	23	1	21	19
Fredrikstad	28	10	18	28	-	33	26
Glemmen	29	16	13	25	4	20	13
Tune	12	6	6	12	-	5	4
Sarpsborg	22	9	13	22	-	11	11
Borge	13	6	7	13	-	11	10
Skjeberg	20	4	16	20	-	12	12
Fredrikshald	40	19	21	40	-	53	32
Hvaler	12	6	6	11	1	21	4
Idd	17	13	4	17	-	5	5
Aremark	-	-	-	-	-	-	-
Rødnes og Øymark	3	1	2	3	-	1	1
Akershus	435	214	221	425	10	374	212
Aker	187	91	96	186	1	172	70
Bærum	39	20	19	38	1	52	32
Asker	23	13	10	22	1	7	4
Lillestrøm	24	12	12	24	-	24	11
Nittedal	6	3	3	6	-	8	4
Sørum	11	4	7	11	-	6	3
Ullensaker	13	5	8	13	-	7	4
Nes ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-
Nannestad	13	7	6	12	1	11	9
Eidsvoll	23	13	10	23	-	11	8
Hurdal	3	1	2	2	1	2	1
Aurskog	6	4	2	6	-	4	4
Høland	14	8	6	12	2	16	13
Fet	12	4	8	12	-	12	11
Frogn	7	4	3	6	1	3	3
Vestby	8	5	3	8	-	4	4
Kråkstad	10	4	6	10	-	6	6
Nesodden	4	2	2	4	-	4	4
Oppegård	16	10	6	16	-	11	8
Enebakk	16	4	12	14	2	14	13
Kristiania	699	327	372	697	2	799	469
Hedmark	338	151	187	308	30	281	210
Sør-Odal	11	5	6	11	-	11	10
Nord-Odal	10	4	6	6	4	8	3

¹⁾ ingen liste innkommet.

Tabell 9 (forts.). Meldte tilfelle av tuberkuløse sykdommer i 1922 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder.

Lægedistrikter.	I alt.			Derav lungé- tuberkulose.	Tuberkulose i andre organer.	Utgått.	
	Sum.	M.	K.			I alt.	Derav døde.
Eidskog	10	6	4	10	-	5	5
Vinger	13	4	9	13	-	13	10
Brandval	7	5	2	7	-	11	8
Grue	16	4	12	16	-	24	19
Hamar	12	6	6	12	-	8	7
Ringsaker	17	6	11	17	-	23	16
Nes	10	5	5	10	-	8	5
Vang	22	12	10	20	2	16	12
Løten	15	5	10	14	1	15	14
Romedal	5	2	3	5	-	10	5
Stange	15	9	6	14	1	16	10
Hof	13	9	4	11	2	8	5
Åsnes	14	5	9	13	1	9	9
Våler	9	5	4	7	2	9	6
Elverum	20	9	11	20	-	25	22
Trysil	31	15	16	31	-	6	5
Engerdal	8	4	4	5	3	3	3
Rendal	4	3	1	4	-	7	6
Åmot	18	6	12	16	2	12	8
Stor-Elvdal	7	2	5	7	-	5	4
Alvdal	20	7	13	12	8	3	2
Tynset	16	6	10	13	3	13	4
Tolga	9	4	5	8	1	10	9
Kvikne	6	3	3	6	-	3	3
Opland	250	120	130	226	24	212	158
Jevnaker	6	5	1	6	-	5	5
Lunner	9	4	5	9	-	3	3
Gran	7	2	5	7	-	6	6
Brandbu	7	3	4	6	1	6	6
Søndre Land	11	8	3	11	-	14	8
Nordre Land	2	2	-	2	-	8	2
Torpa	3	2	1	3	-	3	2
Sør-Aurdal	8	4	4	8	-	7	5
Søndre Valdres	5	3	2	5	-	5	4
Nordre Valdres	11	3	8	11	-	7	6
Østre Slidre	9	4	5	9	-	8	5
Biri	13	4	9	9	4	12	6
Vardal	8	2	6	8	-	7	7
Ø. Toten	10	2	8	9	1	11	9
V. Toten	23	8	15	22	1	24	13
Gjøvik	11	6	5	9	2	4	4
Lillehammer	8	5	3	8	-	9	6
Fåberg	10	7	3	10	-	4	4
Øyer	6	5	1	6	-	2	2
Gausdal	15	6	9	12	3	12	9
Ringebu	10	4	6	7	3	7	6
Søndre Fron	8	6	2	8	-	6	6
Nordre Fron	4	2	2	4	-	5	4
Vågå	10	3	7	10	-	2	1
Lom	18	12	6	10	8	11	11
Lesja	12	4	8	11	1	18	14
Sel og Heidal	6	4	2	6	-	6	4

Tabell 9 (forts.). Meldte tilfelle av tuberkuløse sykdommer i 1922 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder.

Lægedistrikter.	I alt.			Derav lung- tuberkulose.	Tuberkulose i andre organer.	Utgått.	
	Sum.	M.	K.			I alt.	Derav døde.
Buskerud.....	224	98	126	209	15	201	164
Drammen stadsfysikat ..	54	16	38	54	-	46	33
— lægedistrikt ..	25	16	9	25	-	22	19
Norderhov.....	34	12	22	34	-	34	32
Ådal.....	1	1	-	1	-	2	2
Nedre Eiker.....	9	3	6	9	-	6	2
Øvre Eiker.....	13	8	5	12	1	6	4
Modum.....	15	6	9	15	-	17	16
Sigdal.....	8	4	4	7	1	7	7
Kredsherad.....	1	-	1	1	-	2	2
Nes.....	7	2	5	7	-	4	3
Gol.....	10	5	5	6	4	13	9
Ål.....	10	7	3	7	3	7	4
Kongsberg.....	12	8	4	9	3	16	13
Sandsvær.....	12	4	8	11	1	10	10
Rollag.....	5	2	3	5	-	4	3
Nore og Opdal.....	8	4	4	6	2	5	5
Vestfold.....	213	108	105	213	-	176	117
Skoger.....	10	6	4	10	-	5	3
Hof.....	9	5	4	9	-	15	15
Svelvik.....	26	10	16	26	-	19	13
Horten stadsdistrikt...	25	16	9	25	-	36	13
Rannes.....	2	-	2	2	-	3	3
Tønsberg.....	19	11	8	19	-	13	7
Andebu.....	4	3	1	4	-	1	1
Stokke.....	5	1	4	5	-	9	6
Tønsberg stadsdistrikt..	20	6	14	20	-	14	10
Nøtterøy.....	16	8	8	16	-	16	13
Sandefjord stadsdistr...	15	8	7	15	-	5	3
Larvik.....	43	24	19	43	-	22	15
Larvik stadsdistrikt...	19	10	9	19	-	18	15
Telemark.....	273	113	160	263	10	253	198
Skien stadsfysikat.....	38	13	25	38	-	34	28
Solum.....	25	9	16	25	-	17	13
Gjerpen og Siljan.....	14	7	7	12	2	10	7
Porsgrund stadslægedistr.	21	11	10	21	-	15	13
Eidanger.....	21	7	14	19	2	20	17
Langesund.....	7	5	2	6	1	7	5
Bamble.....	8	2	6	8	-	14	10
Kragersø.....	11	6	5	11	-	15	14
Skåtøy.....	19	9	10	19	-	8	5
Drangedal.....	1	1	-	-	1	15	12
Holla.....	25	11	14	24	1	28	16
Notodden.....	15	7	8	15	-	9	9
Hjartdal.....	12	7	5	11	1	9	6
Heddal.....	9	1	8	9	-	10	10
Kviteseid.....	16	6	10	16	-	10	10
Seljord.....	17	4	13	15	2	14	8
Nissedal.....	3	1	2	3	-	5	5
Lårdal.....	4	2	2	4	-	2	2
Fyresdal.....	5	3	2	5	-	8	5
Vinje.....	2	1	1	2	-	3	3
Tinn ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-

1) ingen liste innkommet.

Tabell 9 (forts.). Meldte tilfelle av tuberkuløse sykdommer i 1922 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder.

Lægedistrikter.	I alt.			Derav lunge- tuberkulose.	Tuberkulose i andre organer.	Utgått.	
	Sum.	M.	K.			I alt.	Derav døde.
A u s t - A g d e r	191	76	115	185	6	152	105
Risor	4	-	4	4	-	-	-
Søndeled	6	2	4	6	-	13	7
Dyvåg	4	3	1	4	-	15	7
Holt	19	10	9	19	-	12	8
Tromøy	25	11	14	25	-	17	12
Arendal	32	10	22	32	-	19	18
Froland	14	6	8	14	-	7	6
Vestre Nedenes	27	14	13	25	2	21	21
Lillesand	20	8	12	17	3	11	7
Birkenes	7	3	4	7	-	7	5
Åmli	12	1	11	11	1	5	4
Evje	6	1	5	6	-	1	1
Vegusdal	2	1	1	2	-	4	1
Bygland	10	3	7	10	-	17	6
Valle	3	3	-	3	-	3	2
V e s t - A g d e r	207	80	127	202	5	193	141
Kristiansand	62	24	38	62	-	48	35
Oddernes	10	2	8	8	2	13	12
Vennesla	13	3	10	13	-	12	10
Søgne	8	4	4	8	-	8	8
Mandal	3	2	1	3	-	8	5
Halse	13	4	9	13	-	6	6
Laudal	10	4	6	10	-	9	5
Bjelland	13	6	7	11	2	8	7
Audnedal	17	7	10	17	-	22	14
Lyngdal	11	4	7	10	1	13	7
Hægebostad	4	2	2	4	-	5	5
Farsund	6	2	4	6	-	6	3
Lista	6	3	3	6	-	5	5
Kvinesdal	6	3	3	6	-	9	5
Flekkefjord	23	9	14	23	-	18	11
Sirdal	2	1	1	2	-	3	3
R o g a l a n d	546	258	288	533	13	362	233
Sokndal	3	1	2	3	-	3	1
Lund	7	2	5	7	-	3	3
Egersund	8	2	6	7	1	13	4
Eigersund	17	11	6	16	1	7	7
Time	32	14	18	32	-	12	12
Sandnes	28	12	16	25	3	13	7
Stavanger	200	85	115	198	2	104	80
Hetland	43	27	16	42	1	46	18
Høgsfjord	11	7	4	9	2	8	4
Finnøy	3	2	1	3	-	5	3
Hjelmeland	6	2	4	6	-	8	4
Sand	28	11	17	28	-	21	16
Nedstrand	13	5	8	13	-	8	5
Skudenes	13	11	2	10	3	16	15
Kopervik	39	19	20	39	-	23	16
Haugesund	59	30	29	59	-	44	22
Skåre	29	15	14	29	-	20	13
Skjold	7	2	5	7	-	3	3

Tabell 9 (forts.). Meldte tilfelle av tuberkuløse sykdommer i 1922 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder.

Lægedistrikter.	I alt.			Derav lung- tuberkulose.	Tuberkulose i andre organer.	Utgått.	
	Sum.	M.	K.			I alt.	Derav døde.
Hordaland	401	178	223	385	16	327	250
Sveio	13	6	7	11	2	4	3
Skånevik	13	9	4	13	.	16	14
Ølen	13	5	8	13	.	12	11
Stord	10	6	4	10	.	7	7
Finnås	16	8	8	13	3	12	6
Tysnes	14	6	8	13	1	16	12
Kvinnherad	18	4	14	16	2	12	11
Ullensvang	15	5	10	15	.	32	16
Ulvik	3	2	1	3	.	5	4
Røldal	9	5	4	7	2	6	2
Strandebarm	17	5	12	17	.	15	10
Kvam	22	12	10	20	2	10	7
Voss	33	24	9	33	.	27	23
Fana	22	10	12	22	.	13	9
Os	4	1	3	4	.	2	1
Fusa	17	7	10	17	.	5	4
Askøy	38	20	18	38	.	28	27
Sund-Austevoll	14	9	5	12	2	4	4
Haus	31	10	21	31	.	29	26
Bruvik	12	4	8	12	.	17	6
Hosanger	13	6	7	11	2	9	9
Lindaas	30	7	23	30	.	28	28
Manger	24	7	17	24	.	18	10
Bergen	155	75	80	154	1	119	102
Sogn og Fjordane ...	239	101	138	222	17	202	165
Aurland	8	2	6	8	.	12	6
Lærdal	16	9	7	14	2	8	7
Luster	15	4	11	15	.	6	6
Hafslo	13	4	9	9	4	10	10
Sogndal	7	7	.	7	.	5	5
Leikanger	3	.	3	3	.	5	4
Balestrand	2	1	1	2	.	9	9
Vik	10	6	4	9	1	16	15
Kyrkjebo	7	1	6	7	.	6	4
Lavik	5	2	3	5	.	5	5
Gulen	9	1	8	9	.	12	9
Gaular	16	6	10	14	2	8	7
Fjaler	7	4	3	5	2	5	4
Askvoll	4	3	1	4	.	6	6
Førde	9	9
Bremanger	16	8	8	13	3	6	5
Kinn	21	6	15	21	.	13	11
Naustdal	9	3	6	9	.	7	7
Vågsøy	15	6	9	15	.	13	6
Selje	8	4	4	7	1	6	4
Davik	6	3	3	5	1	12	7
Nordfjordeid	12	5	7	12	.	9	8
Gloppen	12	4	8	12	.	9	6
Innvik	18	12	6	17	1	5	5
Møre	536	237	299	506	30	373	285
Vanylven	6	4	2	6	.	10	8
Sande	9	5	4	9	.	4	4

Tabell 9 (forts.). Meldte tilfelle av tuberkuløse sykdommer i 1922 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder.

Lægedistrikter.	I alt.			Derav lunge- tuberkuløse.	Tuberkuløse i andre organer.	Utgått.	
	Sum.	M.	K.			I alt.	Derav døde.
Herøy	27	8	19	27	-	16	10
Ulstein	23	7	16	20	3	13	3
Ørsta	12	8	4	12	-	9	9
Volda	23	10	13	23	-	14	11
Hjørundfjord	11	2	9	10	1	11	3
Stranda	15	13	2	13	2	3	3
Norddal	3	1	2	3	-	-	-
Ørskog	7	5	2	7	-	6	5
Skodje	7	3	4	7	-	8	5
Borgund	16	7	9	16	-	30	28
Ålesund	38	22	16	37	1	26	21
Haram	30	10	20	25	5	14	8
Molde	25	7	18	23	2	18	14
Bud	55	24	31	52	3	28	26
Vestnes	17	4	13	17	-	7	4
Grytten	5	2	3	5	-	10	6
Eid	13	9	4	13	-	8	8
Nesset	8	3	5	8	-	6	4
Kvernes	34	21	13	28	6	23	15
Gjemnes	30	10	20	27	3	12	11
Kristiansund	56	19	37	56	-	43	35
Sunndal	7	3	4	7	-	9	9
Tingvoll	9	5	4	9	-	5	5
Stangvik	9	3	6	8	1	7	4
Surnadal	4	1	3	4	-	6	6
Rindal	3	2	1	3	-	1	1
Aure	8	4	4	8	-	8	4
Halsa	13	6	7	11	2	8	7
Edøy	13	9	4	12	1	10	8
Sør-Trøndelag	720	326	394	699	21	545	392
Trondhjem	244	103	141	239	5	186	124
Strinda	54	25	29	54	-	35	29
Malvik	30	15	15	30	-	19	12
Leinstrand	21	10	11	21	-	11	5
Borsa	14	9	5	13	1	9	6
Selbu	25	13	12	25	-	15	13
Roros	24	15	9	24	-	18	18
Singsås	17	5	12	16	1	18	7
Støren	29	11	18	29	-	25	24
Melhus	10	5	5	8	2	10	7
Opdal	3	1	2	3	-	2	2
Rennebu	7	6	1	5	2	16	11
Orkdal	47	18	29	46	1	48	34
Hemne	21	12	9	21	-	11	10
Hitra	18	10	8	17	1	15	15
Froya	37	21	16	35	2	29	14
Bjugn	20	9	11	20	-	26	17
Ørland	11	7	4	11	-	11	11
Rissa	38	15	23	34	4	22	17
Agdenes	13	2	11	13	-	1	1
Bjørnør	16	7	9	15	1	10	9
Åfjord	21	7	14	20	1	8	6
Nord-Trøndelag	293	139	154	274	19	224	200
Stjørdal	58	30	28	58	-	41	36
Meråker	16	8	8	15	1	14	12

Tabell 9 (forts.). Meldte tilfelle av tuberkuløse sykdommer i 1922 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder.

Lægedistrikter.	I alt.			Derav lunge- tuberkulose.	Tuberkulose i andre organer.	Utgått.	
	Sum.	M.	K.			I alt.	Derav døde.
Frosta	8	6	2	7	1	7	7
Leksvik	15	11	4	14	1	8	6
Skogn	35	15	20	32	3	15	15
Levanger	12	8	4	11	1	10	7
Verdal	17	8	9	17	-	11	11
Inderøy	7	4	3	7	-	6	4
Verran	4	-	4	3	1	9	7
Stenkjær	6	4	2	6	-	10	10
Stod	14	4	10	14	-	13	11
Beitstad	3	3	-	2	1	2	1
Grong	4	-	4	4	-	4	4
Snåsa	8	3	5	6	2	3	3
Lierne	1	1	-	1	-	2	1
Namsos	16	4	12	16	-	9	9
Klinga	13	4	9	8	5	11	9
Overhalla	9	3	6	8	1	11	11
Flatanger	6	3	3	6	-	9	9
Fosnes	8	3	5	8	-	9	7
Kolvereid	16	8	8	15	1	10	10
Vikna	10	3	7	10	-	7	7
Leka	7	6	1	6	1	3	3
Nordland	820	328	492	774	46	524	362
Bindal	7	3	4	7	-	5	3
Vik	5	1	4	4	1	5	-
Velfjord	7	3	4	7	-	8	5
Brønnøy	15	3	12	15	-	17	8
Vega	10	5	5	9	1	12	8
Tjøtta	15	7	8	13	2	11	7
Alstahaug	28	11	17	28	-	11	10
Herøy	48	15	33	47	1	20	11
Vefsn	19	12	7	19	-	18	14
Mosjøen	3	2	1	3	-	-	-
Hattfjeldal	2	1	1	2	-	-	-
Hemnes	16	6	10	15	1	11	10
Nesna	14	5	9	14	-	8	6
Mo	31	13	18	29	2	24	15
Lurøy	11	5	6	11	-	7	3
Rødey	8	6	2	8	-	2	2
Meløy	16	8	8	14	2	7	7
Gildeskål	52	20	32	43	9	21	16
Beiarn	21	11	10	20	1	7	7
Bodø	32	14	18	32	-	7	3
Bodin	23	8	15	23	-	20	14
Skjerstad	6	4	2	6	-	3	3
Saltdal	17	3	14	15	2	10	6
Fauske	34	10	24	33	1	32	19
Sørfold	6	2	4	6	-	2	1
Nordfold	9	4	5	9	-	18	17
Steigen	4	2	2	4	-	4	4
Hamarøy	26	11	15	26	-	22	14
Lødingen	11	5	6	11	-	13	9
Tystfjord	31	14	17	25	6	7	6
Narvik	11	7	4	11	-	16	12
Ankenes	11	5	6	11	-	10	8

Tabell 9 (forts.). Meldte tilfelle av tuberkulose sykdom nær i 1922 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder.

Lægedistrikter.	I alt.			Derav lunge tuberkulose.	Tuberkulose i andre organer.	Utgått.	
	Sum.	M.	K.			I alt.	Derav døde.
Ofoten	17	8	9	14	3	17	12
Væroy	7	3	4	7	-	-	-
Flakstad ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-
Buksnes	35	9	26	35	-	13	9
Borge	5	3	2	5	-	5	5
Gimsey	8	3	5	7	1	2	2
Vågan ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-
Svolvær	8	2	6	8	-	5	4
Hadsel	70	32	38	66	4	51	34
Bø	23	9	14	20	3	30	18
Øksnes	40	15	25	36	4	14	7
Sortland	46	15	31	44	2	16	14
Dverberg	12	3	9	12	-	13	9
Troms	421	178	243	400	21	283	194
Harstad	24	9	15	24	-	23	3
Trondenes	48	16	32	48	-	34	29
Kvæfjord	17	7	10	15	2	10	8
Bjarkey	14	4	10	12	2	3	3
Ibestad	51	32	19	46	5	36	25
Salangen	54	25	29	52	2	25	18
Sørreisa	34	8	26	34	-	14	10
Tranøy	16	10	6	15	1	4	4
Berg	11	2	9	10	1	19	1
Lenvik	21	3	18	21	-	16	12
Målselv	6	3	3	6	-	3	3
Bardu	7	4	3	7	-	10	6
Balsfjord	18	7	11	18	-	5	5
Tromsø	36	13	23	35	1	27	21
Tromsøysund	13	6	7	13	-	10	8
Lyngen	20	11	9	18	2	18	18
Karlsøy	20	10	10	17	3	14	10
Skjervøy	11	8	3	9	2	12	10
Finnmark	178	76	102	165	13	134	105
Alta	5	4	1	4	1	10	10
Talvik	22	5	17	22	-	10	10
Loppa	8	3	5	8	-	16	12
Hammerfest	18	9	9	18	-	8	7
Måsøy ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-
Kjelvik	11	4	7	11	-	10	9
Kistrand	22	7	15	18	4	9	6
Karasjok	4	3	1	4	1	8	3
Lebesby	5	3	2	4	1	6	2
Gamvik	13	4	9	10	3	11	10
Tana	11	7	4	10	1	9	6
Vardø	15	8	7	14	1	13	11
Vadsø	24	7	17	23	1	13	13
Sør-Varanger	20	12	8	19	1	11	6

¹⁾ ingen liste innkommet.

Tabell 10. Dødsfall av maligne svulster
 Décès par tumeurs malignes

Svulstens primære sete. (Le siège de la tumeur primaire). L = (Landdistrikter. B = (Byer. (Districts ruraux. B = (Villes.	Til- sam- men. Total.	Derav. Dont.		Østfold.		Akershus.		Kri- stiania.		Hedmark.		Opland.		Buskerud.		Vestfold.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
Karcinomer:																	
1. Hud	{L	39	22	17	2	1	.	1	.	.	2	1	3	2	.	2	2
	{B	9	5	4	1	.	1	.	.	1
2. Lebe	{L	21	20	1	.	.	2	4	1	1	.	1
	{B	3	3	.	1
3. Tunge	{L	9	6	3	2	.	1	.	.	1	1	.	.
	{B	6	4	2	.	.	1	.	2	1	1	.	.
4. Munnslimhinne	{L	9	6	3	1	.	.	1	.	2	1	.	.
	{B	2	1	1
5. Overkjeve	{L	16	5	11	.	.	1	1	2	.	.	1	.
	{B	13	8	5	2	.	.	.	1	2
6. Svelg	{L	3	2	1	2
	{B	2	2	1
7. Spiserør	{L	40	29	11	3	1	5	2	2	1	1	1	2
	{B	46	28	18	1	.	.	.	14	6	2	2	1
8. Mavesekk	{L	1102	636	466	42	16	54	38	.	.	42	48	54	36	39	26	43
	{B	423	193	230	4	14	2	.	70	88	3	1	4	3	11	12	11
9. Tynntarm	{L	21	8	13	.	1	1	1	2	.	2
	{B	11	7	4	1	1	.	2	2	1	2
10. Tykktarm	{L	54	24	30	.	4	1	2	.	.	3	.	3	4	1	1	2
	{B	23	11	12	1	1	.	.	4	3	1	.	.	.	3	.	.
11. Rectum	{L	59	37	22	4	6	3	2	.	.	1	1	5	2	1	.	2
	{B	34	22	12	1	.	.	.	7	6	1	1
12. Lever, galleblære	{L	105	52	53	1	3	12	11	.	.	5	7	5	3	6	1	2
	{B	58	27	31	3	4	1	.	5	8	1	.	.	.	1	.	.
13. Pankreas	{L	9	4	5	.	.	1	1	.	.	1	.	.
	{B	9	3	6	1	4
14. Larynx	{L	11	5	6	.	.	.	1	.	.	1	.	1
	{B	9	7	2	1	.	1
15. Lunger	{L	3	3	1
	{B	8	3	5	3	1	.
16. Nyrer, gl. suprarenales	{L	12	7	5	1	.	2	.	.	.	1	1	.	.	1	.	.
	{B	4	1	3	1	.
17. Urinblære, urinveier	{L	16	10	6	2	2	.	2	1	.	.	.
	{B	18	11	7	2	3	1	.
18. Ytre genitalier	{L	6	2	4	1	1	.	.	.	1	.
	{B	3	2	1	2	1
19. Testis	{L	1	1
	{B	1	1
20. Prostata	{L	26	26	.	.	.	3	.	.	.	1	.	2	.	3	.	.
	{B	11	11	1	2	.
21. Uterus	{L	113	.	113	.	7	.	10	.	.	.	9	.	15	.	4	8
	{B	86	.	86	.	4	.	.	31	.	.	1	.	1	.	5	6
22. Ovarier	{L	14	.	14	.	1	.	1	.	.	2	.	2	.	1	.	1
	{B	22	.	22	13	.	1	.	1	.	2	.	.
23. Mammæ	{L	76	.	76	.	8	.	15	.	.	7	.	5	.	3	.	.
	{B	66	1	65	.	5	.	.	30	.	.	.	1	1	2	.	6
24. Andre kjertelorganer	{L	5	.	5	1
	{B	3	.	3	1	.	.
25. Underlivet (uten angivelse av organ)	{L	70	23	47	1	1	2	6	.	.	4	4	.	2	.	1	1
	{B	66	21	45	2	3	.	.	4	16	2	1	1
26. Forskjellig lokalisasjon, uopgitt	{L	58	19	39	.	1	4	2	.	.	3	3	.	.	.	3	6
	{B	36	14	22	1	.	.	.	1	6	1	2	3
Karcinomer	{L	1898	947	951	61	50	92	93	.	.	70	87	84	75	57	44	55
	{B	972	386	586	19	32	5	.	118	223	7	3	4	6	18	32	23

fylkesvis i 1922.
par département en 1922.

Telemark.		Aust-Agder.		Vest-Agder.		Rogaland.		Hordaland.		Bergen.		Sogn og Fjordane.		Møre.		Sør-Trøndelag.		Nord-Trøndelag.		Nordland.		Troms.		Finnmark.	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
3	-	3	1	1	2	1	1	1	-	-	-	1	-	1	4	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-
3	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	2	-	2	-	2	-	-	-	-	1	-	1
-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	1	-	-	-	3	-	3	1	-	-	-	1	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	1	-	1	2	1	2	3	2	1	-	1	-	1	1	3	3	3	1	2	-	1	-
31	25	21	15	18	15	33	20	27	35	15	19	30	31	58	32	30	32	27	29	45	31	30	7	12	6
10	12	6	3	10	12	17	16	-	3	-	-	2	-	7	9	15	16	4	4	2	5	1	2	1	1
1	2	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-
3	1	1	5	1	2	5	2	2	4	4	1	1	1	-	2	1	1	1	-	1	-	1	-	-	-
2	-	1	-	4	-	2	2	1	2	1	1	3	2	1	2	2	2	2	1	1	-	-	-	1	-
1	1	-	-	1	1	1	1	9	4	4	1	2	1	1	1	1	2	2	-	-	-	-	-	2	-
3	2	2	3	3	3	4	4	1	3	4	4	1	2	2	5	3	2	-	-	2	-	1	2	-	-
-	-	1	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2
-	-	-	-	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	-	3	-	7	-	6	-	-	-	2	-	11	-	8	-	10	-	6	-	2	-	1	-
-	2	-	3	3	-	6	-	11	-	-	-	-	-	4	-	7	-	-	-	-	-	1	-	1	-
-	-	-	1	-	-	1	-	2	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2	-	1	-	2	5	-	6	-	-	8	-	-	7	-	5	-	4	-	4	-	1	-	1	1
-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	4	1	-	4	-	-	1	3	10	3	1	1	-	-	2	-	3	-	1	-	1	-	3	1
1	1	-	-	-	-	1	-	6	8	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
47	48	34	37	35	34	52	51	42	85	-	-	46	43	70	65	47	57	38	58	54	50	41	15	22	13
15	26	8	9	18	29	36	39	-	62	76	-	-	-	11	20	24	36	5	7	6	7	5	7	2	1

svulster fylkesvis i 1922.

Telemark.		Aust-Agder.		Vest-Agder.		Rogaland.		Hordaland.		Bergen.		Sogn og Fjordane.		Møre.		Sør-Trøndelag.		Nord-Trøndelag.		Nordland.		Troms.		Finnmark.			
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
-	-	2	1	-	-	2	2	1	1	-	-	2	1	1	1	2	3	1	2	-	1	-	1	-	-		
-	-	4	1	1	-	1	-	1	2	-	-	-	-	2	2	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-		
1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
3	4	-	2	1	-	1	1	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-		
1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	1	1	-	1	-	2	-	1	-		
4	4	6	3	2	1	3	2	2	3	-	-	3	3	7	6	3	5	2	3	4	1	2	1	1	-		
1	1	-	3	2	1	2	3	-	-	3	2	-	-	2	2	-	2	2	-	1	-	-	-	1	1		
51	52	40	40	37	35	55	53	44	88	-	-	49	46	77	71	50	62	40	61	58	51	43	16	23	13		
16	27	8	12	20	30	38	42	-	-	65	78	-	-	13	22	24	38	7	7	7	7	5	7	3	2		

efter alder og kjønn i 1922.
par åge et sexe en 1922.

og kjønn. Age et sexe.

20—25		25—30		30—40		40—50		50—60		60—70		70—80		80—90		90—100	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	11	2	6	7	2	6	3	-
1	-	-	-	1	-	1	-	2	-	3	-	9	-	4	4	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	1	2	1	1	1	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	3	-	-	-	1	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	4	2	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	6	1	1	1	1	1	2	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3	2	1	1	2	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1
-	-	-	-	-	-	2	1	6	-	9	3	10	5	2	2	-	-
-	-	-	-	1	3	3	4	4	2	8	3	12	8	1	4	-	-
1	2	1	1	13	9	36	25	116	94	204	144	213	145	48	42	4	3
-	-	-	-	7	3	14	14	30	45	66	70	63	78	13	20	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	5	6	2	4	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	1	2	3	2	2	1	2	-	-	-
-	-	-	-	1	2	1	1	2	2	7	9	11	12	2	4	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	2	7	3	2	5	1	1	-
-	-	-	-	1	2	1	1	3	4	14	5	15	8	2	2	-	-
-	1	-	1	1	2	2	2	1	3	6	2	11	1	1	1	-	-
-	-	2	-	1	6	6	4	11	20	12	14	19	6	4	-	-	-
-	-	-	-	-	1	4	2	3	8	11	10	7	2	3	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	1	3	2	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	1	1	1	2	1	1	-	1	-	1	-	-

Tabell II (forts.). Dødsfall av maligne

Svulstens primære sete.	Til- sam- men.	Derav. Dont.		Alder												
				0—1		1—5		5—10		10—15		15—20				
		Total.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.				
14. Larynx	{ L	11	5	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	{ B	9	7	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
15. Lunger	{ L	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	{ B	8	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
16. Nyrrer, gl. suprarenales	{ L	12	7	5	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	
	{ B	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
17. Urinblære, urinveier	{ L	16	10	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	{ B	18	11	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
18. Ytre genitalier	{ L	6	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	{ B	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
19. Testis	{ L	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	{ B	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
20. Prostata	{ L	26	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	{ B	11	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
21. Uterus	{ L	113	-	113	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	{ B	86	-	86	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
22. Ovarier	{ L	14	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	{ B	22	-	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
23. Mammæ	{ L	76	-	76	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	{ B	66	1	65	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
24. Andre kjertelorganer	{ L	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	{ B	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
25. Underlivet (uten angivelse av organ)	{ L	70	23	47	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	
	{ B	66	21	45	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
26. Forskjellig lokalisasjon, uopgitt	{ L	58	19	39	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
	{ B	36	14	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Karcinomer	{ L	1898	947	951	-	-	1	2	1	-	1	1	3	1	-	
	{ B	972	386	586	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
Sarkomer:																
27. Bensystemet	{ L	45	22	23	-	-	-	-	1	-	-	2	1	-	-	
	{ B	17	7	10	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	
28. Lymfeknuter	{ L	25	14	11	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	
	{ B	9	5	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
29. Hjerne, nerver, bulb. oculi	{ L	19	9	10	-	-	1	-	2	1	-	-	-	-	-	
	{ B	21	11	10	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	
30. Forskjellig lokalisasjon, uopgitt	{ L	31	16	15	1	-	1	1	-	1	1	-	1	2	-	
	{ B	12	7	5	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	
Sarkomer	{ L	120	61	59	1	-	3	1	2	3	1	-	4	3	-	
	{ B	59	30	29	-	2	1	2	1	1	1	1	-	1	-	
Tilsammen	{ L	2018	1008	1010	1	-	4	3	3	3	2	1	7	4	-	
	{ B	1031	416	615	-	2	1	3	1	1	1	1	-	1	-	

svulster efter alder og kjønn i 1922.

og kjønn.

20—25		25—30		30—40		40—50		50—60		60—70		70—80		80—90		90—100	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	1	3	3	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	1	1	1	1	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	2	1	1	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	2	1	2	-	1	1	1	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3	5	2	-	3	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	3	6	3	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	8	-	8	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	6	-	1	-	-	-
-	-	-	1	-	6	-	21	-	24	-	34	-	22	-	5	-	-
-	-	-	1	-	4	-	24	-	28	-	15	-	14	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	1	-	7	-	1	-	4	-	-	-	-
-	-	-	-	-	3	-	10	-	4	-	5	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	4	-	16	-	18	-	21	-	10	-	6	-	1
-	-	-	-	-	2	-	14	-	15	-	21	-	11	1	2	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	1	-	2	6	2	11	8	9	6	17	2	3	-	-
1	-	-	-	-	3	-	4	3	2	8	20	9	13	-	2	-	-
-	2	-	1	-	1	1	4	6	5	4	11	5	8	2	7	-	-
2	-	-	-	1	2	-	3	1	4	5	3	5	7	-	3	-	-
1	5	3	4	17	27	55	86	152	194	304	269	314	269	85	87	10	6
4	1	-	3	10	21	26	78	56	119	131	165	132	154	26	44	1	-
1	-	-	-	1	3	6	3	3	4	3	4	4	6	2	1	-	-
-	-	-	-	1	1	-	-	-	3	1	3	4	1	-	-	-	-
3	-	-	2	1	-	1	-	1	2	3	3	1	2	2	2	-	-
-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	3	1	-	-	-	1	-	-
1	2	3	2	1	1	1	-	-	2	1	1	-	-	-	1	-	-
-	-	1	1	1	1	-	2	-	1	7	1	1	1	-	-	-	-
-	1	-	1	-	-	1	1	2	3	6	3	1	-	2	2	-	-
2	-	-	-	-	1	1	-	3	1	-	2	-	-	-	-	-	-
5	3	3	5	2	4	9	4	6	11	13	11	6	8	6	6	-	-
2	-	1	1	3	3	1	3	4	5	11	7	5	2	6	1	-	-
6	8	6	9	19	31	64	90	158	205	317	230	320	277	91	93	10	6
6	1	1	4	13	24	27	81	60	124	142	172	137	156	26	45	1	-

Tabell 12. Veneriske sykdommer meldt av lægene i 1922.
 Cas des maladies vénériennes déclarés par les médecins.

Fylker.	Veneriske sår.			Erhvervet syfilis; nye tilfelle.			Medfødt syfilis.			Gonorré og uretritt.		
	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.
Østfold	2	1	3	17	8	25	2	-	2	142	25	167
Akershus	1	-	1	10	8	18	1	4	5	58	12	70
Kristiania	218	26	244	443	145	588	4	5	9	1608	240	1848
Hedmark	3	1	4	8	1	¹⁾ 10	1	-	1	41	18	¹⁾ 60
Opland	1	1	2	3	3	6	1	-	1	51	11	62
Buskerud	7	-	7	15	6	21	-	-	-	119	23	142
Vestfold	8	1	9	13	12	25	1	-	1	144	16	160
Telemark	3	-	3	12	3	15	-	1	1	79	20	99
Aust-Agder	2	1	3	2	3	5	1	-	1	42	3	45
Vest-Agder	10	1	11	14	7	21	1	-	1	131	24	155
Rogaland	39	4	43	52	15	67	4	5	9	369	70	439
Hordaland	1	-	1	3	1	4	-	-	-	11	5	16
Bergen	52	-	52	108	5	113	-	-	-	445	68	513
Sogn og Fjordane ..	-	-	-	3	-	3	-	-	-	19	7	26
Møre	6	-	6	26	9	35	2	1	3	185	35	220
Sør-Trøndelag	24	4	28	53	21	74	2	-	2	346	64	410
Nord-Trøndelag	2	-	2	6	1	7	-	1	1	34	8	42
Nordland	13	1	14	27	10	37	1	-	1	239	50	289
Troms	3	-	3	12	9	21	-	-	-	114	30	144
Finnmark	3	1	4	7	4	11	2	-	2	87	7	94
Riket i alt	398	42	440	834	271	¹⁾ 1106	23	17	40	4264	736	¹⁾ 5001
Herav personer:												
Over 15 år	398	42	440	831	268	¹⁾ 1100	10	10	20	4253	716	¹⁾ 4970
Under 15 år	-	-	-	3	3	6	13	7	20	11	20	31

Tabell 13. Innkomne tilfelle av venerisk sykdom på sykehusene i 1922.

Cas nouveaux des maladies vénériennes traités dans les hôpitaux.

Fylker.	Veneriske sår.			Erhvervet syfilis; nye tilfelle.			Medfødt syfilis.			Gonorré og uretritt.		
	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.
Østfold	1	-	1	10	9	19	-	-	-	1	3	4
Akershus	-	-	-	6	4	10	-	-	-	5	2	7
Kristiania	39	-	39	108	75	183	9	9	18	82	57	139
Hedmark	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Opland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Buskerud	-	-	-	6	6	12	-	-	-	-	5	5
Vestfold	4	-	4	13	2	15	-	1	1	19	-	19
Telemark	-	-	-	6	8	14	-	-	-	2	3	5
Aust-Agder	1	-	1	-	4	4	-	1	1	-	1	1
Vest-Agder	-	-	-	5	5	10	-	-	-	4	8	12
Rogaland	1	-	1	15	14	29	2	2	4	4	5	9
Hordaland	-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-	-
Bergen	13	-	13	40	11	51	3	3	6	34	13	47
Sogn og Fjordane ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Møre	-	-	-	4	2	6	-	-	-	-	3	3
Sør-Trøndelag	-	-	-	15	11	26	-	-	-	16	-	16
Nord-Trøndelag	-	-	-	5	3	8	-	-	-	3	2	5
Nordland	-	-	-	5	1	6	-	-	-	-	-	-
Troms	-	-	-	4	8	12	-	-	-	3	4	7
Finnmark	-	-	-	7	3	10	-	-	-	1	3	4
Riket i alt	59	-	59	252	166	418	14	16	30	174	111	285
Herav personer:												
Over 15 år	59	-	59	251	166	417	9	9	18	173	105	278
Under 15 år	-	-	-	1	-	1	5	7	12	1	6	7

¹⁾ 1 kjønn uoppgitt.

Tabell 14. Antallet av sinnssyke forpleiet med statsbidrag efter lov av 27/6 1891 og de samlede utgifter ved deres forpleining for stat og kommuner.

Nombre des aliénés dont l'entretien est partiellement à la charge de l'état d'après la loi du 27/6 1891 et les frais totaux de l'état et des communes de l'entretien de ces aliénés.

Fylker.	Antall sinnssyke.		Utgifter. Kr.	Fylker.	Antall sinnssyke.		Utgifter. Kr.
	I alt.	Derav på asyl.			I alt.	Derav på asyl.	
Østfold	410	270	655677	Rogaland	506	281	727046
Byer	115	56	179168	Byer	202	125	328943
Bygder	295	214	476509	Bygder	304	156	398103
Akershus	309	227	561356	Hordaland	432	270	630863
Byer	7	3	7123	Bergen	401	330	606195
Bygder	302	224	554233	Sogn og Fjordane .	233	116	267116
Kristiania	1189	882	1660075	By	-	-	-
Hedmark	440	301	622854	Bygder	233	116	267116
Byer	21	10	28198	Møre	451	289	670796
Bygder	419	291	594656	Byer	103	75	146260
Opland	270	231	463705	Bygder	348	214	524536
Byer	22	18	33804	Sør-Trøndelag	509	343	809177
Bygder	248	213	429901	By	194	159	354863
Buskerud	319	80	355694	Bygder	315	184	454314
Byer	94	22	105477	Nord-Trøndelag ...	271	109	388607
Bygder	225	58	250217	Byer	28	16	48308
Vestfold	354	77	373414	Bygder	243	93	340299
Byer	124	30	143935	Nordland	397	203	515085
Bygder	230	47	229479	Byer	30	22	41031
Telemark	492	257	787441	Bygder	367	181	474054
Byer	179	67	157226	Troms	177	95	211776
Bygder	313	190	630215	Byer	32	24	52465
Aust-Agder	314	134	345208	Bygder	145	71	159311
Byer	74	23	90602	Finnmark	145	69	172071
Bygder	240	111	254606	Byer	33	18	41863
Vest-Agder	409	198	490962	Bygder	112	51	130208
Byer	128	82	169699	I hele riket	8028	4762	11315118
Bygder	281	116	321263	Byer	2976	1962	4195235
				Bygder	5052	2800	7119883

Tabell 15. Utdrag av jordmødrenes bøker.
Extrait des registres des sages-femmes.

	Barselkvinner.							Barn.						
	Sum.	Derav:						Sum.	Derav:				Aborter, dødfødte og inuen 24 timer døde.	
		Førstefødende.	Flerfødende.	Uopgitt.	Gifte.	Ugifte.	Uopgitt.		Mannkjønn.	Kvinnekjønn.	Levende.			
M.	K.	M.	K.											
Riket	57237	14734	49244	259	53333	3823	81	58087	29719	28367	28653	27500	1066	867
Byer.....	16610	5116	11444	50	15133	1467	10	16874	8652	8221	8307	7900	345	321
Bygder.....	40627	9618	30800	209	38200	2356	71	41213	21067	20146	20346	19600	721	546
Fylker:														
1. Østfold	3593	924	2619	50	3355	235	3	3644	1792	1852	1721	1792	71	60
2. Akershus	3694	1001	2693	-	3485	209	-	3746	1929	1817	1858	1752	71	65
3. Kristiania	4814	1862	2952	-	4221	593	-	4889	2467	2422	2337	2313	130	109
4. Hedmark	4081	920	3159	2	3729	340	12	4151	2098	2053	2029	2009	69	44
5. Opland	3143	827	2316	-	2924	219	-	3185	1611	1574	1555	1532	56	42
6. Buskerud	3253	841	2412	-	3074	179	-	3300	1661	1639	1602	1577	59	62
7. Vestfold	2774	751	2022	1	2656	116	2	2811	1434	1377	1395	1330	39	47
8. Telemark	2619	657	1962	-	2515	104	-	2662	1393	1269	1344	1237	49	32
9. Aust-Agder.....	1392	325	1067	-	1361	31	-	1408	726	682	698	661	28	21
10. Vest-Agder.....	1645	378	1266	1	1600	38	7	1671	886	785	855	760	31	25
11. Rogaland	4021	793	3184	44	3879	117	25	4070	2052	2018	1985	1962	67	56
12. Hordaland	3349	757	2592	-	3279	70	-	3399	1752	1647	1699	1597	53	50
13. Bergen	1951	576	1375	-	1822	129	-	1980	1050	930	1024	899	26	31
14. Sogn og Fjordane.....	1780	405	1375	-	1723	57	-	1807	952	855	930	840	22	15
15. Møre.....	3503	837	2666	-	3288	195	20	3565	1791	1774	1727	1732	64	42
16. Sør-Trøndelag.....	3853	990	2835	28	3422	420	11	3902	2025	1877	1950	1816	75	61
17. Nord-Trøndelag.....	2064	470	1461	133	1916	147	1	2096	1080	1015	1025	986	55	29
18. Nordland	3137	847	2290	-	2783	354	-	3182	1655	1527	1603	1486	52	41
19. Troms	1882	414	1468	-	1712	170	-	1916	1006	910	977	889	29	21
20. Finnmark.....	689	159	530	-	589	100	-	703	359	344	339	330	20	14

¹⁾ Heri innbefattet 1 barn i Nord-Trøndelag for hvilket opplysninger om kjønn og alle de øvrige forhold mangler.

Tabell 15 (forts.). Utdrag av jordmødrenes bøker.

	Barn (forts.).															Tvillingfødsler.	Trillingfødsler.
	Fosterleier:					Fødselen fullendt ved				Av fostrene var:							
	Isseleie.	Ansiktsleie.	Sete- eller fotleie.	Tverrleie.	Annet eller uopgitt leie.	tang.	vending.	uttrekning.	etterbyrdsoperasjoner.	Aborter (født i 5te, 6te og 7de kalendermåned).		Ufullbårne (født i 8de kalendermåned).		Fullbårne (født etter 8de kalendermåned).			
										M.	K.	M.	K.	M.	K.		
Riket	54542	352	1693	218	1282	109	99	270	317	227	206	576	530	28915	27632	840	5
Byer.....	16010	95	584	63	122	8	9	33	15	101	96	188	192	8364	7932	262	1
Bygder.....	38532	257	1109	155	1160	101	90	237	302	126	110	388	338	20551	19700	578	4
Fylker:																	
1. Østfold	3407	29	108	16	89	12	8	10	8	16	17	51	38	1725	1797	51	-
2. Akershus	3493	23	121	15	94	18	5	42	20	16	17	39	39	1874	1761	48	2
3. Kristiania	4647	24	178	11	29	-	-	11	1	36	33	72	69	2359	2320	75	-
4. Hedmark	3884	16	119	14	118	-	9	11	22	12	9	45	37	2041	2007	68	1
5. Opland	2941	22	81	9	132	14	9	16	34	7	10	44	38	1557	1529	42	-
6. Buskerud	3127	19	83	12	59	10	4	11	22	14	15	33	29	1614	1595	47	-
7. Vestfold	2686	25	67	9	24	-	6	8	9	4	5	16	26	1414	1346	37	-
8. Telemark	2513	13	67	9	60	1	4	11	22	6	9	26	24	1361	1236	41	1
9. Aust-Agder	1335	15	47	5	6	-	1	11	11	4	3	13	10	709	669	16	-
10. Vest-Agder	1557	4	58	10	42	-	-	-	-	3	8	16	16	867	761	26	-
11. Rogaland	3822	23	113	20	92	7	4	11	8	22	17	19	30	2011	1971	47	1
12. Hordaland	3162	23	93	11	110	12	8	20	23	15	8	32	26	1705	1613	50	-
13. Bergen	1874	4	78	2	22	-	-	-	-	17	12	13	20	1020	898	29	-
14. Sogn og Fjordane.....	1674	8	42	6	77	-	5	12	20	5	3	12	9	935	843	27	-
15. Møre	3364	17	100	11	73	13	12	20	27	9	7	30	16	1752	1751	62	-
16. Sør-Trøndelag.....	3673	25	113	16	75	-	-	14	10	17	17	39	36	1969	1824	49	-
17. Nord-Trøndelag.....	1992	16	59	8	21	3	4	7	17	7	5	24	17	1049	993	32	-
18. Nordland	3010	23	87	17	45	18	11	29	32	10	5	33	29	1612	1493	45	-
19. Troms	1738	14	52	12	100	-	4	14	10	4	5	14	12	988	893	34	-
20. Finnmark	643	9	32	5	14	1	5	12	21	3	1	5	9	353	332	14	-

Innhold.

	Side.
I. Kristiania by	1
II. Akershus fylke.....	7
III. Østfold —	15
IV. Buskerud —	23
V. Vestfold —	29
VI. Hedmark —	35
VII. Opland —	42
VIII. Telemark —	48
IX. Aust-Agder —	54
X. Vest-Agder —	57
XI. Rogaland —	63
XII. Hordaland —	71
XIII. Bergens by.....	77
XIV. Sogn og Fjordane fylke.....	82
XV. Møre —	88
XVI. Sør-Trøndelag —	95
XVII. Nord-Trøndelag —	102
XVIII. Nordland —	109
XIX. Troms —	120
XX. Finnmark —	126

Fylkesberetninger.

I. Kristiania by.

Ifølge den trykte beretning for Kristiania helseråd for året 1922 var byens folkemengde i henhold til den kommunale folketelling av 1ste desember 1921 258 933, altså en nedgang fra foregående år (260 920) av 1 987 personer. — Antallet av levende fødte barn utgjorde 4 716, hvorav 49 døde innen 24 timer etter fødselen. Av de levende fødte var 801 født av utenbys boende mødre, som kun for nedkomstens skyld opholdt sig i Kristiania. Regnes disse med blir fødselstallet 18,21 (18,79 i 1921) beregnet etter folketallet 1ste desember 1921; trekkes disse fra blir fødselstallet 15,12 (15,59). Antallet av utenfor ekteskap fødte levende barn utgjorde 581 (692) eller 12,32 (14,11) av alle levende fødte. Av de utenbys hjemmehørende levende fødte barn var 440 (527) eller 9,35 pct. (12,95) født utenfor ekteskap; av de i byen ikke hjemmehørende levende fødte barn var 141 (165) eller 17,60 pct. (19,78 pct.) født utenfor ekteskap.

Sundhetstilstanden må betegnes som meget god, når bortsees fra en kortvarig opblussen av influensaen i begynnelsen av året; denne opblussen er vesentlig medvirkende til at antallet av anmeldte epidemiske sygdomstilfeller, 35 658, overstiger forrige års med 13 358. Også kikhoste, akute katarrar i luftveiene, lungebetændelse, pleurit og giktfeber viser nogen høiere tall enn i 1921.

Dødeligheten. De dodes antall utgjorde ifølge de av det Statistiske Centralbyrå meddelte tabeller 3 234 eller 12,6 pro mille av den tilstedeværende middelfolkemengde (257 304). I 1921 var dødeligheten 11,9 pro mille. — Til helserådet innkom anmeldelser om 3 211 dødsfall innen byens grenser, heri innbefattet 49 barn som døde innen 24 timer etter fødselen. Av de døde var 137 hjemmehørende utenfor byen; 90 personer hjemmehørende i Kristiania men døde utenfor byen regnes ikke med i denne statistikk. Dødsfallene fordeler sig således på de forskjellige måneder:

Januar	425	Mai	279	September	224
Februar	293	Juni	231	Oktober	253
Mars	265	Juli	216	November	261
April	288	August	199	Desember	277

Følgende tabell gir en oversikt over dødeligheten (pro mille) av folkemengden ved årets utgang i tiden fra 1860—1905, senere av innbyggerantallet etter telling den 1ste februar *det følgende år ved det kommunale statistiske kontor i Kristiania. De til helserådet innkomne opgaver over inntrufne dødsfall* er lagt til grunn for beregningen, som dessuten fra 1915 skjer etter folketallet den 1ste februar samme år, som medisinalberetningen fra stadsfysikater forøvrig omfatter.

År.	Antall dødsfall.	Befolkning	Dødelighet pro mille.	År.	Antall dødsfall.	Befolkning.	Dødelighet pro mille.	År.	Antall dødsfall.	Befolkning.	Dødelighet pro mille.
1860—64	6 611	272 981	24.21	1885—89	14 991	682 107	21.97	1910—14	16 195	1 244 072	13.02
1865—69	6 748	306 776	22.00	1890—94	15 436	811 121	19.03	1915—19	16 406	1 281 466	12.86
1870—74	7 304	353 448	20.60	1895—99	17 498	1 026 012	17.05	1920	3 057	260 904	11.72
1875—79	9 229	467 487	19.53	1900—04	17 117	1 122 324	15.25	1921	2 804	260 920	10.74
1880—84	11 743	616 322	19.05	1905—09	16 329	1 163 637	14.03	1922	3 211	258 933	12.41

Om de epidemiske sykdommer henvises til tabellen på side 3. Den er utarbeidet efter de fra lægerne og sykehusene til helserådet sendte opgaver. I det følgende skal her kun omtales enkelte herhen hørende sykdommer, idet der for øvrig henvises til helserådets trykte beretning for 1922. Antallet av tilfeller av epidemisk sykdom (35 658) utgjorde 137,7 pro mille av folkemengden (86,2 i 1921).

Eksantematisk tyfus optrådte helt overraskende i august måned med 2 tilfeller, med ca. 3 ukers mellemrum; den ene var en 60-årig kvinne på vestkanten, den annen en 12-årig pike på Sagene; smittekilden forblev helt uopklart, nogen forbindelse mellom de to angrepne hadde ikke funnet sted. Den eldre kvinne kan muligens være smittet på jernbanen under et besøk til Fredriksstad.

Tyfoidfeber (abdominaltyfus og paratyfus) meldtes kun i 32 tilfeller (mot 93 i 1921) med 7 dødsfall. Av disse var abdominaltyfus 11 med 7 dødsfall, paratyfus 21 tilfeller uten dødsfall. Alle tilfeller av abdominaltyfus blev innlagt i sykehus. Av paratyfuspatientene blev 2 isolert i 2 hjem.

Scarlatina, meslinger og kuma meldtes med et tildels betydelig mindre antall tilfeller enn i det foregående år.

Difteri viser med 208 tilfeller en fortsatt nedgang fra de nærmest foregående år (1919: 2 022, 1920: 881, 1921: 368), og det minste antall angrepne siden 1888.

Kikhoste med 891 tilfeller og 34 dødsfall viser en ikke ringe stigning fra 1921 (539 og 12). Av de døde var de 33 under 3 år, 1 mellom 4 og 5 år. I løpet av høsten blev der på en del barnekrybber og asyler, med foreldrenes samtykke foretatt profylaktisk vaksinasjon med drepte kikhostebaciller.

Influenta som fra mars 1920 kun sparsomt hadde vist sig optrådte ved utgangen av 1921 plutselig med en liten heftig epidemi, som fortsattes

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dedsfall.													
Exantematisk tyfus	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Tyfoidefeber	32	7	32	2	6	5	3	2	1	1	4	2	1	2	3
Cerebrospinalmeningit (epid.)	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	149	2	149	13	14	14	19	10	13	8	4	14	12	14	14
Meslinger	566	12	564	201	70	108	64	45	17	10	9	9	10	8	13
Difteri (croup)	208	8	208	14	20	18	10	23	11	12	27	19	28	11	15
Blodgang	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	3	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	24	22	24	3	3	2	3	1	-	-	-	1	-	1	1
Pemfigus (hos nyfødte)	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	206	4	203	14	13	23	15	9	20	18	14	19	20	25	13
Røde hunde	50	-	50	3	3	8	6	5	1	-	3	8	4	7	2
Variceller	254	-	254	24	8	14	21	24	13	15	17	13	20	40	45
Kusma	94	-	94	8	4	13	16	7	6	3	10	6	7	12	2
Kikhoste	891	34	891	128	126	121	78	90	57	36	44	36	61	69	45
Akute katarrer i åndedretsorganene	15807	164	15725	2513	1748	1705	1349	1167	825	463	516	799	1485	1497	1658
Influenza	14054	98	13989	10107	1630	619	357	197	70	34	29	99	146	230	471
Lungebetændelse	637	103	636	143	53	54	57	52	33	17	18	16	48	77	68
Plevrit	428	14	424	43	53	45	49	22	34	19	28	25	30	42	34
Giktfeber	291	4	291	30	33	37	22	24	18	14	20	20	17	27	29
Malaria	3	-	3	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	1955	28	1954	105	102	178	152	148	187	173	265	204	183	145	112
Tilsammen	35658	504	35499	13352	3836	2964	2223	1826	1307	824	1013	1292	2074	2211	2527

inn i 1922 så der i januar anmeldtes 10 107 tilfeller; sykdommen avtok dog meget hurtig så der i februar og mars kun anmeldtes 1 630 resp. 619 tilfeller, hvorefter den resten av året kun optrådte mer sporadisk. Av de av influensa døde 98 personer var de fleste over 60 år, i motsetning til forholdene i 1918—19 da de fleste dødsfall forekom i aldersgruppen 21—40 år.

For s k a b b behandledes 349 personer.

Veneriske sykdommer. Nedenstående tabell gir opplysning om de fra de praktiserende læger og sykehusene anmeldte tilfeller fordelt på de enkelte måneder. Tabellen side 5 viser anmeldte nye tilfeller av veneriske sykdommer i Kristiania i årene 1893—1922. — Utenfor sykehus behandledes 2 689 tilfeller av veneriske sykdommer, derav 1 848 (1 608 menn, 240 kvinner) for blennorhagier, 244 (218 m., 26 kv.) for veneriske sår, 588 (443 m. 145 kv.) for erhvervet syfilis og 9 (4 gutter, 5 piker) for medfødt syfilis. Av de anmeldte tilfeller av syfilis angis 11 å være smittet ad andre veier enn kjønnsdelene. — 44 anmeldelser inneholdt sådanne meddelelser at de ga anledning til efterforskning, som i 33 tilfeller førte til påvisning av smitekilden. I henhold til smitteangivelser har sundhetsinspektøren og den kvinnelige spesiallæge i det hele undersøkt 25 menn og 29 kvinner, hvorav 3 menn og 11 kvinner blev innkaldt ved politiets hjelp; 7 menn og 21 kvinner viste sig å være syke. 6 menn og 16 kvinner er undersøkt på grunn av intim forbindelse med syke (familie, pleiebarn o. s. v.) og av disse fantes 2 kvinner å lide av syfilis. — For forbrydelse mot straffelovens § 155 («Den, som ved kunnskap eller formodning om å lide av smittsom kjønnssygdом ved legemlig omgjengelse eller utuktig forhold smitter eller utsetter nogen for smitte, straffes med fengsel inntil 3 år —») er ifølge meddelelse fra politikammeret tiltalt 23 personer (4 menn og 19 kvinner), hvorav 4 kvinner er domfældte. — I Odd-Fellow-logens pleiehjem for medfødt syfilitiske barn «Veslehjemmet», hvor der er plass for ca. 30 barn har også i 1922 vært fullt belegg.

Anmeldte nye tilfeller av veneriske sykdommer i Kristiania.

Måned	Blenorragiske tilfeller.			Bløt chanker.			Erhvervet syfilis.			Medfødt syfilis.			Sum.
	Mn.	Kv.	Sum.	Mn.	Kv.	Sum.	Mn.	Kv.	Sum.	Mn.	Kv.	Sum.	
Januar	52	5	57	10	-	10	20	1	21	-	-	-	88
Februar	99	11	110	15	-	15	24	12	36	2	2	4	165
Mars	66	12	78	12	1	13	23	12	35	-	-	-	126
April	113	11	124	19	-	19	26	16	42	-	-	-	185
Mai	44	9	53	12	-	12	18	9	27	3	1	4	96
Juni	96	8	104	12	2	14	23	6	29	1	1	2	149
Juli	63	4	67	12	-	12	18	10	28	1	1	2	109
August	73	6	79	11	1	12	28	17	45	-	-	-	136
September	59	13	72	27	1	28	24	12	36	3	1	4	140
Oktober	124	21	145	22	2	24	57	24	81	-	5	5	255
November	93	4	97	16	3	19	47	11	58	1	2	3	177
Desember	808	193	1 001	89	16	105	243	90	333	2	1	3	1 442
Sum	1 690	297	1 987	257	26	283	551	220	771	13	14	27	3 068

De meldte nye tilfeller av veneriske sygdommer i Kristiania i årene 1893—1922.¹⁾

År.	Blennorragiske tilfeller.			Blot chanker.			Erhvervet syfilis.			Medfødt syfilis.			Til- sammen.	Folke- mengde.	Tils. anmeldt i procent av folke- mengden.
	Mn.	Kv.	Sum.	Mn.	Kv.	Sum.	Mn.	Kv.	Sum.	Mn.	Kv.	Sum.			
1893	1069	97	1166	260	23	283	278	229	507	12	15	27	1983	167588	1,18
1894	1283	121	1404	281	29	310	353	193	546	25	17	42	2302	174717	1,32
1895	1482	126	1608	387	34	421	518	206	724	26	14	40	2793	182856	1,52
1896	1471	149	1620	393	49	442	498	235	733	32	28	60	2855	192554	1,48
1897	2031	173	2204	447	46	493	450	233	683	25	25	50	3430	203337	1,69
1898	2125	207	2332	433	51	484	565	259	824	25	27	52	3692	221255	1,67
1899	1966	191	2157	491	44	535	543	221	764	35	34	69	3525	226423	1,56
1900	1871	170	2041	507	43	550	457	195	652	28	26	54	3297	227626	1,44
1901	1684	174	1858	292	32	324	432	208	640	23	17	40	2862	224909	1,27
1902	1576	159	1735	418	37	455	368	196	564	20	28	48	2802	225709	1,24
1903	1570	183	1753	401	39	440	431	183	614	24	20	44	2851	223649	1,27
1904	1392	139	1531	347	20	367	355	154	509	26	34	60	2467	222373	1,11
1905	1384	139	1523	278	16	294	340	128	468	24	26	50	2335	226472	1,03
1906	1108	132	1240	169	14	183	302	129	431	19	16	35	1889	229324	0,82
1907	903	112	1015	133	10	143	251	123	374	10	25	35	1567	231687	0,68
1908	1055	107	1162	198	21	219	278	134	412	24	26	50	1843	235674	0,78
1909	1149	101	1250	172	19	191	315	142	457	31	27	58	1956	240178	0,81
1910	1261	98	1359	206	14	220	332	141	473	27	13	40	2092	244038	0,86
1911	1373	94	1467	327	27	354	356	163	519	19	17	36	2376	247488	0,96
1912	1266	121	1387	147	18	165	372	164	536	22	18	40	2128	250423	0,85
1913	1326	137	1463	93	6	99	404	169	573	27	25	52	2187	251446	0,87
1914	1135	172	1307	157	14	171	411	145	556	24	14	38	2072	250677	0,83
1915	1403	146	1549	228	15	243	407	178	585	31	16	47	2424	252936	0,96
1916	1756	174	1930	383	22	405	631	229	860	28	17	45	3240	255148	1,27
1917	1514	188	1702	259	14	273	600	266	866	19	18	37	2878	257399	1,12
1918	1384	133	1567	219	31	250	464	213	677	18	20	38	2532	259627	0,98
1919	1719	262	1981	197	14	211	656	258	914	11	12	23	3129	258615	1,21
1920	1548	201	1749	199	24	203	495	218	713	14	12	26	2691	260904	1,03
1921	1744	204	1948	215	22	237	430	202	632	20	18	38	2855	260920	1,09
1922	1690	297	1987	257	26	283	551	220	771	13	14	27	3068	258933	1,18

Angående årene 1889—1892 se medisinalberetningen for 1919.

Tuberkulose. Antallet av de i 1922 anmeldte og av tuberkuloseprotokollene utgåtte tilfeller vil sees av tabellen i den almindelige beretning). Dødsfall av *tuberkulose* utgjør efter dødsårsakslisten 489 eller 15,82 pct. av alle ved sygdom forårsakede dødsfall. Dødeligheten av lunge-tuberkulose har stillet sig således i forhold til den hele befolkning: 1900 2,76 pro mille, 1905 2,78 p. m., 1910 1,86 p. m., 1915 1,65 p. m., 1920 1,63 p. m., 1921 1,38 p. m., 1922 1,50 p. m. — I henhold til tuberkuloselovens § 6 har sundhetskommisjonen 402 ganger fattet beslutning om innleggelse i sykehus eller tuberkulosehjem; da 15 menn og 10 kvinner er besluttet innlagt 2 ganger, blir det samlede antall således innlagte personer 377 (176 menn, 184 kvinner, 9 gutter, 8 piker). Arbeidet for bedring i de tuberkuloses boligforhold er fortsatt, fremdeles i samarbeide med leiegårdskontoret. Resultatet av dette samarbeide betegnes dog som yderst magert (Jørgensen), idet der i 1922 kun blev skaffet hus for 20 familier, mens der i årets løp, likesom i de foregående år var søkt om plass for det flerdobbelte antall familier.

Kvinneklinikken (obstetriciske avdeling). Der innkom 1593 kvinner, derav en ikke gravid, lidende av pnevmoni. Av de innkomne var 1207 gifte, 786 ugifte; 34 hadde født før innkomsten, 144 utgikk uten å føde, 12 behandledes for abort. På klinikken fødte 1402 kvinner tilsammen 1428 barn, derav 26 ganger tvillinger. Av barselskvinnene døde 19, derav 3 av eklampsi, 2 av placenta prævia, 2 av blødning ved for tidlig løsning av morkaken, 1 av lungeemboli ved hjertefeil, 1 av emboli 12te dag efter fødselen, 1 av thrombose i venstre under-ekstremitet, 1 av kronisk nephrit, 1 av ukompenseret hjertefeil, 1 av nephrit og hjerteinsufficiens, 1 av ruptura uteri med peritonit infisert før fødselen, 2 av peritonit, 1 av septikæmi, 1 av kollaps 12te dag efter fødsel, 1 av kollaps efter manuel uthentning av tilbakeholdt placenta. — Av barnene var 83 dødfødt, 12 døde på klinikken efter fødselen. — Fra den i forbindelse med Kvinneklinikken stående jormorskole uteksaminertes 43 jormødre (se forøvrig Beretning fra Kvinneklinikken 1922—23. utkommen sammen med Rikshospitalets beretning).

Dødsfall på barselseng er opgitt i 22 tilfeller, derav barsel-feber 2, eklampsi 2, emboli 2, placenta prævia 4, dystoki 1, abort 10, uopgitt 1.

Der blev et overskudd av 1 620 levende fødte, og forholdet mellem fødte og døde = 100 : 68,0.

De av lægerne opgitte dødsårsaker vil sees av dødstabellene i den almindelige beretning og helse-rådets trykte beretning for Kristiania.

Værliget. Årets middeltemperatur var 5,4° C (normalen 5,5° C) og således hele 1,5° C lavere enn fjorårets. Nedbøren 596 mm. (normalen 590 mm.) betydelig rikeligere enn i 1921 (414 mm.).

I helse-rådet blev avholdt 14 møter. Stadsfysikatets og helse-rådets journaler utviser tilsammen 8 797 nummer, hvorav stadsfysikus 734, helse-rådets hovedkontor 1 960, ingeniørvesenet 3 037, klagejournalen 1 945. På sundhetsvesenets budgett var for 1922 bevilget kr. 1 184 570,50; der blev an-

vendt kr. 1 230 227,73; de største overskridelser på de budgetterte beløp medførtes av utgifter til (og behandling av) tuberkulose og veneriske m. v. syke, med kr. 111 875,00.

Pleiebarnskontoret har hatt 1115 barn under opsyn; 320 barn er anmeldt utsatt innen byens grenser, 209 utsatt til andre kommuner. *Barneforsorgen* har ført tilsyn med 563 nye mødre og 568 nye barn, foruten mødre og barn fra de to foregående år.

Ved den offentlige vaksinasjon i helserådets kontor og i folkeskolene blev der vaksinert 2182 barn. Fra privat praktiserende læger er anmeldt 22 vaksinasjoner og 31 revaksinasjoner. Der vites ikke å ha forekommet noget sygdomstilfelle i tilslutning til vaksinasjonen.

Sykehus. Der finnes 7 offentlige sykehus: Rikshospitalet med Kvinne-klinikken, avdeling V av de kommunale sykehus (Krogstøtten) med 2 underavdelinger samt lægevaktstasjonen, Diakonissanstaltens sykehus, Menighetssøsterhjemmet samt Vor Frue hospital. Byens epidemilasarrett samt 7 avdelinger av de kommunale sykehuser ligger utenfor bygrensen (Ullevål); underavdelinger finnes innen- og utenfor byens grenser på Bellevue for tuberkuløse kvinner, på Tøien, Blekøen og Malmøkalven for tuberkuløse barn, på Hovedøen lasarett for sjøverts innkomne syke med farlige smittsomme sygdommer. Sorgenfri avdeling for menn med venerisk sygdom blev nedlagt 28de februar 1922. Dessuten råder Kristiania kommune over 30 senger på Diakonhjemmets sykehus (Aker); Grefsen nye sanatorium for tuberkuløse og fødehjemmet på Vøien-volden ligger i Aker. Kristiania kommunale sinnssykeavsyll ligger på Dikemark i Asker, innen byen er Oslo hospitals sinnssykeavsyll. Ennvidere har flere av byens læger og foreninger større eller mindre sykehusavdelinger forbundet med sine klinikker, deriblandt 1 fødehem.

Av offentlige badeinnretninger finnes 11, derav 7 kommunale *varmbad*; dessuten 3 kommunale friluftsbad. I det med den kommunale desinfeksjonsanstalt forbundne avlusningsbad blev levert 10 031 bad samt 11 skabbkure i forbindelse med desinfeksjon av vedkommendes gangtøi.

Der er 27 apotek i Kristiania. Om deres personale henvises til den almindelige beretning.

II. Akershus fylke.

Sundhetstilstanden har, når bortses fra at influensa hadde en ganske stor utbredning i årets begynnelse, vært gjennomgående god; særlig i årets annen halvdel var den så god som man ikke kan minnes fra tidligere år. (Fylkeslægen). Av epidemiske sygdommer meldtes i alt 24 189 tilfeller, hvorav 296 endte dødelig; året forut var de tilsvarende tall 21 036 og 220.

Dødeligheten utgjorde 9.8 pro mille av den opgitte tilstedeværende middelfolkemengde.

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjente		Fordeling på lægedistriktene:																				
			1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		
	tilfeller.	dødsfall.	Aker.		Bærum.		Asker.		Lillestrøm.		Nittedal.		Sorum.		Ullensaker.		Nes.		Nannestad.		Eidsvoll.		
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.
Tyfoidefeber (paratyf.)....	28	2	9	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Cerebr.meningit (epid.)...	5	2	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-
Akut poliomyelit.....	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber.....	125	-	57	-	43	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3	-
Meslinger.....	1101	4	222	1	135	-	161	1	119	-	9	-	5	-	35	-	16	-	2	-	149	-	-
Difteri (croup).....	160	7	83	3	20	1	2	-	2	1	2	1	1	1	-	-	12	-	3	-	3	-	-
Barsel-feber.....	13	2	2	-	2	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	4	1	2	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi.....	23	12	9	9	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	6	-	2	-	4	-	-
Pemfigus (hos nyfødte) ..	5	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Rosen.....	111	6	18	5	8	-	12	-	12	-	4	-	4	-	4	-	5	-	3	-	3	-	-
Røde hunde.....	50	-	11	-	15	-	3	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	2	-	-
Variceller.....	366	-	66	-	36	-	4	-	7	-	27	-	1	-	3	-	67	-	-	-	9	-	-
Kusma.....	75	-	15	-	7	-	2	-	3	-	-	-	5	-	4	-	7	-	3	-	-	-	-
Kikhoste.....	936	9	277	5	150	-	30	-	32	1	36	-	6	-	17	1	49	-	13	-	114	-	-
Akute katarrar i ånde-																							
drettsorganene.....	9262	65	1867	21	809	12	615	1	821	1	153	1	164	2	199	3	847	7	208	2	473	4	-
Influenza.....	9588	25	2631	3	1280	2	540	2	421	-	196	-	98	2	238	-	395	-	98	-	567	5	-
Lungebetendelse.....	624	133	117	46	35	9	36	4	34	22	21	4	7	1	31	4	76	7	16	4	43	9	-
Plevrit.....	359	7	60	2	24	2	23	-	18	-	7	-	2	-	13	-	73	1	8	-	20	-	-
Giktfeber.....	196	1	33	-	10	-	5	-	12	-	4	1	3	-	3	-	15	-	6	-	15	-	-
Malaria.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)..	1159	21	181	4	132	1	62	-	113	6	22	-	11	-	26	-	48	2	25	-	105	3	-
Tilsammen	24189	296	5661	100	2708	28	1502	9	1596	32	482	6	307	6	576	8	1629	19	388	6	1513	21	-

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:																			
	11		12		13		14		15		16		17		18		19		20	
	Hurdal.		Aurskog.		Høland.		Fet.		Frogn.		Vestby.		Kråkstad.		Nes-odden.		Oppergård.		Enebakk.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber (paratyf.)	-	-	4	-	-	-	11	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebr.meningit (epid)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	3	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	2	-
Meslinger	62	2	1	-	-	-	42	-	10	-	-	-	49	-	2	-	20	-	62	-
Difteri (croup)	-	-	6	-	2	1	4	-	2	-	-	-	-	-	1	-	8	-	-	-
Barselfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	-	-	4	-	2	-	9	1	1	-	2	-	5	-	-	-	5	-	10	-
Røde hundede	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	1	-	2	-
Variceller	2	-	-	-	7	-	11	-	13	-	23	-	69	-	-	-	5	-	16	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	25	-	-	-	3	-	-	-
Kikhoste	4	-	7	-	7	-	-	-	48	1	4	-	119	1	-	-	13	-	10	-
Akute katarr i åndedretsorganene	45	-	130	2	174	3	371	-	375	-	419	2	660	2	30	1	797	-	105	1
Influenza	76	-	119	-	124	1	222	1	399	2	218	-	681	4	85	2	1101	1	99	-
Lungebetændelse	9	6	13	3	12	1	20	1	28	4	13	3	73	1	13	2	13	1	14	1
Plevrit	7	1	8	-	1	-	8	-	18	-	5	-	16	-	3	-	30	-	15	1
Giktfeber	2	-	6	-	8	-	12	-	7	-	10	-	32	-	-	-	9	-	4	-
Malaria	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	8	-	10	1	33	-	56	1	23	-	47	-	112	1	9	-	103	-	33	2
Tilsammen	215	9	313	7	378	6	773	5	924	7	741	5	1855	9	143	5	2112	2	373	6

Om de epidemiske sygdommer i almindelighet henvises til tabellen på side 8 og 9.

Tyfoidfeber. I *Fet* blev de syke for det meste innlagt på Eidsvoll epidemisykehus. Til forebyggelse av sygdommen var der for folk adgang til å bli vaksinert gratis på distriktslægens kontor, hvorav en del benyttet sig, dog ikke særdeles mange, da man mener å ha sett uheldige følger av sådan vaksinasjon for nogen år siden. Efter adskillig forhandling gikk herredsstyret i forbindelse med andre institusjoner med på å bevilge ganske betydelige beløp til drenering av den mest utsatte del av bebyggelsen i Fetsund. (Ræder).

Av septhæmi er meldt et dødelig endende tilfelle fra *Enebak* som følge av et forsømt sår i hodet, bibragt under slagsmål. Der var talrike abscesser i begge lunger og betydelig eksudat i begge plevræ.

Av sovesyke er fra Aker meldt 1 tilfelle i mars hos en mann.

Av skabb er meldt 309 tilfeller.

Veneriske sygdommer meldt av lægerne:

Sygdom.	Antall tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:																		
		1	2	3	4	5	6	7	10	12	13	14	15	16	17	19	20			
		Aker.	Bærum.	Asker.	Lillestrøm.	Serum.	Ullensaker.	Nes.	Eidsvoll.	Aurskog.	Høland.	Fet.	Frogn.	Vestby.	Kråkstad.	Oppegård.	Enebak.			
Veneriske sår	1	1			
Syfilis, erhvervet . .	18	6	6	.	1	.	3	1	.	.	.	1			
— medfødt	5	.	2	1	.	1	.	.	.	1	.	.			
Gonorrhoe, uretrit .	70	11	10	4	10	3	6	2	7	1	3	2	.	3	2	2	4			

Angående veneriske sygdommer behandlet på sykehusene se tabell 13 i den almindelige del.

Tuberkulose. Til opplysning om tallet på de i årets løp meldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sygdommer henvises til tabellen i den almindelige beretning. For øvrig henvises til tabellen på neste side.

Om de med statsbidrag forpleiede sinnssyke se den almindelige beretning. — Fylkeslægen skriver: Der drives i fylket en betydelig privatpleie av sinnssyke, så vel patienter forpleiet med stats- og fylkesbidrag, som sådanne der er utsatt av fattigvesener og for privat regning. Hertil kommer en hel del åndssvake og idioter. Det er for den aller største del Kristiania tilhørende individer, tilsammen visstnok omkring 500. De offentlige forpleiede, den førstnevnte gruppe, utgjør noget over 300, hvorav ca. 230 fra Kristiania, ca. 60 fra Akershus. De fleste forpleiningssteder finnes i Nes, Eidsvoll, Ullensaker, Serum og Aurskog lægedistrikter. De syke er dels samlet i kolonier på opptil 20, dels er der kun 3 a 4, på få steder kun 1 eller 2. Stellet er fra riktig godt på et par steder til meget slett på flere. Man kan jo heller ikke vente, at det skal være som på et asyl med hensyn til renhold, badning, seng- og gangklær

Døde av tuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			Fordeling på alder og kjønn.			
	sygdom.	tuberkulose.	lunge-tuberkulose.	Under 15 år.		Over 15 år.	
				g.	P.	M.	K.
Aker	513	102	87	3	6	40	53
Bærum	163	33	28	1	1	14	17
Asker	116	26	23	1	1	14	10
Lillestrøm	133	18	14	-	1	10	7
Nittedal	33	7	5	-	1	1	5
Sørumsund	58	7	7	-	-	3	4
Ullensaker	57	6	5	1	-	4	1
Nes	105	16	12	2	2	6	6
Nannestad	55	12	8	1	-	8	3
Eidsvoll	114	10	8	-	-	4	6
Hurdal	22	1	-	-	-	-	1
Aurskog	57	6	6	1	-	3	2
Høland	50	8	6	-	-	6	2
Fet	47	13	11	2	-	5	6
Frogn	59	5	3	-	-	3	2
Drobak	28	3	2	-	-	2	1
Bygder	31	2	1	-	-	1	1
Vestby	45	4	4	-	-	2	2
Son	7	-	-	-	-	-	-
Hølen	5	1	1	-	-	1	-
Bygder	33	3	3	-	-	1	2
Kråkstad	33	9	9	-	-	2	7
Nesodden	23	4	4	-	-	1	3
Oppegård	27	8	6	-	1	2	5
Enebakk	48	10	9	-	3	2	5
Akershus fylke	1 758	305	255	12	16	130	147
Derav i byer	40	4	3	-	-	3	1
— - bygder	1 718	301	252	12	16	127	146

og patientenes bispising og behandling. Den gjennomsnittlige betaling har vært vel kr. 800 pr. år, svingende like fra kr. 250 på et enkelt sted til kr. 1 800. Førstnevnte sum skriver sig fra de gode gamle dager og en beskjeden forpleier, sistnevnte må betales for et par patienter, som aldri burde vært utsatt i privatpleie men som engang utskrevet er umulige å få inn i asyl igjen. Alle, som har med disse ting å gjøre, ser lengselsfullt hen mot de tider, da asylene og de nogenlunde fagmessig utstyrte pleiehjem i de tidligere fengsler kan huse de urenlige, urolige og voldsomme sinnssyke og privatpleien kan innskrenkes til de rolige, renslige og medgjørilige, som kan være i lag med familien hele dagen og ha en skikkelig seng. — Det samme kan sies om de ikke offentlig forpleiede sinnssyke og de åndsvake, som utsettes uten distriktslægenes medvirken og kontroll: hadde man bare nogen ordentlig utstyrte anstalter for de dårligste av dem også. — Fra *Frogn* berettes om en sinnssyk kvinne, som fattigstyrets formann blev nødt til å ta hjem til sig og la passe i ukevis av bygdens sykepleierske. Det drog imidlertid ut, innen man fikk

asylplass, og hele gården blev meget opskaket av den sykes hyl og voldsomhet. (Johnsen). I *Aker* må man fremdeles ofte anbringe sinnssyke i politi-arrestene, de 4 nye sinnssykerum på Aker sykehus er det vanskelig å få evakuert. (Kahrs). I *Bærum* synes sinnssygdommer å være i tydelig tiltagende og optrer ofte i voldsomme former. Mangel på asylplass har gjort det nødvendig å ty til politistasjonene i ikke ganske kort tid og forbundet med ubehageligheter i høieste grad fra flere kanter. På statens pleiehjem for epileptiske på Solberg forpleies en del sinnssyke og på fru Hjorths hjem for ånds-svake på Tokerud likeledes en del, der har statsbidrag som sinnssyke. (Jensen).

Av obstetriciske operasjoner, utført av læger, er i alt meldt 90, derav 10 i Aker lægedistrikt¹⁾, 2 i Bærum, 9 i Asker, 17 i Lillestrøm, 1 i Nittedal, 1 i Sørum, 3 i Ullensaker, 8 i Nannestad, 6 i Eidsvoll, 2 i Hurdal, 8 i Aurskog, 4 i Høland, 3 i Fet, 6 i «Follo» og 9 i Oppegård.

På barselseng døde 9, hvorav 2 av barsel-feber; for øvrig henvises til tabell XXX (gruppe XII) i den almindelige beretning.

Tallene på fødte og døde^e var henholdsvis 4141 og 1621 og forholdet mellem disse = 100 : 39,1.

Været var dette år ikke typisk østlandsk. Vinteren var nærmest mild av noget varierende beskaffenhet med hensyn til været, sommeren holdt sig grå, lite solvarm, hvorfor vanlig edlere bær- og fruktsorter heller ikke nådde nogen god og full utvikling. Årets avslutning vekslet mellem regn og søle og litt frost med følgende issvul og et glatt og vanskelig føre. (Aas). Sådan var det visstnok over hele fylket og med tilføiende av, at våren var sur og kald, med som vanlig lite nedbør, så den fra de par foregående år herskende vannmangel fortsatte i høi grad til stor gene især for Romeriks- og Follo-bygdene. Selv særdeles dype og gode brønner slog feil og vann måtte kjøres tilgårds langveisfra. (Fylkeslægen).

Levemåte, hygieniske forhold etc. I *Aker* er det fremdeles boligspørsmålet som volder vanskeligheter. Der foregår en betydelig bygging, mest ene- og tveboliger men der er allikevel i høi grad mangel på hus og mange bor under slette hygieniske forhold. Spesielt søker man å få vekk de dårlige kjellerleiligheter. Kommunen yder betydelige nedskrivningsbidrag og garantilån. Vannspørsmålet er ofte vanskelig. Der bygges delvis så høit, at vanntrykket ikke når opp. Der anvendes i stor utstrekning brønner, som ofte ikke gir tilfredsstillende vann. En stor fordel er der med hensyn til kloakk-forholdene, at der for en stor del anvendes vannklosetter. Renovasjonen er mangelfull. (J. Kahrs).

I *Asker* er folkets erhvervsliv efterhånden omlagt: de gamle erhvervsgrener såsom isdrift, og at seile som jægteskipperer er ikke mere: mangt et småbruk er omdannet til utelukkende havebruk med fruktavl og dyrkning av grønnsaker, og mange av disse småbrukere har arbeidet sig op til velstand, ja enkelte må betegnes som rike. Varene går til Kristiania. Et enkelt distrikt

¹⁾ Distriktslægen meddeler at der ifølge jordmødrenes anmeldelser er utført 90 tangforløsninger, 6 uttrekninger og 7 ganger uthenting av placenta. Dessuten utført 1 abort. provocatus (lægedistrikt ikke opgit).

har funnet det regningssvarende å holde egen dampbåt til transporten. -- Hvad edrulighetsforholdene angår så drikkes der jevnt, men det er blitt vanskeligere å skaffe sig drikkevarer pr. «gauk» eller smugling. «Resepter» er lite efterspurt, den jevne mann forlanger sprit, fordi det er billigst; og det er denne vare, som er lettest tilgjengelig. (Ø. Næss).

I Nittedal har forbudet hatt sørgelige følger, smuglersprit selges på flere steder i bygden. Fyll og spetakkel på landeveiene og ved festlige sammenkomster har tiltatt i en uhyggelig grad. Dertil kommer slagsmål, ulykker og arbeidsskoff. Det hender ikke så sjelden, at kvinner kommer og klager over brutale egtemenn. (H. Prydz).

I Ullensaker og Eidsvoll er der med hensyn til alkoholforbruk den forskjell fra før, at der brennes lite, idet der overalt er overflod på spiritus fra Tyskland og Holland etc. Et tilfelle av akut alkoholforgiftning kom under behandling, dyp bevisstløshet, sterk snorken, kramper og brekninger. Etter utskylning av maveposen inntrådte etter nogen tid ophør av krampene, hvorefter patienten sov i 10 timer og var da omtrent bra igjen. Overdreven nydelse av «hjemmebrennt» var nok i dette tilfelle årsaken.

I Nannestad virker den tiltagende bruk av smuglersprit nedbrytende både socialt og moralsk. Den fåes jo snart sagt overalt og med den største letthet. Den gir anledning til megen fyll og derav følgende slagsmål og uorden ved mange anledninger. (B. Bruun).

I Hurdal må tilstanden hvad edrulighet angår karakteriseres som forholdsvis god. Den megen kaffedrikken og uregelmessige spisen, som følger med skogsarbeidet, bevirker at fordøielsessygdommer er meget almindelige, likeså tannkaries. (C. Olsen).

Fra flere distrikter omtales arbeidsløshet blandt industriarbeiderne uten at der dog noget sted tales om nød. Hvis der kan tales om nød må det være med hensyn til husrum. Men dette gjelder vesentlig strøket langs Hovedbanen fra Kristiania til Lillestrøm. Huset reises i en fart i form av en fjelebod på stolper, angivelig til sommeropholdssted, ofte uten anmeldelse til nogen myndighet. Når vinteren kommer, forblir familien der, sprekker dyttes, en jordvoll legges op istedenfor grunnmur, ofte ikke det heller. Beliggenhet, grunnflate, kubikinhold, innredning, privetforhold, alt er stikk imot sundhets- og bygningslov, og om vedkommende myndighet nedlegger innsigelse, hvad skal man gjøre av familien, der oftest er Kristianiafolk? Man får pent la lovene sove og la det skure. Drikkevannsforholdene er meget vanskelige utover de vidtstrakte flatbygder på Romerike og flere steder i Follo. Der er ikke uten store bekostninger anledning til trykkvannsledning. Og i de store bygder Aker, Asker og Skedsmo (Strømmen) er folketallet øket slik, at såvel drikke- som bruksvannspørsmålet krever svære ofre av kommunene. En mengde nybygg har — liggende på berg — kun små dammer å holde sig til, som er alt annet enn appetitlige. Og mange steder er tjern og sjøer lavere beliggende enn ikke så ganske små deler av bebyggelsen. — Kloakkforholdene i de mange tettbebyggelser venter dessverre ennå på sin løsning. I årets løp blev der på Sørumsand som nødsarbeide lagt en kommunal hovedkloakk igjennem den centrale del av stedet. På Jessheim, Arnes og i Asker er saken under behandling. (Fylkeslægen).

Av sykehus finnes der i fylket 3 (i Aker, Bærum og Eidsvoll) hvor både medisinske, kirurgiske og epidemiske tilfeller mottas. I Bærum er der opført et større, moderne sykehus på 150 senger, det er planlagt for 300. Ved siden herav det gamle sykehus på 28 senger og lasarett på 35. I Aker er like-

ledes opført et nybygg paa 132 senger, som skal danne en kirurgisk avdeling, mens det tidligere sykehus på 80 senger går over til å bli medisinsk avdeling; hertil kommer epidemiavdelingen på 100 senger og tuberkuloseavdelingen på 28. I *Eidsvoll* er sykehuset på 25 senger og nyopført lasarett med 25 plasser. Foruten disse har man lasarett i *Asker* på 20 senger, som kan ta to forskjellige sykdommer, og i *Drøbak*, et som tilhører byen, med plass for ca. 20 patienter. På Oskarsborg festning og på Gardermoen er der militære sykehus.

Av *tuberkuloseanstalter* må først og fremst nevnes sanatoriene på Grefsen, sanitetsforeningenes store folkesanatorium på 135 og Grefsens nye på 41 senger, det siste er i årets løp gått over til et tuberkulosehjem for menn for Kristiania. I Hakedal er Glitre sanatorium på noen og tredive plasser. Under opførelse er statens nye sanatorium ved siden av Glitre og Kristiania nye i Asker. Av tuberkulosehjem has 3 kommunale: Asker, Bærum («Marie Plahtes minde», 18 senger under utvidelse med 10 senger), og det tidligere nevnte på Akers sykehus. Akershus fylke driver selv 2 tuberkulosehjem, ved Jessheim og Ås stasjon, begge under utvidelse til resp. 28 og 20 senger. Samtlige er belagte til stadighet ad maksimum, og de tilfredsstillende med sine 112 senger på langt nær behovet, hvorfor opførelsen av flere er under overveielse — i Aker og for bygdene omkring Lillestrøm, i disses industristrøk, hvor der er dårlig med boliger og hvor tuberkulosen som vanlig er mer utbredt end i almindelige bondedistrikter og i villastrøk. Tidens pinaktighet gjør det dog meget vanskelig å få sådanne anstalter reist ved kommunale eller fylkeskommunale midler. Men heldigvis er interessen stor ute blandt befolkningen, særlig innen de forskjellige foreninger.

For sinnssykepleien har fylket sitt eget asyl på Blakstad, som er under utvidelse til over 200 senger, og adgang til statens asyl, Gaustad i ikke liten utstrekning samt til det private Dedichens asyl. I dette siste har endog fattigvesenene vært nødt til i årevis å ha syke tross den tredobbelte kurpris. For å bøte på denne asylnød er det ledige fengsel på Stav i Skedsmo under innredning til pleiehjem for sinnssyke kvinner med 45 plasser, som alle kan belegges med urolige og vanskelige syke.

Kristiania har sitt store asyl liggende på Dikemark i Asker og sitt svære sykehuskompleks på Ullevål i Aker, hvor også det private sykehus «Diakonhjemmet» er beliggende. I årets løp har «Frelsesarmeen» åpnet et fødehjem i den gamle «Skrivergård» i Drøbak med plass for 40 fødende på tross av protest fra kommunens side av flere grunner: byens knappe vannforsyning, frykt for import av smittsomme sykdommer, soldatertrafikken. Den samme institusjon har også mødre hjem på Nordstrand og Hasle i Aker.

På Holmenkollen og Midtstuen i Aker er der sanatorier med egne læger for indremedisinske sykdommer.

Sågodtsom hvert herred har sitt gamlehjem, der tilsees som regel av den offentlige læge, og i bygdene nærmest Kristiania finnes en hel rekke barnehjem, der dels drives av Kristiania kommune dels av foreninger, særlig i Kristiania. Om disse henvises til beretningen for 1921. Deres antall vokser stadig og dermed også fylkeskommunens ansvar ifølge sundhetslovens 2net kapitel. Herom har der vært innledet forhandlinger med Kristiania men uten resultat hittil. (Fylkeslægen).

Av badeinnretninger for almenheten fins i *Aker* 4 kommunale folkebad (badstue og dusj), 1 på Grorud, 1 på Bryn, 1 i Nydal og 1 på Lilleaker; dessuten er der i Sørkedal et karbad med dusj og 1 i Maridal ved Hammeren; disse to hører til de Løvenskjoldske eiendommer og brukes av eien-

dommens folk. På Bygdø, Nordstrand og flere steder i nærheten av Kristiania fins sjøbadehus tildels i forbindelse med forlystelsesetablissemeter. I *Bærum* er der et kommunalt bad ved Høvik; enkelte skoler og nogen fabrikker har bad. I *Lillestrøm* er der et folkebad (badstuba, karbad og dusjbad). I *Eidsvoll* er der et folkebad (badstuba) ved Eidsvoll verk og et, vesentlig for arbeidere, ved Bønsdals fabrikker. I den gamle kjente bade- og kuranstalts badehus er der anledning til å få furunålsbad, almindelig karbad etc. I *Drøbak* (*Frogn* distrikt) fins en innretning for varme bad, gytje- og furunålsbad; den holdes åpen om sommeren fra juni til august. Dessuten er der et sjøbada som holdes åpent i samme tid. Ved Ås meieri (*Kråkstad* distrikt) er der for publikum anledning til å få varmt karbad og ved landbrukshøiskolen karbad og romerbad.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om tallet på møter i helseråd og på vaksinerter:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerter.	Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerter.
Aker	10	357	Høland	²⁾ 9	125
Bærum	6	309	Fet	3	152
Asker	4	136	Frogn	⁴⁾ 3	95
Lillestrøm	¹⁾ 5	199	Vestby	⁵⁾ 4	} 298
Nittedal	6	123	Kråkstad	⁶⁾ 11	
Sørum	-	125	Nesodden	2	
Ullensaker	2	183	Oppegård	6	73
Nannestad	1	80	Enebak	3	134
Eidsvoll	3	213			
Hurdal	2	50			
Aurskog	³⁾ 2	142	Tilsammen	82	2 794

¹⁾ Lillestrøm 1, Skedsmo 2, Lørenskog 2. ²⁾ Blaker 2. ³⁾ Høland 5, Setskog 3, Rømskog 1. ⁴⁾ Drøbak 3. ⁵⁾ Son 1, Hølen 2, Vestby 1. ⁶⁾ Kråkstad 8, Ås 3.

Helserådet består foruten av ordførerne av 4 medlemmer av herredsstyret i Aker, 6 i Bærum, 7 i Asker, 2 i Enebak. Men også i Skedsmo, Lillestrøm, Ullensaker, Eidsvoll, Ås, Hølen og Son består helserådet av et utvalg av kommunestyret.

III. Østfold fylke.

Sundhetstilstanden kan gjennomgående betegnes som meget god, angis endog som utmerket god (*Skiptvedt*), usedvanlig god (*Moss*), særdeles god (*Fredrikstad*). I *Råde* middels, de vanlige epidemiske sygdommer har kun optrådt meget sparsomt, så både i *Fredrikstad* og *Sarpsborg* har epidemilasarettene stått så godt som tomme det hele år. Influensaen hadde dog, særlig i januar og februar en betydelig utbredelse gjennom samtlige distrikter i

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjente		Fordeling på lægedistriktene:																	
			1		2		3		4		5		6		7		8		9	
	tilfeller.	dødsfall.	Eidsberg.		Rakkestad.		Skiptvet.		Moss stadsøge distrikt.		Hobøl.		Spydeberg.		Vaaler.		Rygge.		Raade.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber	17	1	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	3	1	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	35	2	10	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Meslinger	282	-	13	-	2	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	13	-	68	-
Difteri (croup)	72	11	8	-	9	1	1	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Blodgang	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselseber	7	3	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	30	14	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1
Pemfigus (hos nyfødte)	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	2	1	1
Rosen	117	1	10	-	2	-	-	-	24	-	-	-	5	-	-	-	6	1	3	-
Røde hunde	12	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	5	-	1	-
Variceller	267	-	7	-	4	-	-	-	54	-	-	-	1	-	-	-	20	-	6	-
Kusma	77	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4	-
Kikhoste	1252	10	171	2	4	-	-	-	8	-	-	-	6	-	3	-	11	-	38	-
Akute katarrer i åndedretsorganene	9713	75	1243	4	189	6	190	2	538	10	88	1	292	4	120	4	258	2	315	8
Influenza	13264	21	1180	1	264	-	61	-	1329	-	56	1	426	-	94	-	623	2	521	-
Lungebetændelse	689	98	67	9	7	3	11	2	100	6	2	-	11	2	1	1	45	7	26	9
Plevrit	428	3	53	-	8	-	6	-	26	-	1	-	18	-	-	-	11	-	21	-
Giktfeber	293	2	35	-	11	1	5	-	29	-	3	-	20	-	-	-	7	-	8	-
Koldfeber	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	1672	21	123	2	36	-	19	-	203	2	7	-	48	-	-	-	104	-	46	-
Tilsammen	28239	267	2928	19	540	12	296	4	2320	19	157	2	834	8	286	6	1112	15	1064	20

Epidemiske sygdommer.

	Fordeling på lægedistrikterne:																					
	10		11		12		13		14		15		16		17		18		19		20	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidefeber	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	2	-	-	-	-
Skarlagensfeber	2	-	3	-	1	-	2	-	-	-	-	-	7	1	-	-	3	1	-	-	-	-
Meslinger	-	-	12	-	20	-	3	-	144	-	2	-	10	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Difteri (croup)	4	-	8	3	2	1	5	-	13	3	6	-	6	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Blodgang	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	17	6	-	-	1	-	2	1	-	-	1	-	3	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	21	-	15	-	7	-	2	-	-	-	4	-	16	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	37	-	32	-	8	-	8	-	2	-	9	-	55	-	2	-	-	-	3	-	19	-
Kusma	-	-	1	-	5	-	-	-	-	-	4	-	52	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	12	-	83	1	147	-	279	1	-	-	222	-	210	3	10	-	2	2	12	-	25	-
Akute katarrer i åndedretsorganene	1424	11	1289	6	882	1	795	2	172	4	674	2	965	2	60	2	33	2	32	2	104	2
Influenza	2347	4	1361	2	1032	1	1265	-	428	-	698	1	1200	7	132	-	103	-	65	2	79	-
Lungebetændelse	60	7	35	3	69	15	108	8	24	8	80	4	28	5	6	1	5	5	2	1	2	2
Plevrit	29	-	26	1	55	-	55	-	10	-	47	-	36	1	15	-	3	-	2	-	1	-
Giktfeber	41	-	28	-	27	-	24	1	6	-	17	-	21	-	3	-	2	-	4	-	2	-
Koldfeber	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	325	3	323	6	76	-	111	1	68	2	46	-	109	4	14	-	1	-	4	-	9	1
Tilsammen	4325	32	3207	23	2333	18	2659	14	867	17	1811	7	2724	27	245	4	161	19	125	3	245	5

2

Åstfold (Vike), 1922.

fylket; sykdommen var på flere steder fortsettelse av desemberepidemien 1921, fortsatte med et ringe antall tilfeller gjennom hele året og tok atter til i november og desember. Den forløp i det hele meget mildt med få dødsfall.

Av epidemiske sykdomstilfeller meldtes i alt 28 239 med 267 dødsfall mot henholdsvis 19 669 og 248 i 1921.

Dødeligheten var 11,2 pro mille av den opgitte tilstedeværende folkemengde.

Om de epidemiske sykdommer i almindelighet henvises til tabellen på side 16 og 17.

Tyfoidfieber forekom i Askim (*Eidsberg*) med 4 tilfeller (paratyfus), derav 3 tilfeller i årets første halvdel, smittekilde ukjent; det 4de tilfelle forekom i desember, det gjaldt en chauffør som hadde drukket melk i *Spydeberg* meieri, hvis meierimester kort etter fikk sykdommen. I sistnevnte distrikt forekom i det hele 5 tilfeller, derav 1 hos en kone, som bodde langt til skogs, samt hos 3 arbeidere ved Solbergfossanlegget. (A. V. Smith, K. Lundh). Fra *Fredrikshald* er kun meldt 1 (tvilsomt) tilfelle av tyfoidfieber. Sykdommen har i årenes løp gjentagende vært importert hertil men har i den siste menneskealder ikke nogensinde optrådt som epidemi av nogen betydning, et forhold som for så vidt er merkelig, som drikkevannet hersteds er dårlig beskyttet mot infeksjon (se nedenfor). (J. Tandberg).

Kikhoste optrådte epidemisk i *Eidsberg*, *Glemmen*, *Tune* og *Skjeberg* samt i *Sarpsborg* og *Fredrikshald*; forøvrig kun med spredte tilfeller.

Akute katarrar i åndedrettsorganene var hyppige gjennom det hele år, og ga dettes sykdomsbillede sitt vesentlige preg.

Influenza optrådte, som nevnt, gjennom alle fylkets distrikter og med en masse tilfeller i januar og februar måned, tildels også i november—desember; den forløp meget mildt; de 13 264 tilfeller medførte 21 dødsfall.

Kroupøs pnevmoni er særlig meldt fra fylkets byer, samt fra *Rygge*, *Tune* og *Skjeberg*.

Av skabb er i alt meldt 376 tilfeller, de fleste fra *Eidsberg* (89), *Glemmen* (57), *Fredrikstad* (48), *Borge* (46) og *Fredrikshald* (32).

Veneriske sykdommer meldt av lægerne:

Sygdom.	Antall tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:																		
		1	2	3	4	6	8	9	10	11	12	13	15	16	17	19	20			
		Eidsberg.	Rakkestad.	Skiptvedt.	Moss stads-lægedistrikt.	Spydeberg.	Rygge.	Raade.	Fredrikstad stads-læge-distrikt.	Glemmen.	Tune.	Sarpsborg stads-læge-distrikt.	Skjeberg.	Fredrikshald stads-læge-distrikt.	Hvaler.	Arenark.	Rødenes og Øymark.			
Veneriske sår	3	1	2	.	.	.			
Syfilis, erhvervet . .	25	.	2	.	3	1	2	.	4	2	2	2	1	6	.	.	.			
— medfødt	2	1	1			
Gonorrhoe og uretrit	167	22	1	1	22	5	5	2	32	17	5	13	7	31	1	2	1			

Tuberkulose. Om de i årets løp meldte og av tuberkuloseprotokollene utgåtte tilfeller av tuberkuløse sykdommer innen fylkets distrikter henvises til tabellen i den almindelige beretning. —

Døde av tuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			Fordeling på alder og kjønn.			
	sygdom.	tuberkulose.	lunge-tuberkulose.	Under 15 år.		Over 15 år.	
				G.	P.	M.	K.
Eidsberg	141	24	17	2	3	7	12
Rakkestad	59	8	6	-	-	4	4
Skiptvedt	16	4	3	-	1	2	1
Moss stadslægedistrikt	82	12	9	1	1	2	8
Hobøl	27	4	2	1	-	2	1
Spydeberg	46	5	4	-	-	3	2
Vaaler	32	2	1	-	-	1	1
Rygge	98	16	15	-	1	7	8
Råde	122	23	17	4	2	8	9
Fredrikstad stadsfysikat	198	35	27	1	3	18	13
Glemmen	176	30	21	4	4	10	12
Tune	104	16	15	1	1	7	7
Sarpsborg stadslægedistrikt	94	13	8	2	1	3	7
Borge	83	17	10	3	2	6	6
Skjeberg	76	9	9	-	1	3	5
Fredrikshald stadslægedistrikt	170	27	22	1	-	8	18
Hvaler	35	4	4	-	-	3	1
Idd	81	9	8	-	1	5	3
Aremark	18	-	-	-	-	-	-
Rødnes og Øymark	32	1	-	-	1	-	-
Østfold fylke	1 690	259	198	20	22	99	118
Derav i byer	544	87	66	5	5	31	46
— - bygder	1 146	172	132	15	17	68	72

Av fødselsoperasjoner, utført av læger, opgis i alt 278, derav i Eidsberg distrikt 19, Rakkestad 8, Moss by 8, Spydeberg 2, Rygge 11, Råde 9, Fredrikstad by 77, Glemmen 13, Tune 33, Sarpsborg by 34, Borge 29, Skjeberg 13, Fredrikshald by 14, Hvaler 2, Idd 3 og Rødnes 3.

Om jormorhjelpen se tabellen i den almindelige beretning.

På barselseng døde ifølge lagernes opgaver 11 kv.; 3 døde av barsel-feber.

Været var gjennomgående kaldt og fuktig så avlingen tildels lå under midteldsårs. Høibjergningen var vanskelig og kornet blev kun delvis modent (*Rakkestad*); potetene slog dog godt til (*Ild*). I *Hvaler* var det en isvinter av de sjeldne; isen lå fast mellom øene, så dampskibsfarten tildels var umulig; der blev dog holdt råk ut fra Fredrikshald gjennom Løberen, men råken var ispakket, så robåter ikke kunde komme frem. (Lundevall).

Levemåte og hygieniske forhold. Levemåten angis omtrent overalt å være god, dog var det på *Hvaler* trangt for mange sjøfolk og fiskere, da både hyrer og fiskepriser var lave. Boligene i det hele rummelige og tilfredsstillende. Tross adskillig byggevirksomhet er der dog særlig i byene og disses nærmeste omgivelser med en større arbeiderbefolkning fremdeles vanskelig for husrum, særlig for de mindre velstillede arbeidere. (J. Tandberg). — I *Fredrikstad* har den ved folkeskolene ansatte kvinnelige sundhetsassistent gjort megen nytte; antallet av pikebarn befengt med utøi er nu kommen ned til 7,5 pct., av gutter til 4,4 pct.; av de befengte er oftest flere fra samme hjem. (Jacobsen).

I *Skjeberg* er der ansatt en særlig desinfektør som besørger renselse efter hvert tilfelle av smittsomme sykdommer. Det er en stor forbedring og betryggelse, og folket er meget ivrig efter å få ham. (J. Bjørnstad). I *Fredrikshald* er renovasjonsforholdene fremdeles mangelfulle, overlatt til privat initiativ; vil neppe bli bedret uten ved at overdrages til et kontraktbundet privat selskap, eller overtages av kommunen selv, hvilket vil medføre adskillige utgifter. — Drikkevannet tilføres byen gjennom et inntakshus nedenfor Femsjøen, hvis vann ingenlunde er uklanderlig. Det er visstnok ganske velsmakende, blødt og nogenlunde klart om enn av en matt grålig farve; men det inneholder bakterier (b. coli) fra den omliggende bebyggelse og selve inntakshuset ligger uten beskyttelse mot infeksjon. Værre enn er det, at ledningsrørene nedenfor inntaket i den allersiste tid har vist sig ikke i tilstrekkelig mengde å kunne forsyne ledningsnettets med det nødvendige kvantum vann, så at det «gamle» inntak (vesentlig for å skaffe nok vann for branntilfelle) atter har måttet åpnes og settes i forbindelse med det fra det høiere oppe liggende inntakshus førende ledningsrør. Derved er den hele situasjon forandret, idet vann på dette vis tilføres byen foruten fra inntaket i det såkalte «Bjørnstadvann» også fra den nedenfor liggende «Svanedam», til hvilken siste tilsig finner sted fra den omliggende bebyggelse i den øvre del av Tistedalen. Der er av helserådet rettet en inntrengende henstilling om saken til borgermester og formannskap, likesom der fra stadsingeniøren er skjedd henvendelse om sløifning av alle enn bestående «frostfri vannposter» i byen for derved mulig å opnå et mindre vannforbruk. Byens drikkevannsledning tilføres vann foruten fra Femsjøens utløp gjennom Bjørnstadvannet og fra Svanedammen også fra «lille Ertevann». Dette siste er et litet tjern sønnenfor Femsjøen. Vannet derfra er særdeles velsmakende og meget klart; men bassinet er litet og vanntilførselen fra det omliggende nedslagsdistrikt ganske utilstrekkelig til å dekke byens samlede behov. (J. Tandberg).

I *Hobøl* har på mange steder drikkevannet et mindre pent utseende, antagelig ofte jernholdig myrvann, tildels også en ubehagelig rått lukt. Under vask av hvitt tøy antar dette mange steder en skittengrå farve. Der blir dog sjelden eller aldrig konstatert sykelige tilstande som direkte kan tilskrives drikkevannet. (J. Sæthre).

Edruelighetsforholdene er gjenstand for klager fra så godt som alle fylkets distrikter. I *Spydeberg* er der megen fyll omkring stasjonene hvor smuglersprit er lett å få. Adskillige ulykker på grunn av beruselse er inntruffet. (A. V. Smith). I *Rakkestad* er edrueligheten ikke bedret ved forbudet; utenlandsk innsmuglet sprit i kandevis innføres og spredes i biler ved nattetid i bygden, hvor den brukes til beruselse. (H. P. Walther). Fra *Skip-tvedt* uttales dog at der ikke er nogen særlig alkoholmisbruk. (E. Eilertsen). I *Moss* er arrestasjonene for drukkenskap i årene 1919—1922 steget etter følgende skala: 117, 188, 207, 321. Hertil kommer de for drukkenskap mulkterte men som ei er arresterte. Når arrestasjonene er så mange har det sin grunn i at folk nu i motsetning til tidligere drikker sig så overstadig drukne, mest fra sans og samling. Henvendelser til lægerne om brennevinsresepter er betydelig avtatt etter at det er blitt så lett å få fatt i smuglerbrennevin. (J. Galtung). Befolkningen i *Hobøl* er i det hele edruelig, men siden forbudet kom er det ikke sjelden å se mer eller mindre berusede folk langs landeveien. (J. Sæthre). Ikke så lite drikk av smuglersprit i *Råde*. (Scheel-Heldal). *Fredrikstad* viser en sterk tiltagende drikkfeldighet. Antallet av for drukkenskap arresterte er fra ifjor steget fra 772 til 1325, drukkenskapsforseelsene fra 1025 til 1830, for ulovlig rusdrikkhandel straffede fra 32 til 79. Landdistriktene drages mere og mere inn i disse ulykkelige forhold; av de 1830 straffede faller 1127 på utenbysboende, formodentlig vesentlig ungdom fra de omliggende industristrøk. «Og dette i det tørлагte Fredrikstad!» (Jacobsen). I *Sarpsborg* «flyter smuglerspriten jævnt gjennom ukjente kanaler til mange hjem, som før forbudet ikke kjente til denne sterke og helsenedbrytende nektar. Sprit kan fåes til alle døgnets tider, søndag som hverdag, og kommer en mann på spritrangel, blir han ikke edru på 14 dager. Dessverre har ungdommen også begynt med spritdrikk; den drikkes i kaffe, i brus, i øl, i saft og blandet med mere eller mindre vann, og som tørdrammer; og det er ikke små kvantiteter som fortæres. Således blev det oplyst i forhørsrett, at 6 ungdommer i 2—3 formiddagstimer fortæret 4 fl. sprit og en stor krukke generer — men så blev de også sanseløse. — De sykdommer som spritdrikkene frembyr er dyspepsi, langvarig icterus, ulcus ventriculi og nefrit; og av nervøse symptomer er søvnløsheten den værste, den er langvarig, nedsetter arbeidsvevnen og arbeidsgleden og gjør sin bærer til et åndelig og legemlig vrak, som intetsteds finner ro, den er upåvirkelig av narkotiske medikamenter selv i doser som er 2 og 3-dobbelt av maksimaldosen. Av synssvekkelse har jeg kun hatt 1 tilfelle rimeligvis fremkalt ved nydelsen av denaturert sprit. Alt dette bringer jo fattigdom, uhygge og lidelser i mange hjem — men politikerne vil jo ha det slik. Et gode har smuglerspriten i alle fall hatt, den har konkurrert ut den denaturerte som nydelsesmiddel. (H. Løken). I *Borge* synes drikkfeldigheten å tilta; det er lett adgang til smuglersprit og kort vei over til Færder. (Gregertsen). — Sørgelig er det med smuglingen og drikkfeldigheten i *Skjeberg*. Distriktet ligger jo ved sjøen og grenser inn mot Sverige, og i alle bukter og vik er det lett å bringe i land spiritus — og bilveier er der overalt til rask transport på land. Sprit er nok en meget almindelig handelsvare og forårsaker naturligvis megen fyll og derav flytende urolige forhold. Omkring Høisand bad, hvor denne trafikk har samlet sig, forekommer det stadig uregelmessigheter, som om lørdag og søndag likefrem utarter sig til skandaløse tilstande. (Selve badet har hermed intet å bestille). (J. Bjørnstad). På *Hvaler* er der opstått en ny næringsvei, nemlig smuglingen. For enkelte er smuglingen en hovednæringsvei, for flere en binæring, som

drives leilighetsvis. Man har intetsteds på Hvaler vanskelig for å få kjøpt sprit. Etter sigende er prisen på en kande sprit à 10 liter cif. kjøkkentrappen 25—30 kr. Det sier sig selv at drikkfeldigheten er tiltatt på et sted som Hvaler, som ligger midt i smuglertrafikken. Man drikker nu praktisk talt ikke whisky eller konjakk mere, kun sprit, der blir så meget billigere. Regner man at der går med 150 gr. sprit (= $\frac{1}{2}$ fl. konjakk) for å bli passelig full, kommer en «fyll» på ca. 40 øre. — — Jeg betenker mig ikke på å si, at for Hvalers vedkommende virker forbudet uheldig, mest fordi ungdommen blir demoralisert. (Lundevall). I *Idd* står edrueligheten lavere enn før, og drukenskap og fyll florerer over en lav sko, da smuglersprit nær sagt kan fåes i hvert hus. (H. Knudtson). *Aremark* har alltid vært en edruelig bygd. Siden det strenge forbud blev innført, er forholdene i så måte meget forandret. Den utenlandske, innsmuglede sprit har nådd oss, og fyll i hjemmene, på veier og tildels på sammenkomster, ikke alene før og under helgen, men også på andre ukens dager har forandret utseendet. Det er en sørgelig men ubestridelig sannhet, at sprit, og kun sprit — det er aldrig tale om hetvin og sjelden om konjakk — har en uheldig innflydelse på ungdommen, og mest på ungdommen. Mange aktverdige og bra både menn og kvinner har beklaget sig over at ha stemt for forbudet. De erklærer, at de den gang ingen anelse hadde om forbudets virkning. (A. B. F. Berg). Fra *Rødenes* og *Øymark* beklages, at smuglertrafikk av spirituosa satte spor med megen drikkfeldighet på enkelte steder i distriktet. (R. H. Bergh).

Sykehus. Fylkets sykehus ligger i Fredrikstad, dets sinnssykeasyll i Glemmen. — I alle byer fins kommunale sykehus og epidemilasaretter. — I Askim (*Eidsberg*) finnes et mindre sykehus med operasjonsstue; likeledes et ved Solbergfossanlegget. Et par sykestuer i Trøgstad. — På Jeløy (*Rygge*) et «hvite bånd» kursted for nervøse eller drikkfeldige kvinner. I *Fredrikstad* er der et militært sykehus, et privat (Bethesda) og et tilhørende den katolske misjon. I *Fredrikshald* er der et av katolske søstre drevet hospital (St. Josefs). I *Øymark* ligger Ørje kuranstalt for mannlige alkoholikere. — Der er 3 tuberkulosehjem, fylkets ved Mysen st. (Eidsberg), Fredrikstads ved Åsebråten (Glemmen), og Fredrikshalds i Berg (Idd).

Badeinnretninger. Moss har et kommunalt sjøbad, et strømbad og Moss folkebad (karbad og badstue). I *Spydeberg* er der et kommunalt bad, vel besøkt; i *Fredrikshald* et damp- og karbad. I *Tune* fins badeinnretninger for funksjonærer og arbeidere ved Borregård fabrikker, og Norsk elektrisk metalindustri og sinksmeltefabrikken i Sannesund; i *Borge* ved Torp bruk, i *Sarpsborg* ved begge folkeskoler og i *Skjeberg* ved karbidfabrikken. I *Fredrikshald* er der et badehus, hvor der gis kar- og dampbad, dusj og styrt; fabrikkbyen i Tistedal har eget badehus, likeledes har flere skoler og fabrikk-anlegg varme karbad og varm dusj. På «Sauøy» utenfor byens havn finnes 2 badehus for åpne sjøbad. I Kornsjø (*Idd*) er et par private badstubad, hvor der enkelte dager i uken fåes badstubad og karbad. — I virksomhet om sommeren er kystbadeanstaltene Hankø bad (Onsøy), Torsøkilens bad i Torsnes (Borge) og Høisand bad (Skjeberg).

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om møter i helseråd og om vaksinasjon:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksi- nerte.	Lægedistrikter.	Møter i helseråd	Vaksi- nerte.
Eidsberg	¹⁾ 7	385	Sarpsborg stadslæge- distrikt	-	186
Rakkestad	²⁾ 2	169	Borge	⁶⁾ 5	166
Skiptvedt	-	60	Skjeberg	3	177
Moss stadslægedistrikt..	5	144	Fredrikshald stadslæge- distrikt	-	155
Hobøl	1	72	Hvaler	3	62
Spydeberg	1	68	Idd	⁷⁾ 3	268
Vaaler	-	-	Aremark	1	41
Rygge	³⁾ 8	176	Rødenes og Øymark ...	4	67
Raade	⁴⁾ 6	226			
Fredrikstad stadsfysikat	6	222			
Glemmen	3	402			
Tune	⁵⁾ 3	229	Tilsammen	61	3 275

¹⁾ Askim 1, Mysen 2, Eidsberg 2, Trøgstad 2. ²⁾ Rakkestad 1, Degernes 1. ³⁾ Rygge 5, Jeley 3. ⁴⁾ Raade 2, Onsey 4. ⁵⁾ Tune 1, Rolfsey 2. ⁶⁾ Borge 3, Torsnes 2. ⁷⁾ Idd 2, Berg 1.

IV. Buskerud fylke.

Sundhetstilstanden oppgis å ha vært i det hele god. Der meldtes av epidemiske sykdomstilfeller i alt 28 527, hvorav 217 hadde dødelig utgang; i 1921 var de tilsvarende tall 22 334 og 177.

Dødeligheten utgjorde 10,7 pro mille av den opgitte tilstedeværende folkemengde.

Om de epidemiske sykdommer i almindelighet henvises til tabellen på side 24 og 25.

Av paratyfus opptrådte 12 tilfeller i *Drammen* by og nærliggende del av *Drammen lægedistrikt*. Ved å undersøke hos alle leverandører til et meieri man hadde fattet mistanke til fant man 2 tilfeller som i lengere tid var behandlet for «mavesyke»; hos disse blev der påvist sterk + Widal. Efter at de på vanlig måte var tatt under behandling stanste epidemien. (W. Grimsgård).

Angina streptococc. opptrådte med endel tilfeller i *Drammen lægedistrikt*. Hos 5 forekom svær «croup», hvorav 2 døde; fauces var hos disse oftest helt fri for beleg; bakteriologisk undersøkelse av en hel familie på differibaciller gav absolutt negativt resultat; der opstod heller aldri nogen lokalepidemi omkring de respektive enkelte crouptilfeller. Mer eller mindre alvorlige komplikasjoner som særmerket «Modumsjuken» forekom ikke. (W. Grimsgård). Kfr. Medisinalberetningen for 1916 pag. 42.

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjente		Fordeling på lægedistriktene:														
			1		2		3		4		5		6		7		
	tilfeller.	dødsfall.	Drammen stads-fysikat.		Drammen læge-distrikt.		Norder-hov.		Aadal.		Nedre Eiker.		Øvre Eiker.		Modum.		
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	
Tyfoidefeber, paratyfus	13	.	7	.	5
Cerebrospinalmeningit (epid.)	2	2	1	1	.	.	1	1
Akut poliomyelit	1	1
Skarlagensfeber	103	.	11	.	9	.	13	.	1	.	.	.	5
Meslinger	466	2	15	.	50	1	18	.	.	.	56	.	2	.	152	.	.
Difteri (croup)	37	6	1	.	4	.	11	3	11	2	2	.	.
Barselsefeber	14	.	.	.	1	.	3	3	.	.
Pyæmi, septhæmi	17	11	3	3	2	1	1	1	1	1	4	.	.
Pemfigus (hos nyfødte)	2	.	1
Rosen	134	6	43	1	23	2	8	1	1	1	18	.	10	.	12	.	.
Røde hunde	21	.	12	.	1	.	2	2	.	.
Variceller	403	.	96	.	46	.	50	.	.	.	74	.	9	.	58	.	.
Kusma	15	1	.	.	.	1	.	3	.	5	.	.
Kikhoste	512	10	126	2	62	3	185	2	7	.	1	.	9	.	12	.	.
Akute katarrer i åndedretsorganene	12663	64	3568	13	2665	15	1918	7	59	3	1074	3	415	2	976	1	.
Influenza	10998	17	3755	7	1026	3	1332	.	51	.	511	.	477	.	684	2	.
Lungebetændelse	560	70	133	8	66	14	114	12	4	.	30	6	35	7	89	4	.
Plevrit	387	3	65	.	42	.	61	1	3	.	33	.	32	.	96	.	.
Giktfeber	351	2	102	.	62	.	29	1	3	.	26	.	11	.	44	1	.
Akut diarrhoe (kolerine)	1828	24	493	6	213	5	260	2	6	.	241	2	71	3	163	.	.
Tilsammen	28527	217	8431	40	4277	44	4007	31	135	4	2067	12	1091	15	2302	8	.

Epidemiske sygdommer.

orts.)	Fordeling på lægedistrikterne:																	
	8		9		10		11		12		13		14		15		16	
	Sigtal.		Kreds-herad.		Nes.		Gol.		Aal.		Kongs-berg-stadslæge-distrikt.		Sands-vær.		Rollag.		Nore og Opdal.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber, paratyfus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	4	-	17	-	7	-	8	-	2	-	1	-	17	-	-	-	8	-
Meslinger	-	-	20	-	-	-	-	-	1	-	129	1	-	-	13	-	-	-
Difteri (croup)	1	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Barsel-feber	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	4	4	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	5	-	-	-	1	-	2	-	1	-	6	-	2	-	1	-	1	1
Røde hunde	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	25	-	-	-	-	-	2	-	-	-	27	-	13	-	-	-	3	-
Kusma	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	-	-	42	-	-	-	-	-	-	-	5	-	63	3	-	-	-	-
Akute katarrer i åndedretsorganene	159	3	225	-	54	-	37	1	1	1	999	7	236	3	107	-	170	5
Influenza	489	-	-	-	56	-	109	-	165	1	1305	2	403	-	331	2	304	-
Lungebetændelse	8	2	1	-	1	-	3	1	18	2	36	7	9	2	11	4	1	-
Plevrit	4	-	2	-	2	-	5	1	3	1	29	-	3	-	4	-	3	-
Giktfeber	8	-	1	-	9	-	7	-	5	-	29	-	9	-	1	-	5	-
Akut diarrhoe (kolerine)	4	-	-	-	8	-	6	-	9	-	246	3	42	3	27	-	39	-
Tilsammen	712	5	317	1	139	-	179	3	207	6	2818	20	803	16	498	6	544	6

Encephalitis lethargica optrådte i Øvre Eiker hos en mann og en kvinne (20 år gamle) i forskjellige hus. Der optrådte stråbismus og senere uttalt sovesyke. Statens epidemilæge blev tilkalt. Bakterier blev ikke påvist i lumbarvæsken. (T. Lundevall). Et tilfelle av recidiverende trachom blev anmeldt i Drammen lægedistrikt. Det var hos en polakk som hadde opholdt sig her i landet siden 1917. Han var blitt spesialistisk behandlet siden juli 1921. Det blev forsøkt å få ham hjemsendt, men det lyktes ikke. (W. Grimsgård).

Av tetanus er meldt et tilfelle fra Hønefoss (Norderhov) hos en mann; han døde, men dødsfallet er ikke opført under denne diagnose på dødslisten. — Fra samme lægedistrikt er opført et tilfelle av kokopper hos en kvinne i november.

Av skabb er i alt meldt 245 tilfeller.

Veneriske sygdommer meldt av lægerne:

Sygdom.	Antall tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:													
		1 Drammen stadsfysikat.	2 Drammen distrikt.	3 Norderhov.	5 Nedre Eiker.	6 Øvre Eiker.	7 Modum.	8 Sigdal.	10 Nes.	12 Aal.	13 Kongsberg stadsfysikat- distrikt.	14 Sandsvær.	15 Rollag.	16 Nore og Opdal.	
Veneriske sår.....	7	6	1
Syfilis, erhvervet.....	21	12	4	2	1	.	.	.	2
Gonorrhoe, uretrit....	143	86	1	4	3	1	17	3	1	1	17	2	5	2	

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp meldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sygdommer innen fylket henvises til tabellen derom i den almindelige beretning. Forøvrig henvises til tabellen på neste side.

Om de med statsbidrag forpleiede sinnssyke se den almindelige beretning. — I Drammen lægedistrikt forpleiedes 563 sinnssyke. I årets løp døde 21, 38 blev flyttet, hvorav 3 til asyl; belegget ved årets utgang var således 504. Der er i distriktet 82 forpleiningssteder, hvorav 48 med 1—3 patienter. Alt iberegnet (forpleining, tilsyn, medisin etc.) beløp utgiftene sig til kr. 1 125,00 pr. patient i 1922 eller 3,19 ganger beløpet i 1914. (W. Grimsgård).

Av obstetriciske operasjoner, utført av læger, er meldt i alt 106, derav i Drammen stadsfysikat 31, Drammen distrikt 14, Norderhov 17, Ådal 2, Nedre Eiker 7, Øvre Eiker 8, Modum 7, Sigdal 2, Nes 3, Ål 2, Kongsberg stadslægedistrikt 10, Rollag 3.

Om jormorhjelpen se tabellen i den almindelige beretning.

På barselseng døde 5 kvinner. Se den almindelige beretnings dødstabeller (gruppe XII).

Døde av tuberkulose.

Lægedistrikter.	Op itte dødsfall ved			Fordeling på alder og kjønn.			
	sygdom.	tuberkulose.	lunge-tuberkulose	Under 15 år.		Over 15 år.	
				G.	P.	M.	K.
Drammen stadsfysikat	300	42	38	3	3	9	27
— lægedistrikt	220	32	21	3	1	12	16
Norderhov	194	39	30	2	5	13	19
Hønefoss by	30	5	3	-	2	1	2
Bygder	164	34	27	2	3	12	17
Aadal	23	2	2	-	-	2	-
Nedre Eiker	60	5	2	1	1	1	2
Øvre —	88	7	5	-	1	2	4
Modum	92	19	16	1	2	7	9
Sigdal	45	7	7	-	-	2	5
Krødsherad	23	2	2	-	-	-	2
Nes	37	7	3	-	1	3	3
Gol	46	9	5	1	1	5	2
Aal	64	6	5	-	1	3	2
Kongsberg stadslægedistrikt	88	14	10	1	-	8	5
Sandsvær	62	10	9	-	-	7	3
Rollag	35	4	4	-	1	-	3
Nore og Opdal	37	4	3	-	-	2	2
Buskerud fylke	1 414	209	162	12	17	76	104
Derav i byer	418	61	51	4	5	18	34
— - bygder	996	148	111	8	12	58	70

Tallene på fødte og døde var henholdsvis 3 478 og 1 477; forholdet mellem dem var = 100 : 42,5.

Været. Våren kom tidlig; sommeren var meget kald og fuktig, så kornet i Hemsedal tildels ikke blev modent. Høsten tørr med litt sne; barfrost og megen tele. (Thoner).

Levemåte etc. I *Drammen by* var der fremdeles bolignød, dyrtid og ellers mange vanskeligheter men ingen underernæring på grunn av nød. (C. Bie).

For bygdens vedkommende lå også dette år skogarbeidet nede, så det blev smått med fortjenesten både for skogciere og arbeidere som tidligere hadde hatt sikre årvisse inntekter. Mange kommuner har derfor vært nødt til å skaffe de økonomisk dårligst situerte nødsarbeide for at de kunde ha noe å leve av. (Green og andre).

Sykehus. I *Drammen by* er der et kommunalt sykehus, som tillike gjør tjeneste som sykehus for Buskerud fylke; dessuten et epidemilasarett og et katolsk St. Josefs hospital. Av pleiehjem er der foruten et privat («Bethesda») et på Bragernes for kroniske syke og Frelsesarmeen barncherberge. Enn-

videre sanitetsforeningens tuberkulosehjem. — I *Drammen* lægedistrikt er der tuberkulosehjem i Lier. — I *Norderhov* ligger Trøgstad kur- og pleiehjem for tuberkuløse og i Hønefoss et epidemilasarett alene til bruk for byen. *Modum* har et tuberkulosehjem i nærheten av Åmot stasjon. — I *Ål* er der et sykehus. — På *Kongsberg* er der et kommunalt sykehus med isolasjonslokale og et pleiehjem for tuberkuløse, dessuten et gamlehjem. Ved skolen er der en tannklinikk. — Ved *Nore* kraftanlegg er der et sykehus på 6 å 8 senger med diakon og 2 pleiersker.

Badeinnretninger. I *Drammen* by fins et kommunalt bad og vaskeri, hvor bl. a. byens jormødre har fritt bad. Ved alle 4 folkeskoler er dusjbad. I et par sommermåned er *Drammen* krets av Norsk Livredningsselskap i drift et strømbad med svømmeundervisning. I *Drammen* distrikt er der damp- og karbad på Engene; ved Lier meieri og Slemmestad fabrikker fins primitive karbad, likesom der langs kysten, fra Askerlandet til Holmsbu, fins mangfoldige badehus for sjøbad, som foruten av eierne også brukes av distriktets mange sommergjester. I Hønefoss, *Norderhov* distrikt, er der et folkebad på folkeskolen. På *Modum* var St. Olafs bad i virksomhet; dessuten er der folkebad ved Vikesund og ved Krokstadelven i Nedre Eiker; ved noen av de største fabrikker er der karbad. Ved Vikesund er der en stor vannkuranstalt for mindre bemidlede syke. I *Ål* er der badstue. På *Kongsberg* er der et kommunalt badehus og i *Rollag* et badstubad.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Tabellen gir opplysninger om tallet på møter i helseråd og på vaksinerter.

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerter.	Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerter.
<i>Drammen</i> stadsfysikat.	7	427	<i>Nes</i>	⁸⁾ 3	167
— lægedistrikt..	¹⁾ 13	559	<i>Gol</i>	⁴⁾ 3	65
<i>Norderhov</i>	²⁾ 7	359	<i>Aal</i>	⁵⁾ 4	139
<i>Aadal</i>	-	32	<i>Kongsberg</i> stadslægedist.	2	145
<i>Nedre Eiker</i>	5	165	<i>Sandsvær</i>	⁶⁾ 2	170
<i>Øvre</i> —	5	392	<i>Rollag</i>	-	109
<i>Modum</i>	9	225	<i>Nore og Opdal</i>	⁷⁾ 1	-
<i>Sigdal</i>	1	86			
<i>Krødsherad</i>	2	67	Tilsammen	64	3 107

¹⁾ Lier 6, Røyken 3, Hurum 4. ²⁾ *Norderhov* 4, Hole 1, Hønefoss 2. ³⁾ *Nes* 1, Flaa 2. ⁴⁾ *Gol* 2, Hemsedal 1. ⁵⁾ *Aal* 1, Hol 3. ⁶⁾ *Øvre Sandsvær* 1, *Ytre Sandsvær* 1. ⁷⁾ *Nore* 1.

Helserådet i *Hønefoss* består foruten ordføreren av 5 kommunevalgte medlemmer. — I *Modum* av formannskapet, distriktslægen og doktor Skartum. — I *Kongsberg* består det av de selvskrevne (stadslægen, stadsingeniøren og magistraten) og 3 valgt av bystyret.

V. Vestfold fylke.

Sundhetstilstanden omtales fra de fleste distrikter som god, fra enkelte endog som meget god. Det samlede antall av epidemiske sygdomstilfeller utgjorde 16 301 med 220 dødsfall mot henholdsvis 12 189 og 149 i 1921.

Dødeligheten. De dødes antall utgjorde 12,2 pro mille av den tilstedeværende beregnede middelfolkemengde. I 1921 var dødeligheten 11,4 pro mille.

Tyfooidfeber. I *Skoger* er 1 tilfelle og 1 i hvert av herredene *Botne* og *Sande*. I en husklynge 4 tilfeller i *Holmestrand* om høsten. Smittekilden ukjent for alle disse tilfeller.

Influenta. I årets første kvartal hersket en influensaepidemi, som forløp lett og som regel uten større komplikasjoner. I *Fredriksvern* optrådte sykdommen som en mildere form av «spanskesyken» med tracheitsymptomer, yderst generende hoste og heshet, hvortil der kunde slutte sig en diffus bronkitt. I et tilfelle støtte der en pneumoni til, og vedkommende, — en ung kone — døde av hjerteparalyse. (H. Sundt). I *Larvik* by var sykdommen ofte komplisert med otiter. Folk som tidligere har hatt sykdommen ser ikke ut til å bli immune, tvertimot ser det ut til at tidligere attaker av sykdommen snarere disponerer for nye anfall i en senere epidemi. (K. Lundevall). I august måned optrådte i Kadetteiren ved *Fredriksvern* en epidemisk sykdom, som angrep et stort antall av kadettene med høi feber og brystmerter, og som i høi grad lignet den såkalte *Bamble- eller Drangedalssyke*. Dr. med. *Thjøtta* tok blodprøver og undersøkte patientene. Han var tilbøielig til å anta, at der forelå infeksjon gjennom fluer. Det var påfallende, at ingen av den civile befolkning fikk sykdommen til tross for et livlig samvær med de militære. (H. Sundt).

Ingen av de andre epidemiske sykdommer optrådte noget sted som epidemi, kun som spredte tilfeller her og der i fylket, hvorom henvises til den epidemiske liste.

Av *Skabb* er meldt 198 tilfeller.

Veneriske sykdommer meldt av lægerne:

Sygdom.	Antal tilfelle.	Fordeling på lægedistriktene:											
		1	2	3	4	5	7	8	10	11	12	13	14
		Skoger.	Hof.	Holme- strand.	Svelvik.	Horten.	Tønsberg distrikt.	Andebu.	Tønsberg stadslæge- distrikt.	Netterøy.	Sandefjord stadslæge- distrikt.	Larvik distrikt.	Larvik stadslæge- distrikt.
Veneriske sår	9	4	.	.	2	.	2	.	1
Syfilis, erhvervet . . .	25	.	.	1	.	4	.	2	10	1	2	1	4
— medfødt	1	.	.	.	1
Gonorrhoe og uretritt	160	4	2	3	3	10	4	.	48	4	38	9	35

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjente		Fordeling på lægedistriktene:																											
			1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13		14	
	tilfeller.	dødsfall.	Skoger.		Hof.		Holme- strand.		Svelvik.		Horten.		Rannes.		Tensberg distrikt.		Andebu.		Stokke.		Tensberg.		Nøtterøy.		Sande- fjord.		Larvik distrikt.		Larvik.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidefeber	8	3	1	-	-	-	4	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	
Skarlagenafeber ...	60	2	4	-	10	-	-	-	3	-	8	-	4	-	7	-	-	-	1	-	1	13	-	-	-	-	7	-	2	
Meslinger	1069	2	1	-	25	-	32	-	18	-	457	-	24	-	74	-	-	15	-	151	1	24	-	37	-	56	-	155		
Difteri (croup)	86	15	7	1	5	-	2	-	4	-	8	1	10	-	7	2	-	-	1	1	16	1	9	3	1	1	15	4	1	
Blodgang	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	1	1	-	-	
Barsel-feber	5	2	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	
Pyæmi, septæmi..	13	8	1	-	-	-	1	-	-	-	2	1	-	-	1	1	-	2	-	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Pemfigus (hos ny- fødte)	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	
Rosen	70	2	2	-	2	1	5	-	2	-	4	-	3	-	8	-	-	8	-	17	1	4	-	4	-	6	-	5	-	
Røde hunde	15	-	2	-	-	-	1	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	2	-	
Variceller	156	-	4	-	-	-	-	-	20	-	20	-	1	-	10	-	-	6	-	44	-	5	-	20	-	18	-	8	-	
Kusma	97	-	-	-	3	-	26	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	30	-	32	-	2	-	-	
Kikhoste	782	11	4	-	5	-	9	-	52	3	179	-	8	-	74	-	-	9	1	264	2	52	1	59	-	56	4	11	-	
Akute katarrer i ån- dedretsorganene	6201	69	441	-	166	1	222	1	292	8	1434	8	105	4	295	6	10	2	158	3	506	7	444	6	748	3	718	13	662	7
Influenta	6343	14	350	-	215	-	163	2	429	2	713	-	54	-	344	2	49	-	230	-	830	1	233	-	664	-	979	4	1090	3
Lungebetendelse ..	378	72	13	4	12	-	6	1	16	5	27	7	3	-	35	17	5	1	16	3	72	14	23	6	58	1	69	12	23	1
Plevrit	138	4	8	-	5	-	-	-	7	-	14	-	2	1	9	-	-	9	-	23	2	10	-	23	-	17	-	11	1	
Giktfeber	79	3	6	-	2	-	4	-	11	-	1	-	6	1	5	-	-	4	-	16	-	5	-	3	-	6	2	10	-	
Malaria	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kole- rine)	791	13	36	2	32	-	36	-	38	-	163	4	14	2	38	3	6	-	28	-	79	-	66	-	134	-	75	1	46	1
Tilsammen	16301	220	881	7	482	2	512	5	892	18	3041	22	235	9	909	31	70	3	490	8	2023	32	895	18	1786	7	2057	43	2028	15

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp anmeldte og av tuberkuloseprotokollene uttgåtte tilfeller av tuberkuløse sykdommer henvises til tabellen i den almindelige beretning.

Døde av tuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			Fordeling på alder og kjønn.			
	sygdom.	tuberkulose.	lunge-tuberkulose.	Under 15 år.		Over 15 år.	
				M.	K.	M.	K.
Skoger	61	7	6	1	-	1	5
Hof	63	12	10	-	-	6	6
Holmestrand stadslægedistrikt	35	6	6	-	-	2	4
Svelvik distrikt	109	20	18	-	-	8	12
Svelvik ladested	19	-	-	-	-	-	-
Bygder	90	20	18	-	-	8	12
Horten stadslægedistrikt	109	16	13	1	-	10	5
Ramnes	62	4	3	1	-	1	2
Tønsberg distrikt	150	18	13	1	1	7	9
Andebu	27	1	1	-	-	1	-
Stokke	46	9	7	-	-	2	7
Tønsberg stadslægedistrikt	136	17	14	-	2	5	10
Nøtterøy	85	12	10	-	-	3	9
Sandefjord stadslægedistrikt	77	17	12	-	-	13	4
Larvik distrikt	261	29	24	1	2	15	11
Larvik stadslægedistrikt	129	15	15	-	2	8	5
Vestfold fylke	1 350	183	152	5	7	82	89
Derav i byer	505	71	60	1	4	38	28
— - bygder	845	112	92	4	3	44	61

Efter initiativ av stadslæge Hansen, *Holmestrand*, blev der nedsatt en komité, som innsamler midler til bygning av tuberkulosehjem. Planen omfattet til å begynne med et hjem for Holmestrand og omliggende bygder, men er nu utvidet til hele nordre Vestfold. Innsamlingen er kommet så langt, at man sannsynligvis vil begynne å bygge neste år. Hjemmet er planlagt for minst 30 senger.

Spedalskhet. På en gård i Slagen (anneks til Sem) er en gammel mann (f. 1847) i forpleining i sitt hjem og godt isolert i eget værelse. Overlægen for den spedalske sykdom, dr. H. P. Lie tilså ham sammen med distriktslægen i juni måned 1922.

Sinnsyke. Om fylkets sinnsyke se den almindelige beretning.

Obstetriciske operasjoner. Av læger utførtes i alt 157 operasjoner, derav i Skoger 6, Hof 4, Svelvik 5, Horten 20, Ramnes 6, Tønsberg

distrikt 26, Andebu 3, Stokke 4, Tønsberg by 22, Nøtterøy 7, Sandefjord 13, Larvik distrikt 35 og Larvik stadslægedistrikt 6.

Om jormorhjelpen se tabellen i den almindelige beretning.

Dødsfall på barselseng. Lægene har oppgitt dødsårsak for 6 kvinner, hvorav 3 av barselkrampe, 2 av blødning og 1 av abort, se forøvrig den almindelige beretnings dødslisters gruppe XII.

Været. Våren var kald og blåsende, sommeren regnfull, men høsten tør og mild; på enkelte steder — f. eks. Sandefjord var det så lite regn om høsten, at man måtte gå til innskrenkninger i vannforbruket.

Levemåte, hygieniske og økonomiske forhold.

Skoger. Det nye vannverk på Nøstodden tilknyttet byens vannledning blev tatt i bruk og er til stor nytte for de ca. 1 400 beboere, som før var henvist til et opkomme og en ofte forurenset bekk. — Særlig blandt ungdommen, som både i Drammen og distriktet kan få brennevin på mange steder og til alle døgnet tider var der megen drikkfeldighet. (J. Bidenkap).

Holmestrand. Bolighygiene må sies å være mindre god. Anlegg av en større bedrift innen byen har bidratt til større tilflytning til byen, nogen væsentlig nybygning har ikke funnet sted. (F. G. Hansen).

Svelvik. De hygieniske forhold i distriktet er gode. Der er jevn velstand blandt befolkningen. Av virkelige fattige finnes meget få og disse får rikelig understøttelse. (E. Mo).

Horten. Der er fremdeles en del bolignød, uaktet der er bygget mange små eneboliger med $\frac{1}{2}$ mål jord til have. Der er adskillig drikkfeldighet, og det skal fremdeles være lett å få fatt i sprit. (T. Meyer).

Ramnes. Den økonomiske evne er gått tilbake. Drikkevannsforholdene er under all kritik. Brøndene består ofte av en grunn dam tett ved husene. I tørre somre blir denne tom, og drikkevannet må da kjøres fra bekker og elver. Drukken skapen har tatt sterkt overhånd. Sprit er å få overalt og frembydes også i flaskevis rundt omkring i husene. Sedeligheten ser etter fødselsanmeldelsene å dømme, ut til å stå høit. (S. Stjærholm).

Andebu. Den økonomiske nedgangsperiode har ikke fremkaldt større forandring i levemåten eller de hygieniske forhold. Alkoholeksesser er blitt mere almindelig, spesielt blandt ungdommen, når de kommer sammen for å more sig. (J. Frost).

Stokke. Levemåten er gjennomgående sund og kraftig om enn litt ensformig for bøndernes vedkommende. Boligene er gjennomgående sunde, og selv i de tette bebyggede strøk er der ikke overbefolkning. Ædruehetsforholdene er slettere enn nogensinne. Sedeligheten må betegnes som god. (H. Kolstad).

Tønsberg. Der hersker fremdeles en del bolignød. Fylkessykehusets septictank fungerer dårlig. Der er stadig klage over stank fra den, og årsaken skal være, at alt avløpsvann fra sykehuset (spillvann, skylle- og badevann og delvis regnvann) blir sendt gjennom den, så den ikke kan fungere efter sin hensikt. Takket være forbudet og de gode forbindelser med Færder er der stor drikkfeldighet. Der drikkes vesentlig sprit, da konjakk og whisky faller for dyrt og er for svakt. Politistasjonens fyllearrester er stadig fulle. (G. Onsum).

Nøtterøy. For å avhjelpe den herskende vannmangel har kommunen latt foreta fjellboringer efter vann på 5 forskjellige steder tildels med glimrende resultat. De enkelte borehuller leverer fra 1 500 op til 6—7 000 liter i timen. Ved hjelp av automatiske elektriske pumper samt trykkbeholdere føres vannet under sterkt press rundt til husene. Da skibsfarten har ligget nede, har dette bevirket en del arbeidsledighet. Hvalfangsten har dog for en stor del avhjulpet denne. På Nøtterøy og Tjøne har spritsmuglingen et av sine viktigste centrer, og ædrueligheten er som følge herav ikke den beste. (E. Jespersen).

Sandefjord. De hygieniske forhold er gode og nedsatt har sig straks av tilsener av mislige hygieniske forhold. Nødsarbeide blev satt i gang for a hjelpe på arbeidsløsheten en tid, men sa drog en hel del til sjøs og på hvalfangst, hvilket avhjalp arbeidsløsheten betraktelig. Vera fabrikk er satt i gang, og vil komme til a beskjeflige ikke sa få, Framnæs verksted er som vanlig var hjelp i nøden. -- Her er en skandaleøs smugning med dens følger, og der har forekommet flere tilfeller av død som følge av nydelsen av den farlige innsmuglede sprit.

Larvik distrikt. De hygieniske forhold er i det hele bra. I landdistriktene er der jevn velstand. I kystdistriktene foregår adskillig smugling med derav følgende fylt, om enn befolkningen i sin helhet må sies å være ædruelig. Makrellfisket slog godt til, men prisene var lave. Hummerfisket slog også godt til. I Nevlunghavn fiskes reker, som farves under kokningen, hvilket forhold er påtalt. (K. Lundevall).

I Fredriksvern påbegyndtes i årets løp opførelsen av flere bygninger, hvoriblandt Wassilioffs hotel og «Krona», samt 9 nye våningshus, hvorved ikke alene en større arbeidsløshet blev undgått, men hvorved også husnøden i vesentlig grad vil bli redusert. Hvad ædrueligheten angår, så står den fremdeles i smuglingens tegn. (H. Sundt).

Larvik. Den økonomiske nedgang bevirket, at nødsarbeider måtte settes i gang, imidlertid bevirket hvalfangsten betydelig lettelse i arbeidsløsheten. Der er fremdeles bolignød til stede, uaktet kommunen har gjort et godt tiltak med opførelse av hus. Renovasjonsvesenet er mindre tilfredsstillende, idet renovasjoner besørjes av huseierne. En nedsatt komite har avgitt forslag til forbedring, men da det vil falle dyrt, er der liten utsikt til å få det gjennomført. Anlegg av vannklosetter blir dog mer og mer almindelig. I bydelen Torstrand er der besluttet anlagt et ordentlig kloaksystem, som kommer til å koste henimot en million kroner. Da det dessuten frembyr tekniske vanskeligheter, vil der nok hengå lang tid før det blir ferdig. Da vannmangelen på grunn av den tørre høst var truende, blev der anlagt et provisorisk pumpeverk fra Farris. I årets løp har der vært arbeidet med byens nye vannverk, spesielt med en tunnel, som skal føre vann fra Langevann til Ulsbekk, som hittil ikke har vært vannrik nok til å tilfredsstille byens behov. Dette anlegg antas å bli ferdig i 1923. Der smugles og fortæres store masser av sprit, og der er uhyggelig mange tilfeller, hvor folk finnes døddrukne. (K. Lundevall).

Sykehus. I *Strømm* herred er der på Berger en bekvemmelighet på 2 værelser og kjøkken til internering av arbeidere med epidemisk sygdom ved Berger og Fosseklevens fabrikk. I *Holmestrand* er et lite kommunalt sykehus på 15 senger, hvorav en fødestue med 3 senger, for veneriske er reservert 2 og for tuberkuløse syke 3 senger. Sykehuset skal moderniseres ved indleggelse av vannkloset og bad. I *Horten* er marinens sykehus, som også mottar civile patienter; dessuten overlæge Mantheys klinik, vesentlig beregnet på kirurgiske patienter, men der mottas også fødende, som får refundert 5 kroner pr. dag

av kommunen. På Carl Johansvern er der en epidemibarokke hørende under Marinens sykehus samt på Apenes et reservesykehus for ca. 30 patienter, men dette har nu stått ubenyttet i over 3 år. I *Tønsberg lægedistrikt* ligger i Sem Granli tuberkulosehjem, som eies av fylket, og er bestemt som pleiehjem for fylkets midtre og nordlige del. I *Stokke* er et militært sykehus tilhørende marinens oplagshavn. I *Tønsberg* ligger fylkessykehuset med 2 bygninger, en for indre medisin og kirurgi samt en liten fødeavdeling og en for smittsomme sygdommer. I *Sandefjord* blev det nye sykehus på gården Solvang ferdig og tatt i bruk. I *Larvik lægedistrikt* er i Brunlanæs på gården Agnes bygget et mindre sykehus og i Fredriksvern ligger kysthospitalet, som hele året har vært fullt belagt. I *Larvik* er et kommunalt sykehus samt et epidemilasaret på 20 senger, dessuten et tuberkulosehjem.

Syke- og fattigpleien. I sågodt som alle kommuner er der ansatt sykepleiersker, dels lønnet av kommunen, dels av private foreninger.

Gamlehjem finnes også i de fleste kommuner, således i *Svelviks* 3 kommuner, *Stokke* hovedsogn, *Tønsberg* (kommunalt og privat), *Larvik* (kommunalt). Brunlanæs har et meget tidsmessig gamlehjem skjenket av en privatmann. I *Tjølling* arbeides der for opprettelsen av et gamlehjem.

Bad. I *Svelvik* er besluttet innredet et kombinert kar- og dusjbad. I *Holmestrand* er der på skolen innredet varme bad, tilgjengelig for byens folk. I *Horten* er der på Marinens sykehus anledning til å få varme bad og dampbad 2—3 dager i uken. I *Åsgårdstrand* er kolde og varme sjøbad, mest beregnet på de talrike badegjester om sommeren. På *Husø* i Slagen er der en privat badeanstalt for kolde og varme sjøbad samt gytjebad. I *Tønsberg* er et kommunalt bad, Viktoria bad og et kommunalt sjøbadehus. Alle bad er i god stand og søkes jevnt. I *Sandefjord* har det kommunale bad, som i alle henseender er førsterangs, tatt sig sterkt op under det nye styre. I *Larvik lægedistrikt* er der både i Ula og Nevlunghavn en ypperlig badestrand, og i Fredriksvern finnes karbad på isolasjonslokalet og i det nationale sjømannshjems sykehus, dessuten Fredriksverns sjøbadehus, om eies av et privat aktieselskap. I *Larvik* er foruten det store «Larvik bad» et kommunalt bad foruten 2 sjøbad.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om møter i helseråd og om vaksinerte.

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.	Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Skoger	8	122	Stokke.	2	126
Hof	¹⁾ 5	174	Tønsberg by.	8	201
Holmestrand	4	32	Nøtterøy	⁴⁾ 4	192
Svelvik	²⁾ 4	167	Sandefjord	4	137
Horten	3	148	Larvik distr.	⁵⁾ 9	302
Ramnes	-	120	Larvik by.	8	112
Tønsberg distr.	³⁾ 6	202			
Andebu	1	65	Tilsammen	66	2 100

¹⁾ Hof 1, Borre 3, Lardal 1. ²⁾ Svelvik by 1, Sandeherad 1, Strømm 2. ³⁾ Sem 3, Borre 2, Åsgårdstrand 1. ⁴⁾ Nøtterøy 3, Tjeme 1. ⁵⁾ Tjølling 1, Hedrum 5, Brunlanæs 3.

VI. Hedmark fylke.

Sundhetstilstanden betegnes som god, tildels meget god. Men både antallet av anmeldte sykdomstilfeller og dødeligheten var dog adskillig større enn i det foregående år. I årets 3 første måneder optrådte en utbredt influensaepidemi. Tilfellene var dog lette og uten alvorligere eftersykdommer. Det samlede antall av epidemiske sykdomstilfeller utgjorde 24 820 med 273 dødsfall mot henholdsvis 16 289 og 187 dødsfall i 1921.

Dødeligheten. De døde antall utgjorde 1781 eller 11,6 pro mille av den tilstedeværende beregnede middelfolkemengde (153 644). I 1921 var dødeligheten 10,9 pro mille.

Om de epidemiske sykdommer i almindelighet henvises til tabellen på side 36 og 37.

Difteri. Om et eiendommelig tilfelle av denne sykdom beretter distriktslæge Ansteensen i *Nord-Odal* følgende sykehistorie. «En barselkone fikk lunge-difteri og døde. Desverre fikk jeg ikke diagnosen bekreftet bakteriologisk, da det hele gikk for hurtig. Jeg blev først oppmerksom på sykdommens natur ved å opdage at hennes nyfødte barn hadde naveditteri. Barnet hadde da vært sykt i 8 dager, og fikk så straks serum, men stod ikke til å redde. Barselkonen var syk i 3 dager med uforklartige lungesyntomer uten halsbelegg. Uten tegn på pneumoni ekspektorerte hun store mengder blodtingeret sputum under en meget generende hoste, dertil en eiendommelig fjern stridor, som ikke kunde tydes som larynxlyd, da dens karakter var en hel annen. Der var sterk prostration og cyanose. Hun fikk en betydelig serumdose på sin annen sykdomsdag og tilstanden begynte å lysne litt. Imidlertid endte det med, at hun kvaltes under ekspektorasjon av svære fibrinmasser, som bar tydelig bud om, hvor de kom fra. De hadde den vanlige form, som er beskrevet som karakteristisk for den fibrinøse bronkit, som vel aldrig har vært annet enn lungedifteri. Smittekilden må antas å ha vært barselkonens over 60 år gamle mor, som i 9 måneder hadde vært bacillebærer uten halssyntomer, og som daglig var hos datteren likefra fødselen av og assisterte med alt forefallende». Likeledes omtaler distriktslægen et tilfelle av akut alkoholforgiftning hos en 40 år gammel skogsarbeider, som på kort tid hadde fortært betydelige mengder sprit. Enn videre et tilfelle av betydelig polycythæmi hos en gift kone i 60 årene, som alltid hadde utmerket sig ved sitt blomstrende utseende. Hun fikk et ubetydelig traume over høire skulderblad. I løpet av 5 dager hadde der dannet sig et hæmatom av en ¹/₂ kokosnøts størrelse og de følgende 8 dager vokste dette stadig, samtidig som der kom sugillasjoner over høire side av ryggen helt ned over nates og i sidepartiene av thorax og abdomen helt til ingven. Aksillen og overarmen var heller ikke fri, høire arm blev under dette lett paretisk. 3 uker efter traumat blev hæmatomet åpnet med uttømmelse av 1 200 gram koagler, men uten blødning. Hudsåret sutureredes tætt. 24 timer senere var hæmatomet dannet på ny, og der var nu en ikke liten akut anæmi. Hun blev senere innlagt på Rikshospitalet, hvor blødningen blev bragt til definitivt opphør og hvor polyeythæmien blev påvist.

Bamblesyke. Distriktslæge K. Løken i *Brumundalen* meddeler, at der av denne relativt sjeldne sykdom også betegnet som «Drangedalssyken» og «febris muscularis rehumatica» optrådte en epidemi på eftersommeren, der

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjente		Fordeling på lægedistriktene:																										
			1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13		
	tilfeller.	dødsfall.	Sør-Odal.		Nord-Odal.		Eidskog.		Vinger.		Brandval.		Grue.		Hamar.		Ringsaker.		Nes.		Vang.		Løten.		Romedal.		Stange.		
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.
Tyfoidfieber	7	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Cerebr meningit (epid.)	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit ..	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber ...	61	2	10	-	-	-	-	4	-	2	-	-	-	4	-	-	-	1	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	8
Meslinger	1376	13	5	7	-	-	-	1	50	63	1	22	-	11	-	28	-	79	1	388	7	11	-	172	-	6	-	-	
Difteri (croup)	111	12	25	5	8	2	3	8	1	-	-	-	11	2	2	-	12	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Barsel-feber	26	6	-	2	-	-	-	1	-	1	1	1	1	4	1	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1
Pyæmi, septhæmi..	10	8	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1
Pemfigus hos ny-fødte	6	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1
Rosen	114	1	2	7	3	-	3	-	3	-	3	-	14	-	3	-	7	-	12	-	1	-	3	-	3	-	2	-	-
Røde hunde	10	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Variceller	167	-	4	7	-	-	10	-	4	4	-	5	-	16	-	9	-	42	-	20	-	6	-	6	-	-	-	-	-
Kusma	84	-	-	-	-	-	34	-	12	5	3	1	7	-	9	-	8	-	8	-	1	-	6	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	760	4	11	69	25	-	112	-	13	61	-	31	-	-	-	-	-	34	-	139	1	-	-	7	-	-	-	-	-
Akute katarrer i ån- dedrettsorganene	9081	59	137	262	2	191	1	430	3	195	1	184	4	462	-	369	2	683	2	191	2	683	1	465	3	117	2	891	6
Influenza	10201	30	147	259	1	191	3	373	-	311	-	217	4	900	2	514	1	227	4	917	3	667	5	196	-	573	-	-	-
Lungebetendelse ...	660	98	25	8	18	16	6	8	2	11	5	16	1	73	11	29	3	18	-	94	11	43	2	39	4	39	10	-	-
Plevritt	315	5	14	17	6	6	4	4	-	1	-	10	-	12	-	14	1	8	-	24	2	24	-	9	-	15	-	-	
Gigtfeber	163	3	5	1	5	-	4	-	4	-	3	-	9	-	13	-	5	-	16	-	6	1	15	-	6	-	-	-	
Akut diarrhoe (kole- rine)	1663	29	12	35	-	24	-	198	-	28	1	30	2	75	-	75	4	48	1	117	2	102	3	47	3	71	3	-	-
Tilsammen	24820	273	399	15	697	5	466	10	1191	6	637	7	601	14	1628	19	1052	14	546	7	2050	22	1768	22	449	9	1798	20	-

Epidemiske sygdommer.

	(Forts.).																									
	Fordeling på lægedistrikterne :																									
	14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25		26	
Hof.		Åsnes.		Våler.		Elvetum.		Trysil.		Engerdal.		Rendal.		Åmot.		Stor-Elvedd.		Alvdal.		Tynset.		Tolga.		Kvikne.		
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	
Tyfoidfeber																										
Cerebr.meningit (epid.)																										
Akut poliomyelit																										
Skarlagensfeber			4	2			8							3											1	
Meslinger	72		252	3	65		189		7	1				8					1						1	
Difteri (croup).	7		4	1	3		4		4	1				4					21						25	
Barselfeber	2		1				3	1						1	1											
Pyæmi, septhæmi	1	1							1								2	2			3	1				
Penfigus hos nyfødte																							1			
Rosen			5				24	1	2					6		2		10					2		1	
Røde hunde							1																		1	
Variceller	2		3		2		7		3					8		6		1							2	
Kusma			10		2		2																			
Kikhoste	83		11		40		80	3	16																28	
Akute katarrer i åndedrettsorga- nene	136	2	459		421	2	1433	10	110	1	38		194	7	623	2	262	4	44	1	402		323	1	59	2
Influenza	57		439	1	183		1726	3	131		145		283	1	673	1	117	1	205		383		306		61	
Lungebetændelse	3	1	46	8	9	1	53	5	14	5			4		10		19	1	15	5	23	4	25	4	2	
Plevrit	18		21		1		33	1	16				5		25		14		8		9		5		2	
Gigtfeber			16		2		12		1		1				10		7		2		10		1			
Akut diarrhoe (kolerine)	27	2	176	1	99		227	3	5		5		29		88	1	48	1	10		49		38	2		
Tilsammen	408	6	1447	16	827	3	3802	27	310	8	193		521	9	1459	5	486	9	320	6	880	5	701	7	184	2

dog ikke hadde den utbredning som lignende i 1897 og 1906. Den synes alltid å opptre i den milde årstid, spesielt eftersommeren. Etter en inkubasjonstid av et par dagers varighet begynner sykdommen som regel med frysetokter og feber opptil 38,5°, undertiden forbundet med brekninger og gastriske symptomer. Karakteristisk er de pludselig opptredende smerter i den nederste del av brystkassen og epigastriet (diafragma?) samt ryggen, dels som hold, dels som en fornemmelse av at brystkassen snøres sammen. Det er derfor alltid uttalt dyspnoe. Meget almindelig symptom er hyppig gjespen. Smertene kan være så sterke, at patienten må holde sengen noen dager, men sedvanlig er de ikke verre enn, at man kan gå oppe. Sykdommen optrer oftest i anfall med remisjoner opptil 1 à 2 dagers varighet, hvorefter et nytt smerteanfall. Den kan på denne måte vare fra 8—14 dager. Barn er mere disponert enn voksne. Sykdommen har ikke efterlatt følger av nogen art.

Også i *Vang* optrådte denne sykdom med 9 tilfeller. (O. Mejlænder).

Av skabb blev anmeldt 754 tilfeller.

Impetiginøse sår og mycosis tonsurans i opptreden på *Tynset* var i avtagende.

Et stygt *ulykkestilfelle* forekom i *Engerdal* ved Statens sagbruk, idet en arbeider fikk armen inn i høvelmaskinen. (G. Øgle).

Veneriske sykdommer meldt av lægerne:

Sygdom.	Antall tilfelle.	Fordeling på lægedistriktene.															
		2	3	4	5	6	7	8	10	11	13	15	17	21	22	23	25
		Nord-Odal.	Eidskog.	Vinger.	Brandval.	Grue.	Hamar.	Ringsaker.	Vang.	Løten.	Stange.	Åsnes.	Elverum.	Åmot.	Stor-Elvdal.	Alvdal.	Tolga.
Veneriske sår	4	3	1
Syfilis, erhvervet	10	6	.	2	1	.	.	.
— medfødt	1	.	.	.	1
Gonorrhoe.....	50	.	1	4	1	1	14	3	3	5	3	2	4	1	3	4	1

Tuberkulose. Til opplysning av de i årets løp anmeldte og av tuberkuloseprotokollene utgåtte tilfeller av tuberkulose sykdommer henvises til tabellen i den almindelige beretning. Av tuberkulose døde 1,83 pct. og av lunge-tuberkulose 1,43 pct. Forøvrigt henvises til tabellen på neste side.

Om fylkets sinnssyke se den almindelige beretning.

Fødselsoperasjoner. Av læger utførtes i alt 131 operasjoner, derav i Sør-Odal 2, Nord-Odal 5, Eidskog 2, Vinger 13, Brandval 5, Grue 5, Hamar 4, Ringsaker 5, Nes 3, Vang 20, Løten 1, Romedal 1, Stange 6, Hof 3, Åsnes 11, Våler 2, Elverum 20, Trysil 2, Rendal 3, Åmot 6, Stor-Elvdal 2, Alvdal 4, Tynset 1, Tolga 4, Kvikne 1.

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfald ved			Fordeling på alder og kjønn.			
	sygdom.	tuberkulose.	lungetuberkulose.	Under 15 år.		Over 15 år.	
				M.	K.	M.	K.
Sør Odal	80	12	11	1	2	3	6
Nord-Odal	41	1	-	-	-	1	-
Eidskog	63	7	4	-	-	4	3
Vinger	70	11	8	2	-	3	6
Kongsvinger	14	3	2	-	-	2	1
Bygder	56	8	6	2	-	1	5
Brandval	40	6	6	-	1	4	1
Grue	85	20	17	-	1	11	8
Hamar stadslægedistrikt	66	10	6	1	-	5	4
Ringsaker	129	16	16	1	-	5	10
Nes	41	8	5	2	3	1	2
Vang	153	27	20	5	1	15	6
Løten	92	14	14	-	1	3	10
Romedal	48	7	5	1	-	2	4
Stange	77	13	10	2	-	5	6
Hof	40	7	4	1	-	4	2
Åsnes	75	11	8	2	1	3	5
Våler	44	7	6	-	-	2	5
Elverum	119	24	22	2	3	9	10
Trysil	80	20	15	1	6	7	6
Eugerdal	17	5	3	-	1	2	2
Rendal	35	5	4	1	-	3	1
Åmot	41	8	5	-	1	4	3
Stor-Elvdal	47	7	6	1	1	1	4
Alvdal	42	5	1	-	1	1	3
Tynset	52	1	1	-	-	1	-
Tolga	47	10	8	1	1	2	6
Kvikne	17	3	3	-	-	1	2
Hedmark fylke	1 641	265	208	24	24	102	115
Derav i byer	80	13	8	1	-	7	5
— - bygder	1 561	252	200	23	24	95	110

Om jormorhjelpen se den almindelige beretning.

Dødsfall på barselseng. Lægerne har oppgitt dødsårsaken for 7 kvinner: 2 av barselskrampe, 2 av emboli og trombose, 2 av blødning, 1 av ektopisk svangerskap.

Været. Våren var nokså tør, sommeren regnfull og kald. Avkastningen var som et middelsårs, da regnet hindret høibjergingen og skuren. I Nes blev der et rikt frukt- og grønnsakår.

Hygieniske forhold. Levemåten var forskjellig eftersom befolkningen ernærte sig av jordbruk eller var henvist til å kjøpe sine fødemidler,

hvad der spesielt var tilfelle med dem, som bor i byer, bymessig bebyggede strøk eller lever av industri — med andre ord — de jordløse. Etter hvert opprettes der stadig nye småbruk, dels med opdeling av større jordbruk og dels ved nyrydning. Småbrukbevegelsen i Hedmark fylke har skuddt sterk fart. Den i forrige beretning nevnte smånæringssskole er tenkt tatt i bruk 1ste oktober 1923. Småbrukerbevegelsen har ført med sig, at der bygges mange nye hjem, der selvfølgelig er av stor betydning for en bedring av boligforholdene. I byggebeltet omkring Hamar byggedes der ikke lite, og det samme var tilfelle med de fleste jernbanestasjoner og også ellers i knutepunktene for trafikken. Mens det således går jevnt fremover med bedringen av boligforholdene, er der i hygienisk henseende ikke få vanskeligheter med hensyn til ordningen av vann- og kloakkforholdene i de tettest bebyggede strøk. Der har vært optatt arbeide for å få orden i disse spørsmål, og de, der bor i disse strøk, er ogsaa sterkt interessert i å få ordnede forhold. Det kan imidlertid lite nytte, om en bygningskommune eller et helseråd fatter beslutninger i så henseende, når den bevilgende myndighet ligger i herredstyrets hånd. Overalt hvor der er gjort henvendelser i sakens anledning, er der til dato nektet bidrag selv til planleggelse og omkostningsoverslag. Dette kommer av at majoriteten i herredsstyrene består av folk, som bor utenfor de nevnte strøk. — Hovedmassen av befolkningen i Hedmark fylke lever av jordbruk og skogbruk. Der er lite industri, og den som er, har det f. t. vanskelig. De gamle byggdehåndverkere er betydelig avtatt i antall og innskrenker sig i det vesentlige til dem, som har beskjeftigelse med bygningsvesen. Husfliden omfattes som i de foregående år med stigende interesse. Fylkets husflidskomité avholdt i 1922 kurser med elever.

De økonomiske forhold var sterkt preget av nedgangstiden. En hel del gårdbrukere måtte gå fra sine gårder. Skogprisene lå nede, så der var megen arbeidsledighet, hvorfor der også dette år av kommunene måtte igangsettes nødsarbeide. Det vil av distriktslægenes beretninger fremgå, at drikkfeldigheten til tross for eller kanskje rettere på grunn av forbudet var i stadig stigende omtrent i alle distrikter. Adgangen til innsmuglet sprit var så lett, at hjemmehellingen avtok. Det samme var også tilfelle med reseptbrennevin fra apotek. Misbruken av kaffe var den samme som før. Usedeligheten holdt skritt med alkoholmisbruken.

Sykehus. I *Nord-Odal* er på det kommunale gamle hjem (Thv. Meyers minde) stillet 2 stuer til distriktslægens forføining for patienter fra private hjem, dessuten er der et Sanitetsforeningen tilhørende tuberkulosehjem (Synigom) på 22 senger. — I *Eidskog* er der på Skotterud et lite sykehus kombinert med et pleiehjem for brystsvake, hver avdeling på 10 senger. Det står for ombygning, da det er uhensiktsmessig og for lite. — I *Vinger* ligger Gløsegårdens sanatorium for tuberkulose med ca. 40 senger og *Vinger* tuberkulosehjem med 14 senger. *Kongsvinger* har epidemisykehus (14 plasser). I *Grue* kommunegård er en avdeling for syke. *Hamar* har et sykehus for almindelige og kirurgiske sygdommer på 30 senger og et epidemilarasett på 40 å 50 senger, hvorav Hedmark fylke kan disponere 15 plasser. Utgiftene ved epidemiske sykes behandling bestrides helt av kommunen uansett vedkommendes økonomiske stilling. — I *Ringsaker* ligger Mesnaliens kursted for tuberkulose og et kommunalt sykehus, der imidlertid er gammelt og antikkvert, så nytt nu er under opførelse. I *Nes* distrikt ligger skolehjemmet «Toftes gave». I *Vang* er «Finsal» sykehjem med 16 senger for kirurgiske og 16 senger

for tuberkuløse sygdommer. I *Løten* et sykehjem på 25 senger hvorav 15 for tuberkuløse. Dessuten er der i Vangsåsen et sommerhjem for brystsvake med plass til 12 patienter: det drives av Vangs kreds av «Røde kors». I *Romedal* et sykehjem på 18 senger; det drives av en privat forening. Det er gammelt og uhensiktsmessig. I *Elverum* er et epidemilasarrett og et sykehjem, særlig for tuberkuløse. I økonomibygningen er inurettet et rum for 6—8 syke, særlig med kirurgiske sygdommer. På ekserserplassen Terningmoen er et militært sykehus. — I *Trysil* er et sykehus på 12 senger og et tuberkulosehjem på 11 senger. I *Åsnes* ligger Hovelsåsens kuranstalt for mannlige alkoholister. I *Åmot* er der på Rena under bygning et sykehus, som også skal omfatte en tuberkuloseavdeling, og som forhåpentlig blir ferdig 1923. — *Stor-Elvdal* har sykehus med tilhørende tuberkuloseavdeling. — *Alvdal*. I *Foldal* er en sykestue med operasjonsrum. Den har ikke vært i bruk. — I *Tynset* er sykehus med Röntgenavdeling. Det har 24 senger, hvorav 14 for tuberkuløse.

Gamle- og barnehjem. I *Sør-Odal* er projektert et gamlehjem, da forpleiningen av mange gamle er alt annet enn tilfredsstillende. — I *Nord-Odal* er gamlehjemmet «Thv. Meyers minde». — *Vinger* gamlehjem er flyttet til Hov gamle prestegård, der er satt i utmerket stand. — I *Ringsaker* er der foruten det kommunale 3 private, nemlig Veldre, Ringsaker og Brøttum gamlehjem. Dessuten 2 barnehjem, Veldre og Ringsaker, adr. Gaupen. I *Nes* er et kommunalt foruten et privat på 15—16 plasser. Såvel Vang som Furnes har gamlehjem på 50 respektive 30 senger, desuten et felles barnehjem for 26 piker. — *Løten* har et nytt og moderne hjem for 10 gamle. — *Åsnes* har et meget godt gamlehjem. — I *Våler* vil det nye under bygning værende gamlehjem bli tatt i bruk høsten 23. — *Trysil* har gamlehjem på 36 senger. — *Rendals* herreder har hver sitt. — *Stor-Elvdal* et vel utstyrt. — *Tynset* et for 18 gamle og *Tolga* et for 12.

Bad. På *Kongsvinger* bad leveres karbad, styrt samt gytje- og furunålsbad. Åpent som regel 2 ganger i uken. — *Hamar*. Et kommunalt bad for damp- og karbad i forbindelse med et gamlehjem på 50 plasser er under bygning. Enkelte store fabrikker har damp- og karbad for sine arbeidere. Ved *Løten* meieri og ved brenneriet (i den tid det er i drift) er bad, hvor også bygdens folk kan få bad mot lav betaling. — I *Hof* ligger Bjerkely kristelige ungdoms-

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinererte.	Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinererte.
Sør-Odal	2	204	Åsnes	3	105
Nord-Odal	4	122	Våler	5	89
Eidskog	5	158	Elverum	3	351
Vinger	¹⁾ 8	130	Trysil	4	154
Brandval	3	101	Engerdal	2	21
Grue	2	199	Rendal	²⁾ 2	51
Hamar	5	90	Åmot	5	159
Ringsaker	4	338	Stor-Elvdal	1	59
Nes	4	102	Alvdal	³⁾ 3	106
Vang	²⁾ 7	347	Tynset	4	111
Løten	4	136	Tolga	5	61
Romedal	2	139	Kvikne	4	21
Stange	5	181			
Hof	3	33	Tilsammen	99	3 568

¹⁾ Kongsvinger by 4, Vinger 4. ²⁾ Vang 6, Furnes 1. ³⁾ Ytre Rendal 1, Øvre Rendal 1. ⁴⁾ Alvdal 2, Foldal 1.

skole med damp- og karbad, som er åpent hver lørdag. — I *Elverum* er i Elverums leir et folkebad med karbad, dusj og dampbad. — I *Ytre Rendal* er folkebad (karbad) som er åpent 2 ganger ukentlig og er meget godt besøkt. — På *Rena* er folkebad, likesom der ved folkeskolen er dusjbad for lærere og elever. — *Stor-Elvdal* har 2 offentlige badstubar, hvortil god søkning særlig fra arbeiderklassen.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Foranstående tabell gir opplysning om møter i helseråd og om vaksinerne.

VII. Opland fylke.

Sundhetstilstanden var god. Dog var der i årets første halvdel utbredte epidemier av meslinger og influensa. Meslingene optrådte — vesentlig i Lillehammer og Fåberg, Søndre og Nordre Land, Østre og Vestre Toten og i Lom. Influensaepidemien ophørte allerede i mars, med mange tilfeller i Jevnaker og Søndre Land men fornemmelig langs Mjøsens vestsida i distriktene Vardal, Østre og Vestre Toten, og i fylkets 2 byer Gjøvik og Lillehammer, samt i Fåberg. Fra Vestre Toten meddeles at 46 pct. av de voksne mannlige influensapatienter og 27,5 pct. av de kvinnelige hadde gjennomgått «spanske-syken» i 1918. (Bjørn-Hansen). — Av epidemiske sykdommer er i alt meldt 19 149 tilfeller med 206 dødsfall, mot foregående års 10 580 tilfeller og 167 dødsfall.

Dødeligheten var 11,9 pro mille av den opgitte tilstedeværende middebefolkning.

Om de epidemiske sykdommer i almindelighet se tabellen side 43 og fl.

Skabb er meldt med 384 tilfeller; den sjeldnere optreden i år antas av fylkeslægen å være begrunnet i årets meget innskrenkede skogdrift. Det største antall tilfeller er meldt fra Søndre Land, Vaagaa, Vestre Toten og Vardal.

Veneriske sykdommer meldt av lægerne:

Sygdom.	Tilsammen.	Fordeling på lægedistriktene:																	
		1	2	3	5	6	8	10	13	14	15	16	17	20	21	23	24	26	27
		Jevnaker.	Lunner.	Gran.	Søndre Land.	Nordre Land.	Sør-Aurdal.	Nordre Valdres.	Vardal.	Østre Toten.	Vestre Toten.	Gjøvik.	Lillehammer.	Gausdal.	Ringsbu.	Nordre Fron.	Vaagaa.	Lesja.	Sel og Heidal.
Veneriske sår	2	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Syfilis, erhvervet . .	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	1
— medfødt	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gonorrhoe, uretritt	62	7	2	3	4	2	2	-	1	-	5	15	5	4	1	1	2	7	1

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Fordeling på lægedistrikterne :																									
			1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Akut poliomyelit	2	2
Skarlagensfeber	42	8	
Meslinger	1422	5	.	20	.	9	.	53	.	126	.	107	.	1	.	3	.	119	.	1	.	23	.	11	.	13	.	1
Difteri (croup)	50	4	1	1	.	.	119	.	1	.	.	.	2	.	10	.	1
Blodgang	2
Barseifeber	10	4	.	1	1	.	3	.
Pyæmi, septæmi	12	10	.	1	.	.	.	2	2	1	1	1	1	.	.	3	3	.	1	.	1	.
Penfigus (hos nyfødte)	3	1
Rosen	67	2	1	1	2	1	2	2	3	2	2	1	1	1	1	2	.	2	.	5	.	.
Røde hunde	23	1	1	1	.	.	2	2
Variceller	212	15	.	2	.	2	.	3	.	7	.	9	.	8	.	1	.	5	.	.	.	3	.	6	.	3	.	.
Krusma	40	.	.	2	9
Kikhoste	557	3	32	8	.	3	.	.	.	8	.	65	.	35	.	70	38	1	9	1	5	.	.
Akute katarrer i åndedretsorganene	6971	44	556	1	145	1	91	2	268	1	175	.	151	2	276	.	42	2	97	2	47	.	44	1	20	1	37	2
Influenza	7703	36	560	.	114	1	72	.	109	1	426	4	263	2	366	2	149	.	157	2	5	1	24	2	87	.	219	.
Lungebetændelse	469	77	14	4	7	.	5	1	8	2	10	4	16	1	3	3	15	1	4	3	.	.	7	1	22	4	8	1
Plevrit	188	10	17	.	3	.	4	2	1	1	10	2	5	.	4	.	4	.	6	3	.	.	6	.	6	.	5	2
Giktfeber	149	.	3	.	3	.	3	.	3	.	3	.	9	.	9	.	2	7	.	3	.	3	.
Akut diarrhoe (kolerime)	1227	9	83	.	13	1	17	1	142	.	31	.	52	.	43	.	28	.	21	.	6	.	24	2	1	.	12	2
Tilsammen	19149	206	1290	5	332	5	208	7	603	7	810	11	681	3	746	5	317	4	410	12	58	1	241	10	170	7	324	8

Epidemiske sygdommer.

	(Forts.)																													
	Fordeling på lægedistrikterne:																													
	14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25		26		27		28	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	
	Vardal.		Østre Toten.		Vestre Toten.		Gjøvik.		Lillehammer.		Faaberg.		Øyer.		Gausdal.		Ringebu.		Søndre Fron.		Nordre Fron.		Vaagaa.		Lom.		Lesja.		Sel og Heidal.	
Akut poliomyelit . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Skarlagensfeber . . .	-	-	21	-	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
Meslinger	-	-	105	1	107	-	-	-	216	-	215	1	79	-	21	-	1	-	27	-	1	-	15	-	102	2	12	-	37	
Difteri (croup) . . .	1	-	6	2	1	-	1	-	-	-	8	-	3	-	2	-	4	-	8	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
Blodgang	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Barsel-feber	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	
Pyæmi, septhæmi . . .	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rosen	1	-	2	-	5	-	2	-	7	-	1	-	4	-	2	-	3	-	1	-	1	-	-	-	3	-	5	-	2	
Røde hunde	1	-	1	-	8	-	2	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Variceller	6	-	2	-	14	-	3	-	49	-	1	-	60	-	4	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-	10	-	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	3	
Kikhoste	41	-	21	-	-	-	59	1	37	-	16	-	36	-	42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	-	
Akute katarrer i åndedretsorganene	310	1	169	7	489	6	653	4	1069	-	939	3	130	2	160	-	61	1	60	1	99	-	179	1	108	-	146	-	450	
Influenza	771	2	508	-	606	3	930	2	738	1	510	2	107	-	194	3	43	-	29	-	65	-	196	3	122	7	81	-	192	
Lungebetændelse . . .	13	5	28	3	47	6	20	3	51	6	52	6	5	1	12	2	12	2	11	2	28	6	10	2	19	6	32	1	10	
Plevrit	8	-	4	-	10	-	12	-	19	-	17	-	3	-	8	-	11	-	4	-	1	-	5	-	8	-	4	-	3	
Giktfeber	10	-	19	-	32	-	7	-	7	-	5	-	4	-	3	-	6	-	1	-	2	-	1	-	-	-	3	-	1	
Akut diarrhoe (kolerine)	54	-	56	-	53	2	84	-	187	-	181	-	26	-	44	-	27	-	7	-	9	1	-	-	1	-	1	-	24	
Tilsammen	1217	9	945	14	1374	17	1774	10	2396	8	1956	12	457	4	498	5	171	4	148	4	210	7	406	6	364	15	289	1	754	5

Tuberkulose. Angående de meldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sykdommer henvises til tabellen i den almindelige beretning. Dødsfall av lungetuberkulose utgjorde efter lægernes dødsårsakslistor for det hele fylke 10,8 pct. av alle ved sykdom foranledigede dødsfall. Sykdommen synes i det hele å holde sig uforandret om der ender nogen vekst i tuberkulosepatientenes antall i de enkelte distrikter. Fra Etnedal opplyses, at her ikke har vært tuberkulose i adskillige år. Forøvrig henvises til nedenstående tabell. Der er fremdeles mangel på tuberkulosehjem, ingen nye er tilkommen i året, santorieplass er det særdeles vanskelig å opdrive, og ventetiden blir ofte så lang, at det er til skade for patienten. (Fylkeslægen).

Døde av tuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			Fordeling på alder og kjønn.			
	sygdom.	tuberkulose.	lungetuberkulose.	Under 15 år.		Over 15 år.	
				M.	K.	M.	K.
Jevnaker.....	42	6	5	1	-	3	2
Lunner.....	43	12	10	-	2	3	7
Gran.....	50	4	4	-	-	1	3
Brandbu.....	69	9	6	-	-	2	7
Søndre Land.....	81	10	8	-	-	8	2
Nordre Land.....	28	2	2	-	-	2	-
Torpa.....	18	2	2	-	-	2	-
Sør-Aurdal.....	42	5	3	1	-	1	3
Søndre Valdres.....	91	5	4	1	-	4	-
Etnedal.....							
Nordre Valdres.....	59	7	7	-	1	3	3
Østre Slidre.....	33	4	4	-	-	3	1
Biri.....	48	6	3	-	-	3	3
Østre Toten.....	90	10	9	-	-	3	7
Vestre Toten.....	89	15	11	1	-	2	12
Vardal.....	57	9	9	-	1	2	6
Gjøvik stadslægedistrikt.....	46	8	7	3	-	3	2
Lillehammer stadslægedistrikt.....	56	12	8	2	1	6	3
Faaberg.....	55	5	5	-	-	1	4
Øyer.....	34	2	2	1	-	1	-
Gausdal.....	56	12	11	1	-	3	8
Ringebu.....	51	7	5	-	1	3	3
Søndre Fron.....	38	6	6	-	-	4	2
Nordre Fron.....	48	5	4	1	-	1	3
Vaagaa.....	35	2	2	-	1	1	-
Lom.....	85	10	6	1	-	3	6
Lesja.....	37	10	7	-	1	3	6
Sel og Heidal.....	30	4	2	-	-	2	2
Opland fylke.....	1 411	189	152	13	8	73	95
Derav i byer.....	102	20	15	5	1	9	5
— - bygder.....	1 309	169	137	8	7	64	90

Vaksinasjon er i det hele godt gjennomført, foretas i enkelte distrikter hvert år. I 1922 er foretatt 1 500 vaksinasjoner; noget sykdomstilfelle efter disse er ikke kjent.

Om fylkets med statsbidrag forpleiede sinnssyke se den almindelige beretning. — De i privat pleie utsatte sinnssyke behandles gjennemgående godt; enkelte steder bor de i kolonier, således i Hedal 8 patienter hos en gårdbruker, som tidligere har vært diakon og sinnssykepleier ved Dikemark, og hos hvem de syke kan beskjeftiges med gårdsarbeide. — Enkelte steder er det vanskelig å få sinnssyke anbragt i privatpleie. (Grønning).

Av obstetriciske operasjoner utført av læger er meldt 150, derav i Jevnaker 12, Lunner 4, Gran 8, Brandbu 3, Søndre Land 5, Nordre Land 3, Torpa 4, Sør Aurdal 3, Søndre Valdres 4, Nordre Valdres 11, Østre Slidre 3, Biri 2, Vardal 9, Østre Toten 5, Vestre Toten 12, Gjøvik 11, Lillehammer 16, Faaberg 1, Øyer 6, Gausdal 4, Ringeby 7, Søndre Fron 2, Vaagaa 1, Lom 9, Lesja 3, Sel og Heidal 2.

Om jormorhjelpen henvises til den almindelige beretning.

Døde på barselseng. Lægerne har opgitt dødsårsak for 10 kvinner, se tabell V, gruppe XII i den almindelige beretning.

Folkemengdens bevegelse er også avhengig av utvandringen. I Øyer fødtes i årets løp omtrent dobbelt så mange som der døde. Det samme har vært tilfelle omtrent hvert år i de 24 år jeg har vært læge her, uten at befolkningen har tiltatt nevneverdig. Overskuddet går til byene og til Amerika. (Fougner). Fra Lom reiser mange mennesker år om annet til Amerika. Det er neppe mangel på arbeide i hjembygden som er årsak til denne utvandring; heller er det vel en smule eventyrlyst kombinert med ønsket om i en fart å tjene sig rike. Ikke så få av disse ungdommer vender efter nogen års forløp tilbake og er da ofte like fattige på jordisk gods; men antagelig har de fleste samlet en nett sum erfaring. (O. T. Kjos).

Været. Sommeren var kald og regnfull, vinteren i det hele kald. Avlingen under middels.

Levemåte og hygieniske forhold. Da skogsdriften var omtrent innstillet på grunn av de lave tømmerpriser, og fabrikkvirksomheten likeledes lå nede, var der adskillig arbeidsløshet, så kommunalt nødsarbeide måtte settes i gang. For flere distrikter meldtes også at levemåten for arbeidsklassen har vært knapp. (Fylkeslægen). Fra enkelte fabrikkdistrikter gjøres det dog gjeldende, at den mangelfulle levemåte også skyldtes husmødrenes mangel på økonomisk evne og kjennskap til matlavning. De går inn i ekteskapet rett fra fabrikk, hvor de har arbeidet fra konfirmasjonsalderen av; kaffe og dårlig stekt brød må for manges vedkommende erstatte middagsmaten. (Biri, Vardal). — Forøvrig synes kostholdet gjennom hele fylket som regel å være rikelig og godt, om enn noget ensformig. Dovrebanen har tildels lettet adgangen til fersk fisk (Øyer), men ennå er denne vare for kostbar til å bli alment brukt. — Fra de fleste distrikter meldes, at *drikkfeldigheten* tiltar, særlig blandt ungdommen. Der drikkes mest smuglerbrennevin, mens hjemmebrenningen avtar. *Boligene* er på de større gårder rummelige og gode, og der er, tildels med

støtte fra boligbanken, også for smakarsofolk gjort adskillige forbedringer. Men ennå er husrommet trangt og dårlig for en stor del av arbeider- og husmannsklassen. I *Faberg* undersøkte i 1920—21 en komité 33 av de dårligste boliger, og fant, at 11 av disse var uskikket til å huse mennesker; og komitéen bemerker, at der er adskillig flere dårlige boliger enn de undersøkte. (E. Andersen). — *Lægehjelpen* er nu nogenlunde tilstrekkelig, i samtlige distrikter finnes læger. *Tannlæger* savnes på flere steder, og tannpleien er ofte dårlig. I fylket virker 28 sykepleiersker i distrikts- og menighetstjeneste, på enkelte steder trengs dog mere sykehjelp.

Sykehuser. *Søndre Lands* sykehus har 20 senger, samt en isolert tuberkuloseavdeling på 13 senger; distriktets to herreder, S. Land og Fluberg, gir tilsammen sykehuset et årlig tilskudd av kr. 10 000. I *Nordre Valdres* er Vestre Slidre sykehjem, forenet med et tuberkulosehjem. *Østre Toten* har et kommunalt sykehus for medisinske og kirurgiske syke samt en tuberkuloseavdeling. I *Vestre Toten* ligger fylkessinnssykehus på Prestseter, Det blå bånds alkoholistkursted på Eina, og Raufoss patronfabrikks isolasjonslasarett (primitivt). *Gjøvik* har et litet og uhensiktsmessig sykehus på 8 senger, men planlegger nu sammen med nabobygden et større sykehus med 40 senger. I *Lillehammer* finnes Oplands fylkessykehus, 120 senger, med nyinnredet kirurgisk avdeling og en isolert tuberkuloseavdeling. Til sykehuset er knyttet en elevskole for Nationalforeningen mot tuberkulosen med 20 elever. Utenfor bygrensen ligger Lillehammer sanitetsforenings tuberkulosehjem (22 senger), Røde Kors klinikk (20 senger) med elevskole, samt Lillehammer epidemispykehus (40 senger). Det militære sykehus på Jørstadmoen, *Faberg*, er kun i drift under militærøvelserne. — Av private *kursteder* og *sanatorier* finnes i *Etnedal* Tonsåsen sanatorium, læge hele året, i *Sør Aurdal* Breidablik, i *Nordre Valdres* Sanderstølen, Hovda, Merket og Fosshelm sæter, i *Gausdal* høifjellssanatoriet, i *Ringebu* Golå og Fefor høifjellssanatorier, og i *Søndre Fron* Sofienberg sanatorium og Tofte høilidsanatorium. — Av private tuberkulosesanatorier finnes i *Gausdal* 4, Kornhaug (40—50 senger), Granheim (40—50 senger), Øvre Toft (12 senger) samt Røde Kors' tuberkulosehjem, Follebu. — Tidsmessige og veldrevne gamlehjem (fattiggårder) finnes i Jevnaker, Nordre Land, Torpa, Østre Toten, Vestre Toten (3), Biri, Vardal (sammen med Gjøvik), Øyer (2), Nordre Fron og Sel.

Badeinnretninger, oftest innrettet som kar og damp- (eller romer-) bad, finnes i *Jevnaker*, flittig brukt, *Gran* (2), *Brandbu*, *Søndre Valdres* på Fagernes og i *Østre Slidre* (Heggenes), Raufoss patronfabrikk (*V. Toten*) og Kap melkekondenseringsfabrikk (*Ø. Toten*) har bad for sine arbeidere. I *Gjøvik* og *Lillehammer* er badeanstaltene godt besøkt. I *Øyer* er der badstue (Tretten), *Ringebu* 2. De forskjellige sanatorier og hoteller har bad for sine gjester. På mange steder er de offentlige bad dog litet brukt. Badeinnretningene, Vestre Gran, på Fagernes og på Heggenes har i 1922 vært lukket på grunn av manglende søkning. På andre steder arbeides dels på å få offentlige bad, dels bad i hjemmene. Fra *Øyer* uttales at omtrent alle hjem har elektrisk varme — varmtvannsbeholder — og fler og fler får trykkvannsledning. Der mangler jo da snart bare et badekar. Og dette er utvilsomt den rette vei i badesaken: bad i hvert hjem! Folkebad går aldrig på landsbygden. (Fougner).

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Angående møter i helseråd samt antall av vaksinerte gir nedenstående tabell opplysning.

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.	Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Jevnaker.....	3	113	Vestre Toten.....	⁴⁾ 8	-
Lunner.....	-	150	Gjøvik.....	10	119
Gran.....	1	126	Lillehammer.....	5	47
Brandbu.....	2	116	Øyer.....	2	63
Søndre Land.....	¹⁾ 5	-	Gausdal.....	⁵⁾ 4	106
Nordre Land.....	3	-	Ringebu.....	2	100
Torpa.....	1	121	Søndre Fron.....	2	47
Sør-Aurdal.....	2	-	Nordre Fron.....	-	92
Nord-Aurdal.....	2	-	Vaagaa.....	4	-
Nordre Valdres.....	²⁾ 3	-	Lom.....	1	-
Østre Slidre.....	1	-	Lesja.....	3	271
Biri.....	³⁾ 3	-	Sel og Heidal.....	⁶⁾ 2	29
Vardal.....	3	-			
Østre Toten.....	5	-	Tilsammen	77	1 500

¹⁾ Søndre Land 4, Fluberg 1. ²⁾ Vestre Slidre 2, Vang 1. ³⁾ Biri 2, Snertingdal 1. ⁴⁾ Vestre Toten 4, Kolbu 3, Eina 1. ⁵⁾ Østre Gausdal 3, Vestre Gausdal 1. ⁶⁾ Sel 1, Heidal 1.

VIII. Telemark fylke.

Sundhetstilstanden oppgis å ha vært i det hele god. Av epidemiske sykdommer er ialt meldt 17 022 tilfeller (134,6 pro mille av befolkningen) med 212 dødsfall mot henholdsvis 11 639 (92,5 pro mille) og 193 året forut.

Dødeligheten var 11,9 pro mille av den opgitte tilstedeværende midelfolkemengde.

Om de epidemiske sykdommer i almindelighet henvises til tabellen på side 49 og 50.

Difteri. I *Langesund* behandledes 2 tilfeller av klinisk difteri i byens arbeiderstrøk («Nybyen»), hvor der er en mengde barn. En liten skolepike i en talrik søskenflokk fikk sykdommen først. Smittekilden kunde ikke bringes på det rene. Barnet blev isolert på et værelse i hjemmet med moren som pleierske, men denne måtte stelle også for den øvrige familie, 10—12 personer med stort og smått. Alle fikk profylaktisk seruminnspøtning og der kom intet annet klinisk tilfelle, men flere av familiemedlemmene var bacillebærere. Nogen dage senere fikk en liten gutt i nabohuset sykdommen, visstnok smittet fra barna i hus nr. 1, idet det viste sig umulig å holde barna fra å leke sammen på plassene mellom husene. Andre barn i hus nr. 2 fikk profylaktisk seruminnspøtning, de fikk ikke klinisk difteri, men var bacillebærere. Denne

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjente		Fordeling på lægedistrikterne:																					
			1		2		3		4		5		6		7		8		9		10			
			Tilf.	Dødsf.	Skien stadsfysikat.		Solum.		Gjerpen og Siljan.		Porsgrund stadslægedistrikt.		Eidanger.		Langesund stadslægedistrikt.		Bamble.		Kragere stadslægedistrikt.		Skaatøy.		Drangedal.	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.			Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.			
Tyfoidefeber.....	4	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit ...	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Skarlagensfeber.....	42	1	8	-	1	1	-	-	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3	-	16	-	
Meslinger.....	369	1	-	-	-	-	4	-	8	-	12	-	-	-	5	-	173	-	76	1	56	-	-	
Difteri (croup).....	121	5	11	-	6	-	3	-	13	1	5	-	2	-	1	-	2	1	2	-	-	-	-	
Barselsefeber.....	5	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Pyæmi, septhæmi ...	14	12	3	3	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	
Pemfigus (hos nyfødte).....	5	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rosen.....	69	2	11	-	1	1	6	-	10	-	3	1	2	-	1	-	2	-	2	-	-	-	-	
Røde hunde.....	11	-	2	-	-	-	-	-	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Variceller.....	120	-	22	-	1	-	7	-	28	-	4	-	5	-	5	-	-	-	3	-	9	-	-	
Kusma.....	64	-	9	-	-	-	8	-	8	-	24	-	-	-	3	-	-	-	3	-	-	-	-	
Kikhoste.....	183	4	12	-	-	-	5	-	2	-	11	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Akute katarrer i åndedretsorganene..	6021	69	1329	8	284	1	402	6	1371	3	234	7	119	2	104	7	127	2	176	-	18	3	-	
Influenza.....	7835	30	1591	-	369	2	406	2	901	6	686	-	297	-	218	2	508	-	387	3	375	2	-	
Lungebetendelse....	326	64	59	4	13	13	16	-	23	2	21	3	-	-	5	1	22	7	14	5	8	-	-	
Plevrit.....	262	-	39	-	8	-	19	-	24	-	14	-	2	-	4	-	8	-	4	-	4	-	-	
Giktfeber.....	145	8	22	-	5	-	7	1	37	1	8	-	2	-	11	-	2	-	4	1	2	-	-	
Malaria.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Akut diarrhoe (kolerine).....	1423	14	338	1	65	2	72	1	308	2	62	1	33	1	29	2	33	-	13	-	14	1	-	
Tilsammen	17022	212	3459	16	759	25	957	10	2740	15	1087	13	466	4	390	12	877	10	690	11	503	6	-	

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistriktene:																					
	11		12		13		14		15		16		17		18		19		20		21	
	Holla.		Notodden stadslæge- distrikt.		Hjartdal.		Heddal.		Kviteseid.		Seljord.		Nissedal.		Laardal.		Fyresdal.		Vinje.		Tinn.	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	
Tyfoidfeber	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	2	-	5	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	4	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	15	-	10	-	2	-	-	-	-	-	-
Meslinger	-	-	30	-	-	-	45	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	-	-	1	-	1	1	-	-	1	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pemfigus (hos ny- fødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	17	-	6	-	-	-	1	-	2	-	2	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Røde hunde	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	15	-	16	-	-	-	1	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	7	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	68	2	16	-	-	-	2	-	4	1	41	-	-	-	18	-	-	-	-	-	1	1
Akute katarrer i ån- dedretsorganene	637	5	596	5	78	2	240	3	67	1	97	1	29	3	75	3	23	-	8	-	7	7
Influenza	625	-	625	-	49	-	112	-	241	4	161	-	179	1	97	-	-	-	3	-	5	5
Lungebetendelse	43	6	30	4	16	4	27	2	4	-	5	2	7	1	3	-	1	1	2	2	7	7
Plevrit	41	-	18	-	4	-	3	-	8	-	44	-	5	-	6	-	6	-	1	-	-	-
Giktfeber	16	2	8	-	3	-	4	-	5	1	2	-	2	-	4	1	1	1	-	-	-	-
Malaria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kole- rine)	84	-	241	-	12	1	40	-	11	-	15	-	24	2	25	-	4	-	-	-	-	-
Tilsammen	1563	15	1595	9	165	8	477	8	349	7	368	3	266	8	238	4	39	3	14	5	20	20

patient blev også isolert i hjemmet. Begge disse patienter blev friske og noget tilfelle av difteri er ikke iaktatt senere i byen. (Haraldsen).

Influenza optrådte epidemisk og utgjorde i årets første kvartal 73 pct. av alle i samme termin meldte tilfeller av epidemiske sykdommer.

Av skabb er meldt 211 tilfeller.

Veneriske sykdommer meldt av lægerne:

Sygdom.	Antall tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:								
		1 Skien stadsfysikat.	2 Solum.	3 Gjerpen og Siljan.	4 Porsgrund stadslæge- distrikt.	5 Eidanger.	6 Langesund.	7 Bamle.	9 Skaatøy.	11 Holla.
Veneriske sår.....	3	.	.	1	.	2
Syfilis, erhvervet...	15	9	.	1	1	3	.	1	.	.
— medfødt....	1	.	.	.	1
Gonorrhoe, uretrit..	99	45	5	7	31	4	1	.	1	5

Tuberkulose. Om de i årets løp meldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sykdommer innen fylkets lægedistrikter henvises til den almindelige beretning. Om dødeligheten av tuberkulose se tabellen på neste side. — Fra Solum klages der over at sanatorienøden er til stor skade for de lett angrepne syke, som ved en hurtig hjelp i de aller fleste tilfeller vilde kunne få sin helbred tilbake igjen. En ventetid på 2—3 måneder er — med de i regelen dårlige forhold — ødeleggende for de syke. Og efter sanatoriekuren burde de opholde sig nogen tid på en anstalt hvor de under kyndig ledelse fikk delta i lettere arbeide, forskjellig slags sport og i friluftsliv. (E. Erichsen).

Om fylkets sinnssyke, som forpleies med statsbidrag, se den almindelige beretning.

Av obstetriciske operasjoner, utført av læger, er i alt meldt 113, derav i Skien by 15, Solum 8, Gjerpen og Siljan 16, Porsgrund 3, Eidanger 5, Langesund 7, Bamle 12, Kragerø 5, Skaatøy 6, Drangedal 1, Holla 6, Notodden 7, Hjartdal 6, Heddal 4, Kviteseid 1, Seljord 5, Nissedal 1, Laardal 1, Fyresdal 3 og Vinje 1.

Om jormørhjelpen se den almindelige beretning.

På barselseng døde ifølge lægenes opgaver 12 kvinner, derav 1 på grunn av barsel-feber; for øvrig henvises til den almindelige beretnings dødstabeller, gruppe XII.

Døde av tuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			Fordeling på alder og kjønn.			
	sygdom.	tuberkulose.	lunge-tuberkulose.	Under 15 år.		Over 15 år.	
				G.	P.	M.	K.
Skien stadsfysikat.....	175	35	25	2	4	10	19
Solum.....	150	22	15	3	-	7	12
Gjerpén og Siljan.....	48	9	7	-	-	4	5
Porsgrund stadslægedistrikt.....	80	14	12	-	-	5	9
Eidanger.....	90	25	22	1	2	11	11
Brevik by.....	39	11	11	-	-	7	4
Stathelle ladested.....	5	1	1	-	1	-	-
Bygder.....	46	13	10	1	1	4	7
Langesund stadslægedistrikt.....	30	6	5	-	2	2	2
Bamble.....	70	11	9	1	-	4	6
Kragerø stadslægedistrikt.....	67	11	11	-	1	4	6
Skaatøy.....	82	17	15	-	1	9	7
Drangedal.....	44	15	12	1	3	8	3
HoHa.....	119	24	20	-	-	11	13
Notodden stadslægedistrikt.....	46	8	6	-	1	2	5
Hjartdal.....	50	6	5	-	-	5	1
Heddal.....	46	13	10	-	3	4	6
Kviteseid.....	40	11	10	1	-	3	7
Seljord.....	28	7	6	1	-	2	4
Nissedal.....	32	8	5	-	2	4	2
Laardal.....	34	7	4	3	-	1	3
Fyresdal.....	22	6	6	-	-	3	3
Vinje.....	38	2	2	-	-	1	1
Tinn.....	99	24	20	1	5	7	11
Telemark fylke.....	1 390	281	227	14	24	107	136
Derav i byer.....	442	86	71	3	8	30	45
— - bygder.....	948	195	156	11	16	77	91

Været var i det hele mindre gunstig for jordbruket, hvorfor utbyttet av dette i de sydlige trakter kun blev omtrent som et middelsårs; i fjellbygdene derimot under.

Levemåte etc. Fra *Langesund* skrives: Drivgarnsfisket efter makrell var ualmindelig rikt; men for fiskerne blev det mindre tilfredsstillende, da markedet snart blev overfylt, og dermed kom små priser, så man ikke fant det lønsomt å drive daglig fiske en tid. Annet fiske her på forsommeren lønner sig også dårlig. Med makrellen kommer slike mengder sei og lyr, at alle bundgarn daglig blir overfylte. Det meste av denne fisk må styrtes i sjøen igjen, da man ikke kan få avsatt den. (Haraldsen). — Som følge av tidenes pinaktighet måtte også dette år flere kommuner skaffe arbeidsløse nødsarbeide.

Sykehus. Fylkets sykehus og sinnssykeasyl ligger i Solum, omtrent 3 km. fra Skien. I Porsgrund er der et kommunalt sykehus og et katolsk St.

Josefs Hospital. I Skien og Porsgrund fins epidemiasaretter med desinfeksjonsovn. I Brevik åpnedes i begynnelsen av året et nytt sykehus. Det har ca. 20 senger for almindelige og epidemiske sygdommer samt kirurgiske tilfeller. Der er også et glødelysbad som står til befolkningens disposisjon. (Coch). I Langesund fins et litet sykehus og i Kragerø et sykehus og lasarett. — På Notodden er der et kommunalt sykehus og et epidemilasarrett. — På Rjukan (Tinn distrikt) fins et sykehus vesentlig beregnet for kirurgiske patienter samt et epidemisykehus. — Tuddal sanatorium i Hjartdal er kun åpent om sommeren.

Tuberkulosehjem fins, foruten fylkets i Kviteseid (Granlien), i herredene Gjerpen (Høgaas), Skaatøy (Furulund), Holla (en isolert avdeling på pleiehjemmet), Hitterdal (Solbakken) og Tinn (på Rjukan).

Badeinnretninger for kolde og varme bad, dampbad samt folkebad fins i Skien og Porsgrund. I Brevik er der en liten sjøbadeanstalt. Ved Børsesjø, et par km. fra Skien, er der en ferskvannsbadeanstalt. Ved enkelte fabrikker fins der bad. Kragerø badeanstalt leverer karbad og dampbad; på folkeskolen er innrettet varm dusj; karbidfabrikken har bad for sine arbeidere. Om sommeren er der 2 små sjøbadehus åpne. Vafoss bruk i Sannidal har varmt bad for sine arbeidere. I Drangedal fins et badstubad. På Notodden er der et kommunalt bad (badstue, karbad samt gytjestuer og svømmebasseng) foruten badeinnretninger for arbeiderne ved flere fabrikker. Badstubad fins i Fyresdal (2), Vinje og Atraa (Tinn distrikt); på Rjukan er der et folkebad.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

I Bamble består helserådet foruten av ordføreren av 12 innen herredsstyret valgte medlemmer. — På Notodden består helserådet foruten av stadslege, borgermester og stadsingeniør av 3 av formannskapet valgte medlemmer.

Lægedistrikter.	Møter i helseråd. ¹⁾	Vaksinerte.	Lægedistrikter.	Møter i helseråd. ¹⁾	Vaksinerte.
Skien stadsfysikat	7	403	Notodden	9	152
Solum	4	209	Hjartdal	1	26
Gjerpen og Siljan	2	200	Heddal	4	50
Porsgrund	3	170	Kviteseid	4	62
Eidanger	²⁾ 10	162	Seljord	4	105
Langesund	3	57	Nissedal	-	5
Bamble	2	339	Laardal	-	30
Kragerø	8	92	Fyresdal	2	-
Skaatøy	³⁾ 7	143	Vinje	-	62
Drangedal	1	-			
Holla	⁴⁾ 7	280	Tilsammen	78	2 547

¹⁾ For distrikter som består av flere herreder er, når intet nærmere er anført, møtene holdt i det herred, hvorefter distriktet har sit navn. ²⁾ Brevik 6, Stathelle 1, Eidanger 3. ³⁾ Skaatøy 4, Sannidal 3. ⁴⁾ Bø 3, Lunde 4.

IX. Aust-Agder fylke.

Sundhetstilstanden var gjennomgående god. Det samlede antall anmeldte epidemiske sygdomstilfeller utgjorde 7 906 med 186 dødsfall mot 6 007 og 129 i 1921.

Dødeligheten. De døde antall utgjorde ialt 1 016 eller 13,9 promille av den tilstedeværende beregnede middelfolkemengde (72 873). I 1921 var dødeligheten 12,4.

Om de epidemiske sykdommer i almindelighet henvises til tabellen på side 55, sammendrat av lægernes opgaver.

Influenza. I årets første 3 måneder optrådte influensen nokså sterkt. I tilslutning til de pneumonier, der optrådte som eftersygd, kom der ofte empyem og hyppigst hos barn. (S. Erichsen).

Veneriske sykdommer meldt av lægerne:

Sygdom.	Antall tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:					
		2	3	4	5	6	7
		Søndeled.	Dyvaag.	Holt.	Tromøy.	Arendal.	Vestre Moland.
Veneriske sår	3	-	1	-	1	1	-
Syfilis, erhvervet.....	5	1	1	-	-	3	-
— medfødt.....	1	1	-	-	-	-	-
Gonorrhoe, uretrit	45	-	-	1	2	40	2

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp anmeldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sykdommer innen fylket henvises til tabellen i den almindelige beretning. Av tuberkulose døde 1,8 pct. av lungetuberkulose 1,54 pct. Forøvrig henvises til tabell side 56.

Om fylkets sinnssyke se den almindelige beretning.

Fødselsoperasjoner. Av lægerne utførtes ialt 57, derav i Risør 12, Søndeled 1, Dyvåg 6, Holt 6, Tromøy 10, Arendal 9, V. Nedenes 4, Lillesand 3, Aamli 2, Vegusdal 1, Valle 3.

Om jormorhjelpen se den almindelige beretning.

Dødsfall på barselseng. Lægerne har oppgitt dødsårsak for 1 kvinne, nemlig emboli og trombose.

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjente		Fordeling på lægedistriktene:																																	
			1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13		14							
	tilfæller.	dødsfall.	Risor.		Sundeled.		Dyvaag.		Holt.		Tromøy.		Arendal.		Vestre Nedenes.		Lillesand.		Birkenes.		Aamli.		Eyje.		Vegtsdal.		Bygland.		Valle.							
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.						
Tyfoidefeber	4	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	74	1	-	-	1	-	12	-	13	-	7	1	24	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meslinger	135	4	16	-	2	-	3	-	26	-	2	-	16	-	18	-	20	-	10	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	34	1	14	-	-	-	-	-	2	-	1	-	6	-	3	1	1	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	10	10	-	-	1	1	-	-	2	2	2	2	1	1	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	35	-	2	-	3	-	5	-	6	-	-	-	11	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Røde hunde	8	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	84	-	10	-	6	-	7	-	10	-	1	-	19	-	6	-	16	-	3	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	53	-	42	-	1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	376	1	69	-	9	-	1	-	3	-	10	-	61	-	193	1	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akute katarrer i åndedrettsorganene	2663	34	111	-	113	2	182	-	253	5	135	7	618	13	976	2	54	2	26	-	52	-	37	2	6	-	59	1	41	-	-	-	-	-	-	-
Influenza	3578	32	118	1	431	-	131	-	569	4	152	2	743	6	679	8	151	7	29	-	65	2	147	2	78	-	191	-	94	-	-	-	-	-	-	-
Lungebetændelse	301	85	4	1	32	13	19	7	90	14	18	6	63	8	27	23	4	4	2	2	2	5	18	-	3	-	8	2	11	-	-	-	-	-	-	-
Plevrit	125	4	5	-	3	-	7	1	20	1	7	1	40	-	18	1	7	-	2	-	8	-	5	-	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Giktfeber	76	-	3	-	11	-	-	-	16	-	6	-	22	-	7	-	1	-	3	-	-	-	1	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Malaria	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	348	13	12	-	29	1	21	-	37	-	14	3	104	3	76	3	11	-	-	-	-	-	6	3	1	-	9	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	7906	186	408	2	642	17	394	8	1047	26	356	22	1735	32	2016	42	295	13	75	4	164	7	252	10	93	-	276	3	153	-	-	-	-	-	-	-

Døde av tuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			Fordeling på alder og kjønn.			
	sygdom	tuberkulose.	lunge-tuberkulose.	Under 15 år.		Over 15 år.	
				G.	P.	M.	K.
Risør stadslægedistrikt	40	2	2	-	-	1	1
Søndeled	78	13	11	1	-	7	5
Dyvaag	60	8	7	-	1	4	3
Holt	94	12	9	-	1	7	4
Tvedestrand ladested	19	2	2	-	-	-	2
Bygder	75	10	7	-	1	7	2
Tromøy	98	15	14	-	-	8	7
Arendal stadslægedistrikt	156	23	18	2	2	6	13
Vestre Nedenes	212	29	24	-	1	14	14
Grimstad ladested	37	4	3	-	-	1	3
Bygder	175	25	21	-	1	13	11
Lillesand distrikt	64	10	9	-	1	3	6
Lillesand ladested	19	5	4	-	-	2	3
Bygder	45	5	5	-	1	1	3
Birkenes	39	7	7	-	1	2	4
Aamli	38	7	7	-	-	3	4
Evje	47	3	2	1	-	-	2
Vegsdal	8	2	2	-	-	-	2
Bygland	28	11	10	-	-	3	8
Valle	23	2	2	-	-	1	1
Aust-Agder fylke	985	144	124	4	7	59	74
Derav i byer	271	36	29	2	2	10	22
— bygder	714	108	95	2	5	49	52

Været. Vinteren var streng med stort snefall, våren kjølig, senere mildt vær. Lite nedbør før i slutten av desember.

Levemåte, hygieniske og økonomiske forhold. På grunn av den økonomiske nedgang har levemåten tildels vært skral. Arbeidsløsheten har vært stor flere steder, så nødsarbeider har måttet settes igang. Boligforholdene er jevnt gode. Sedelighetstilstanden og edrueligheten er bra, men hjemmebrending forekommer dog, likeledes nydes den såkalte «sørpe». I *Valle* står den personlige hygiene meget tilbake, særlig hos de eldre, hos de yngre derimot synes renlighetsansens å våkne. Distriktet er overrendt av lægpredikanter, som her har et godt felt. (E. Wollebæk).

Sykehus. I *Risør* er der sykehus, likeså i *Tvedestrand*, som kan opta 12 patienter for almindelige sygdommer og 10 for epidemiske syke. I *Arendal* ligger det nye fylkessykehus, dessuten det katolske St. Franciskus's hospital. Byens epidemisyekehus på *Høgedal* er fremdeles uforandret. Sanitetsforeningen

har påbegyndt bygningen av et pleiehjem for tuberkuløse. *Grimstad* har et kommunalt sykehus og epidemilasarett. I *Fjære* ligger fylkets tuberkuløshjem «Egra». *Aamli*. Sykehus finnes i bygden, men har ikke vært i bruk på flere år. Det benyttes for tiden som midlertidig lægebolig. I *Bygland* ligger Landeskogens sanatorium for tuberkuløse.

Fattigpleien. I *Arendal* er et pleiehjem, et hospital for gamle tjenestepiker og en privat pleiestiftelse for ubemidlede. I *His* og *Tromøy* driver indremisjonen fattiggårder, hver på 20 plasser, likeledes på *His* et barnehjem med 15 plasser. I *Bygland* sørger hvert sogn for sine fattige, dog går utgifter til medisin og sykehusopphold av felleskassen.

Bad. *Risør*. Byen har et sjøbadehus for kolde og varme bad. Badet på byens sykehus benyttes flittig av befolkningen. *Tvedestrand* har sjøbåd og varmtvannsbåd i forbindelse med en liten badstue. I *Lillesand* er der en sjøbadeanstalt. I *Fjære* og *Landvik* finnes badstuer. Badet i *Grimstad* leverer foruten sjøbåd om sommeren medisinske og elektriske bad, kar og dampbad og holdes oppe også om vinteren. I *Aamli* er et badstubad, som dog er lite benyttet og kun av menn. Ved *Flåt* gruber i *Erje* er innrettet et dusjbad for arbeiderne.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om antallet av møter i helsesråd og vaksinerte.

Lægedistrikter.	Møter i helsesråd.	Vaksinerte.	Lægedistrikter.	Møter i helsesråd.	Vaksinerte.
Risør stadslægedistrikt.	6	35	Lillesand.....	4	60
Søndeled.....	¹⁾ 7	130	Aamli.....	1	46
Dyvaag.....	²⁾ 5	57	Erje.....	-	39
Holt.....	³⁾ 5	132	Vegusdal.....	-	1
Tromøy.....	⁴⁾ 5	177	Bygland.....	4	47
Arendal stadslægedistr.	7	209	Valle.....	⁵⁾ 1	51
Froland.....	⁶⁾ 1	200			
Vestre Nedenes.....	-	144	Tilsammen	46	1328

¹⁾ Søndeled 4, Gjerstad 3. ²⁾ Dyvaag 2, Flosta 3. ³⁾ Holt 2, Tvedestrand 2, Vegaardshei 1. ⁴⁾ Tromøy 3, His 1, Stokken 1. ⁵⁾ Øiestad 1. ⁶⁾ Bykle 1.

X. Vest-Agder fylke.

Sundhetstilstanden. Der optrådte en mildt forløpende influensaepidemi og i *Kristiansand* tillike en meslingeepidemi i årets 2 første måneder. Sundhetstilstanden var i den øvrige del av året nokså god om enn ikke så god som i det foregående år. Av epidemiske sykdomstillfeller er meldt 10 177 med 157 dødsfall mot 6 321 og 110 i 1921.

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjente		Fordeling på lægedistriktene:															
	tilfeller.	dødsfall.	1		2		3		4		5		6		7		8	
			Kristian- sand.	Oddernes.	Vennesla.	Søgne.	Mandal.	Halse.	Laudal.	Bjelland.								
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidefeber	14	1	3	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-
Cerebr.meningit (epid.)	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	25	-	9	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Meslinger	1045	22	727	9	42	1	117	-	11	1	7	-	6	-	2	-	1	-
Difteri (croup)	120	5	58	2	8	-	-	-	4	-	13	-	12	-	-	-	1	1
Barsel-feber	5	1	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	26	9	20	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	46	-	25	-	2	-	-	-	4	-	4	-	3	-	-	-	-	-
Røde hunde	10	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	75	-	50	-	-	2	-	5	-	5	-	2	-	-	-	-	-	-
Kusma	58	-	30	-	2	-	11	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	62	-	26	-	4	-	12	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene	3702	33	2277	9	89	1	144	7	8	2	152	3	72	-	24	3	35	-
Infuensa	3962	28	1906	12	156	3	178	-	75	-	181	-	82	-	78	-	29	-
Lungebetændelse	193	46	63	10	11	4	4	1	11	3	14	2	7	2	3	1	2	-
Plevrit	154	4	80	2	9	-	2	-	3	-	5	-	6	1	-	-	3	-
Giktfeber	60	-	16	-	1	-	1	-	1	-	6	-	1	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	617	6	366	2	14	1	54	-	-	-	49	1	20	1	3	-	3	-
Tilsammen	10177	157	5669	50	339	10	525	8	128	6	440	6	213	5	111	4	74	1

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:															
	9		10		11		12		13		14		15		16	
	Audne- dal.		Lyngdal.		Hæge- bostad.		Farsund.		Lista.		Kvinesdal.		Flekke- fjord.		Sirdal.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Cerebr.meningit (epid.).....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-
Skarlagensfeber.....	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	9	-	-	-
Meslinger.....	2	-	-	-	-	-	1	-	1	-	122	11	6	-	-	-
Difteri (croup).....	2	-	7	1	1	-	3	-	7	-	-	-	4	1	-	-
Barselfeber.....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi.....	1	1	-	-	-	-	1	1	2	2	-	-	2	2	-	-
Pemfigus (hos nyfodte).....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen.....	1	-	1	-	-	-	2	-	2	-	-	-	2	-	-	-
Røde hunde.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller.....	1	-	-	-	-	-	3	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Kusma.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	7	-	-	-
Kikhoste.....	1	-	7	-	-	-	-	-	1	-	-	-	10	-	-	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene.....	7	1	50	2	53	1	44	1	223	1	18	2	487	-	19	-
Influenza.....	156	3	70	1	19	-	36	1	542	2	73	-	366	5	15	1
Lungebetændelse.....	6	3	4	-	7	1	2	-	12	7	4	-	31	12	12	-
Plevrit.....	6	-	8	-	4	-	4	-	8	-	2	-	12	1	2	-
Gigtfeber.....	2	-	3	-	-	-	-	-	5	-	1	-	22	-	1	-
Akut diarrhoe (kolerine).....	2	-	14	-	4	-	12	1	18	-	1	-	53	-	4	-
Tilsammen	190	8	164	4	88	2	108	4	830	12	232	13	1013	23	53	1

Dødeligheten. De døde antall utgjorde 1 166 eller 14,3 pro mille av den tilstedeværende middelfolkemengde (81 541). I 1921 var dødeligheten 12,2 pro mille.

Om de epidemiske sykdommer i almindelighet henvises til tabellen på side 58 og 59.

Av skabb anmeldtes 78 tilfeller.

Veneriske sykdommer meldt av lægerne:

Sygdom.	Tilfelle.	Fordeling på lægedistriktene:									
		1	2	3	4	5	6	10	12	15	16
		Kristiansand stadsfysikat.	Oddernes.	Vennesla.	Søgne.	Mandal.	Halse.	Lyngdal.	Farsund.	Flekkefjord.	Sirdal.
Veneriske saar	11	10	1	.
Syfilis, erhvervet	21	18	.	.	.	2	.	.	1	.	.
— medfødt	1	1
Gonorrhoe	155	133	1	1	2	6	1	2	1	7	1

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp til helserådene anmeldte og av protokollene utgatte tilfeller av tuberkuløse sykdommer henvises til tabellen i den almindelige beretning. Av tuberkulose døde 1,95 pct. og av lungetuberkulose 1,03 pct.

Om fylkets sinnssyke se den almindelige beretning.

Fødselsoperasjoner. Av læger utførtes ialt 71, derav i Kristiansand 19, Oddernes 8, Vennesla 2, Søgne 2, Mandal 13, Halse 3, Laudal 3, Sør-Audnedal 5, Lyngdal 3, Farsund 6, Lista 3, Flekkefjord 3, Sirdal 1.

Om jormorhjelpen se den almindelige beretning.

Dødsfall på barselseng. Lægerne oppgir at 2 kvinner døde på barselseng av blødning og 1 av barselfeber.

Været. Vinteren var i januar og februar kald med meget sne og stormfull. Våren kom tidlig og var mild, sommeren kjølig og regnfull, høsten tør og mild.

Levemåte, hygieniske og økonomiske forhold. *Kristiansand*. Her er stor bolignød og mange bor yderst innskrenket og i sådanne leiligheter, at helserådet meget godt kunde forby værelser benyttet til varig oppholdssted for mennesker. Det er slutt med den kommunale boligbygning.

og kun få bygninger er opført for privat regning. Der var megen arbeidsløshet i 1922 og mange arbeiderfamilier hadde det ondt og vanskelig for å slå sig igjennem. Kommunen bevilgede også i år midler til fri skolebespisning, og dette bidrog meget til at barna så nogenlunde fikk tilstrekkelig næring. Helse-rådet foretar til stadighet inspeksjon av utsalgssteder for matvarer av enhver art, losjihuser og spiseforretninger. Offentlige forsamlingssteder og skolelokaler inspiseres ofte, og der merkes større renslighetssans nu enn for nogen år tilbake. 2 ganger om året — høst og vår — undersøkes samtlige folkeskolens barn på hode- og klædeslus, og det er en fornøielse å se, hvor denne årvisse undersøkelse har bidratt til at foreldre holder sine barn fri for utøi. — Hvad renovasjonen angår står meget tilbake å ønske. En god hjelp yder dog det kommunale gårdsbruk, som besørger bingetømming og dette har nu større betydning enn tidligere, på grunn av det forbud, som er iverksatt mot transport av gjødsel fra byen på grunn av potetkreftens opptreden her. — Gaterenholdet er mindre tilfredsstillende på grunn av at gatenes, spesielt fortaugenes tilstand mange steder er dårlig. (O. Langfeldt).

Oddernes. På grunn av nedgangstiden, og da dessuten fisket delvis har slått feil, har mange, som i den gode tid satte sig i gjeld ved å kjøpe nye båter, redskaper o. s. v. eller koste på husene sine, vanskelig for å greie sig. Befolkningen har gjennomgående vært edruelig, mange har vært totalister i all sin tid og berusede folk har vært en sjeldenhet å se. Heri begynner det dog nu å bli en forandring, idet det nu ikke er så ganske sjelden å se berusede folk etter veiene på hjemtur fra en bytur eller et travstevne. (E. H. Jahr).

Søgne. Den personlige hygiene er nokså bra hos kystbefolkningen, især de yngre, men later adskillig tilbake å ønske hos de eldre og hos innlandsbefolkningen. — Levemåten er enkel og tarvelig. Der er sterk misbruk av tobakk og tildels av sprit. (A. Falck).

Mandal. Der har vært adskillig arbeidsløshet på grunn av at flere industrielle bedrifter har innskrenket sig betydelig. De arbeidsløse og andre har vært beskjeftiget med kloakkanlegg, som foregår jevnt og gradvis over store deler av byen og som efterhånden skal erstatte de åpne render. (S. Roscher).

Halse. Det for distriktet viktige fiskeri slog godt til, men prisene var lave. Der har vært adskillig utvandring til Amerika på grunn av at skibsfarten, som før kunde beskjeftige all ledig mandlig ungdom, har ligget nede. Boligforholdene er bra, likeså edrueligheten og sedelighetstilstanden. Hjemmebrenning foregår ikke men smugling finner sted. (E. Saxlund).

Laudal. De hygieniske forhold er tilfredsstillende. Boligene er nokså gode. Kosten er lite rationell, da folk for en stor del lever hele dagen på kaffe og brød. Litt misbruk av alkohol, sannsynligvis på grunn av den høie pris og vanskeligheten ved å skaffe den. (L. H. Thielemann).

Bjelland. Enkelte steder i distriktet synes befolkningen ennå komplet umottagelig for forståelsen av den personlige renslighet og hjemmets hygiene. Forhåpentlig vil disse forhold efterhånden rette på sig ved hjelp av menighetsdiakonisser, som nu innen kort tid vil være i virksomhet i hvert av herredene. Skogdriften har ligget nede på grunn av de lave trelastpriser. Misbruk av spirituosa er nu sjelden. (J. Mortensen).

Lymgdal. Nedgangstiden bevirket at utvandringen tiltok i den grad at der nu neppe er det hjem, som ikke har en eller flere av sine i Amerika. Utbygningen av Vest-Agders elektrisitetsverks ledningsnett blev avsluttet, og nu stråler det elektriske lys rundt i de fleste hjem. Selve husbygningen utføres så enkelt som mulig. Stubbeloftsfyll er et ukjent begrep. Kompakt fyll omkring dører og vinduer mangler ofte. Isoleringsspapp spares der på. Når så

dertil kommer, at træmaterialene ikke blir tilstrekkelig tørret, blir resultatet åpne og trekkfulle huser. Edrueligheten later ennu meget tilbake å ønske. Ved dalens «4de høitid», nemlig det årlige dyrskue i høst var tilstanden i så måte meget slet med fyll av «heimebrent» og smuglervarer, hyl og skrik, overfall, slagsmål og overkjørsler. Som læge var jeg de 2 dager, dyrskuet varte, optatt til langt på natt med å forbinde sår og frakturer, reponere luksajoner etc. (J. Holst).

Høgebostad. Levemåten er ensformig og tarvelig. Tillaget middagsmat hører til sjeldenhetene om hverdagene, og kaffe og lefse er det almindelige til alle måltider. Munnpleien er dårlig. Dyspepsier og dårlige tenner hos unge og gamle er følgen. Edrueligheten er upåklagelig og sedeligheten bra. (C. Lassen).

Farsund. Befolkningen lever under gode, ydre forhold. Her er lett for mat, billig og god fisk i overflod, landmannsprodukter er på grunn av byens store oppland, forholdsvis rimelig. Edrueligheten er meget god. (J. M. Reehorst).

Kvinesdal. De hygieniske forhold bedres litt etter litt, og gamle hus og uthus må etterhånden vike plass for nye. Med hensyn til levemåten, så stilles der nu større krav til hus, mat og klær, og da de små gårder ikke kan skaffe nok kontanter til opnåelsen herav, drar de unge i flokk og følge til Amerika. (O. Moy).

Flekkefjord. De hygieniske forhold er gode. Boligforholdene på landet er gjennomgående gode og bedres i byen etterat husleienevnden er ophevet. (P. O. Zachariassen).

Sirdal. Eoligene bedres, idet nye hus bygges etter moderne prinsipper. Levemåten står tilbake på grunn av dalens avsondrethet. Nogen drikkfeldighet er der ikke, men smugling er ikke ukjent selv her i dalen. (J. Krohn).

Sykehuse. *Kristiansand.* Det kommunale sykehus har sin medisinske, kirurgiske, hud- og epidemiavdeling med plass for ca. 106 patienter. Det er modernisert og forbedret men forlittet etter byens størrelse. St. Josephs hospital er næsten stadig fullt belagt med hovedsakelig kirurgiske patienter. Hospitalet skaffer plass for 60 patienter, men tenkes utvidet ved kjøp av nabo-eiendommen. Det militære sykehus på Odderøen gir plass for 16 patienter, men benyttes kun under våbenøvelsene. Tuberkulosehjemmet «Solvang» har stadig fullt belegg. Anstalten går nu over til kun å motta patienter for lysbehandling, idet sanitetsforeningen har innkjøpt en større eiendom i Oddernes som skal innredes til tuberkulosehjem. *Mandal.* Byen har et sykehus på 16 senger og et isolasjonslokale på 6 senger. I *Halse* ligger Solhøgda pleiehjem for tuberkulose med plass for 18 patienter. Det eies og drives av Vest-Agder fylke. I *Flekkefjord* ligger fylkessykehuset.

Sykepleien. *Kristiansand.* Lægetilsynet med de fattige syke besørjes av den dertil ansatte bylæge og forøvrig etter fritt lægevalg på kreds-sykekassens vilkår. Der er menighetssøstre, slumsøstre og 2 metodistsøstre. I *Oddernes* er ansatt 3 kommunale sykepleiersker. Dessuten virker en privat sykepleierske i det tett bebyggede strøk Lund. I *Lyngdal* virker en privat sykepleierforening. — I Åseral i *Bjelland* virker en menighetssøster. Grindheim og Bjelland har sykepleiersker under utdanning. — I *Lista* er kommunal syke- og barselpleierske. I *Flekkefjord* er en menighetsdiakonisse og 2 sykepleiersker.

Gamle- og barnehjem. I *Kristiansand* er 2 gamlehjem. I *Mandal* er et gamlehjem for 30 personer og et barnehjem for gutter. Gamlehjem fin-

nes videre i *Søgne, Lyngdal og Farsund*. — *Lista*. Her er gamlehjemmet Heimen med 30 senger. — *Flekkefjord* har fattighjem, gamlehjem og barnehjem.

Bad. *Kristiansands* varmbadeanstalt er meget benyttet, men forliten for byens behov. 3 sjøbadehus, hvorav de 2 er fribad. I *Vennesla* er kar- og dampbad ved Vigeland bruk. Ved Hunsfoss fabrikk er også karbad. *Mandal* har folkebad (varmlufts- og karbad). *Flekkefjord* har sjøbadehus med innrettede rum til varme bad om vinteren.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om antallet av møter i helsesråd og vaksinerte.

Lægedistrikter.	Møter i helsesråd.	Vaksinerte.	Lægedistrikter.	Møter i helsesråd.	Vaksinerte.
Kristiansand stadsfysikat	4	144	Lyngdal.....	⁶⁾ 3	39
Oddernes.....	¹⁾ 5	93	Hægebostad.....	⁷⁾ 7	38
Vennesla.....	2	93	Farsund.....	2	20
Søgne.....	²⁾ 3	45	Lista.....	3	79
Mandal stadsfysikat	6	48	Kvinesdal.....	⁸⁾ 5	51
Halse.....	1	71	Flekkefjord.....	⁹⁾ 11	82
Laudal.....	³⁾ 5	33	Sirdal.....	¹⁰⁾ 8	-
Bjelland.....	⁴⁾ 3	11			
Audnedal.....	⁵⁾ 2	-	Tilsammen	70	847

¹⁾ Oddernes 4, Øvrebo 1, ²⁾ Søgne 1, Greipstad 2. ³⁾ Laudal 2, Øislebo 2, Finstrand 1. ⁴⁾ Bjelland 1, Aaseral 1, Grindheim 1. ⁵⁾ S. Audnedal 1, Kongsmo 1. ⁶⁾ Lyngdal 2, Austad 1. ⁷⁾ Hægebostad 4, Eiken 3. ⁸⁾ Kvinesdal 2, Fjotland 3. ⁹⁾ Flekkefjord 10, Nes 1. ¹⁰⁾ Ø. Sirdal 4, Tonstad 4.

XI. Rogaland fylke.

Sundhetstilstanden oppgis å ha vært i det hele god. Av epidemiske sygdomstilfeller er meldt 21 658 hvorav 276 hadde dødelig utgang; året forut var de tilsvarende tall 15 500 og 252.

Dødeligheten var 11,4 pro mille av den opgitte tilstedeværende midelfolkemengde.

Om de epidemiske sykdommer i almindelighet henvises til tabell (side 64 og 65).

Tyfoidfeber. Ved nyttår optrådte i Sauda (Sand distrikt) 3 tilfeller i Hellandsbygden. De to første tilfeller gjaldt arbeidere der bodde i en barakke inne på fjellet, mens den 3dje, der blev syk nogen dager senere, bodde i en av barakkene nede i bygden, men hadde 3 uker i forveien bodd og spist 2 dager i den førstnevnte barakke. Alle de angrepne blev straks innlagt på Sauda sykehus, hvorpå der blev gått i gang med vaksinering av samtlige

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjente		Fordeling på lægedistriktene:																	
	tilfeller.	dødsfall.	1		2		3		4		5		6		7		8		9	
			Sokndal.		Lund.		Egersund stadslæge- distrikt.		Eigersund.		Time.		Sandnes.		Stavanger stads- fysikat.		Hetland.		Høgsfjord.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber, paratyfus	15	1	-	-	-	-	1	-	-	-	5	-	-	-	5	-	2	-	-	-
Cerebr.meningit (epid.)	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	1	-	-
Akut poliomyelit	8	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-
Skarlagensfeber	482	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	10	1	324	2	81	-	-	-
Meslinger	26	1	16	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	155	2	1	-	5	1	1	1	-	-	5	-	-	9	-	41	-	5	-	1
Dysenteri	22	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-	1	-	-
Barselfeber	14	4	-	-	1	-	1	-	1	-	4	-	-	1	1	1	2	2	-	-
Pyæmi, septhæmi	29	16	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	10	2	2	2	3
Pemfigus (hos nyfødte)	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	-
Rosen	150	3	-	-	-	-	2	-	-	-	3	-	39	-	84	-	2	2	-	-
Røde hunde	32	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	3	-	15	-	-	-	-	-
Variceller	261	-	-	-	2	-	2	-	1	-	-	-	30	-	159	-	4	-	-	-
Kusma	172	-	4	-	2	-	-	-	3	-	10	-	38	-	20	-	1	-	-	-
Kikhoste	1179	20	98	1	4	-	4	-	-	-	17	-	118	-	824	14	16	-	-	-
Akute katarrer i åndedretsorganene	8668	69	340	2	76	-	195	1	53	2	163	-	1137	16	4612	22	44	5	3	1
Influenza	7520	32	108	-	51	2	262	1	174	4	166	-	1318	-	3805	7	58	4	23	1
Lungebetændelse	702	91	9	1	4	1	22	6	12	4	18	3	63	8	344	23	17	8	4	4
Plevrit	493	9	16	-	7	-	7	1	11	-	29	1	72	-	219	1	9	1	1	1
Giktfeber	205	5	-	-	1	-	3	-	4	-	1	-	24	-	110	1	5	-	1	1
Malaria	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	1	1	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	1509	14	10	-	-	-	37	-	11	1	56	2	344	8	693	-	30	-	1	-
Tilsammen	21658	276	602	5	157	6	542	9	270	11	477	6	3213	35	11280	74	283	26	37	12

Epidemiske sygdommer.

(Forts.,)	Fordeling på lægedistriktene:																	
	10		11		12		13		14		15		16		17		18	
	Finney.		Hjelmeland.		Sand.		Nedstrand.		Skudenes.		Kopervik.		Haugesund stads- fysikat.		Skaare.		Skjold.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidefeber, paratyfus	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Cerebr. meningit. (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit.	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	24	-	-	-	2	-	1	-	15	-	20	-	3	-	1	-
Meslinger	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	2	-	-	-	5	-	1	-	15	-	7	-	47	-	10	-	-	-
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-	2	-	-	-
Barsel-feber	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Pyæmi, septæmi	1	-	2	2	-	-	-	-	1	-	2	2	4	3	-	-	1	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Rosen	-	-	5	-	-	-	3	-	2	1	1	-	7	-	-	-	2	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	3	-	-	-	-	-
Variceller	-	-	-	-	17	-	1	-	3	-	8	-	34	-	-	-	-	-
Kusma	-	-	-	-	2	-	-	-	4	-	10	-	74	-	4	-	-	-
Kikhoeste	2	2	11	-	1	-	-	-	23	2	-	-	53	1	7	-	1	-
Akute katarer i ånde- drettsorganene	19	-	30	-	86	2	51	1	132	1	545	8	1077	2	79	3	26	3
Influenza	10	-	79	-	125	-	45	4	126	2	426	2	673	2	66	3	5	-
Lungebetændelse	3	-	12	3	22	1	3	-	17	-	58	10	74	13	14	2	6	4
Plevrit	-	-	5	-	8	1	4	-	16	1	35	2	43	-	6	-	5	-
Giktfeber	1	-	4	-	2	-	4	-	3	-	1	-	38	2	1	1	2	-
Malaria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kole- rine)	-	-	5	-	31	-	1	-	12	-	63	1	206	2	8	-	1	-
Tilsammen	39	2	177	5	304	5	116	5	356	7	1180	26	2374	25	201	10	50	7

beboere i disse to barakker og av en del personer, som hadde sin gang der. Der blev anvendt vaksine fra Gades institutt. De fleste fikk 3 injeksjoner på $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ og 1 ccm. med 8 dagers mellomrum. Kun enkelte, der sluttet arbeidet og reiste fra stedet fikk kun 1 eller 2 injeksjoner. I alt vaksinertes 73 personer. Nogen ulemper av vaksineringsen blev ikke sett. Der optrådte ikke flere tilfeller av sykdommen. Nogen sikker smittekilde har ikke kunnet påvises, men følgende forhold kan påregne nogen interesse. Der blev gjort Widals reaksjon i blodprøver fra kokken, 2 hjelpekokker og en arbeider, som tidligere — for 15 år siden — hadde gjennomgått tyfus. Mens de 3 siste ikke agglutinerte, viste det sig, at kokken agglutinerte tyfusstammen komplet i fortynding $\frac{1}{250}$. Hun blev derfor innlagt på Sauda sykehus til observasjon. Hun er 54 år gammel, gift og oplyste: 1) Hun hadde gått i fullt arbeide utover hele høsten, uten en eneste dag å føle sig syk. Avføringen hadde den hele tid vært regelmessig. 2) Har hele sitt liv vært frisk, har aldrig hatt nogen sykdom, som kunde tydes som tyfus. Har aldrig vært plaget av knip i underlivet eller noget, der kunde tydes som galdestensmerter. 3) Hun har i mange år fartet om som kokke ved forskjellige anlegg. For ca. 20 år siden var hun kokke ved Gravehalsen, samtidig som der her var en større tyfusepidemi. For 16 år siden var hun i $1\frac{1}{2}$ år kokke i spisebarakken ved Møsvannsdammen. Her var en stor tyfusepidemi, og en av hennes hjelpekokker døde av tyfoidefeber. Derpå bodde hun og hennes mann i 6 år på Rjukan, hvor de hadde pensjonat. Et år døde 2 tjenestepiker av tyfus og 3 logerende blev syke. Avføringsprøver fra henne og mannen var negative (prøvene blev tatt uten å gi laxantia). 1916—1917 kokke ved spisebarakken i Knarreviken. Også her optrådte tyfus-tilfeller. Siden 1917 har hun bodd i Sauda og dels vært kokke i forskjellige barakker, dels bodd på en bondegård. I disse år har der ikke forekommet noget tilfelle av tyfoidefeber i Sauda. Det skal bemerkes, at hun er meget renslig og at stellet i hennes barakker alltid har vært førsteklases. Der blev under sykehusopholdet og senere 5 ganger efter grundig laxering tatt avføringsprøver, der innsendtes til Gades institutt, hver gang med negativ resultat. Heller ikke i urinen kunde tyfusbaciller påvises. Også prøve fra hennes mann var negativ. Efter konferanse med dr. med. Haaland blev hun derefter innlagt på Bergens epidemiavdeling, for å undgå den lange transport av avføringsprøvene og for om mulig efter duodenalsondering å dyrke tyfusbaciller fra duodenalinnholdet. Efter velvillig meddelelse fra epidemilæge Hanssen blev der under opholdet 5 ganger gjort utsæd fra faeces og urin med negativt resultat. Der blev ophentet 50 ccm. duodenalinnhold, der efter incubering blev utsådd på lakmuslaktoseagar uten at det lykkedes å påvise tyfusbaciller. (J. Trumpy).

Difteri. I ovennevnte bygd i Sand distrikt inntraff 2 tilfeller. De blev sammen med moren, som hadde difteribaciller i fauces uten klinisk difteri, innlagt på Sauda sykehus. Da der ikke på mange år har vært difteri Hellandsbygden, antas smittekilden å være 2 bekjente av familien, der kom over fjellet fra Tyssedal 14 dager i forveien og bodde der i 2 dager. (J. Trumpy).

Fra *Skåre* er meldt et dødsfall hos en mann som hadde fått sovesyke i 1920 og ikke vært frisk siden.

Av skabb er meldt 398 tilfeller derav 224 fra *Stavanger* og 57 fra *Haugesund*.

Veneriske sygdommer meldt av lægerne:

Sygdom.	Antall tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene :														
		2	3	5	6	7	8	12	13	14	15	16	17			
		Lund.	Egersund stadslæge- distrikt.	Time.	Sandnes.	Stavanger stadsfysikat.	Hetland.	Sand.	Nedstrand.	Skudenes.	Kopervik.	Haugesund stadsfysikat.	Skaare.			
Veneriske sår.....	43	-	1	-	-	32	1	-	-	-	-	9	-			
Syfilis, erhvervet.....	67	-	-	-	-	45	1	-	-	1	-	18	1			
— medfødt.....	9	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	3	-			
Gonorrhoe, uretrit.....	439	1	6	3	2	323	3	3	1	2	2	88	5			

Døde av tuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			Fordeling på alder og kjønn.			
	sygdom.	tuber- ku- lose.	hunge- tuber- ku- lose.	Under 15 år.		Over 15 år.	
				G.	P.	M.	K.
Sokndal.....	33	3	2	1	-	-	2
Sokndal ladested.....	8	-	-	-	-	-	-
Bygder.....	25	3	2	1	-	-	2
Lund.....	32	5	2	-	-	3	2
Egersund stadslægedistrikt.....	40	5	4	-	-	4	1
Eigersund.....	75	9	4	1	1	4	3
Time.....	73	15	11	1	1	4	9
Sandnes.....	131	25	12	5	3	8	10
Sandnes ladested.....	33	9	2	3	1	4	1
Bygder.....	98	17	10	2	2	4	9
Stavanger stadsfysikat.....	477	91	72	9	11	31	40
Hetland.....	139	25	16	3	4	10	8
Høgsfjord.....	52	8	6	2	1	3	2
Finnøy.....	34	4	4	-	-	2	2
Hjelmeland.....	40	5	4	-	-	4	1
Sand.....	71	20	17	2	3	7	8
Nedstrand.....	62	6	6	-	-	4	2
Skudenes.....	65	15	10	4	2	5	4
Skudeneshavn ladested.....	22	7	6	3	-	3	1
Bygder.....	43	8	4	1	2	2	3
Kopervik.....	151	24	20	2	2	11	9
Kopervik ladested.....	17	2	2	-	-	2	-
Bygder.....	134	22	18	2	2	9	9
Haugesund stadsfysikat.....	147	30	25	2	3	12	13
Skaare.....	47	14	11	1	-	7	6
Skjold.....	31	2	2	-	-	-	2
Rogaland fylke.....	1700	307	228	33	31	119	124
Derav i byer.....	744	144	111	17	15	56	56
— bygder.....	956	163	117	16	16	63	68

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp meldte og av protokollene utgatte tilfeller av tuberkuløse sykdommer innen fylkets distrikter henvises til den almindelige beretning. Med hensyn til dødeligheten av denne sykdom henvises til tabellen på foregående side.

Av spedalskhet kjennes nu kun 3 tilfeller, 2 i Skåre og 1 i Hetland. Den sistnevnte bor i et hus for sig selv; han er 75 år gammel, sykdommen blev konstatert i 22 års alderen, men han har i lange tider ikke frembudt noget symptom på sykdommen. (Fylkeslægen).

I Sand konstatertes 1 tilfelle av morbus Addisoni og 1 av levkæmi som begge hadde dødelig utgang, det siste i begynnelsen av 1923.

Om de med statsbidrag forpleiede sinssyke se den almindelige beretning.

Av obstetriciske operasjoner, utført av læger, opgis i alt 133, nemlig i Sokndal 4, Egersund 27, Eigersund 3, Time 6, Sandnes 12, Stavanger 25, Hetland 2, Høgsfjord 1, Hjelmeland 1, Sand 4, Nedstrand 2, Skudenes 10, Kopervik 10, Haugesund 17, Skåre 4 og Skjold 5.

Om jormorhjelpen henvises til tabellen i den almindelige beretning.

På barselseng døde 9 kvinner. Deriblandt 4 av barselfeber.

Været. Sommeren og høsten var kjølig og regnfull, så utbyttet av jordbruket kun blev omkring middels.

Levemåte og hygieniske forhold etc. Fra Stavanger berettes: For en stor del av arbeiderklassen har året vært meget vanskelig, idet her har hersket en betydelig arbeidsløshet. Da Stavanger kommune av økonomiske grunner ikke maktet å opprettholde nødsarbeidet i byen, kom en stor del av de opsagte nødsarbeidere i en meget vanskelig stilling. Staten satte i gang forskjellige arbeider, vesentlig veiarbeider, rundt i fylket, dels nær byen, dels lengere borte. Nødsarbeiderne måtte enten daglig befordres en lang vei til og fra arbeidsstedene eller ta losji ved arbeidsstedene borte fra sine hjem. Med en forholdsvis knapp lønn blev der, når kost og losji skulde betales, kun litet tilbake å leve av for den i byen værende familie. Byens viktigste næring, hermtikkindustrien, har i adskillig grad ligget nede på grunn av for liten tilgang på råstoff, men forholdet var dog betydelig bedre enn i det foregående år. Tross store vanskeligheter og savn for mange, er dog nedgangstidens trykk blitt båret med utholdenhet og resignasjon, idet en tilvenning til en økonomisk lefefot etterhånden gjør sig gjeldende, sikkert

til befolkningens eget gagn. Der er dog ennå et godt stykke vei igjen i så henseende å tilbakelegge, innen førkrigstidens enkle og nøisomme levevis er nådd. Hjelpsomhet fra offentlig og privat hold har også i forløpne år vært stor og i høi grad bidraget til å holde nød og kulde borte fra mange hjem. Kommunal skolebespisning har foregått, dog i innskrenket utstrekning. Forholdet med drikkfeldighet synes ikke å utvikle sig til det bedre, idet sprit og smuglervarer av alle slags nyttes av store deler av befolkningen. Den manglende adgang til å få et glass lovlig øl ute på en kafé eller restaurasjon har medført, at der opprettes såkalte «ølklubber», sammenslutninger i leiede lokaler under skinn av selskapelege formål. Disse «klubber» utvikler sig efterhånden til drikkebuler, hvor så vel publikum som politiets kontroll er utelukket. Tildels mangelfullt utstyrede i sanitær henseende som de fleste av disse lokaler er, har de skaffet så vel politi som sundhetsvesen adskillig bryderi.

Boligvanskeligheter var fremdeles til stede, dog i mindre utstrekning enn før. Husleiereguleringen blev i årets løp helt ophevet, således at nu er denne også ophevet for 1 værelses bekvemmeligheter og huseieren har nu fullstendig frihet like overfor sine leiere både med hensyn til opsigelse og med hensyn til leiepris. For almindelige ordentlige folk med ikke særlig stor barneflokk er visstnok nu adgangen til å få husrum adskillig lettere enn før, men huseierne viser større kritikk med hensyn til bedømmelsen av leieboernes punktlighet med betalingen og ordensforhold i det hele. Barnefamilier er ikke i kurs som leiere. Stort sett må dog forholdene sies å ha bedret sig ikke uvesentlig.

Med hensyn til næringsmidler kan anføres, at der merkes, at der ofte bringes frem i handel mindreverdige varer, uten at der i de fleste tilfeller kan påvises egentlige forfalskninger. Melkens fettinnhold holder sig relativt lav, omkring 3,25 pct., uten at tilsetning av vann kan påvises å ha funnet sted. Kvaliteten av vårt brødmel har gjennemgående heller ikke vært god, det gjelder så vel sammalet som siktet rugmel og hvitemel. Hvis statens monopolrett for innkjøp og forhandling av brødkorn og mel skal opprettholdes, bør der etableres en offentlig kontroll gjennom sundhetsmyndighetene med hensyn til kvaliteten av brødmelsorter, som bydes befolkningen. (R. Myhre).

Av sykehus er der et i *Egersund* og et i *Sandnes*. På *Ålgård* (i *Gjestal*) er der innrettet nogen værelser til i påkommende tilfelle å motta epidemiske syke. — I *Stavanger* ligger fylkets sykehus og byens kommunale; for epidemiske sygdommer brukes *Bjergsted* lasarett. Enn videre er der et katolsk (St. *Franciscus's* hospital). — På *Dale* i *Hetland* ligger det for Rogaland fylke og *Stavanger* by felles sinnssykeasyl og i *Strømvik* *Stavanger* kvinne- og spebarnhjem. — I *Sauda* (*Sand* distrikt) har anleggsselskapet et vel utstyrt sykehus. — I *Skudeneshavn* (*Skudenes*) er der for vårsildavgiftsfondets regning leiet sykehus, som kun brukes i fisketiden. Likeså i *Åkra* (*Kopervik* distrikt); i byen *Kopervik* er der et litet isolasjonslokale. — På *Sørhaug*, like ved *Haugesund*, har vårsildavgiftsfondet et sykehus for fiskere og sildarbeidere; et par værelser utleies til sykehus for byen; epidemiavdelingen i en fløybygning har byen felles med fondet. I *Hetland*, *Nedstrand* og *Avaldsnes* er der pleiehjem for tuberkuløse. Det i førstnevnte herred («*Ramsvik*») tilhører *Stavanger* sanitetsforening. — På *Lindum* i *Suldal* *Sand* distrikt har *Stavanger* et helseheim for gutter fra tuberkulosestruede familier i *Stavanger*. Det har vært som regel fullt belagt hele året rundt med gjennomsnittlig daglig belegg av omkring 45, og sundhetstilstanden har gjennemgående vært god. Guttene er kommet dit bleke og magre og har på kort tid tatt sig op til å bli friske og

blomtsrende og er efter nogen måneders ophold der sendt hjem tykke og runde til sine tuberkulosestruede omgivelser igjen. Enkelte har fått forlenget ophold på Lindum på grunn av forholdene i hjemmet og for å bli kraftigere; men i det store og hele tatt må man si at det for de fleste gutters vedkommende vilde ha vært ønskelig om de kunde ha fortsatt å være på Lindum til de var blitt konfirmert, så de kunde sendes ut som tjenestegutter eller lærlinger i et eller annet håndverk eller — til sjøs. Da først kunde man tale om en effektiv tuberkuloseprofylaxe for disse tuberkulosestruede gutter!

Badeinnretninger. Ved sykehuset i *Egersund* finnes varmtbad med dusj; dessuten er der et offentlig sjøbadehus samt bad ved fajansefabrikken for dens arbeidere og funksjonærer. — I *Sandnes* er der en kommunal badeanstalt. Ved cykkelfabrikken i ladestedet og ved flere fabrikker og meierier i bygdene er der badeinnretninger; disse er vesentlig bestemt for arbeiderne, men kan tildels også brukes av andre. — I *Stavanger* by er der et varmtvannsbad og et friluftsbadehus; skolebadene blir også brukt som folkebad. På *Sand* strandsted er der ved distriktslæge Ottensens initiativ opført et bad som blev tatt i bruk i slutten av året. Det består av 2 rum med badekar og 2 rum med dusj samt venteværelse. — I *Skudeneshavn* finnes et litet badehus for sjøbade og varme karbad og i *Kopervik* en privat badeinnretning til offentlig bruk. — I *Haugesund* er der en anstalt for kar- og dampbad ved dampvaskeriet.

Om fylkets apotek og deres personale se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om tallet på møter i helse råd og på vaksinerte:

Lægedistrikter.	Møter i helse råd.	Vaksinerte. ¹⁾	Lægedistrikter.	Møter i helse råd.	Vaksinerte. ¹⁾
Sokndal.....	²⁾ 3	54	Sand.....	⁸⁾ 4	102
Egersund stadslægedistr.	2	47	Nedstrand.....	1	-
Eigersund.....	-	56	Skudenes.....	1	56
Time.....	³⁾ 3	214	Kopervik.....	⁹⁾ 7	241
Sandnes.....	⁴⁾ 7	198	Haugesund stadsfysikat	31	7
Stavanger stadsfysikat	17	370	Skaare.....	¹⁰⁾ 10	5
Hetland.....	⁵⁾ 5	223	Skjold.....	1	59
Høgsfjord.....	⁶⁾ 4	145			
Finnøy.....	⁷⁾ 2	14	Tilsammen	99	1827
Hjelmeland.....	1	36			

¹⁾ For distrikter med flere enn ett herred gjelder de opførte tall det herred hvor- eller distriktet har navn, når intet nærmere er oppgitt. ²⁾ Sokndal ladested 1, herredet 2. ³⁾ Klepp 1, Varhaug 2. ⁴⁾ Sandnes 6, Høyland 1. ⁵⁾ Hetland 4, Haaland 1. ⁶⁾ Forsand 2, Høle 1, Strand 1. ⁷⁾ Finnøy 1, Sjernarøy 1, Rennesøy 1. ⁸⁾ Sand 1, Suldal 1, Sauda 1, Erfjord 1. ⁹⁾ Kopervik ladested 2, Avaldsnes 2, Aakre 1, Bokn 1, Stangeland 1. ¹⁰⁾ Torvastad 2, Skaare 8.

I *Stavanger* består helse rådet foruten av stadsfysikus, en annen læge og 2 medlemmer av bystyret.

I *Hetland* foruten distriktslægen av 5 medlemmer av helse rådet.

I Torvastad (*Skåre* distrikt) foruten distriktslægen av 3 medlemmer.

I Utsire (*Skåre* distrikt) foruten distriktslægen av 4 medlemmer.

I Skåre (*Skåre* distrikt) foruten distriktslægen av 6 medlemmer.

XII. Hordaland fylke.

Sundhetstilstanden oppgis fra de fleste distrikter å ha vært mindre god, hvilket visstnok vesentlig skyldes en utbredt influensaepidemi i årets første måneder. (Fylkeslægen). — Av epidemiske sygdomstilfeller er i alt meldt 11 404 (72,3 pro mille av fylkets befolkning), hvorav 296 hadde dødelig utgang; året forut var de tilsvarende tall 7 903 (51,1) og 235.

Dødeligheten var 12,6 pro mille av den opgitte tilstedeværende mid-delfolkemengde.

Om de epidemiske sygdommer i almindelighet henvises til tabellen på side 72 og 73.

Tyfus har optrådt spredt omkring i en flerhet av de ytre distrikter. Det har vesentlig vært paratyfus og smitten er i mange tilfeller antatt å skrive sig fra Bergen. — I *Skånevik*, hvor der i de senere år ikke har vist sig tyfus optrådte en epidemi av paratyfus med 9 tilfeller i og omkring Valen asyl. Smitten antas innført ved de med asylets tilbygning beskjeftigede arbeidere fra nærliggende byer. — I *Tysnes* blev ved juletider 1921 en pike fra gården Våge innlagt paa Haukeland sykehus på grunn av en vulvovaginit med en 10 øre stort sår på labium minus. Det viste sig at være paratyfus med spesifik tyfusbetendelse. Piken blev i februar 1922 utskrevet fra sykehuset med baciller i fæces og urin og fikk sine forholdsregler, som visstnok ikke blev tatt strengt alvorlig. I mars og april optrådte så i samme grend 5 nye tilfeller av paratyfus. De blev alle innlagt i et provisorisk sykehus, og bacillebærersken blev holdt under kontroll inntil fæces- og urinprøver viste sig negative. — I *Fana* inntraff i april 2 tilfeller av tyfus på Midttun med angivelig smitte fra Bergen, hvor den ene av patientene inntok sine måltider. I juni måned optrådte på Krokeide en epidemi med 7 tilfeller og ét dødsfall. Smitten antoges å skrive sig fra drikkevannet fra en brønd med tilsig fra marker gjødslet med latrinegjødsel fra Bergen. — I *Haus* 9 tilfeller av tyfus, hvorav et hos en mann der var beskjeftiget med å sprede latrinegjødsel fra Bergen utover markene. I *Åsane* antas et tilfelle å skrive sig fra en bacillebærerske, hos hvem patienten hadde vært inne og spist mat. — I *Sund-Austrvold* inntraff et tilfelle med dødelig utgang foruten en lett epidemi av paratyfus — 5 tilfeller — med antagelig smitte fra Bekkervik i Fitjar, hvor der samtidig var en lett epidemi. — I *Lindås* inntraff på Sletten 2 tilfeller av tyfus i et hus, hvor der også hadde vært tyfus det foregående år. Fra et meieri i Lindås antas 3 av besetningen på dampskibet Austrheim smittet av tyfus.

Difteri optrådte i en del distrikter med enkelte tilfeller, men var langt fra så almindelig som i de foregående år undtagen i *Manger*, hvor der var en større epidemi. Der inntraff nogen dødsfall av croup og postdifterisk hjertelammelse.

Skarlagensfeber har kun hatt liten utbredelse. I *Voss* angis den dog at ha vært endemisk, men kun med lette tilfeller, så de visstnok for en stor del ikke kom under lægebehandling. Det blev iaktatt at barna på skolen morede sig med å plukke den avskallende hud av hinannen.

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Fordeling på lægedistriktene:																						
			1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		
	tilf.	dødsfall.	Sveio.		Skaanevik.		Ølen.		Stord.		Finnaas.		Tysnes.		Kvinnherad.		Ullensvang.		Ulvik.		Røldal.		Strandebarm.		
			Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.
Tyfoidfeber (paratyfus)	87	9	-	-	9	-	-	-	5	-	-	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebr.meningit (epid.)	6	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit.....	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber.....	158	1	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Meslinger.....	15	2	1	-	-	-	-	-	-	5	1	-	1	-	1	-	13	5	-	-	-	-	-	2	-
Difteri (croup).....	173	19	-	-	3	-	-	-	5	-	-	-	1	-	1	-	13	5	-	-	-	-	-	-	-
Dysenteri.....	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber.....	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi.....	12	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	1	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen.....	69	5	-	-	2	-	2	4	1	-	1	-	1	-	1	-	4	-	-	-	4	-	1	1	-
Røde hunde.....	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller.....	90	-	-	-	5	-	-	7	-	2	-	2	-	1	-	31	-	2	-	-	-	-	2	-	-
Kusma.....	105	-	1	-	25	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste.....	1054	33	4	-	42	-	1	98	11	2	-	37	4	16	-	227	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Akute katarrer i åndedretsorganene.....	3878	55	12	1	10	-	34	145	4	13	-	28	-	80	-	800	7	53	-	86	-	109	2	-	-
Influenza.....	3999	38	50	1	219	2	79	241	1	38	3	54	-	111	2	739	4	58	-	4	-	87	-	-	-
Lungebetændelse.....	485	107	15	4	13	2	1	41	4	6	4	4	1	22	3	29	7	2	-	1	-	2	-	-	-
Plevrit.....	298	7	4	-	5	-	8	9	-	3	-	11	-	22	1	16	-	2	-	9	-	9	-	-	-
Giktfeber.....	195	3	2	-	2	-	6	4	-	2	-	1	-	7	-	20	-	6	-	5	-	2	-	-	-
Malaria.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine).....	736	6	4	-	89	-	6	1	28	-	-	4	-	28	-	108	1	11	-	-	-	14	-	-	-
Tilsammen	11404	296	100	6	424	4	137	3	592	20	72	8	156	5	295	7	2000	26	134	-	110	-	228	3	-

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistrikterne:																							
	12		13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23	
	Kvam.		Voss.		Fana.		Os.		Fusa.		Askey.		Sund- Austevoll.		Haus.		Bruvik.		Hos- anger.		Lindaas.		Manger.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidfeber (paratyfus)	-	-	2	1	9	1	1	-	-	-	20	2	6	1	14	-	-	-	2	2	5	-	8	2
Cerebr.meningit (epid)	3	3	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	17	-	11	-	34	-	2	1	56	-	-	-	2	-	2	-	-	-	18	-	1	-
Meslinger	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	20	2	37	2	11	-	2	-	7	1	9	-	1	-	10	-	1	-	-	-	7	4	45	5
Dysenteri	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	5	-	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	5	-
Pyæmi, septæmi	-	-	-	-	1	1	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	1	2	2
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-
Rosen	1	-	4	2	15	-	-	-	4	-	7	1	-	-	1	-	4	-	1	1	4	-	9	-
Røde hunde	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	-	-	8	-	8	-	2	-	1	-	7	-	2	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	6
Kusma	2	-	19	-	8	-	4	-	2	-	10	-	-	-	7	-	1	-	-	-	6	-	10	-
Kikkhøste	11	-	14	-	82	1	55	-	19	1	103	10	23	3	122	-	40	-	16	-	22	-	120	2
Akute katarrer i ånde- dretsorganene	21	2	575	2	343	3	235	1	66	-	325	2	38	-	242	7	112	3	16	4	272	10	263	7
Influenza	12	-	241	-	509	2	9	1	117	2	401	4	86	2	357	5	263	3	105	1	138	3	81	-
Lungebetændelse	5	1	62	20	25	2	9	1	12	3	29	21	15	7	58	12	18	1	12	3	50	5	54	6
Plevrit	11	2	34	1	25	-	3	-	6	2	32	1	2	-	23	-	3	-	24	-	23	-	14	-
Giktfeber	3	-	17	-	25	-	3	-	3	-	8	2	-	-	29	-	22	-	2	-	17	-	9	1
Malaria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kole- rine)	8	-	107	-	72	1	10	-	6	-	86	-	4	1	59	-	2	-	2	-	36	-	52	2
Tilsammen	98	10	1140	28	1147	11	371	3	250	11	1105	44	178	14	934	25	473	7	182	11	601	23	679	27

Kusma. I januar en liten epidemi i *Sveio*. En families samtlige medlemmer hadde samtidig kusma og influensa. I *Skånevik* optrådte den epidemisk i sommermånedene og forekom forøvrig av og til omkring i fylket.

Kikhoste forekom epidemisk i en flerhet av distriktene særlig i årets første måneder og optrådte tildels ondartet, således i *Fitjar*, hvor der samme dag i en familie døde 3 barn — samtlige under krampeanfoll, som hyppig syntes å inntreffe under sykdommen.

Influensa optrådte som en utbredt epidemi over store deler av fylket i januar og februar. Den var meget utbredt og det anføres således i *Kvinherad*, at næsten ingen gikk fri. I *Stord* var den hård og temmelig utbredt. Ved *Stord* kisgruber lå således samtidig halve arbeidsstyrken syk.

Av skabb er meldt 244 tilfeller.

Veneriske sykdommer meldt av lægerne:

Sygdom.	Tilfelle.	Fordeling på lægedistriktene:							
		3	4	8	10	13	14	17	20
		Ølen.	Stord.	Ullensvang.	Roldal.	Voss.	Fana.	Askøy.	Bruvik.
Veneriske sår	1	.	.	1
Syfilis, erhvervet	4	1	.	.	.	1	1	1	.
Gonorrhoe, uretrit	16	1	3	.	1	7	2	1	1

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp meldte og av tuberkuloseprotokollene utgåtte tilfeller av tuberkulose sykdommer innen fylket henvises til tabellen i den almindelige beretning. — Fra *Kinsarvik Ullensvang* (distrikt) meddeles at der ikke er noget tilfelle av tuberkulose i smittsom form, men i alle distrikter forøvrig viser sykdommen sig dessverre å være tiltagende. Værst stillet er visstnok *Lindaas* med 30 nye tilfeller og 33 dødsfall. Av 500 skolebarn viste 25 pct. positivt resultat ved *Pirquets* reaksjon. Dernæst kommer *Haus* med 31 nye tilfeller og 23 dødsfall. Langt fra saa uheldig stillet er de øvrige distrikter, men tuberkulosen er dog i mer eller mindre grad tiltagende til tross for at befolkningen ikke mangler opplysning om sykdommen og dens smittsomhet og hvorledes man kan ta kampen op mot den og til tross for at den paa de fleste steder fra befolkningens side vises interesse og der med læger, sykepleiersker og tuberkuloseforeninger i spissen gjøres meget for å hindre dens utbredelse. Naar allikevel sykdommen er i tiltagende antas årsaken for en stor del å være den økonomiske nedgangsperiode med dårligere og knappere levemåte og trangere vilkår.

Om de med bidrag fra stat og fylke forpleiede s i n n s s y k e se den almindelige beretning. — Der var gjennomsnittlig i årets løp 252 pasienter i asyl og 172 i privatforpleining. — Ved *Valen* asyl har der stadig vært betydelig

Døde av tuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			Fordeling på alder og kjønn.			
	sygdom.	tuberkulose.	lunge-tuberkulose.	Under 15 år.		Over 15 år.	
				G.	P.	M.	K.
Sveio	41	5	2	1	-	-	4
Skaanevik	59	9	8	-	-	8	1
Ølen	50	13	12	-	-	5	8
Stord	71	6	5	-	1	1	4
Finnaas	56	5	4	1	-	2	2
Tysnes	71	14	12	1	1	3	9
Kvinnherad	72	11	11	-	2	3	6
Ullensvang	95	18	15	-	1	8	9
Ulvik	30	4	4	-	-	2	2
Røddal	8	2	2	-	-	1	1
Strandebarm	68	18	12	2	-	8	8
Kvam	40	6	5	-	1	4	1
Voss	159	33	25	5	2	15	11
Fana	114	22	18	-	3	12	7
Os	39	3	2	1	-	1	1
Fusa	64	6	6	-	-	4	2
Askøy	189	43	26	9	2	12	20
Sund-Austevoll	64	6	4	3	-	1	2
Haus	112	25	17	2	-	5	18
Bruvik	61	12	7	-	-	6	6
Hosanger	48	8	5	-	1	2	5
Lindaas	128	35	25	3	7	8	17
Manger	134	10	10	-	-	3	7
Hordaland fylke	1773	314	237	28	21	114	151

overbelegg, og selv når den nye tilbygning for 40 patienter blir ferdig, vil asylet snart bli overfylt, så det langt fra vil kunne tilfredsstille behovet. (Fylkesægen).

Av obstetriciske operasjoner, utført av læger, opgis i alt 79, derav i Sveio distrikt 2, Skaanevik 2, Øllen 4, Stord 4, Finnaas 3, Tysnes 3, Kvinnherad 5, Ullensvang 2, Ulvik 1, Strandebarm 2, Kvam 6, Voss 10, Fana 7, Os 3, Fusa 1, Askøy 6, Haus 8, Bruvik 5, Hosanger 1, Lindaas 2 og Manger 2.

Om jormorhjelpen henvises til tabellen i den almindelige beretning.

På barselseng døde ifølge lægenes opgaver 6 kvinner; se forøvrig den almindelige beretnings dødsliste, gruppe XII.

Været. Vinteren var tildels streng. Det begyndte tidlig å våres, men så kom atter frost og kulde liketil mai. Sommeren var kald og regnfull med en mild eftersommer. Regn utover hele høsten. — Høiavlingen blev bra, men potetavlingen liten og av dårlig kvalitet. Frukthøsten var fullstendig mislykket. (P. Backer).

Levemåte og hygieniske forhold. Vinterfisket slog godt til i *Sveio* og bøkkerne, hvorav her finnes en hel del, hadde derfor godt arbeide. Men den del av befolkningen som driver kystfart med motorfartøier har hatt tunge tider. Mange kjøpte fartøier overmåte dyrt under høikonjunkturen og trykkes nu av svær gjeld. Det vites dog ikke om egentlig nød. (K. Kristensen). — I Odda (*Ullensvang* distrikt) er befolkningen for den overveiende del innflyttere som kom hertil med storindustrien og som da denne i 1921 brøt sammen er blitt boende her. De danner sammen med herredets «urbefolkning» en broket masse av folk fra alle landets kanter foruten endel naturaliserte eller ikke naturaliserte utlendinger, mest svensker. — Storindustrien har ligget nede i 1922 og den store arbeidsstokk har dels vært helt arbeidsløs, dels beskjeftiget med nødsarbeide (veiarbeide). Fattigkassen har måttet understøtte en hel del av begge disse kategorier. (J. Haavik).

Sykehus. I Odda er der et moderne sykehus med fullt kirurgisk utstyr. Det har likeledes vært benyttet som fødehjem og som pleiehjem for tuberkuløse. Likeledes er der i Odda et litet epidemispykehus. På Voss er der et mindre sykehus og et litet epidemilasarrett. Ved Dale fabrikker og i Ytre Arne er der et litet sykehus, og ved Tyssedal og Aalvik fabrikkannlegg små lokaler til å motta epidemiske og andre syke. Ved Stord kisgruber er der et litet sykehus vesentlig beregnet på å motta tilskadekomne arbeidere. I Skaanevik lægedistrikt ligger Valen asyl, som eies og drives av Hordaland fylke.

Av tuberkulosehjem har man i fylket 3, nemlig Ekely ved Valen, Fagerlid i Fana og Bjørkely i Voss. De to første eies av fylket, mens det tredje eies og drives av en privat forening. — I Os herred ligger Hagevik kystsannatorium for skrofuløse barn, Askvik barnehjem (splintehjemmet) samt Ravneberghaugens rekonvalesentehjem. I Fana ligger Ekelund offentlige åndssvakeskole. — I Voss er et barnehjem og et gamlehjem. — I Laksevåg er der et gamlehjem.

Offentlige badeinnretninger. I *Stord* ligger Furuly helseheim med kar- og dampbad, som også er tilgjengelig for andre enn kurgjestene. Der finnes sammesteds forskjellige medisinske bad, høifjellssol, røntgenapparat o. s. v. Ved Stord kisgruber er der et moderne damp-, dusj- og karbad. — I *Skaanevik* er der ved hotellet et for publikum tilgjengelig karbad med dusj. — I *Kvinnherad* er der badstue i Ølve og Ænæs. — I *Ullensvang* fins små badeinnretninger på Lofthus og Naa. På *Vossevangen* er damp- og karbad. — I *Haus* er der folkebad ved Arne fabrikker, likeså ved Dale fabrikker og Vaksdal mølle i *Bruvik*. — Enn videre fins der et litet bad ved Øystese (*Kvam*) og Ulvik meierier. I *Os* ligger Solstrand sjøbad med damp- og gytjebad. (Fylkeslægen).

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om tallet på møter i helseråd og på vaksinerte:

Lægedistrikter.	Møter i helserråd.	Vaksi- nerte.	Lægedistrikter.	Møter i helserråd ¹⁾	Vaksi- nerte.
Sveio	-	45	Fana	3	65
Skaanevik	2	97	Os	1	67
Ølen	1	56	Fusa	-	110
Stord	²⁾ 3	19	Askey	⁶⁾ 10	200
Finnaas	³⁾ 4	103	Sund-Austevoll	⁷⁾ 2	95
Tysnes	2	-	Haus	⁸⁾ 7	153
Kvinnherad	2	52	Bruvik	7	103
Ullensvang	⁴⁾ 4	192	Hosanger	1	62
Ulvik	1	-	Lindaas	⁹⁾ 6	210
Røldal	2	20	Manger	⁷⁾ 3	140
Strandebarm	⁵⁾ 3	89			
Kvam	3	78	Tilsammen	67	1956
Voss	-	-			

¹⁾ I distrikter med flere herreder gjelder det opførte tall for det herred hvorefter distriktet har navn, når ingen annen opplysning er gitt. ²⁾ Stord 2, Fitjar 1. ³⁾ Bømlo 1, Moster 1, Bremnes 2. ⁴⁾ Ullensvang 1, Kinsarvik 1, Odda 2. ⁵⁾ 1 i hvert herred. ⁶⁾ Laksevaag 5, Fjell 1, Alversund 2, Askey 2. ⁷⁾ 1 i hvert herred. ⁸⁾ Aasane 1, Haus 3, Hamre 3. ⁹⁾ Lindaas 4, Mastfjorden 2.

XIII. Bergens by.

Sundhetstilstanden var god. En mildt forløpende influensaepidemi i januar måned forårsaket en stigning i antallet av anmeldte sykdomstilfeller. Skarlagensfeber hadde utover høsten noget større utbredelse enn i de senere år; tyfoidfieber og difteri forekom derimot sjeldnere i årets løp. Av epidemiske sykdommer anmeldtes i alt 17 367 tilfeller med 160 dødsfall (i 1921 henholdsvis 12 266 og 138, i 1920 14 687 og 170).

Dødeligheten. De døde antall utgjorde 1 103 eller 11,5 pro mille av den beregnede tilstedeværende middelbefolkning (96 047). I 1921 var dødeligheten 11,3 pro mille. (I statsfysikus' beretning anslåes middelfolkemengden i 1922 til 94 847, og det anførte antall døde var 1 108, derav 1 037 av byens egen befolkning; dødeligheten blir da 11,7 pro mille).

Epidemiske sykdommer. Kun influensa forekom med et større antall tilfeller, men epidemien var allerede vesentlig ophørt ved utgangen av februar. Forøvrig henvises til tabellen side 78.

Tyfoidfieber anmeldtes med 76 tilfeller og 5 dødsfall (30 tyfoidfieber med 3 dødsfall, 46 paratyfus med 2 dødsfall); i 1922 blev der ikke iaktatt noget tilfelle smittet gjennom melk.

Skarlagensfeber anmeldtes med 169 tilfeller og 3 dødsfall; den forløp meget mildt og var visstnok adskillig mere utbredt, enn de offisielle tall viser.

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfelle.	dødsfall.													
Tyfoidfeber	76	5	76	1	3	8	7	8	17	5	9	12	6	.	.
Akut poliomyelit.	1	1	1	1	.	.
Skarlagensfeber	169	3	169	2	7	12	6	6	3	6	3	12	32	38	42
Meslinger	23	.	23	1	1	7	5	2	4	3
Difteri (croup)	142	7	142	25	8	20	11	10	5	5	18	5	12	13	10
Blodgang	86	.	86	5	6	.	3	11	17	19	24	1	.	.	.
Barsel-feber	2	1	2	.	.	1	1	.	.	.
Pyæmi, septhæmi	10	9	10	3	1	5	.	1
Pemfigus (hos nyfødte)	2	.	2	.	.	1	.	.	.	1
Rosen	103	1	103	4	6	9	12	15	9	3	5	14	8	7	11
Røde hunde	16	.	16	2	.	2	.	5	2	3	2
Variceller	336	.	336	42	35	23	44	44	29	5	4	19	24	36	31
Kusma	203	.	203	33	33	51	21	32	7	15	6	1	.	2	2
Kikhoste	1882	21	1882	12	20	67	180	239	359	179	223	167	209	115	112
Akute katarrer i åndedretsorganene	7460	31	7460	490	768	516	725	367	664	490	432	628	958	695	727
Influenta	5011	23	5011	4359	305	46	46	32	10	11	14	23	45	68	52
Lungebetændelse	228	44	228	16	18	23	20	31	19	9	5	10	40	17	20
Plevrit	275	6	275	18	18	19	22	29	30	16	23	23	24	32	21
Giktfeber	198	2	198	16	19	7	12	16	11	13	17	13	26	26	22
Akut diarrhoe (kolerine)	1144	6	1144	62	72	76	57	93	109	98	146	150	117	84	80
Tilsammen	17367	160	17367	5090	1318	881	1166	938	1292	876	936	1085	1509	1140	1136

Veneriske sygdommer.

Sygdom.	Tilfelle.			Fordeling efter alder og kjønn.															
				Under 15 år.				Over 15 år.											
	Tils.	M.	Kv.	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.	G.	P.	M.	K.
Veneriske sår	65	65	.	8	4	6	3	6	2	5	10	5	6	6	4	-	-	65	-
Syfilis, erhvervet . .	164	148	16	20	12	12	18	17	14	7	13	12	13	17	9	-	1	148	15
— medfødt	6	3	3	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	1	2	3	3	-	-
Gonorrhoe, uretrit . .	560	479	81	31	28	63	44	45	61	30	65	49	49	42	53	-	7	479	74
Tilsammen	795	695	100	59	44	81	65	69	77	42	88	68	68	66	68	3	11	692	89

Dette er det minste antall tilfeller, som har vært anmeldt siden 1914. De anmeldte tilfeller av chanker og syfilis pr. 10 000 innbyggere stiller sig således for nedenstående årrekke (middelfolkemengden i Bergen var i følge opgave fra Det statistiske Centralbyrå 96 047 i 1922):

1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922
33,0	50,7	38,6	37,5	29,6	20,8	24,2	24,7	40,9	36,3	36,5	40,6	44,2	30,8	24,5
37,9					29,4					35,3				

Ved sundhetsvesenets kontor er undersøkt 209 personer (134 menn, 75 kvinner); 14 menn hadde veneriske sår, 50 menn og 18 kvinner hadde erhvervet syfilis, 3 gutter og 3 piker hereditær syfilis, 66 menn og 33 kvinner gonorrhoe; 11 menn og 21 kvinner hadde intet tegn på venerisk sykdom. På sykehus er behandlet tilsammen 117 patienter med veneriske sygdommer, ved opprettelse av en poliklinikk for hudsygdommer vilde i adskillige tilfeller innleggelse på sykehus kunne undgås. (Stadsfysikus). Ved W e l a n d e r h j e m m e t er behandlet 21 barn lidende av medfødt syfilis.

Tuberkulose. Angående de i årets løp nyanmeldte og de av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sygdommer henvises til tabellen i den almindelige beretning. Dødsfall av *tuberkulose* (170) utgjorde 16,2 pct. av samtlige kjendte ved sykdom forårsakede dødsfall; *lungetuberkulose-dødeligheten* (140) utgjorde 13,3 pct. av samtlige kjendte sygdoms dødsfall. Dødsfall av tuberkulose utgjorde 1,77 pro mille av middelfolkemengden, for lungetuberkulose var tallene 1,46 pro mille.

Sundhestvesenets poliklinikk for lungesygdomme har vært søkt av 560 personer, hvorav 47 menn og 41 kvinner var nye. Til feriekolonien på Skjørsand, som har vært drevet som årskoloni, blev undersøkt 153 barn.

Av spedalske døde på pleiestiftelsen 2 menn og 5 kvinner. I byen bor fremdeles de samme 2 spedalske, 1 mann og 1 kvinne, som omtalt i tidligere beretninger.

Om de sinnssyke se den almindelige beretning.

Av læger er utført i alt 168 fødselsoperasjoner, derav 58 på fødselsstiftelsen.

Om jormorhjelpen se den almindelige beretning.

I fødselsstiftelsen innkom 460 kvinner, 21 lå igjen fra 1921; i alt forpleiet 481 kvinner. For misfødslar, gynækologiske lidelser og svangerskapsygdommer behandledes 8 kvinner; 21 utgikk uten å føde, 2 hadde født før innkomsten. På stiftelsen fødte i 1922 430 kvinner, hvorav 6 fødte tvillinger. Av de 427 kvinner som innkom og fødte i 1922 var 376 (88,1 pct.) gifte og 51 (11,9 pct.) ugifte. Der blev født 436 barn, igjenliggende fra 1921 14 barn, der kom inn 1 barn født før innkomsten, i alt forpleiedes 451 barn.

For de 436 barn var leiene følgende:

<i>Hodeleier:</i>			<i>Seteendeleier:</i>		
1ste bakhodeleie	231	} 94,0 pct. hodeleier.	1ste seteleie	8	} 5 pct. sete- endeleier.
2net —	160		2net —	3	
1ste forhodeleie	3		1ste fotleie	5	
2net —	10		2net —	6	
2net pandeleie	1				
Ukjendt hodeleie	5		<i>Tverrleie</i>	4	0,9 pct.

Av de 6 tvillingfødslar foregikk de 5 ved naturens hjelp, i det 6te tilfelle forlöstes 1ste tvilling ved tang, 2nen tvilling ved uttrekning på sæte. Ved 3 av disse tvillingfødslar var der 2 æg, for de øvrige 3 foreligger ikke opplysninger i så henseende.

Av samtlige fødslar foregikk 373 (87,4 pct. ved naturens hjelp, 54 (12,6 pct.) etter operativ hjelp. Der forekom 1 dødsfall blandt de fødende, se anm. 2 på listen over de på fødselsstiftelsen utførte operasjoner.

Mutilasjonene blev alle utført på døde barn, dels for å få forløst, dels for at forløsningen skulde foregå på den for mødrene mest skånsomme måte. Keisersnitt kan ikke utføres i fødselsstiftelsens lokaler, hvorfor operasjonene er utført på hospitalet Betanien, Bergen, av anstaltens læger med anstaltens jordmødre. — Som gjentagne ganger tidligere (i 1916 og 1920) gjør overlægen opmerksom på det eiendommelige forhold at der ved ellers tilfredsstillende sundhetstilstand er optrådt 6 tilfeller av thrombose og 2 av phlegmasia alba dolens, uten at der er foretatt nogen forandring i behandling eller regime. Også hos operasjonspasienter utenfor fødselsstiftelsen er i Bergen optrådt endel thrombose, og der er omstendigheter, som tyder på, at denne sykdom er underkastet periodiske svingninger i sin forekomst.

Ved den til stiftelsen knyttede jormorskole uteksaminertes 20 jordmødre.

Dødsfall på barselseng er av lægerne meldt i 4 tilfeller, derav 1 av barsel-feber, 1 av eklampsi og 2 efter abort.

Været var temmelig sterkt vekslende i årets første 4 måneder med skiftende nedbør og opholdsperioder, samt en lufttemperatur over normalen undtagen i april, da den laa 0,5 C. under månedens normal. I mai begyndte en regnperiode, som slår alle rekorder fra 1861 av, og viser 278,4 mm. regnhøide (265 pct. av det normale); temperaturen var samtidig abnormt lav, 1,6° C. under middeltemperaturen, som er 8,8° C.; også sommeren særlig juni og august var regnfull og kald, september og oktober tør og mild, november kald og fuktig, desember normal. Det hele år hadde 102 pct. av normal nedbør, og var med en middeltemperatur av 6,4° C., 0,4° C. kaldere enn normalt.

Hygieniske forhold etc. De av helserådet krevde forholdsregler mot forurensning av byens drikkevann er fremdeles ikke gjennomført undtagen forsåvidt at der er utstedt forbud mot større ansamlinger av folk ved de vann hvorfra vannforsyningen tages. Antallet av vannklosetter er nu 6598. Byens kloakksystem er i de senere år blitt modernisert efter vel utarbeidede planer; særlig gjelder dette de centrale bydeler, hvorfra alt kloakkvann føres til utkantene av havneområdet. Kampen mot rottene har som tidligere vært utført som nødsarbeide; der bør fra det offentlige side føres kontroll med den uhindrede innførsel fra utlandet av bakteriekultur til rotteutryddelse. Det bergenske dampskibsselskap anvender regelmessig sitt transportable Clayton-apparat til utryddelse av rottene ombord på selskapets skiber.

Sykehus. Foruten Bergens kommunale sykehus på Haukeland med epidemiasarett finnes det kommunale Lungegårdens sykehus (disse 2 med til sammen 399 sengeplasser). Det røde kors' klinikk (30), Diakonissøhjemmets klinikk (34), Søsterhjemmet Betanien (70), Pleiestiftelsen for spedalske (90), St. Jørgens hospital for spedalske (48), St. Franciscus hospital (52); dessuten er der en kommunal poliklinikk for spedbarn, Bergens mødre hjem (privat med kommunalt bidrag), Spedbarnhjemmet på Møhlenpris (privat) og Welanderhjemmet for hereditær syfilitiske barn. Av sinnssykeasyler er der Neevengården, Møllendal og Rosenbergs asyl (Fastings minde).

Badeinnretningene er de samme 3 som har vært i virksomhet i en rekke år, og byen står meget tilbake hvad offentlige bad angår. Spesielt fra sanitært synspunkt er det meget beklagelig at man ei er gått i gang med folkebadet i Solheimsviken, hvortil planer, tomt o. s. v. er parat. Hensynet til den store arbeiderbefolkning skulde gjøre dette til et av de første og viktigste sanitære krav. Hver bydel må få sitt eget, centralt beliggende folkebad.

Antallet av pleiebarn var ved utgangen av 1922 157 barn; i årets løp blev anmeldt 22 nye og 29 gikk ut; 112 har vært anbragt i private familier og 45 i barn hjem; sundhetstilstanden blandt barnene i de private pleiehjem har vært god, og stellet gjennomgående bra.

Om apotekene se den almindelige beretning.

Ved den offentlige vaksinasjon blev der vaksinert 667 barn, av privat-praktiserende læger dessuten 28, så det samlede tall blir 695.

Helserådet har holdt 13 møter og behandlet 143 saker. Ved stadsfysikus's kontor behandledes 6 272 saker. Sundhetsbetjentene har avgitt 2 568 meddelelser om sanitære misligheter.

Der blev undersøkt 31 karantænepliktige skiber; der er dog ikke forekommet noget tilfelle av karantænepliktig sykdom, derimot av tuberkulose, malaria o. l.

XIV. Sogn og Fjordane fylke.

Sundhetstilstanden var ikke så god som i 1921. Av epidemiske sygdomstilfeller anmeldtes 5589 med 114 dødsfall mot 4000 og 91 i 1921.

Dødeligheten var 13,9 pro mille av den opgitte tilstedeværende middelfolkemengde 90 174.

Om de epidemiske sykdommer i almindelighet henvises til tabellen på side 83 og 84.

Tyfoidfeber. Der var herav 16 tilfeller fordelt på 5 lægedistrikter. Tre fiskere kom i april hjem til Gulen og Sulen, smittet i Bremanger sannsynligvis av den kroniske bacillebærer Rakel Ludvigsen i Kalvåg, hvis hele levesett siden har stått under så skarp kontroll som mulig. Disse 3 fiskere var alvorlig syke, men stod det over, en Røde kors søster, som pleiet en av dem blev smittet og døde i sygdommens 3dje uke på Bergens sykehus, hvor hun innlagdes i de første dager av sygdommen. Foruten dette dødsfall var der et dødsfall i Sulen i desember — 2 søstre blev syke, og den ene der var gravid i 8de måned døde efter at ha født dagen før.

Av influensa optrådte 1867 tilfeller hvorav 1641 i årets 3 første måneder, flest i januar med 924 tilfeller.

Pneumonier. I januar og februar optrådte flere tilfeller enn i nogen annen måned og de fleste dødsfall skyldes antagelig influensa. (Fylkeslægen).

Spedalskhet. Den spedalske i *Balestrand* forpleies privat på sin gård i Fjærland, hvor han nylig er flyttet ind i for ham opført eget hus, hvor han er helt isolert fra omgivelsene. I *Kyrkjebø* bor en mann med den knutete form. I Brekke i *Lavik* er en mann og en kvinne, som begge har den glatte form. I *Gaular* en mann med den knutete form. I *Davik* en mann, som nu er symptomfri.

Skabb. I alt 216 tilfeller, sterkt utbredt i *Naustdal*.

Forgiftninger. I *Selje* fikk en liten pike fatt i en flaske lysol, som stod på bordet uten kork. Hun drakk endel, men kom sig. I *Fjaler* forekom en Bromoform-forgiftning. En voksen mann var forkjølet og drakk en «god slurk» av en flaske som hans barn hadde fått mot kikhoste. Han lå i dyp narkose ca. 14 timer. Blev behandlet med kamferinjeksjoner og frisk luft. Han følte sig søvnlige flere dager etterpå.

Veneriske sykdommer meldt av lægerne:

Sygdom.	Antall tilfelle.	Fordeling på lægedistriktene:											
		1	3	4	7	8	16	17	19	20	21	22	24
		Aurland.	Luster.	Hafslo.	Balestrand.	Vik.	Bremanger.	Kinn.	Vaagsøy.	Selje.	Davik.	Nordfjordeid.	Innvik.
Syfilis, erhvervet...	3	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1
Gonorrhoe	26	9	1	1	2	4	2	1	2	2	1	1	-

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Fordeling på lægedistriktene:																					
			1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11	
	tilfeller.	dødsf. all.	Aurland.		Lærdal.		Luster.		Hafslo.		Sogndal.		Leikanger.		Balestrand.		Vik.		Kyrkjebø.		Lavik.		Gulen.	
			Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidefeber	18	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	8	3	4	1	-	-	-	-	1	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Skarlagenfeber	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	26	4	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	8	1
Barsel-feber	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
Pyæmi, septhæmi	22	9	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-
Rosen	50	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3	-	-	-	3	-	1	-	-	-	1	1
Røde hunde	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	4	-
Kusma	42	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	14	-	6	-	
Kikhoste	371	6	-	-	42	2	-	2	-	2	-	31	-	16	1	1	-	-	-	15	-	12	-	
Akute katarrer i åndedrætsorganene	2234	24	65	-	83	1	22	-	35	-	83	1	91	-	19	-	37	2	4	-	108	2	95	-
Influensa	1867	12	69	-	81	-	43	-	51	-	36	-	49	-	48	3	64	-	31	-	60	-	106	1
Lungebetændelse	251	42	13	1	11	-	4	-	5	1	21	2	10	5	5	1	5	3	4	1	10	3	12	4
Plevrit	220	5	-	-	4	1	2	-	10	-	4	-	3	-	3	-	4	-	3	-	4	1	7	-
Giktfeber	69	2	-	-	1	-	2	-	2	-	7	-	1	-	1	-	7	-	-	-	-	-	1	-
Malaria	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	358	1	10	-	27	-	5	-	3	-	14	-	11	-	-	-	7	-	1	-	8	-	15	-
Tilsammen	5589	114	161	2	249	4	78	-	115	3	188	5	200	5	93	5	129	5	58	2	219	6	277	9

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:																										
	12		13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		
	Gaular.		Fjaler.		Askvoll.		Førde.		Brem- anger.		Kinn.		Naust- dal.		Vaagsøy.		Selje.		Davik.		Nord- fjordeid.		Gloppen.		Innvik.		
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.
Tyfoidfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	
Cerebr.meningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Skarlagensfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Difteri (croup)	3	-	-	-	-	-	5	1	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-	1	-	
Barselfeber	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Pyæmi, septhæmi	6	-	1	-	1	1	-	-	-	-	4	1	2	2	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	1	-	
Rosen	8	-	2	-	3	1	2	1	11	-	1	-	1	-	5	-	3	-	2	-	1	-	-	-	-	-	
Røde hunde	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Variceller	4	-	1	-	1	-	3	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kusma	5	-	-	-	-	-	1	-	-	-	5	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kikhoste	59	-	22	-	10	-	25	-	1	1	48	1	4	-	61	-	20	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Akute katarrer i ån- dedretsorganene	133	-	23	1	40	-	78	1	148	1	243	2	87	1	108	2	92	5	122	-	350	-	98	2	70	3	
Influenza	56	-	83	1	62	2	63	-	77	-	263	1	91	-	160	2	78	1	58	-	64	-	59	1	115	-	
Lungebetendelse	24	3	9	3	7	-	20	3	10	3	16	-	5	3	6	-	7	3	19	2	6	-	8	1	14	-	
Plevrit	17	-	7	1	-	-	7	-	27	-	36	2	6	-	11	-	12	-	13	-	17	-	9	-	14	-	
Giktfeber	16	-	1	-	2	-	2	-	3	-	2	-	3	-	4	-	1	1	3	-	5	-	2	-	3	1	
Malaria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Akut diarrhoe (kole- rine)	42	-	4	-	11	-	26	-	8	1	39	-	22	-	21	-	-	-	9	-	39	-	19	-	17	-	
Tilsammen	373	3	154	6	138	4	232	6	289	6	670	8	222	6	378	4	218	14	230	3	483	-	196	4	239	4	

Døde av tuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			Fordeling på alder og kjønn.			
	sygdom.	tuberkulose.	lunge-tuberkulose.	Under 15 år.		Over 15 år.	
				G.	P.	M.	K.
Aurland	31	6	6	-	-	3	3
Lærdal	45	4	2	-	-	1	3
Luster	41	10	10	-	-	6	4
Hafslo	43	10	10	-	-	4	6
Sogndal	50	7	5	-	-	5	2
Leikanger	35	4	3	-	-	-	4
Balestrand	31	11	9	-	-	2	9
Vik	49	15	12	-	-	8	7
Kyrkjebø	19	5	3	-	-	1	4
Lavik	65	21	17	1	-	4	16
Gulen	78	13	9	2	-	6	5
Gaular	42	8	7	-	-	4	4
Fjaler	47	6	4	1	-	3	2
Askvoll	33	6	6	-	-	5	1
Førde	66	9	5	-	1	5	3
Bremanger	32	5	5	-	-	3	2
Kinn	80	12	10	-	-	3	9
Florø	9	2	2	-	-	-	2
Bygder	71	10	8	-	-	3	7
Naustdal	54	6	3	1	1	2	2
Vaagsøy	33	9	9	-	-	6	3
Selje	44	6	4	-	1	2	3
Davik	34	5	4	-	-	2	3
Nordfjardeid	35	8	8	-	-	2	6
Gloppen	58	7	7	-	-	2	5
Innvik	81	16	15	-	2	6	8
Sogn og Fjordane fylke	1126	209	173	5	5	85	114
Derav i byer	9	2	2	-	-	-	2
-- - bygder	1117	207	171	5	5	85	112

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp anmeldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sykdommer innen fylkets lægedistrikter henvises til tabellen i den almindelige beretning.

Om fylkets sinnssyke se den almindelige beretning.

Fødselsoperasjoner. Av læger utførtes i alt 60, derav i Aurland 7, Lærdal 2, Luster 8, Hafslo 6, Sogndal 3, Leikanger 2, Balestrand 1, Vik 1, Lavik 1, Gulen 6, Askvoll 2, Førde 2, Bremanger 3, Naustdal 2, Vaagsøy 3, Selje 3, Davik 1, Nordfjardeid 2, Innvik 5.

Om jormorhjelpen se den almindelige beretning.

Dødsfall på barselseng. Lægerne har oppgitt dødsårsaken for 6 kvinner, derav 1 av barselfeber.

Været. Året var kaldt, regnfullt og stormende. Korn- og potetavlen var dårlig og frugthøsten mislykket.

Levemåte, hygieniske og økonomiske forhold.

Aurland. Levemåten må sies å være ganske god, men der burde brukes mere sammalet mel, likeledes er det om sommeren, når kjørene er på stølene vanskelig å skaffe melk, selv til barn og syke. — På strandstedene Vangen og Underdal later boligene meget tilbake å ønske og selv på større fjellgårder er det meget almindelig, at dyrene (gjetene) lever i kjelderne under våningshuset, men da disse nøisomme dyr tilbringer mesteparten av sit liv, også om vinteren i fri luft, blir der ikke så store ulemper ved dette forhold, som man skulde tro. Misbruk av alkohol er der litet av i dette distrikt, derimot synes det ikke å stå så bra til med sedeligheten efter de mange gonorrhøetifeller å dømme. (K. Gløersen).

Lærdal. I Borgund og Aardal er boligene yderst dårlige, små trange, lavloftede stuer med 1 å 2 rum til ofte store familier, hos hvem sansen for renlighet er minimal. Det ser dog ut til at befolkningen mere og mere får øinene op for fordelene ved rummeligere og lysere boliger. Levemåten er forholdsvis bra, særlig i fjellbygden Borgund, hvor den er mere gammeldags med flatbrød, surmelk og brød av sammalet mel. Der er sørgelig liten tilgang på fisk, både fersk og salt, og dette skyldes vel ikke minst de dårlige kommunikasjoner med fiskedistriktene men sikkert også befolkningens manglende forståelse av fisk som et av vore beste og billigste næringsmidler. Befolkningens tenner er i dårlig forfatning, tannpleie og tannbørste er mangesteds ukjente goder. Edruelighetsforholdene er gode, men man forstår å skaffe sig drikkevarer, visstnok vesentligst fra byene. (R. Christophersen).

Sogndal. De hygieniske forhold er ganske gode, når undtas i «Fjæren», hvor den fullstendige mangel på kloakker er en stor ulempe. Edrueligheten kunde være bedre, gaukeri med himebrent finder sted. (L. Trædal).

Leikanger. De hygieniske forhold bedres langsomt. De gamle røkstuer forsvinder efterhånden og isteden bygges nu enetasjes boliger i villastil med kjøkken og gjerne 2 rum i 1ste etasje. Renslighetsforholdene står ikke høit. Underkøiet brukes alt for lenge og vaskning av hele kroppen foretas visstnok bare hver jul. Levemåten er som tidligere, grøt, spekesild, potetkaker, kjøtt, flesk og separert melk. Om sommeren holder mange småfolk hjemmegjet og det er utrolig, hvor meget melk en sådan kan prestere, når den stelles godt. Edruelighetsforholdene er ikke så gode som før. Hjemmebrenning er blitt almindelig. (F. A. Heiberg).

Balestrand. Boligforholdene bedres jevnt, ernæringsforholdene er ganske gode. Sansen for orden og renlighet såvel personlig som i hjemmene er neppe i nogen imponerende vekst. Sedelighetstilstanden synes ganske god. Edrueligheten mindre enn før. Ølbrygning tiltar stadig, hjemmebrenning foregår og smuglerspriten har også funnet veien hit. (E. Paulsen).

Vik. Arbeidet fra helserådets side på forbedring av de hygieniske forhold møter liten støtte hos politimester og lensmann. Det har hendt at en person, som likefrem overtrådte helserådets bestemmelser, og som av dette ønskedes tiltalt, fikk medhold av politiet. Under sådanne forhold blir det jo for helserådet uhyre vanskelig at bedre de hygieniske forhold, hvor de er så miserable, som de er. (E. Eng).

Kyrkjebø. Boligforholdene er gode, undtagen for Høyangers vedkommende, hvor det har skortet på boliger, men tross henstillinger til A/S Høyangfaldene har det vært umulig på grunn av økonomiske forhold å få dette forhold forandret. (H. Daae).

Gulen. De hygieniske forhold i hjemmene bedres efterhånden. Også i det forløpne år er mange gamle boliger ombygget eller forbedret. Edruelighetsforholdene er gode.

Gaular. Levemåten er enkel og tarvelig. Sedeligheten og edrueligheten er bra. (M. Skjelderup).

Fjaler. Beboerne på de små gårder sover gjerne i de samme rum hvor maten kokes. Rensligheten er bra. Drikkfeldigheten er ikke stor og sedeligheten står høit. (G. Nannestad).

Førde. I de hygieniske forhold er der fremgang med hensyn til bedre boliger. Levemåten er stort sett kraftig, men ensformig. Drikkfeldighet eksisterer praktisk talt ikke. Sedeligheten er god. (T. Bydal).

Bremanger. Boligene er mange steder mindre gode og overbefolkede, men bedres litt etter litt. Folk er gjennomgående edruelige og måteholdne. Forbudet synes å virke dårlig, sprittrafikken øker.

Kinn. Drikkfeldighet og dermed følgende råhet synes tross brennevinsforbud og reduserte inntekter å bre sig, især blandt ungdommen og å medføre en tilbakegang i de til nu gode sedelighetsforhold. (A. Skridshol).

Naustdal. Boligene, især de eldre er små, trange og ofte trekkfulle. Sansen for personlig renslighet er mindre god. Levemåten er ensformig. Der leves meget på sterkt saltet mat. Edruelighets- og sedelighetsforholdene er bra. (L. Krog).

Vaagsøy. De hygieniske forhold bedres år for år. Bedre boliger, større renslighet og bedre matstel. Kostholdet synes å være tilstrekkelig: fisk, melmat og melk. Edrueligheten som for nogen år siden var særlig god har det gått tilbake med. Sedeligheten er heller ikke bedret. (E. Strand).

Selje. Hovednæringsmidlet er fisk, som imidlertid tillberedes dårlig. Kjøtt spises mindre. Kaffe drikkes i kolossale mengder. Edrueligheten og sedeligheten er god. (E. Strømme).

Davik. Levemåten er god. Folket bruker selv sine landbruksprodukter, og salg av melk, smør og egg er litet. Boligene tildels mindre gode. Stuerne som er små, lavloftede med oftest faste vinduer benyttes hyppig både som sove-, spise- og dagligrom. Edrueligheten er meget god. (S. Olsen).

Nordfjordeid. Gjennomgående bra hus, gode sedelighetsforhold og litet alkoholmisbruk. (E. Andreassen).

Gloppen. Distriktet er et jordbruksdistrikt. Boligene for det meste gode og rummelige. Kostholdet er godt og kraftig. Der spises meget kjøtt og drikkes meget melk. Edruelighet og sedelighet i det hele bra. Spriten har dog også funnet vei hit og surrogatdrikning er ikke ukjent. Størstedelen av distriktet har billig elektrisk kraft, som foruten til opplysning også anvendes til oppvarming og i gårdsbrukets tjeneste. (H. Eriksen).

Sykehus. I Lærdal er et kombinert pleiehjem og sykehus. Det første råder over 9, det siste over 5 senger foruten operasjonsstue. Pleiehjem finnes i Gloppen, Lavik og Askvoll. Luster sanatorium har stadig fullt belegg. Vår-sildavgiftsfondet har i *Florø* et sykehus på 40 senger, hvorav 5 for epidemiske syke i en fra hovedbygningen fullstendig isolert avdeling med eget bad, og 2 sykestuer i Kalvåg (9 senger) i Bremanger. Likeledes er der her ved Svelgenanlegget et litet sykehus på 2 værelser med 4 senger. I Maaløy er 4 rum i en eldre folkeskolebygning innredet til epidemisykehus for 12 patienter.

Syke- og fattighjem. Sanitets- eller tuberkuloseforeninger finnes nu i hvert herred, og de fleste har sykepleiersker, som man overalt er vel fornøiet med; de har 1½ års utdannelse og fyller udmerket stillingen.

Gamlehjem finnes i Lærdal, Sogndal og Askvoll.

Bad. Ved fabrikkanleggene i Vadheim og Høyanger (*Kyrkjebø*) er innrettet bad for arbeiderne (kar og dusj) som dog er litet benyttet. I *Førde* er et kar- og dusjbad. Åpent hver lørdag med god søkning. I kommunehuset i Kalvåg (*Bremanger*) er under fisketiden innrettet bad for fiskerne, men det benyttes litet. Ved Svelgen kraftanlegg er i alle større barakker innrettet bad, som imidlertid ikke benyttes. *Vaagsøy*. I Maaløy skolehus er bad, benyttes litet. *Gloppen*. På Sundene er badstuebade åpent 1 dag i uken for menn og 1 dag for kvinner. I *Innvik* og *Stryn* er badstuer.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om antall av møter i helseråd og om vaksinerte.

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.	Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Aurland	-	-	Askvoll	-	70
Lærdal	1	37	Førde	²⁾ 2	66
Luster	2	36	Bremanger	3	121
Hafslo	1	44	Kinn	³⁾ 1	7
Sogndal	1	59	Naustdal	⁴⁾ 3	-
Lelkanger	-	47	Vaagsøy	⁵⁾ 2	98
Balestrand	1	35	Selje	1	47
Vik	3	61	Davik	4	67
Kyrkjebø	2	55	Nordfjordeid	1	55
Lavik	¹⁾ 2	67	Gloppen	⁶⁾ 2	89
Gulen	1	129	Innvik	⁷⁾ 2	131
Gaular	2	55			
Fjaler	1	43	Tilsammen	38	1419

¹⁾ Lavik 1, Hyllestad 1. ²⁾ Førde 1, Jølster 1. ³⁾ Florø 1. ⁴⁾ Naustdal 2, Vevring 1. ⁵⁾ Nordvaagsøy 1, Sørvaagsøy 1. ⁶⁾ Gloppen 1, Breim 1. ⁷⁾ Innvik 1, Hornindal 1.

XV. Møre fylke.

Sundhetstilstanden var i det hele tilfredsstillende. Av epidemiske sykdomstilfeller meldtes i alt 13 116 (81,3 pro mille av befolkningen), hvorav 263 med dødelig utgang; året forut var de tilsvarende tall 8 232 (50,4) og 194.

Dødeligheten var 12,2 pro mille av den opgitte tilstedeværende midelfolkemengde.

Om de epidemiske sykdommer i almindelighet henvises til tabellen på side 89—91.

Tyfoidfieber (paratyfus). De fleste tilfeller forekom i *Kristiansund*, *Aalesund* og *Edøy*.

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjente		Fordeling på lægedistriktene:																	
			1		2		3		4		5		6		7		8		9	
	tilfeller.	dødsfall.	Vann- ylven.		Sande.		Herey.		Ulstein.		Orsta.		Volda.		Hjørund- fjord.		Stranda.		Norddal.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidefeber	42	5	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Cerebr.meningit (epid.)	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	67	-	-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meslinger	898	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	44	-	4	-
Difteri (croup)	92	4	1	-	11	-	2	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	37	-
Barsel-feber	16	3	-	-	1	-	1	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	19	14	-	-	1	1	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	63	4	1	-	1	-	2	-	2	1	1	5	-	-	-	-	2	-	1	-
Røde hunde	12	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	123	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	6	-	1	-	-	1	-	-	-
Kusma	12	-	1	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	326	12	10	1	15	-	3	-	-	-	-	6	1	-	-	-	8	-	15	4
Akute katarrar i ånde- drettsorganene	4270	61	20	-	66	1	73	-	92	4	36	-	374	5	2	2	141	-	122	-
Influenza	5354	28	95	4	63	1	83	-	65	-	87	1	280	1	-	-	247	-	172	-
Lungebetændelse	370	82	2	2	14	5	13	4	9	1	4	1	1	-	-	-	9	2	3	2
Plevrit	445	3	5	-	10	1	16	-	32	-	5	-	36	-	4	-	14	-	6	-
Giktfeber	124	2	3	-	1	-	1	-	1	-	-	-	10	-	-	-	7	-	5	-
Akut diarrhoe (kole- rine)	874	8	10	2	14	-	18	-	15	-	6	-	70	2	-	-	45	-	31	-
Tilsammen	13116	236	148	9	198	9	217	5	231	5	142	5	793	10	36	2	518	2	396	6

Epidemiske sygdommer.

	Fordeling på lægedistriktene:																					
	10		11		12		13		14		15		16		17		18		19		20	
	Ørskog.		Skodje.		Borgund.		Aalesund-stads-fysikat.		Haram.		Molde.		Bud.		Vestnes.		Grytten.		Eid.		Nesset.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber	-	-	-	-	2	-	8	1	2	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Cerebr.meningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	-	-	-	-	21	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meslinger	-	1	-	-	9	-	12	-	52	-	1	-	11	-	7	-	17	-	-	-	9	-
Difteri (croup)	4	-	1	-	10	2	12	-	-	-	2	-	6	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Barsel-feber	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	-	1	-	-	7	-	5	-	4	-	1	-	4	-	2	-	1	-	1	-	2	-
Røde hunde	-	-	-	-	8	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Variceller	-	-	-	-	10	-	13	-	-	-	29	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kikhoste	22	-	6	-	36	-	57	2	65	-	19	-	5	-	-	-	1	-	-	-	2	-
Akute katarrer i ånde-dreftsorganene	71	7	44	-	56	4	477	8	75	2	465	3	207	3	95	1	129	1	59	1	50	2
Influenta	113	-	95	-	149	-	709	1	178	-	194	1	147	5	40	-	70	1	25	1	16	-
Lungebetændelse	1	1	2	-	12	12	33	8	14	-	13	3	29	5	7	2	13	4	3	2	4	3
Plevrit	2	-	-	-	31	1	39	-	30	-	16	-	24	-	6	-	13	-	6	-	10	-
Giktfeber	1	-	-	-	11	2	13	-	12	-	8	-	12	-	5	-	-	-	-	-	3	-
Akut diarrhoe (kole-rine)	3	-	2	-	11	-	140	1	20	-	60	-	15	-	19	-	18	1	5	-	-	-
Tilsammen	217	8	152	-	355	22	1544	21	453	3	810	7	466	16	186	5	265	7	99	4	100	5

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistriktene:																						
	21		22		23		24		25		26		27		28		29		30		31		
	Kvernes.		Gjennes.		Kr.sund stads- fysikat.		Sunnal.		Tingvoll.		Stangvik.		Sunnadal.		Rindal.		Aure.		Halsa.		Edøy.		
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.		
Tyfoidfeber	2	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	8	2
Cerebr.meningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	-	-	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Meslinger	14	-	46	-	408	3	6	-	8	-	6	-	1	-	37	-	39	-	-	133	4	-	-
Difteri (croup)	10	-	3	-	25	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Barsel-feber	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	3	3	-	-	1	1	5	-	-	-	1	1	-	-	2	2	-	-	-	1	1
Penfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	-	-	1	-	15	2	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	9	-	-	-	29	-	-	-	17	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	1	-	13	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	35	4	-	-
Akute katarrer i åndedretsorganene	230	1	22	2	763	10	23	2	95	-	28	-	116	1	53	-	61	1	176	-	49	-	-
Influenza	285	1	38	1	1273	3	104	-	61	2	92	2	237	2	41	-	67	-	252	1	50	-	-
Lungebetændelse	9	3	4	-	90	11	17	2	4	-	5	-	12	-	13	4	7	2	18	3	5	-	-
Plevrit	55	-	3	-	32	1	4	-	5	-	9	-	5	-	-	-	9	-	10	-	8	-	-
Giktfeber	6	-	1	-	19	-	1	-	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	12	-	10	-	282	1	9	1	17	-	1	-	5	-	8	-	6	-	17	-	5	-	-
Tilsammen	635	5	144	6	2974	34	167	6	219	3	142	2	379	4	159	4	199	6	646	12	126	3	-

Av cerebrosproinalmeningit observertes 2 tilfeller i *Halsa* hos voksne menn, 1 i Aasskard i februar og 1 i Tustna i april og uten forbindelse med hinannen. (Øvrevik).

Encephalitis lethargica inntraff hos 2 influensapatienter; det ene var hos en voksen mann i Kleive i *Molde* distrikt og 1 hos en 19 års pike i Valdalen av *Norddal* distrikt. Denne siste fikk under rekonvalesensen et 4 ukers maniakalsk anfall. (Haug og Alm).

Meslinger optrådte som en mild epidemi. Kun i Bæverdalen i *Halsa*, hvor sykdommen ikke har vært i de siste 40 år, var tilfellene særlig ondartet.

Pyæmiske infeksjoner. I *Ulstein* optrådte en endemi av «erysipeloid» hos arbeiderne ved Hareid guanofabrikk etter stikk av gamle fiskeben.

Av skabb er meldt 189 behandlede.

Veneriske sykdommer meldt av lægerne:

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:																		
		2	3	4	6	8	12	13	14	15	16	17	18	21	23	24	25	26	27	30
		Sande.	Herøy.	Ulstein.	Volda.	Stranda.	Borgund.	Aalesund stadsfysikat.	Haram.	Molde.	Bud.	Vestnes.	Grytten.	Kvernes.	Kr.sund stadsfysikat.	Sunnal.	Tingvoll.	Stangvik.	Surnadal.	Halsa.
Veneriske sår	6	-	-	1	1	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Syfilis, erhvervet	35	-	1	-	-	-	-	19	-	-	-	-	1	-	12	-	-	-	-	2
— medfødt	4	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Gonorrhoe, uretrit	220	-	4	2	5	2	1	116	3	11	3	1	4	-	61	2	1	1	1	2

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp meldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sykdommer innen fylket henvises til tabellen i den almindelige beretning. — Forøvrig henvises til tabellen på neste side. — Fra flere distrikter anføres at sykdommen synes å være i tiltagen; som årsaker opgis dårlige økonomiske forhold, svekkelse i krigsårene og influensa.

Skjør buk. I *Edøy* fikk en 26 årig fattig kvinne sykdommen, efterat hun en hel vinter hadde levet næsten utelukkende på salt fisk uten poteter og grønnsaker. (A. Hoff).

Av obstetriciske operasjoner, utført av læger, er i alt opgitt 122, derav i Vannylven distrikt 2, Sande 4, Herøy 3, Ulstein 10, Ørsta 5, Volda 4, Hjørundfjord 1, Stranda 2, Norddal 1, Ørskog 1, Borgund 7, Aalesund 6, Haram 4, Molde 9, Bud 6, Vestnes 5, Grytten 8, Eid 2, Nettet 2, Kvernes 3, Gjemnes 3, Kristiansund 10, Sunndal 1, Tingvoll 8, Stangvik 1, Surnadal 5, Rindal 1, Aure 3 og Halsa 5.

Om jormorhjelpen se tabellen i den almindelige beretning.

På barselseng døde 10 kvinner, hvorav 3 av barsel-feber; se forøvrig den almindelige beretnings dødslist, gruppe XII.

Døde av tuberkulose.

Lægedistrikter	Opgitte dødsfall ved			Fordeling på alder og kjønn.			
	sygdom.	tuberkulose.	lunge-tuberkulose.	Under 15 år.		Over 15 år.	
				G.	P.	M.	K.
Vannylven	43	8	7	-	-	4	4
Sande	49	8	7	-	-	2	6
Herøy	50	12	10	-	1	4	7
Ulstein	26	4	3	1	-	2	1
Ørsta	39	13	11	2	-	3	8
Volda	62	12	10	2	1	3	6
Hjørundfjord	21	3	3	-	-	2	1
Stranda	42	4	1	-	1	3	-
Norddal	20	1	-	-	-	1	-
Ørskog	83	11	9	-	-	6	5
Skodje							
Borgund	143	30	21	3	6	10	11
Aalesund stadsfysikat	145	30	21	4	2	12	12
Haram	42	8	7	-	-	3	5
Molde	105	28	24	-	1	15	12
Molde by	54	14	10	-	-	8	6
Bygder	51	14	14	-	1	7	6
Bud	111	26	24	1	4	11	10
Vestnes	49	8	8	-	-	4	4
Grytten	46	7	4	-	-	5	2
Eid	53	11	7	1	2	5	3
Neset	44	9	9	-	-	3	6
Kvernes	88	18	15	2	-	4	12
Gjemnes	67	11	9	-	1	5	5
Kristiansund stadsfysikat	189	43	36	5	2	10	26
Sundal	49	9	8	-	1	4	4
Tingvoll	55	24	22	-	4	5	15
Stangvik	28	4	4	-	-	2	2
Surnadal	44	5	4	-	1	2	2
Rindal	30	5	3	-	1	2	2
Aure	45	6	4	-	-	2	4
Halsa	66	10	7	-	1	4	5
Edøy	48	11	7	1	1	4	5
Møre fylke	1882	379	305	22	30	142	185
Derav i byer	388	87	67	9	4	30	44
— bygder	1494	292	238	13	26	112	141

Været, årsveksten og fiskeriene. Året må med hensyn til været betegnes som meget ugunstig. — Avlingen blev gjennomgående som et middelsårs. Endel høi og korn tok skade under innhøstningen. På fjellgårdene blev avlingen ikke moden. — Storm og uvær hindret for en del sildefisket og torskefisket slog mindre godt til: da dertil prisene var små i forhold til omkostningene ved utstyr blev utbyttet ringe. Den økonomiske tilstand skildres derfor som daarlig i enkelte kystdistrikter, særlig i familier, som ikke driver gaardsbruk ved siden av fisket. En del fiskere greide ikke sine forpliktelser og gikk konkurs.

Levemåte og hygieniske forhold. I *Vannylven* er jorddyrkingen fortsatt; det store statstilskudd er en vesentlig spore. (Ottesen).

I *Ulstein* er hønsehold blitt meget almindelig, man har op til 50 høns. (H. Støren).

I *Ørsta* er på strandstedet Ørstavik, hvor der drives en del fabrikkvirksomhet, bygget en del nette, små eneboliger av arbeiderne. Til hvert hus hører gjerne en liten have. (Myklebust).

Sykehus. I Aalesund er der et kommunalt sykehus og et epidemilasarett. I Molde ligger fylkets sykehus og i nærheten Reknes med 2 sanatorier for tuberkulose, det ene for barn. I Bolsøy herred ligger Opdøl sinnsykeasyl. Et militært sykehus på Setnesmoen i Grytten distrikt brukes kun under våbenøvelsene. I Kristiansund er der et kommunalt sykehus med avdeling for epidemiske syke. Pleiehjem for tuberkulose finnes i Volda, Ørskog, Vestnes og Tingvoll.

Badeinnretninger. I Søvde (*Vannylven*) er der innrettet et skolebad, hvortil også voksne har adgang. I *Volda* er der en privat badeinnretning med 3 karbad og et litet dampbad. — I *Aalesund* er der 2 badstubad og 1 karbad, enn videre dusjbad ved folkeskolene. — I *Molde* er der skole- og folkebad. Om sommeren er et sjøbadehus åpent. — I *Grytten* finnes bad ved det militære sykehus. — *Kristiansund* har en innretning for kar-, dusj- og dampbad. — I Øksendal (*Sundal* distrikt) er der en badeinnretning og i *Tingvoll* et bad for funksjonærene ved ullvarefabrikken. — I *Rindal* og *Aure* distrikter finnes badstue.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om tallet på møter i helseråd og på vaksinerte:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.	Lægedistrikter.	Møter i helseråd ¹⁾	Vaksinerte.
Vannylven	1	67	Grytten	2	88
Sande	2	97	Eid	¹¹⁾ 3	66
Herøy	3	-	Nesset	3	51
Ulstein	²⁾ 4	119	Kvernes	¹²⁾ 5	205
Ørsta	2	115	Gjemnes	¹³⁾ 2	197
Volda	1	87	Kristiansund stadsfysikat		
Hjerundfjord	1	51	Sundal	9	139
Stranda	³⁾ 5	68	Tingvoll	1	15
Norddal	2	45	Stangvik	¹⁴⁾ 4	94
Ørskog	⁴⁾ 5	96	Surnadal	1	-
Skodje	⁵⁾ 3	-	Rindal	3	69
Borgund	⁶⁾ 8	-	Aure	-	60
Aalesund stadsfysikat ..	10	212	Halsa	1	-
Haram	⁷⁾ 5	46	Edøy	¹⁵⁾ 2	-
Molde	⁸⁾ 2	22		¹⁶⁾ 6	-
Bud	⁹⁾ 7	156			
Vestnes	¹⁰⁾ 4	49	Tilsammen	107	2214

¹⁾ For distrikter som består av flere herreder er, når intet nærmere er anført, møtene holdt i det herred, hvorefter distriktet har sitt navn. ²⁾ Hareid 2, Ulstein 2. ³⁾ Stordal 1, Stranda 1, Sunnlyven 3. ⁴⁾ Ørskog 3, Sykkylven 2. ⁵⁾ Skodje 2, Vatne 1. ⁶⁾ Borgund 5, Vigra 1, Giske 2. ⁷⁾ Haram 4, Sandøy 1. ⁸⁾ Molde by 1, Bolsøy 1. ⁹⁾ Aukra 1, Bud 2, Fræna 2, Hustad 2. ¹⁰⁾ Tresfjord 1, Vestnes 3. ¹¹⁾ Veøy 3. ¹²⁾ Kvernes 1, Bremsnes 2, Kornstad 2. ¹³⁾ Gjemnes 1, Eide 1. ¹⁴⁾ Tingvoll 2, Straumsnes 2. ¹⁵⁾ Halsa 1, Valsøfjord 1. ¹⁶⁾ Edøy 4, Bratvær 1, Hopen 1.

I *Aalesund* består helserådsutvalget foruten stadsfysikus av en annen læge og en frue, samt stadsingeniøren og borgermesteren.

XVI. Sør-Trøndelag fylke.

Sundhetstilstanden betegnes fra næsten alle distrikter som gjennegående god, tildels meget god (*Røros, Bjugn, Aafjord*); alene fra *Malvik* og *Singsaas* meldes den som dårlig, dog kun for den første del av året.

Dødeligheten var for *Trondhjems* vedkommende 11,7 pro mille på en utregnet middelfolkemengde av 56 979 (etter stadsfysikus opgaver var dødeligheten 11,9 pro mille av en gjennemsnittsfolkemengde av 55 500) altså ennå lavere enn for 1920 (13,4 pro mille), den inntil da lavest noterte dødelighet. — For det hele fylke 2 093 dødsfall eller 12,3 pro mille av den beregnede middelfolkemengde (170 374).

Angående de epidemiske sykdommer henvises til tabellen side 96 og 97.

Tyfoidfeber forekom i små epidemier i Trondhjem, Strinda og Ørland. I *Trondhjem* begynte epidemien i mai (paratyfus 33 tilfeller) utgående fra et bestemt meieri; de nødvendige forholdsregler blev tatt, og epidemien ophørte. En tyfoidbacillebærer (voksen kvinne som hadde gjennomgått sykdommen i august 1921) blev meldt i september, efter å ha smittet medlosjerende på 2 steder; hun holdes fremdeles internert (juni 1923) som smittefarlig. (Ouren). I *Strinda* forekom sykdommen med 18 tilfeller fordelt på 8 måneder; 6 av de angrepne antas å ha fått smitten fra Presthusaunet, uten at dog smitekilden blev påvist. (Rüsing). I *Ørland* har der vært paratyfus siden 1919; i 1922 var der kun forekommet 2 tilfeller inntil september, da der optrådte 8 tilfeller blandt betjeningen i Ørlandets meieri, samt i dettes nærmeste omgivelser. En av meieriets melkeleverandører fantes å være bacillebærer. Meieriet installerte i september sine nye langtidspasteuriseringsapparater, og efter denne tid er der ikke forekommet noget tilfelle av paratyfus. I oktober blev avsluttet en masseundersøkelse av fæces og urin fra henved 3 000 personer, blandt hvilke der påvist 6 bacillebærere. Ørland herred er det eneste herred i landet hvor hvert menneske over 5 år er blitt undersøkt på den omtalte måte. (C. Henrichsen).

Epidemisk cerebros spinalmeningit er meldt med ett tilfelle fra *Singsaas*.

Poliomyelitt optrådte med tilsammen 4 tilfeller i *Strinda, Selbu, Støren* (Horg) og *Aafjord*.

Meslinger viste sig i næsten alle fylkets lægedistrikter, talrikst i *Trondhjem, Strinda, Malvik* og *Orkedal*.

Influenza i mild form hadde i januar og februar adskillig utbredelse i omtrent samtlige fylkets distrikter.

Kikhoste var i november—desember meget utbredt i *Trondhjem*, og delvis i *Strinda*.

Malaria blev meldt fra *Strinda* og *Leinstrand* med 1 tilfelle fra hvert distrikt.

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjente		Fordeling på lægedistriktene:																					
			1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11	
	tilfeller.	dødsfall.	Trondhjem.		Strinda.		Malvik.		Leinstrand.		Børsa.		Selbu.		Røros.		Singsaas.		Støren.		Melhus.		Opdal.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber	82	6	46	3	15	3	1	.	1	3	1	.
Cerebr.meningit (epid.)	2	1
Akut poliomyelit	4	.	.	.	1	1	1
Skarlagensfeber	82	.	32	.	6	.	1	1	.	5	.	1	2	.
Meslinger	868	3	246	2	61	.	64	1	16	.	20	.	58	.	8	.	1	.	17	.	59	.	47	.
Difteri (croup)	120	3	22	.	10	.	.	.	1	.	2	.	13	.	2	.	1	.	.	.	1	.	.	.
Blodgang	3
Barselfeber	20	7	7	3	2	.	.	.	1	.	1	1	1
Pyæmi, septhæmi	18	12	5	5	1	1	1	1	1	4	.	.	1	.	1	1	.
Pemfigus (hos nyfødte)	20	3	13	1	1	1	.	2	.	.	.
Røsen	155	5	67	1	26	.	1	.	2	.	.	.	3	.	30	.	4	.	3	1	1	.	1	.
Røde hunde	19	.	9	7	.	.	.	1
Variceller	142	.	103	.	6	.	2	.	1	.	1	.	.	7
Kusma	169	.	57	.	.	.	1	.	13	.	1	.	1	.	.	.	1	.	3	.	10	.	37	.
Kikhoste	1097	13	830	6	62	1	.	.	22	1	3	.	2	.	4	.	35	1	9	.	9	.	27	.
Akute katarrer i ånde- drettsorganene	14692	82	8823	31	786	5	205	1	117	.	40	.	133	3	1603	7	193	1	241	.	186	1	140	2
Influenza	7440	12	3471	1	254	.	170	1	108	.	98	.	169	1	997	2	211	1	106	.	103	.	34	.
Lungebetændelse	462	70	173	22	12	3	4	1	14	1	16	4	26	.	20	5	6	.	24	6	7	.	10	3
Plevrit	475	7	214	3	11	1	9	.	8	.	16	.	22	.	27	.	1	.	13	.	6	.	6	.
Giktfeber	186	1	90	1	4	.	.	.	1	.	4	.	11	.	17	.	7	.	11	.	3	.	2	.
Malaria	2	.	.	.	1	.	.	.	1
Akut diarrhoe (kolerine)	2261	27	1578	12	118	5	57	.	26	.	7	1	49	.	92	1	22	1	44	.	29	1	13	.
Tilsammen	28319	251	15786	91	1377	19	515	4	332	2	209	5	491	4	2823	16	487	4	475	8	417	3	320	5

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistrikterne:																					
	12		13		14		15		16		17		18		19		20		21		22	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidefeber										2			13									
Cerebr.meningit (epid.) . . .												1										
Akut poliomyelit																					1	
Skarlagensfeber			8		2		1					20					3					
Meslinger	34		182		4						8		5		25							13
Difteri (croup)	4		11	2			8		2		5	1	13				25					
Blodgang																	3					
Barsel-feber	1		1	1			1	1			1		1		2	1						1
Pyæmi, septhæmi			1	1			1		2	2												1
Pemfigus (hos dødfødte) . . .			1												1	1						1
Rosen			6	2	2		1	1			2		5		1		1					
Røde hunde			1								1											
Variceller			16		2																	4
Kusma	2		8		24		1		1		1		4							4		
Kikhoste	5		1		16				1	1	3		8		8		18		28	3	6	
Akute katarrer i ånde- drettsorganene	120	1	969	5	133	2	40	4	18	3	388		91	4	137	1	53	1	182	9	94	1
Influenza	66		763	2	170	1	50		23	1	283		189	2	58		66		8		43	
Lungebetændelse	20	4	49	5	12		15	1	8	3	3	3	11		17	3	3		6	2	6	4
Plevrit	8		37		20	1	6		14	1	10	1	7		23		7		6		4	
Giktfeber	2		15				4				6				5				2		2	
Malaria																						
Akut diarrhoe (kolerine) . . .	5		149	1	3	2			3		4		22	2	6		19		13	1	2	
Tilsammen	267	5	2218	19	388	6	128	7	72	11	737	5	370	8	283	6	198	2	249	15	177	6

Skabb synes overalt å bli sjeldnere. Fra *Trondhjem* meldtes 247 tilfeller, fra distriktene 305 (i 1921 423), flest fra Orkedal (55), Bjørnør (31), Selbu (28), Hemne (27), Aafjord (23) og Røros (21).

Veneriske sygdommer meldt av lægerne:

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:																
		1	2	3	5	6	7	10	11	13	14	16	17	18	19			
		Trondhjem.	Strinda.	Malvik.	Børsa.	Selbu.	Røros.	Melhus.	Opdal.	Orkedal.	Hemne.	Frøya.	Bjugn.	Ørland.	Rissa.			
Veneriske sår.....	28	17	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	9	-	-	-	-	
Erhvervet syfilis	74	60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 ¹⁾	14	-	-	-	-	
Medfødt —	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Gonorrhoe	410	379	6	1	1	-	2	1	1	8	5	2	3	1	-	-	-	

¹⁾ 12 tilfeller av sekundær syfilis fra Nes herred (Bjugn) skrev sig fra 1 pike, som det trots anmeldelse ikke lykkedes at få påført ansvaret. (T. Næs).

Døde av tuberkulose se tabellen side 99.

Tuberkulose. Angående de i året anmeldte og av tuberkuloseprotokollene utgåtte tilfeller av tuberkuløs sykdom henvises til tabellen i den almindelige beretning. Dødsfall av all tuberkulose utgjorde i henhold til lægernes delige beretning. Dødsfall av all tuberkulose utgjorde i henhold til lægernes dødsårsakslistor 24,0 pct. av alle kjente, ved sykdom forårsakede dødsfall, dødsfall av lungetuberkulose 18,9 pro mille. For *Trondhjems* by var forholdet henholdsvis 23,8 og 17,3 pct., for bygdene 24,1 og 18,9 pct. Tuberkulosen er forøvrig meget utbredt i næsten alle fylkets distrikter og synes ikke å være i avtagende uten måskje i *Melhus*, hvor dødeligheten var mindre end i 1921 (C. M. B. Müller) og i *Bjugn*, hvor de syke selv er interessert i å motarbeide sykdommen. (T. Næs). I *Trondhjem* er der nogen stigning i sykdommens hyppighet, hvad der måtte ventes under den nuværende økonomiske situasjon og boligforhold. Husleiereguleringen, som var nødvendig den gang gullet fosses inn, er nu skadelig med sine mange bestemmelser og bånd. De fleste familier i byen er ufrivillig naglet fast til en tilfeldig bekvemmelighet som i mange tilfeller ikke lengere passer for dem (Ouren). Der klages over mangel på plass i pleiehjem og sanatorier, tildels også over befolkningens likegyldighet for smittetilstanden og urenslighet. (A. Nilsen, *Frøya*). I *Selbu* sættes sykdommens uhyggelige stigning i forbindelse med de urenlige og usanitære ungdomslokaler, hvorav bygden har ca. 20; disse forhold og en utrolig likegyldighet for smittefarens bidrar sitt til å sprede sykdommen. (Chr. Selmer). Også fra *Røros* bemerkes, at ungdomslokalene med kaffedrikk og dans i næsten hver grend neppe øker ungdommens motstandskraft; og disse ungdomslokaler er visstnok ofte arnesteder for tuberkulosens utbredelse; påbud om vask og rengjøring her blir sjelden tilstrekkelig overholdt. (Stengel).

Spedalskhet. Den siste spedalske patient i *Trondhjem* blev i 1922 innlagt i pleiestiftelsen. I *Strinda* finnes en spedalsk kvinne, likeså i *Kvænvær* (*Hitra*).

I *Frøya* var ellers de vesentligste sygdommer fordøielsesuordner og nevrasteni; de førstnevnte fortrinnsvis hos menn, sannsynligvis på

Døde av tuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			Fordeling på alder og kjønn.				Uoppgitt alder.	
	sygdom.	tuberkulose.	lunge-tuberkulose.	Under 15 år.		Over 15 år.		M.	K.
				G.	P.	M.	K.		
Trondhjem stadsfysikat . . .	630	150	119	13	10	52	75	-	-
Strinda	136	33	29	2	4	11	16	-	-
Malvik	42	13	11	1	1	3	9	-	-
Leinstrand	47	20	12	6	6	1	7	-	-
Børsa	71	14	10	2	1	6	5	-	-
Selbu	77	17	12	3	3	7	7	-	-
Røros	78	20	15	2	2	6	10	-	-
Singsaas	30	7	7			5	2	-	-
Støren	93	25	24			12	13	-	-
Melhus	39	11	9	1	3	4	3	-	-
Opdal	42	4	2		1		3	-	-
Rennebu	41	11	9			9	2	-	-
Orkedal	135	35	27	2	3	14	16	-	-
Hemne	77	11	10	1		4	4	1	1
Hitra	61	15	10	1	1	9	4	-	-
Frøya	66	17	7	1	5	6	5	-	-
Bjugn	86	18	17		3	7	8	-	-
Ørland	56	13	11		2	7	4	-	-
Rissa	64	19	15			6	13	-	-
Agdenes	16	1	1				1	-	-
Bjørnør	50	11	8			3	8	-	-
Aafjord	31	8	7	1		6	1	-	-
Sør-Trøndelag fylke.	1968	473	372	32	45	178	216	1	1
Derav i byer	630	150	119	13	10	52	75	-	-
— bygder	1338	323	253	19	35	126	141	1	1

grunn av uregelmessige, ofte for hyppige måltider og dårlig tillavet (selvlavet) mat under fisket; nevrastenien oftest hos kvinner antagelig forårsaket ved hyppige fødsler, anstrengende arbeide og økonomiske bekymringer. (A. Nilsen).

Obstetriciske operasjoner. Av læger utførtes i alt 141, derav i Trondhjem 60, Strinda 13, Malvik 4, Leinstrand 1, Børsa 6, Selbu 1, Røros 6, Singaas 3, Melhus 2, Opdal 2, Rennebu 4, Orkedal 7, Hemne 13, Frøya 2, Bjugn 5, Ørland 3, Rissa 4, Agdenes 2, Bjørnør 1, Aafjord 2.

Om jormorbhjelpen se den almindelige beretning.

Dødsfall på barselseng er meldt i 12 tilfeller, derav 7 av barselsfeber.

V æ r e t. For Trondhjem by meddeles gjennom den meteorologiske stasjon, at middeltemperaturen for året viser $\frac{1}{3}^{\circ}$ C. under normaltemperaturen. Høieste temperatur målt 14de juli med $+25,3^{\circ}$ C., laveste 5te februar med $-17,6^{\circ}$ C. Nedbøren var ulike fordelt, 6 måneder med underskudd, 6 måneder med overskudd, særlig desember, men samlet viser året et nedbørunderskudd. Fra distriktene meldes for det meste om en kald vår, ganske god om enn fuktig og kjølig sommer, og en kald høst med tidlig sne. Avlingen blev dog ganske god; fisket mindre godt.

Levemåte og hygieniske forhold er i det hele tatt ganske gode selvfølgelig avhengig av økonomien; innlandsdistriktene med sitt jordbruk gir større jevnhet i livsvilkårene enn de kystdistrikter, hvor befolkningen vesentlig er avhengig av fisket. I *Orkedal* hvor der er en større industriell befolkning (grubedrift, treforedling) måtte der iverksettes nødsarbeider. Det er dog især vanskelig for ungdommen, som er vokset op i de «gode tider», å redusere sine krav til livets luksusområde. (E. Støren). Boligstandarden er i *Trondhjem* meget lav, dog i opgående. Siden 1916 er der ikke bygget en eneste leilighet med bare 1 værelse og kjøkken. I 1922 er der tatt i bruk 102 nye leiligheter, derav 35 med 2 rum og kjøkken, 42 med 3 rum og kjøkken, og 12 med 4 rum og kjøkken, resten er større; 11 av disse leiligheter har eget bad (Ouren). I bygdene er husene som regel gode og rummelige, om der enn fremdeles er en tilbøielighet til å stuve familiens medlemmer sammen i et rum, hvori også maten kokes. Fra *Bjugn* meldes at sansen for bedre boliger, godt tømret med grunnmur og drænager, er i gledelig fremvekst. (T. Næs). I ladestedet Kirksæterøren (*Hemne*) er der bolignød, så folk bor trangt; drikkevannsforsyningen er dessuten der utilfredsstillende (S. Trædal); fra *Hitra* klages over dårlig hygiene, urenslighet og dårlig stell i husene. (H. I. Tørlen). Også fra *Rissa* nevnes, at det i distriktets utkanter ikke sjelden er vanskelig nok å finne husets såpe-stykke; søppel og skyllevann slenges langs husveggen, og spyttvineriet florerer. Tuberkulosen har i disse dele av distriktet en uhyggelig utbredelse (H. Klouman). Orkanger (*Orkedal*) utvider stadig sitt vannverk- og kloakksystem, og den lille by har et helt annet utseende enn for nogen år siden (E. Støren).

Kostholdet er gjennomgående godt, om enn enkelt og tarvelig. Fra flere distrikter klages dog over for megen bruk av saltmat og kaffe, samt over mangel på grønnsaker og frukt; dessuten over den ensidige bruk av bløtt hvetebrød, mens grovbrød kun litet anvendes.

Edrueligheten er i det hele nogenlunde god, dog ikke så god som før, særlig ikke i kystdistriktene. Hjemmebrenning er dog omtrent ophørt, da der overalt er lett adgang til alkohol, især smuglersprit. I *Malvik* florerer drukenskapen periodevis, der er mange anløp av skøiter fra utlandet; de kommer tollvisiterte og behandlet efter alle kunstens regler, men deres tilstedeværelse merkes dog ved fyll og spektakel. Det er nu litet spørsmål efter resepter. (Imm. Waage). I *Selbu* er der adskillig drikkfeldighet især blandt ungdommen. (Chr. Selmer). Edrueligheten er ganske god i *Støren*, dog mindre hos ungdommen. (J. Halvorsen). Edrueligheten er fremdeles ganske god i *Melhus* men bedres gjør den dog neppe. Et tilfelle av delirium tremens er forefalt i distriktet forårsaket ved sansesløs fyll med 96 pct. spiritus, denaturert spiritus og andre surrogater om hinannen. Da alt annet var fortært grep vedkommende endog til noen gamle atropinøindråper. Heldigvis var det forhåndenværende

kvantum så litet, og de påfølgende brekninger så kraftige, at nogen vesentlig atropinintoksikasjon ikke inntråtte. (C. M. B. Müller). I *Orkedal* er der ingen drikkfeldighet, men der nytes mer spirituosa enn før og i rikelige mengder, som ikke har passert tollboden. Det hele er en sørgelig foreteelse, da det har fått noget av sportskarakteren ved sig å skaffe sig alkohol selv om det skjer på ulovlig måte, og det kan ikke være tvil om, at respekten for lovene er betydelig sunket. Men etter min mening vilde det vært endnu værre, om der ikke i disse år hadde vært innskrenkning i den frie omsetning av alkohol, da den lette adgang til alkohol i forbindelse med gode pengetider vilde ha befordret virkelig drikkfeldighet. Men måten, hvorpå innskrenkningen foregikk var et misgrep. En annen ting, som de gode tider har fostret, er den ovenhåndtagende cigarett-røkning. I *Hemne* er derimot drikkfeldigheten stor, vesentlig sprit, hjemmebrent eller smuglet, det synes som om forholdene ytterligere er blitt forværret de siste år. (S. Trædal). Lignende uttalelse fra *Frøya* (A. Nilsen), *Ørland* (C. Henriksen), *Rissa* (H. Klouman) og *Aafjord* (P. Horgen).

Spesielt over *Aafjords*-dalene har der gått en åndelig vekkelse som vesentlig har virket på kvinnene. En pike er blitt sinnssyk (melancholi) som følge av emissæreernes forkynnelse. (P. Horgen).

Fra *Opdal* meddeles: Dovrebanens åpning har i mange henseender forandret forholdene i bygden. Som ventelig var, når adkomsten til den vakre bygd blev så lett, er tilstrømmingen av turister i stadig økende. Bygden byr med sin vakre fjellnatur og rene luft en helsebod for byfolkets trøtte sinn. Hoteller blomstrer op omkring Opdal stasjon og også rundt om på gårdene mottas gjester såvel sommer som ved jule- og påsketider. Dette gir inntekter men det vekker også en spekulasjonsånd, som før ikke fantes. Her er intet billig levested. Den lettere adgang til å få fisk bør bli en stor fordel for ernæringsforholdene. Men all den rørelse, som jernbanen bringer, skaper også især hos ungdommen fornøielseslyst og pyntesyke. En ros fortjener bygden, fordi den i de gode år ikke lot sig lokke ut i jobbing. Der blev avbetalt meget på gjeld i bankene, og økonomisk står bygden visstnok bedre enn de fleste (Peter L. Nissen).

Sykehuser. *Trondhjems* sykehus med epidemiavdeling råder over 260 plasser (+ 60 til *Strinda*). Isolasjonssykehuset 33, Kalvskindets sykehus 75, St. Elisabeths hospital 75, E. C. Dahls fødselsstiftelse 27 (her foregår omtrent en tredjedel av alle fødsler i *Trondhjem*), *Trondhjems* kommunale moderhjem 18 plasser for voksne. *Trondhjems* kommunale pleiehjem for barn med medfødt syfilis, drevet siden 1917, viser stadig avtagende søkning. Dessuten *Trondhjems* lægeforeningens skrofulosehjem 34 senger, *Valheim* rekonvalesent- og arbeidshjem 18. *Trondhjems* lægeforenings tuberkulosehjem for barn, 18 senger, ligger i *Stjørdal*. I *Strinda* ligger *Rotvold* sinnsykeasyl (statsasyl) og *Reitgjærdets* pleiestiftelse for spedalske; dette siste er besluttet nedlagt og anvendt som sinnssykeasyl; ennvidere *Brøset* pleiestiftelse for spedalske.

I *Leinstrand* finnes *Klæbu* pleiehjem for ikke undervisningsdyktige åndssvake, ca. 70 plasser. Kombinert tuberkulose- og pleiehjem finnes i *Selbu* (20 og 7 plasser), *Opdal* (8 og 6), *Orkedal* og *Meldal* (18), samt tuberkulosehjem i *Singsaas*, *Melhus* og *Hemne*. (Kirksæter 20 senger).

Bad. I *Trondhjem* finnes 2 kommunale og 2 sjøbadanstalter samt en privat badeanstalt med romerbad, kar- og dusjbad. Badeanstalter finnes i *Hommelvik* (*Malvik*), og ved *Dalen* blindeinstitutt (*Børsa*) for skolens lærere og elever. I *Tydal* (*Selbu*) er der en badstue; ved *Røros* smeltehytte et avlukke med varm og kald dusj for arbeiderne; i *Singsaas* dusjbad ved *Bogen* skole,

ved Løkken verk (*Orkedal*) badstubad og karbad for arbeiderne. I *Ørland* er der bad i 2 nye skolebygninger og ved meieriet for funksjonærene.

Sykepleien utøves i de fleste distrikter av utdannede sykepleiersker; i alt nevnes ca. 50 sådanne, derav nogen barselkone- og barnepleiersker.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Møter i helseråd og vaksinasjon:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksi- nerte.	Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksi- nerte.
Trondhjems stadsfysikat	21	1042	Orkedal	7) 11	389
Strinda	7	423	Hemne	8) 3	61
Malvik	3	83	Hitra	9) 2	187
Leinstrand	-	-	Frøya	10) 1	187
Børsa	1) 6	93	Bjugn	11) 6	-
Selbu	2) 6	125	Ørland	4	56
Røros	3) 4	105	Rissa	12) 2	217
Singsaas	4) 6	69	Agdenes	3	40
Støren	5) 8	197	Bjørnør	13) 2	93
Melhus	6) 4	79	Aafjord	14) 2	81
Opdal	3	92			
Rennebu	3	111	Tilsammen	107	3 730

1) Børsa 2, Børseskogn 2, Buvik 1, Byneset 1. 2) Selbu 5, Tydal 1. 3) Røros 3, Aalen 1. 4) Singsaas 4, Holtaalen 1, Budal 1. 5) Støren 1, Horg 3, Soknedalen 3, Hølandet 1. 6) Melhus 2, Flaa 2. 7) Orkedal 2, Orkland 2, Orkanger 2, Gjeitastrand 1, Meldal 4. 8) Hemne 2, Heim 1. 9) Hitra 1, Sandstad 1. 10) Nord-Frøya. 11) Bjugn 2, Nes 2, Jøssund 2. 12) Rissa 1, Stadsbygd 1. 13) Roan. 14) Aa 1, Stoksund 1.

XVII. Nord-Trøndelag fylke.

Sundhetstilstanden har gjennomgående vært meget god, særlig i fylkets sydlige distrikter. Fra Klinga, Overhalla og Flatanger betegnes den som mindre god. Av epidemiske sykdomstilfeller er meldt 11 853 med 138 dødsfall, mot 6611 og 113 året forut.

Dødeligheten utgjorde 13,7 pro mille av den opgitte tilstedeværende middelfolkemengde (91 088).

Om de epidemiske sykdommer i sin almindelighet henvises til tabellen på neste side.

Tyfoidfieber optrådte i *Leksvik* i mai og juni som en begrenset epidemi. De 5 først angrepne hadde 23de april 1922 arbeidet sammen og inntatt måltider sammen på Almaas; en 6te utenbygds som var med i samme arbeidslag blev samtidig syk, de 2 sist angrepne var sønner av en av de 5. Smitteskilden ukjent, men der næredes mistanke til nogen bakervarer fra Trondhjem, hitrørende fra en derværende kafé, som var blitt stengt på grunn av tyfus. (Godal). Fra *Stenkjær* og *Stod* meldes om en del tilfeller av paratyfus i nær-

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjente		Fordeling på lægedistriktene:																			
			1		2		3		4		5		6		7		8		9		10 og 11	
	tilfeller.	dødsfall.	Stjørdal.		Meraaker.		Frosta.		Leksvik.		Skogn.		Levanger.		Verdal.		Inderey.		Verran.		Stenkjær og Stod.	
			Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidfeber.....	14	1	-	-	-	-	-	-	7	1	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	4	-
Cerebr.meningit (epid.).....	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit.....	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber.....	42	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meslinger.....	1269	9	158	-	22	-	13	-	5	-	139	4	94	1	138	-	155	2	-	8	21	-
Difteri (croup).....	50	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	3	-	13	-	-	7	8	-
Barsel-feber.....	7	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	2	-
Pyæmi, septhæmi.....	7	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Penfigus (hos nyfødte).....	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-
Rosen.....	22	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4	-	-	1	4	-
Røde hunde.....	128	-	12	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	4	-	-	1	4	-
Variceller.....	65	-	12	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	6	-	-	-	5	-
Kusma.....	35	-	9	-	-	11	-	2	-	3	-	-	1	7	-	-	-	-	-	-	5	-
Kikhoste.....	157	5	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akute katarrer i åndedrettsorganene.....	5387	41	585	5	98	3	70	2	29	2	136	2	287	1	233	-	689	3	99	-	1663	6
Influenza.....	3397	14	439	-	193	-	60	-	7	-	237	4	41	-	157	1	268	-	138	5	683	1
Lungebetændelse.....	270	43	24	8	11	-	6	-	9	4	11	1	12	-	11	4	24	6	8	-	53	5
Plevrit.....	239	5	35	2	-	5	-	6	-	9	-	7	-	7	-	7	14	-	-	-	36	-
Giktfeber.....	106	2	5	1	-	2	-	3	-	7	-	2	-	1	-	1	24	-	1	-	29	-
Koldfeber.....	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine).....	650	8	62	-	11	-	16	-	9	-	13	-	10	-	24	1	68	1	-	-	215	4
Tilsammen	11853	138	1344	16	335	3	185	2	81	7	557	11	457	2	585	7	1273	11	262	5	3043	16

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:																							
	12		13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23	
	Beitstad.		Grong.		Snaasa.		Lierne.		Namsos.		Klinga.		Overhalla.		Flatanger.		Fosnes.		Kolvereid.		Vikna.		Leka.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidefeber.....
Cerebr.meningit (epid.).....
Akut poliomyelit.....	.	.	2
Skarlagensfeber.....	4	.	1	4	.	3
Meslinger.....	60	3	35	.	6	84	.	27	.	18	1	.	.	.	2
Difteri (croup).....	1	1	.	1	12	.	1	.	.
Barselsefeber.....
Pyæmi, septhæmi.....	1	1	1	1	1	1	.	.	.	1	1	2	2	.
Pemfigus (hos nyfødte).....
Rosen.....	2	1	1	.	.	3	.	2	1
Røde hunde.....	120	2	1
Variceller.....	4	.	9	.	3	.	.	.	9	2	5	.	.
Kusma.....	.	.	2	.	1	.	.	.	6	.	1
Kikhoste.....	51	3	32	1	.	.	27	.	17	1	.	.	17	.	.	.
Akute katarrer i åndedrets- organene.....	189	2	74	.	369	1	15	3	224	3	194	1	110	1	143	1	57	.	68	.	36	2	19	3
Influenza.....	27	.	39	1	188	1	.	.	434	.	170	.	80	.	5	76	.	61	1	81	.	13	.	.
Lungebetændelse.....	17	4	7	2	5	.	2	.	19	2	22	4	6	1	4	.	3	1	7	1	6	.	3	.
Plevrit.....	7	.	9	.	7	.	4	.	27	.	28	.	12	.	2	2	1	1	10	.	9	.	4	.
Giktfeber.....	4	1	2	.	1	.	2	.	2	.	15	.	1	.	.	.	2	.	1	.	1	.	1	.
Koldfeber.....
Akut diarrhoe (kolerine).....	17	.	9	.	47	.	1	.	57	1	25	.	9	.	28	.	17	1	6	.	4	.	2	.
Tilsammen	333	11	189	3	747	2	24	3	830	10	571	6	251	3	232	5	178	4	170	4	162	4	44	3

heten av Bygårdsbruk, hvor der gjennom flere år er forekommet tilfeller av denne sykdom. (Bragstad).

Influenza optrådte i januar—februar omtrent i alle fylkets distrikter med en hel del, dog lett og hurtig forløpende tilfeller. I *Meraaker* blev det dog funnet nødvendig å lukke en del skoler. (Jørgensen). I *Verran* var influensan vesentlig begrenset til arbeidsstokken ved Follafoss. (Hovland).

Meslinger bredte sig i løpet av årets første halvdel gjennom en flerhet av distriktene, som det synes med utgangspunkt i *Snaasa*. (Bragstad). I *Skogn* hadde sykdommen en noget alvorligere karakter — angrep voksne såvel som barn. (Berg Nilssen).

Knuterosen med næsten epidemisk opptreden meldes fra *Klinga*. Sykdommen begynte å vise sig i desember 1921 og fortsetter utover i 1922; der var samtidig meget giktfeber og muskelrheumatisme, og 6 ganger så mange plevritter, som der pleier å være i distriktet; 8 av plevritene kom i tilslutning til knuterosen, 3 tilfeller av tuberkuløs meningit likeledes. (Wiborg).

Fra *Meraaker*, *Skogn* og *Beitstad* berettes om en stor invasjon av lemæn, som ut på høsten oversvømmet jordene og fant sin død i vannløp og brønner, hvis vann derved blev forurenset. Fra *Meraaker* og *Beitstad* anses dette som årsak til en del lettere febertilfeller og gastroenteriter, som er optrått. (Jørgensen, Wolff). I *Skogn* er brønnene som regel vel overdekket, og lemæn-invasjonen hadde her ingen følger for befolkningens helse. (Berg Nilssen).

Veneriske sykdommer meldt av lægerne:

Sykdom.	Antall tilfelle.	Fordeling på lægedistriktene:										
		1	3	4	5	6	9	10-11	16	17	19	22
		Stjørdal.	Frosta.	Leksvik.	Skogn.	Levanger.	Verran.	Stenkjær og Stod.	Namsos.	Klinga.	Flatanger.	Vikna.
Veneriske sår	2	1	1
Syfilis, erhvervet	7	2	1	4	.	.	.
— medfødt	1	1
Gonorrhoe	42	4	1	2	1	3	2	10	12	2	1	4

Tuberkulose. Om de i årets løp meldte og av tuberkuloseprotokollene utgåtte tilfeller av tuberkulose sykdommer henvises til tabellen i den almindelige beretning. Av tuberkulose døde 2,88 pct. og av lungetuberkulose 2,38 pct. Forøvrig henvises til tabellen på neste side.

Fra *Skogn* omtales fremdeles rikelig tilgang på nye tilfeller av tuberkulose, i alt 35; ved årets utgang stod 91 personer i tuberkuloseprotokollene, dog antas en del av disse å kunne strykes som helbredet. Der opdages stadig nye tilfeller av *tuberkulose i høi alder* (2 menn 75 år gamle, 1 kvinne 68 år) som alle hadde hostet i en årrekke. Mangelen på plass i sanatorier og pleiehjem er fremdeles meget hinderlig for behandlingen. (Berg Nilssen).

Døde av tuberkulose.

Lagedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			Fordeling på alder og kjønn.			
	sygdom.	tuberkulose.	lunge-tuberkulose.	Under 15 år.		Over 15 år.	
				G.	P.	M.	K.
Stjørdal	130	23	22	2	-	7	14
Meraaker	30	12	12	1	-	4	7
Frosta	22	7	4	-	-	5	2
Leksvik	48	13	10	1	1	6	5
Skogn	71	14	14	-	1	5	8
Levanger	44	11	8	-	2	6	3
Levanger kjøbstad	20	8	6	-	-	6	2
Bygder	24	3	2	-	2	-	1
Verdal	60	20	16	1	2	8	9
Inderøy	114	17	13	2	-	9	6
Verran	28	8	8	-	1	2	5
Stenkjær	41	11	10	-	1	3	7
Stenkjær ladested	41	11	10	-	1	3	7
Bygder	-	-	-	-	-	-	-
Stod	78	19	11	2	-	9	8
Beitstad	58	8	8	-	1	2	5
Grong	32	11	8	-	1	7	3
Snaasa	42	6	3	-	1	3	2
Lierne	1	1	1	-	-	-	1
Namsos	60	9	7	-	-	1	8
Namsos ladested	43	8	6	-	-	1	7
Bygder	17	1	1	-	-	-	1
Klinga	31	9	4	1	2	4	2
Overhalla	42	11	10	-	1	4	6
Flatanger	37	9	9	-	-	6	3
Fosnes	34	8	7	-	1	2	5
Kolvereid	51	10	9	-	1	3	6
Vikna	37	7	7	-	-	2	5
Leka	25	2	2	-	-	1	1
Nord-Trøndelag fylke	1116	246	203	10	16	99	121
Derav i byer	104	27	22	-	1	10	16
— - bygder	1012	219	181	10	15	89	105

Spedalskhet. Fra Brækken i *Frosta* er en pike innlagt på Brøset pleiehjem. Fra Kolvereid blev en spedalsk mann innlagt i Pleiestiftelsen nr. 1.

Erythema exsudativum multiforme optrådte i et begrenset strøk av Nærøy herred (Kolvereid) ut på høsten med omtrent 12 tilfeller. Sygdommen var så vidt tids- og stedsbegrenset, at tanken måtte henledes på en smittsom årsak til denne hittil i befolkningen her ukjente sykdom. Enkelte pasienter kom reisende flere mil i frykt for at de hadde fått flekktyfus. Tilfellene reagerte forholdsvis godt for salicyl, men tilbakefall med utslett og ledd-

smarter synes å ha vært forholdsvis hyppig selv et halvt års tid efter sykdommens begynnelse. (Bødal).

Av skabb meldtes 229 tilfeller, flest i *Snaasa* (63) og *Frosta* (35).

Om de med statsbidrag forpleiede sinnssyke se den almindelige beretning.

Fødselsoperasjoner. Av læger utførtes i alt 53, nemlig i *Stjørdal* 6, *Meraaker* 1, *Leksvik* 2, *Skogn* 2, *Verdal* 3, *Inderøy* 8, *Verran* 1, *Stenkjær* og *Stod* 9, *Beitstad* 1, *Grong* 2, *Namsos* 4, *Klinga* 1, *Overhalla* 3, *Fosnes* 2, *Kolvereid* 4, *Vikna* 4.

Om jormorhjelpen se den almindelige beretning.

Dødsfall på barselseng. Efter lægernes opgaver døde 8 kvinner på barselseng, derav 1 av barselfeber, 2 av eklampsi, 1 av ektopisk svangerskap, 2 av blødning (placenta prævia).

Været. Vinteren var kald, og sommeren kom sent, men blev tilslutt mild og god; et «ønskevær» for jordbrukerne (*Skogn*). Avlingen blev også over hele fylket tilfredsstillende, fra middels til «god og rikelig».

Levemåte, hygieniske og økonomiske forhold. Levemåten må betegnes som jevnt god, tildels vel rikelig (*Berg Nilssen*); dog er misbruken av kaffe meget utbredt, og i byenes nærhet blir levemåten mer og mer bymessig (*Stjørdal*), mens bondekulturen svinder (*Meraaker*). I *Inderøy* har selv de fattigste melk, poteter og korn, høns og gris holdes overalt, og der er lett adgang til fisk. (*Angell*). I *Beitstad* er dog barnepleien mislig, da kunstig ernæring, iallfall kunstig tilsetning, er enerådende. (*Wolff*). Velstanden er vesentlig knyttet til jordbruket: i distrikter, som *Meraaker*, hvor der er mest småbrukere og arbeidere, er disse avhengig av industrien som i 1922 har ligget mer eller mindre nede. Denne usikkerhet ved industrien har bevirket en stigende interesse for jordveien, og mange arbeidere har kjøpt eller tenker å kjøpe jord, som *Meraaker bruk A/S* er villig til å avstå. (*Jørgensen*).

Boligforholdene er som regel nogenlunde gode. I *Stjørdalshalsen* er der en livlig bymessig bebyggelse med en hjemvendt norsk-amerikaner som entreprenør. (*Knutssøn*). I *Flatanger* karakteriseres dog husene som tildels utette, trekkfulle, mindre solid bygget, likesom ikke helt ferdig, og ofte manglende ovn i flere rum. (*P. C. Johnssen*). Fra *Beitstad* klages over forholdene ved *Malmo* gruber, hvor arbeiderne bor tett sammenpakket i dårlige huser, med utilfredsstillende drikkevannsforhold og manglende renovasjon. (*Wolff*). Sykeprocenten blandt arbeiderne ved *Follafoss* sliperi, *Verran*, gir fremdeles grunn til engstelse; arbeidet må betegnes som mindre godt for sundheten, og om enn forholdene efter ombygningen er noget bedre, er der og vil der fremdeles bli en usud og fuktig rådampe. (*Hovland*). Forøvrig spores flere steder hygienisk fremgang, og det uttales fra *Inderøy*, at tuberkulosearbeidet har medført meget stor renlighet overalt; man ser ingen spytt på gulvene lenger, og man er meget lydhør for påbud om eget værelse og eget spisestell for den syke. (*Angell*).

Edrueligheten er gjennemgående god. Fra *Meraaker* angis den bedret efter forbudet, idet hjemmebrenningen er ophørt, om der enn finnes en del smuglerbrennevin. Fra *Overhalla* berettes derimot at nogen bedring siden forbudet ikke kan merkes, snarere det motsatte, da både smuglerbrennevin og annet bekommes lett. (Fladvad). Også fra flere av de andre distrikter omtales at det er lett å skaffe sig alkohol til drikk.

Sykehus. I *Stjørdal* er der et militæretaten tilhørende sykehus på Sandferhus i Vernes — kun i bruk under våbenøvelsene; doktor Ellen Seip's sykehus for skrofuløse barn (12 pat.) i Saltburaa; Trondhjems lægeforenings skrofulosehjem på Kleivan og tuberkulosehjem for barn på Nylænde tilhører begge Trondhjems by; Hegra pleiehjem for tuberkuløse. I *Levanger* ligger Indherreds sykehus og i *Verdal* et tuberkulosehjem. I *Stenkjær* ladested finnes et isolasjonslokale for epidemiske syke, et av sanitetsforeningen opprettet sykehjem, Stenkjær pleiehjem for tuberkuløse. I *Stod* et militært sykehus, som dog kun er i drift under våbenøvelsene. Like utenfor bygrensen for *Namsos ladested*, i Vemundvik, ligger Namdals sykehus med tilknyttet tuberkulosehjem.

Badeinnretninger. I *Stjørdal* er der styrtbad ved det militære sykehus, og på *Stjørdalshalsen* et kar- og badstuba; i Hegra en badstue. I *Levanger* er der et skolebad med dusj og karbad, som nogen dager i uken benyttes som folkebad. I Inderøy finnes et folkebad, som eies av kommunen, og som leverer både kar- og badstuba. I *Grong* er 2 badstuba. I *Namsos* et folkebad og i *Klinga* ved Bangdalsbruket et udmerket kar- og dampbad, som benyttes meget. I *Overhalla* 2 badstuer som ikke benyttes stort. I *Kolvereid* et dampbad med dusj som i nogen tid har stått ledig, men nu atter er tatt i bruk.

Sykepleien besørges i de fleste av fylkets distrikter av utdannede sykepleiersker, hvorav der er opgitt 44; 13 av disse er beskjeftiget i barselpleie.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om antallet av møter i helseråd og av vaksinerte:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.	Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Stjørdal.....	1) 8	169	Lierne.....	-	76
Meraaker.....	4	51	Namsos.....	5) 2	175
Frosta.....	2	71	Klinga.....	1	-
Leksvik.....	2	-	Overhalla.....	1	-
Skogn.....	2) 3	159	Flatanger.....	2	13
Verdal.....	2	100	Fosnes.....	6) 5	23
Inderøy.....	3) 6	-	Kolvereid.....	7) 3	102
Verran.....	2	-	Vikna.....	3	-
Stenkjær.....	4) 5	152	Leka.....	-	73
Stod.....					
Beitstad.....	2	-	Tilsammen	53	1164

1) Stjørdal 3, Hegra 2, Laanke 2, Skatval 1. 2) Skogn 2, Aasen 1. 3) Inderøy 1, Røra 3, Sparbu 1, Ytterøy 1. 4) Stenkjær 1, Ognadal 2, Stord 1, Egge 1. 5) Namsos 1, Vemundvik 1. 6) Fosnes 4, Otterøy 1. 7) Kolvereid 1, Nærøy 2.

XVIII. Nordland fylke.

Sundhetstilstanden har i det store og hele vært ganske god; den varierte for de fleste distrikters vedkommende mellom særdeles god (*Vaagan*), ekssepsjonelt god (*Fauske*), usedvanlig god (*Nordfold*) — og tilfredsstillende (*Alstahaug*) til mindre god (*Gildeskaal*). (Fylkeslægen). Årets første måneder var dog preget av en utbredt men lett og hurtig forbigående influensaepidemi, som rammet en hel rekke distrikter.

Av epidemiske sykdommer er i alt meldt 16 318 tilfeller, hvorav 245 hadde dødelig utgang; året forut var de tilsvarende tall 11 997 og 209.

Dødeligheten var 11,7 pro mille av den opgitte tilstedeværende middelfolkemengde.

Om de epidemiske sykdommer i almindelighet henvises til tabellen på side 110 og følgende.

Tyfoidfæber. Fra *Fauske* er anmeldt 1 tilfelle av paratyfus; i *Hemnes* optrådte 1 tilfelle på gården Høines, hvor der tidligere har vært tyfus; likeså i *Lødingen* 1 tilfelle, hvis smittekilde ikke kunde påvises; dessuten 5 lette tilfeller av paratyfus i Hamarøy, og i Stokmarknes (*Hadset*) 6 tilfeller av gravere natur.

Difteri har optrådt jevnt utbredt dog ikke i nogen større epidemi. Med et større antall tilfelle optrådte sykdommen i Leirfjorden (*Alstahaug*), hvor savnet av en epidemiavdeling ved Søvik sykehus gjør sig sterkt gjeldende (Fylkeslægen); dessuten i *Gildeskaal*, *Narvik* og *Øksnes*.

Influensa preget årets første 3 måneder, særlig januar, men holdt sig med sparsomme tilfeller gjennom hele 1922. Størst utbredelse hadde sykdommen i *Narvik*, *Ankenes*, *Ofoten*, *Lødingen*, *Svolvær* og *Hadset*. I *Bodø* var ved årets begynnelse omkring 30 pct. angrepet. (Thorn).

Septico-pyæmi anmeldtes fra *Hadset* med 12 tilfeller. Under *Lofotfiskets* siste halvdel optrådte talrike tildels meget alvorlige tilfeller av blodforgiftning; i sykehuset i Kabelvaag (*Vaagan*) behandledes således 59 tilfeller med 3 dødsfall. Også i Henningsvær og Stamsund behandledes talrike verkefingre.

Kikhoste forekom i enkelvis begrænsede epidemier, således i *Alstahaug* med 56, i *Sortland* med 111 tilfeller.

Veneriske sykdommer. Antallet av behandlede tilfeller sees av tabellen side 114.

Tuberkulose. Om de i året anmeldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sykdommer henvises til tabellen i den almindelige beretning. Tuberkulosen inntar en meget bred plass på sykelisten og

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Fordeling på lægedistriktene:																						
			1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		
	tilfeller.	(dødsfall.	Bindal.		Vik.		Velfjord.		Brønnøy.		Vega.		Tjøtta.		Alstahaug.		Herøy.		Vefsn.		Mosjøen.		Hatfjelddal.		
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	
Tyfoidfeber	14	4	1	1
Cerebr.meningit (epid.)	2
Akut poliomyelit	8
Skarlagensfeber	203	2
Meslinger	363	2	4	1	4	.	4	.	2	.	2	.	.	.	3	.	1	.	5	6	
Difteri (croup)	403	28	2	1	38	3	1	.	1	1	.
Blodgang	2
Barsel-feber	20	4	1	.	1	.	1	1	.	.	.	1	.
Pyæmi, septæmi	96	10	1	1	.	.	.	1	1
Pemfigus (hos nyfødte)	6	1
Rosen	91	3	.	.	1	.	.	.	1	.	1	.	.	5	2	.	.	1	.	1	.
Røde hunde	14	1	.	.	.
Variceller	173	1	.	.	.	10	.	.	.	2	.	.	3	.	.	.
Kusma	111	.	1	1	1
Kikhoste	343	5	2	18	.	56	.	.	2	.	.	13	.	.	.
Akute katarrer i åndedrettsorganene	7098	73	40	1	113	1	46	1	54	3	63	.	119	3	871	.	69	1	144	2	112	.	53	.	
Influenza	5124	20	10	.	17	.	16	.	97	.	14	.	69	1	412	1	49	.	31	1	86	1	9	.	
Lungebetændelse	439	63	4	1	3	.	3	1	6	1	6	.	5	3	16	1	12	2	4	1	3	.	2	.	
Plevrit	530	8	4	.	4	.	4	.	9	.	2	.	6	.	6	.	7	.	15	1	4	.	1	.	
Giktfeber	151	1	1	.	4	.	1	.	4	.	1	.	4	.	7	.	5	.	6	.	2	.	.	.	
Malaria	1	1	1	1
Akut diarrhoe (kolerine)	826	22	3	.	13	.	.	.	7	.	10	1	5	.	12	.	18	.	5	1	2	.	.	.	
Tilsammen	16318	245	67	3	159	1	75	2	187	5	100	1	231	9	1458	5	164	3	219	8	227	1	74	.	

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistrikterne:																					
	12		13		14		15		16		17		18 og 19		20		21		22		23	
	Hemnes.		Nesna.		Mo.		Luroy.		Røroy.		Meløy.		Gilde- skaal og Beiarn.		Bødø.		Bodin.		Skjer- stad.		Saltdal.	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	
Tyfoidfeber	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Cerebr. meningit. (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	8	-	9	-	9	-	-	-
Meslinger	13	-	28	-	47	-	6	-	10	-	45	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	1	-	-	-	5	2	-	-	-	-	-	-	30	1	3	-	3	-	3	-	16	2
Blodgang	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	1	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	2	-	1	-	-	-	4	-	-	-	1	-	-	-	6	-	1	1	3	-	-	-
Røde hunde	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	-	-	-	-	5	-	-	-	-	13	-	9	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	-	-	1	-	1	-	5	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-
Kikkhoste	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	4	1	-	-	-	-
Akute katarrer i åndedrets- organene	74	2	192	3	231	-	38	1	15	-	184	1	41	2	630	1	20	5	16	-	44	1
Influenza	125	-	105	1	189	-	26	-	14	1	70	-	160	-	182	-	91	-	22	2	4	-
Lungebetændelse	2	1	6	1	68	12	3	-	1	1	1	1	12	1	36	1	4	-	8	2	3	-
Plevrit	7	-	15	1	13	-	5	-	1	-	4	-	21	-	44	-	-	-	5	-	4	-
Giktfeber	1	-	5	-	5	-	3	-	-	-	2	-	5	-	9	-	4	-	3	-	3	-
Malaria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	12	-	50	-	50	1	16	-	4	-	14	-	-	-	74	2	7	-	1	-	16	-
Tilsammen	239	3	404	6	623	16	106	1	46	3	338	3	288	4	1017	4	144	7	70	4	90	3

Epidemiske sygdommer.

	(Forts.).																							
	Fordeling på lægedistrikterne:																							
	24		25		26		27		28		29		30		31		32		33		34		35	
Fauske.		Serfjord.		Nordfold.		Steigen.		Hamarøy.		Lødingen.		Tysfjord.		Narvik.		Ankenes.		Ofoten.		Værøy.		Flakstad.		
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	
Tyfoidfeber	2		1	1	2					1		1												
Cerebr.meningit (epid.)																								
Aknt poliomyelit	1				4																			
Skarlagensfeber	1		1							10		79		2		13		1						
Meslinger					1							19		5		1								
Difteri (croup)	18		5		17	1				7				5		54		15	1	2		2	1	
Blodgang																								
Barselfeber										1		1		2		1								
Pyæmi, septhæmi												5		1	1	1	1			10				
Pemfigus (hos nyfødte)																2								
Rosen			4		2							13		2		6		1				1		
Røde hunde												2												
Variceller	1		4									10				40								
Kusma	1		3				1		6		26				4							2		
Kikhoste									1	1	37	1	11		3		1							
Akute katarrer i åndedrettsorganene	342	11	24	1	110		4		17	1	122		74		722	4	96	5	188	3	47			
Influenta	189		54	2	27	3	30		32		151		66		1035	6	115		300		67			
Lungebetændelse	18	4	14	2	4		1	1	1	1	11	3			25	3	4	3	7	1	9	1		
Plevrit	25	1	5		10	1	8		13		16	1	5		30		5		15		4			
Giktfeber	2		2		7		2				10		5		16		3		1		1	1		
Malaria																								
Akut diarrhoe (kolerine)	36		7	1	20	1	3		8				12		232	1	23		30		2			
Tilsammen	636	16	124	7	204	6	49	1	97	3	503	5	185	1	2185	15	264	9	567	5	131	2		

Epidemiske sygdommer.

	Fordeling på lægedistrikterne:																					
	36		37		38		39		40		41		42		43		44		45			
	Buksnes.		Borge.		Gimsøy.		Vaagan.		Svolvær.		Hadسل.		Bø.		Øksnes.		Sortland.		Dverberg.		Under Lofot-fisket.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidefeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebr.meningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	15	-	-	-	2	-	9	-	11	-	-	-	2	-	-	-	22	-	-	-
Meslinger	-	-	22	1	-	-	1	-	36	-	5	-	-	-	-	-	30	-	34	-	33	-
Difteri (croup)	22	6	42	5	1	-	-	-	12	-	12	3	13	1	35	1	5	-	21	1	2	-
Blodgang	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Barsel-feber	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	5	-	-	-	2	-	1	-	-	-	2	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	2	-	-	-	-	1	1	2	1	59	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	1	-	-	1	-	1	-
Rosen	6	1	4	-	1	-	-	-	3	-	12	-	-	-	1	-	1	-	3	1	1	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Varicellær	-	-	-	-	1	-	3	-	10	-	-	-	-	-	10	-	33	-	-	-	1	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	7	-	3	-	-	-	-	-	1	-	2	-	24	-	17	-
Kikhoste	2	-	-	-	-	-	4	-	2	-	25	1	-	-	-	-	111	-	41	1	-	-
Akute katarrer i åndedrettsorganene	64	8	67	-	10	-	124	1	293	1	469	4	2	2	42	1	89	-	102	3	921	-
Influenza	3	-	51	-	2	-	93	-	346	-	698	1	49	-	39	-	122	-	29	-	128	-
Lungebetændelse	4	2	14	2	-	-	15	4	20	-	29	1	7	-	12	-	4	4	7	1	25	-
Plevrit	15	1	14	-	-	-	9	1	28	-	51	1	11	-	14	-	33	-	12	-	26	-
Giktfeber	-	-	2	-	-	-	1	-	5	-	7	-	1	-	5	-	-	-	2	-	4	-
Malaria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	8	-	7	2	-	-	-	-	39	2	10	3	4	-	22	-	27	4	3	3	14	-
Tilsammen	124	18	238	10	16	-	259	6	808	5	1351	18	87	3	187	3	459	9	304	11	1234	-

8

Veneriske sygdommer

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på																		
		3	4	5	6	7	8	9	10	12	13	16	17	18og19	20	21				
		Velfjord.	Bronney.	Vega.	Tjøtta.	Alstahaug.	Herøy.	Vefsn.	Mosjøen.	Hennes og Hatfeldtal.	Nesna.	Rødøy.	Meløy.	Gildeskaal. og Beiaru.	Bodø.	Bodin.				
Veneriske sår	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Syfilis, erhvervet . . .	37	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	
— medfødt	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Gonorrhoe, uretrit . . .	285	-	7	1	2	8	4	3	4	2	2	-	5	4	44	-	-	2	-	

erklæres å være i fremgang i adskillige av fylkets distrikter, hvilket tildels må sees i sammenheng med de dårlige boligforhold, under hvilke befolkningen mangesteds lever. Det betones også at forholdene ombord på fiskefartøiene i høi grad beforder smitten, og at alle mannskaper visstnok burde lægeundersøkes før de drar ut. (O. K. Knudsen). I *Rødøy* og *Lurøy* er sygdommen visstnok mer utbredt enn det fremgår av protokollen, og i *Gildeskaal* finnes nu flere gårder, hvor alle personer er angrepne. Av flere store familier er der kun et par medlemmer igjen, resten er død av tuberkulose. I *Sørfold* hvor de høie fjell stenger for solen, så denne flere steder ikke sees på 3 måneder, setter tuberkulosen et uhyggelig preg på hele distriktets sundhetstilstand. I *Sortland* er tuberkulosen meget utbredt, og da ofte på steder, hvor der intet er å utsette på boligforhold eller hygiene. Også i *Herøy* er sygdommen meget utbredt, men det synes dog som om befolkningen har erhvervet en viss immunitet mot den, da den vesentlig optrer med lettere, mer stasjonære tilfeller, uten særlig tendens til utbredelse. (Fylkeslægen). Behandlingen hindres av mangelen på plass i tuberkulosehjemmene og kurstedene. Kostbar tid spilles ved den lange ventetid før innleggelsen, og tre måneders sanatorieophold er for kort. (O. Thorn).

Lepra finnes nu kun spredt i fylket således i *Steigen* 2, i *Buksnes* 3 tilfeller; av disse er en liten gutt, på hvem der for flere år siden blev eksstirpert en knute hvori påvist leprabaciller, fremdeles symptomfri.

Skabb er meldt med 644 tilfeller; de fleste fra *Ofoten*, 54 tilfeller, *Narvik* 66, *Lødingen* 83 og *Øksnes* 96. I *Øksnes* smittes barn i skoleinternatene; en enkelt skole blev holdt stengt i 4 dage, da omtrent alle elever var skabbet og blev underkastet behandling. Sygdommen synes mot årets slutt å være sterkt på retur. (Gunnar Amundsen).

Skjorbuk er optrått med 1 tilfelle i Mo.

Sinnssygd om. Om de med statsbidrag forpleiede sinnssyke se den almindelige beretning. Den private sinnssykeforpleining er i det hele meget god; de syke behandles human. Det har gjennomgående vært vanskelig å få de sinnssyke anbragt privat, dog spores heri nu nogen bedring. I almindelighet forpleies kun én sinnssyk på de forskjellige gårder. Kun i Misvær (*Skjærstad*) og i *Steigen* tas der flere sinnssyke; man har dog her innskrenket sig da de gamle forpleiere efterhånden sluttet og nye ikke kom til. Forpleinings-

meldt av lægerne.

lægedistriktene:																				
23	24	25	26	27	28	29	31	32	33	34	35	36	37	39	40	41	42	43	44	45
Salt- dal.	Fauske.	Sør- fold.	Nord- fold.	Steigen.	Hamarøy.	Lødingen.	Narvik.	Ankenes.	Ofofen.	Værøy.	Flakstad.	Bu- tsnes.	Borge.	Vaagan.	Svolvær.	Hadsel.	Bø.	Øksnes.	Sortland.	Dverberg.
.	10	4
.	1	.	.	1	.	1	20	3	.	1	.	1	1	1	1	.	.	.	2	.
5	1	4	4	2	2	3	92	9	7	.	1	2	1	.	35	14	3	6	5	1

godtgjørelsen varierer mellom kr. 500—800 om året. I *Nordfold*, særlig i *Leiranger*, har man gjort sig en inntektskilde av å ha sinnssyke i forpleining, oftest 2 og 2, og så vidt man kan forstå har de sinnssyke det ganske bra. (Fylkeslægen).

Av obstetriciske operasjoner, utført av læger, er opgitt i alt 105, nemlig i *Bindal* 2, *Velfjord* 2, *Brønnøy* 3, *Vefsn* 3, *Mosjøen* 2, *Hemnes* 4, *Nesna* 3, *Lurøy* 1, *Meløy* 4, *Gildeskaal* og *Beiarn* 3, *Bødø* 4, *Bodin* 4, *Saltal* 2, *Fauske* 3, *Steigen* 2, *Hamarøy* 1, *Lødingen* 1, *Tysfjord* 6, *Narvik* 11, *Ankenes* 2, *Buksnes* 9, *Borge* 4, *Gimsøy* 2, *Svolvær* 5, *Hadsel* 10, *Bø* 6, *Øksnes* 1, *Sortland* 1 og *Dverberg* 4.

Om jormorhjelpen se tabellen i den almindelige beretning.

På barselseng døde 9 kvinner, derav 4 på grunn av barsel-feber; forøvrig henvises til den almindelige beretnings dødsliste, gruppe XII.

Været var godt over hele fylket, vinteren visstnok kald, men sommeren, særlig fra juli av tør og varm. Fra *Fauske* betegnes året som et meteorologisk merkeår med snefattig vinter, så automobil kunde benyttes så godt som gjennom det hele år. Jordbrukeren hadde derfor et fordelaktig år; men fisket var litet tilfredsstillende.

Levemåte og hygieniske forhold er meget forskjellig i fylkets forskjellige dele efter som befolkningens næringsveier, jordbruk, fiskeri eller industri har gitt utbytte. I det hele har det dog vært knappere enn før, og kostholdet har næsten overalt vært tarvelig og ensidig, og vesentlig bestått i spekesild, salt fisk eller kjøtt, brød av sammalt mel, og kaffe gjerne til overmål. Egentlig nød har der dog neppe vært; men fra øvre *Beiarn* nevnes at flere familier ikke smakte kokt middagsmat i ukervis og at barnene der var underernært, likesom også i *Sørfold* kokemat hørte til sjeldenhetene. Boligforholdene er gjennom hele fylket mindre gode, tildels slette, dog med undtagelser for flere distrikter. Fra *Vega* anføres, at folk klumper sig sammen i ett rum, hvori der kokes, spises, røkes og spyttes. (Augensen). I *Nordfold* består husene i regelen kun av et større eller mindre, firkantet rum opført av tømmer, uten annen grunnmur enn en del flate sten lagt ovenpå hverandre under

Døde av tuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			Fordeling på alder og kjøen.			
	sygdom.	tuberku-lose.	lunge tuberku-lose.	Under 15 år.		Over 15 år.	
				G.	P.	M.	K.
Bindal	31	5	4	1	-	3	1
Vik	25	2	-	1	-	-	1
Velfjord	19	5	5	-	1	3	1
Brønnøy	49	15	13	1	1	8	5
Vega	24	7	5	-	-	4	3
Tjøtta	46	8	6	1	-	6	1
Alstahaug	50	11	8	1	3	4	3
Herøy	46	11	9	1	-	4	6
Vefsn	62	20	17	-	-	7	13
Mosjøen stadslægedistrikt	11	-	-	-	-	-	-
Hatfjelldal	4	1	-	-	-	1	-
Hemnes	50	10	7	2	-	3	5
Nesna	52	11	11	-	-	5	6
Mo	71	16	12	4	1	6	5
Lurøy	32	8	7	-	3	3	2
Rødøy	22	9	8	1	-	2	6
Meløy	36	12	11	1	-	4	7
Gildeskaal	65	20	16	-	1	12	7
Beiarn							
Bodø stadslægedistrikt	34	4	2	-	1	2	1
Bodin	70	20	17	2	1	8	9
Skjerstad	23	8	5	-	-	4	4
Saltdal	26	9	5	2	-	3	4
Fauske	78	26	23	1	-	15	10
Sørfold	36	7	4	2	2	2	1
Nordfold	32	16	13	1	-	7	8
Steigen	27	5	4	-	-	1	4
Hamarøy	41	15	12	1	1	7	6
Lødingen	41	9	9	-	1	4	4
Tysfjord	30	4	4	-	2	2	-
Narvik stadslægedistrikt	69	22	19	1	1	12	8
Ankenes	37	12	7	2	3	2	5
Ofoten	41	13	8	2	-	4	7
Værøy	17	2	1	-	1	-	1
Flakstad	-	-	-	-	-	-	-
Buksnes	61	14	10	3	2	2	7
Borge	47	12	11	2	-	5	5
Gimsøy	16	5	2	3	-	-	2
Vaagan	58	8	8	1	-	5	2
Svolvær stadslægedistrikt	22	6	4	1	1	2	2
Hadsel	117	33	31	1	2	10	20
Bø	41	22	17	2	1	9	10
Øksnes	26	8	8	-	-	5	3
Sortland	42	14	14	-	-	5	9
Dverberg	46	12	9	-	3	3	6
Nordland fylke	1773	477	386	41	32	194	210
Derav i byer	136	32	25	2	3	16	11
- bygder	1637	445	361	39	29	178	199

hvert hjørne. Dette er da den egentlige stue, der som oftest også benyttes som soveværelse for mann og kone i huset. Loftet over stuen får varme fra denne og tjener som soverum for familiens øvrige medlemmer og tjenere. Til denne tømrede del av huset bygges nu et rum av reisverk og bord, hvorved huset ofte kan få en imponerende størrelse. Dette skur kan nu avpantes i flere rum, til gang, kjøkken, matbod, klædeskammer o. l.; skal noget av rummene brukes til soveværelse eller opholdsrum, benyttes dog som oftest dobbelt panel med papp mellom kledningen. Til gulv og loft brukes alltid 1½ toms bord; dobbelt gulv og end mere dobbelt loft er ukjent. Kun de ferreste huse har ordentlig grunnmur, og enda ferre kjeller. At boliger opført på denne måte må bli ytterst gulvkolde og trøkkfulle sier sig selv, og det skal ikke forbedre saken, at det eneste tømrede rum i regelen er således sønderskåret til vinduer, at der ikke finnes en så vidt hel vegg, at man får ordentlig plass til sengen. Hvor ødeleggende sådanne boliger er, viser sig best om vinteren. Da hoster gjerne hele familien i kor, og ikke minst de små, som er henvist til å krype omkring på dette tynde og alltid utette gulv. Som bekjent utgjør tuberkulosen en meget høi prosent på dødslistene; men kan man undres over, at så er tilfellet under sådanne forhold? (A. W. Uehermann). Kaster man et blikk på *klædedrakten*, må man undres over at tilstanden ikke er verre enn den er under et klima som her. Det er ikke nu som i gamle dager, da man klædte sig i tykke, hjemmeverkede stoffer. All husflid i hjemmene synes på god vei til å forsvinde blandt kvinnene. En vevstol finnes nu kun på de mer avsides liggende gårder, og en rokk er en sjeldenhet. Vevning og spinning hører nu, så å si, ganske fortiden til; strikning er ennå såvidt i bruk, det vil si for eldre kvinner, for de yngre er det kun hekling, broderi etc., etc. Å stelle dyr ansees for et meget simpelt arbeide, ja det går endog så vidt, at en gårdbruker har vanskelig for å få sig en skikkelig kone, da de unge piker frykter gårdsarbeide med fjøsstell etc. Også mennene er nu henvist til å kjøpe sine klær hos handelsmennene, og hvad der bydes dem er som oftest av aller usleste kvalitet. Tidligere sendte man sin ull til spinneriene og fikk tøier tilbake, og befolkningen kunde optre i ordentlige og solide klær; nu selger man ullen og klær sig slet. Ved første øiekast synes rensligheten å stå noget høiere enn før, man spenderer litt mer vask på sine gulver, men man vil snart merke at stigningen ikke er stor; ser man efter i krokene, ser man at det hele er faret over med en harefoot. At holde sine legemer rene ansees som luksus og innskrenker sig til den allernødvendigste vask av ansikt og hender, og det — selv blandt kvinnene — ikke alltid daglig. Bad er så å si en ukjent ting. (A. W. Uehermann). Også i *Sørfold* er boliger og hygieniske forhold ytterst dårlige. Et eienommeligg inntrykk gjør det å se at alle ligger i fulle klær om natten. (E. Thoresen). I *Øksnes* betegnes de hygieniske forhold som slette særlig i rorbodene under fisket, da tilstanden ikke sjelden nærmer sig det fantastiske. Mens fiskerne i sine hjem som regel stiller en del krav til orden og renslighet, bortfaller disse krav såsnart de setter sine ben i rorbodene. De forhold jeg har iaktatt i *mange* rorboder lar sig vanskelig beskrive. Jeg har sett flere, hvor der ikke er foretatt rengjøring på 20 år og mer; der har ligget store dynger av fiskeavfall fra tidligere år under sengene, hvorhen det er sopt for å gjøre gulvet mindre farlig å ferdes på. Fiskeskjell og annet fiskeavfall har ligget tykt på vegger og tak; mer eller mindre råttne fisk har vært ophengt i soverommene. Priveter har som regel manglet; brønnene har vært meget misligholdt. Der blev av helserådene påbudt hovedrengjøring av alle rorboder, opførelse av priveter og anskaffelse av faste bøtter til brønnene. Tilstanden har i år vært noget bedre, men heller ikke mer. Lus er her

i distriktet så almindelig, at det hører til sjeldenhetene å treffe en kvinnelig patient, som ikke har lus i hodet. (Gunnar Amundsen). I *Fauske* og *Sulitjelma* spores bedring i boligforholdene. Gode hygiene- og boligforhold omtales fra *Alstahaug*, hvor der i Sannæssjøen er et nytt utmerket vannverk. (Sørensen). Gode boligforhold likeså i *Vefsn*, *Mosjøen* og *Sortland*.

Edrueligheten er stort sett ganske god, dog med visse undtagelser. I *Vik* nytes der noget «himebrent» og edrueligheten er mindre god særlig hos ungdommen, som heller ikke skammer sig for å vise sig beruset. (Molden). I *Vega* har der i 1922 vært endel hjemmebrenning og adgang til smuglersprit, hvorfor ofte berusede unggutter. (Augensen). I *Mo* er misbruk av spirituosa, himebrent og smuglersprit, meget utbredt. (I. T. Lind). Fra *Beiarn* meldes om adskillig hjemmebrenning; drukkenskap gjør den mannlige befolkning arbeidsky. (G. Johnsen). I *Nordfold* er det en kjent sak, at brennevin er tilsalgs på ungdomsstevner, hvor der da ofte forekommer slagsmål og uvenskap (A. W. Uchermann), og i *Dverberg* hører det ikke til sjeldenhetene å se drukne mennesker, især blandt ungdommen, spesielt på Andenes. (Rossow).

Sedeligheten angis fra de fleste distrikter å være ganske bra. Dog med undtagelser. I *Velfjord* er der usedelighet over all måte, og i *Rødøy*, *Beiarn*, *Gildeskaal* og *Gimsøy* er forholdene heller ikke bra. Fra *Saltdal* anføres, at der er forekommet tilfeller med oppgivelse av flere barnefedre. (Fylkeslægen).

Sykehus. Stokmarknes sykehus (*Hadsel*) er nu ferdig og tatt i bruk; det har 60 plasser og må sies å være fuldt tidsmessig. Sykehus finnes dessuten i *Bodø*, *Alstahaug* (Søvik fylkessykehus), *Fauske* (Sulitjelma), *Narvik*, *Svolvær* og *Buksnes* (Gravdal). Ennvidere sykestuer i Brønnøy, Glaamsfjord, Saltdal og Sortland og under fisket også fiskeesykestuene i Kabelvaag, Henningsvær, Stamsund, Reine, Værøy og Røst. Militærsykehuset på Elvegårdsmoen i *Ankenes* er kun i drift under militærøvelsene. I *Bodin* ligger Rønvik sinnssykeasyl. I *Saltdal*, Vensmoen tuberkulosesanatorium. I fylket finnes dessuten 11 tuberkulosehjem: Brønnøy, Vefsen, Meløy, Mo, Fauske (Rovik), Bodin, Tysfjord (Fredly), Narvik, Hadsel (Ekern), Vaagan og Sortland.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Badeinnretninger. I *Vik* er der en badstue ved meieriet på Brækide. *Mosjøen* har et badstu- og karbad; i *Nesna* er der bad ved lærerskolen og ved Vikholmen sildoljefabrikk. *Bodø* har et kommunalt bad med karbad, dusj, dampbad og elektrisk lysbad. I *Saltdal* et kommunalt bad, som dog har liten søkning på grunn av uregelmessig drift, frosne rør, vedmangel o. l. Ved Sulitjelma sykehus (*Fauske*) er der karbad med dusj; enn videre finnes der badstubad ved flere gruber. I *Lødingen* er der ved telegrafvesenets store bygning et bad som velvillig stilles til rådighet, hvor det gjelder å skaffe bad til syke. *Tysfjord* har et styrtbad ved cementfabrikken. I *Narvik* er der i folkeskolens kjelderetage et kombinert skole- og folkebad med adgang til kar- og dampbad. I Kabelvaag (*Vaagan*) et badstubad, og ved Stokmarknes sykehus (*Hadsel*) er der kar- og dampbad som også kan benyttes av publikum.

Sykepleien utøves av 31 sykepleiersker, deri innbefattet de ved sykehusene ansatte.

Kvakksalveri er ikke særlig utbredt, men meldes dog fra enkelte distrikter. Således fra *Tysfjord*, som er et utpreget lappedistrikt, og hvor troen på kvakksalvere er grunnfestet selv blandt meget oplyste. Fra *Sortland* anføres at det er forbausende hvilken tro selv oplyste folk har på kvakksalvere. Den mest bekjente er Knut Lunde, Finvær, en lap, hans kurer er vidunderlige, han uttørker selv «vann i nervene» på få dage, et telegram med navn og adresse er ofte nok. (Fylkeslægen).

Hjelpekoner til fødende benyttes i ikke liten utstrekning, dog vesentlig i de egne av distriktene, hvor avstanden hindrer betimelig jormorhjelp.

Følgende tabell gir opplysning om tallet på møter i helseråd, og på vaksinerte.

Lægedistrikter.	Møter i helseråd ¹⁾	Vaksinerte.	Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Bindal	1	163	Serfold	2	165
Vik	2	181	Nordfold	⁷⁾ 2	74
Velfjord	5	-	Steigen	3	-
Brønnøy	1	173	Hamarøy	3	154
Vega	4	74	Lødingen	⁸⁾ 4	155
Tjøtta	²⁾ 6	26	Tysfjord	3	214
Alstahaug	³⁾ 6	159	Narvik stadslægedistrikt	-	84
Herøy	⁴⁾ 8	⁵⁾ -	Ankenes	3	85
Vefsn	3	178	Ofoten	1	-
Mosjøen stadslægedistr.	2	46	Værøy	1	-
Hatfjelldal	1	13	Flakstad	-	-
Hemnes	2	87	Buksnes	⁹⁾ 4	64
Nesna	⁶⁾ 5	97	Børge	3	-
Mo	4	97	Gimsøy	2	-
Lurøy	3	115	Vaagan	-	-
Rødøy	2	81	Svolvær stadslægedistr.	5	54
Meløy	3	-	Hadsel	4	-
Gildeskaal	7	50	Bø	3	258
Beiarn	2	63	Øksnes	1	-
Bodø stadslægedistrikt ..	10	53	Sortland	5	247
Bodin	7	271	Dverberg	1	53
Skjerstad	-	-			
Saltdal	3	-	Tilsammen	140	3689
Fauske	3	155			

¹⁾ For distrikter med flere enn ett herred gjelder det opførte tall det herred, hvorefter distriktet har navn, når intet nærmere er oppgitt. ²⁾ Tjøtta 4, Vevelstad 2. ³⁾ Alstahaug 2, Stamnes 1, Leirfjord 3. ⁴⁾ Herøy 5, Nordvik 3. ⁵⁾ Ingen av de i 1922 utførte vaksinasjoner har slått an, hvorfor de ikke er innført i vaksinasjonsprotokollen. ⁶⁾ Nesna 3, Dønnes 2. ⁷⁾ Nordfold 1, Leiranger 1. ⁸⁾ Lødingen 2, Tjeldsund 2. ⁹⁾ Buksnes 2, Hol 2.

XIX. Troms fylke.

Sundhetstilstanden betegnes gjennomgående som meget god, undtagen i *Harstad*, *Trondenes* og *Salangen*, hvor sykkeligheten særlig i første halvår var meget stor. Av epidemiske sygdomstilfeller er i alt meldt 7043, hvorav 173 med dødelig utgang. I 1921 var de tilsvarende tall 4915 og 186.

Dødeligheten var 12,4 pro mille av den opgitte tilstedeværende midtelfolkemengde.

Om de epidemiske sygdommer i almindelighet henvises til tabellen næste side.

Influenza forekom i januar og februar med talrike tilfeller men i en lett form særlig i *Harstad*, *Trondenes*, *Ibestad* og *Tromsø*, og vesentlig som fortsettelse av epidemien 1921.

Kikhoste og meslinger har også optrått i flere distrikter, mest i *Harstad*, *Trondenes*, men også disse sygdommer i lett form. De fleste tilfeller kommer ikke til lægens kunnskap. (Fylkeslægen).

Difteri, tildels ondartet, forekom i Gratangen (*Ibestad*) hvor sygdommen har ulmet i flere år. Forøvrig ingen epidemier av betydning.

Skabb er meldt med 263 tilfeller, de fleste fra *Ibestad*, *Lyngen*, *Trondenes*, *Bardu* og *Karlsøy*. I Østgaard skole (*Bardu*), hvor de fleste barn var smittet, holdt distriktslægen foredrag med demonstrasjon, hvorefter tydelig bedring. (Lundby). I *Tromsøysund* er sykdommen mer utbredt enn anmeldelsene viser, og publikums likegyldighet gjør det vanskelig å utrydde den. (Holmboe).

Veneriske sygdommer meldt av lægerne:

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:																	
		1	2	4	5	6	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
		Harstad.	Trondenes.	Bjarkøy.	Ibestad.	Salangen.	Tranøy.	Berg.	Lenvik.	Maalselv.	Bardu.	Balsfjord.	Tromsø.	Tromsøysund.	Lyngen.	Karlsøy.	Skjærøy.		
Veneriske sår.....	3	3			
Syfilis, erhvervet.....	21	8	4	9			
Gonorrhoe, uretrit.....	144	21	14	1	4	2	1	1	1	2	4	2	78	3	4	1	5		

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp meldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sykdommer henvises til tabellen i den almindelige beretning. Tuberkulose er fremdeles meget utbredt, og mangelen på tuberkulosehjem- og sanatorieplass bevirker, at en rekke

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjente		Fordeling på lægedistriktene:																	
			1		2		3		4		5		6		7		8		9	
	tilfeller.	dødsfall.	Harstad stadslægedistrikt.		Trondenes.		Kvæfjord.		Bjarkøy.		Ibestad.		Salangen.		Sørreisa.		Tranøy.		Berg.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Eksantematisk tyfus..	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tyfoidfeber	18	2	6	1	8	1	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Cerebr.meningit (epid.)	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit.....	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	32	-	7	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Meslinger.....	429	4	117	2	110	1	44	-	3	-	22	-	19	-	29	-	2	-	3	-
Difteri (croup)	187	16	11	-	32	4	20	-	4	2	16	3	4	1	1	-	29	-	-	-
Blodgang.....	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	8	1	1	-	2	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Pyæmi, septhæmi.....	8	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	32	1	5	-	3	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-
Røde hunde.....	44	-	-	-	16	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	17	-	-	-
Variceller.....	74	-	19	-	11	-	4	-	-	-	2	-	-	-	-	-	7	-	3	-
Kusma	64	-	21	-	-	-	1	-	-	-	15	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	261	13	72	2	52	1	19	-	7	-	16	4	12	-	1	-	41	-	1	-
Akute katarrer i åndedretsorganene	3135	61	451	4	461	6	146	1	59	1	200	2	81	3	40	3	121	-	60	-
Influenza	1751	18	329	-	295	5	88	-	40	-	141	-	82	2	41	1	76	-	16	-
Lungebetændelse	210	33	14	1	38	4	5	-	2	1	7	1	5	3	-	-	10	1	3	-
Plevrit	259	2	14	-	22	-	11	-	7	-	23	-	10	-	-	-	6	-	6	-
Giktfeber	67	2	6	-	8	-	6	-	4	-	5	-	4	-	-	-	7	-	2	-
Akut diarrhoe (kolerine).....	451	14	46	1	24	4	17	-	4	-	37	2	8	-	2	-	9	-	6	-
Tilsammen	7043	173	1121	13	1087	27	362	1	130	4	490	12	229	9	114	4	330	1	102	-

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistriktene:																	
	10		11		12		13		14		15		16		17		18	
	Lenvik.		Maalselv.		Bardu.		Balsfjord.		Tromsø stadslæge- distrikt.		Tromsøy- sund.		Lyngen.		Karløy.		Skjervøy.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Eksantematisk tyfus..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tyfoidefeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebr.meningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	2	-	-	-	-	-	15	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Meslinger	4	-	1	-	14	-	-	31	-	29	1	-	-	-	1	-	-	-
Difteri (croup)	10	1	3	-	7	-	13	2	22	-	3	-	1	-	4	2	7	1
Blodgang	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, sephæmi	1	1	1	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	-	-	1	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	-	-	-	-	1	1	-	-	10	-	1	-	7	-	-	-	2	-
Røde hunde	3	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Variceller	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	6	-
Kusma	2	-	2	-	-	-	2	-	15	-	-	-	1	-	2	-	-	-
Kikhoste	17	3	3	2	8	-	1	-	2	-	-	-	8	1	1	-	-	-
Akute katarrar i ånde- drettsorganene	73	2	29	-	37	-	38	10	971	11	50	5	203	5	61	8	54	-
Influenza	64	1	29	1	22	-	23	-	404	-	26	1	56	6	14	1	5	-
Lungebetendelse	5	5	10	-	4	-	13	4	44	4	10	6	10	2	16	1	14	-
Plevrit	10	-	14	-	12	-	13	-	51	-	9	-	20	1	21	-	10	1
Giktfeber	2	1	-	-	2	-	3	-	9	1	-	-	7	-	2	-	-	-
Akut diarrhoe (kole- rine)	11	-	14	-	2	2	-	-	185	3	8	2	48	-	2	-	28	-
Tilsammen	203	14	117	3	116	3	108	16	1779	20	140	16	362	16	125	12	128	2

Døde av tuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			Fordeling på alder og kjønn.			
	sygdom.	tuberkulose.	lunge-tuberkulose.	Under 15 år.		Over 15 år.	
				G.	P.	M.	K.
Harstad stadslægedistrikt	27	3	3	-	-	2	1
Trondenes	115	38	28	4	2	16	16
Kvæfjord	46	15	8	2	3	5	5
Bjarkøy	19	3	1	-	-	2	1
Ibestad	67	21	13	6	1	7	7
Salangen	47	17	14	1	1	7	8
Sørreisa	36	13	10	-	1	6	6
Tranøy	32	9	8	-	-	6	3
Berg	18	5	4	-	2	1	2
Lenvik	72	17	14	3	1	6	7
Maalselv	30	10	3	-	2	2	6
Bardu	20	6	6	-	-	4	2
Balsfjord	67	20	8	4	2	9	5
Tromsø stadslægedistrikt	122	24	18	1	6	10	7
Tromsøysund	59	12	6	4	-	2	6
Lyngen	72	23	16	1	5	9	8
Karløy	47	12	9	2	2	4	4
Skjervøy	48	11	9	-	-	6	5
Troms fylke	944	259	178	28	28	104	99
Derav i byer	149	27	21	1	6	12	8
— - bygder	795	232	157	27	22	92	91

helserådsbeslutninger om innleggelse i tuberkulosehjem ikke er blitt effektive. (Fylkeslægen). Dødsfall av tuberkulose utgjorde i henhold til lægenes dødsårsakslistes 3,35 pct. og av lungetuberkulose 2,30 pct. Forøvrig henvises til ovenstående tabell.

Det i 1921 konstaterte tilfelle av spedalskhet i Movik (*Tromsøysund*) blev 4de november 1922 tvangsinnlagt i Pleiestiftelsen, da forholdene i hjemmet var trange og små og det ikke lykkedes å få patienten, en kvinne, til å samtykke i innleggelse. (Holmboc).

Om fylkets med statsbidrag forpleiede sinnssyke se den almindelige beretning. Der var i 1922 i fylket 177 sinnssyke, derav 82 privatforpleiede, 95 asylforpleiede. Vanskeligheten ved å skaffe forpleiere og den skrikende asylnød er uforandret. Man får nu praktisk talt ikke en eneste sinnssyk anbragt i asyl uten at man kan ta en annen tilbake fra asylet. Selv meget farlige sinnssyke må med meget store omkostninger privatforpleies i uker og måneder. På det nye Troms og Tromsø sykehus er der i epidemipaviljongen innrettet 2 rum for foreløbig forpleining av sinnssyke men det rekker jo kort. Sykehuset har også ellers strukket sig langt i retning av å motta sinnssyke i den almindelige avdeling, uaktet det medfører store ulemper for de øvrige patienter og betjeningen. For budgettåret 1922—23 er der for 177 patienter budgettert en utgift av kr. 245 000. (Fylkeslægen).

Obstetriciske operasjoner. Av læger er utført i alt 42 sådanne, derav i Harstad distrikt 2, Trondenes 7, Bjarkøy 1, Ibestad 4, Salangen 2, Sørreisa 1, Tranøy 2, Lenvik 4, Maalselv 1, Bardu 2, Balsfjord 2, Tromsø 7, Lyngen 4, Karlsøy 3.

På barselseng døde 4 kvinner, derav 1 av barsel-feber. Forøvrig henvises til den almindelige beretnings dødslist, gruppe XII.

Været betegnes over alt som særdeles, flere steder som enestående gunstig. Sommeren var meget varm, juli med en middelstemperatur i Tromsø av 15° C., som på Jæren eller Hamarkanten, høieste månedstemperatur iaktatt på 50 år; normalt er den $10,8^{\circ}$ C. Høieste enkeltobservasjon $25,2^{\circ}$ C. (Fylkeslægen). I *Kvæfjord* holdt sjøen i juli og august $15-18^{\circ}$ C., så et behagelig sjøbad var en daglig nydelse. (H. Hansen).

Levemåte, økonomi, hygieniske forhold. Jordbruket gav et ganske godt utbytte, fisket delvis likeså, men i det hele følte trykk av de økonomiske nedgangstider, om enn forskjellig i de forskjellige distrikter. Gode økonomiske forhold nevnes fra *Tranøy*, og fra *Trondenes*, hvor der dog har vært nogen nød blandt den lappiske blandede befolkning i innlandet, hos hvem kjørene står «tørre» fra oktober til april. (S. K. Hansen). I *Maalselv* var det kronår, på flere gårder hadde man godt fullmodent korn inne ved slutten av juli. (Vangsnes). Kostholdet temmelig ensidig; kaffe drikkes sent og tidlig av alle, unge og gamle; de små begynner allerede i sitt 1ste og 2net leveår å nyte denne drikk; den langvarige melkemandel om vinteren skyldes gjerne manglende kjenskap til og interesse for fjøsstell. (G. Asmundsson). Kaffemisbruket ansees av flere som årsak til de hyppige dyspepsier. Boligforholdene er meget vekslende, meget dårlige, og bedres kun sent, da byggevirksomheten de fleste steder er stanset; dog er der i Salangen endel nybygg. (Pallesen-Mustikay). I *Ibestad* omtales både pregtige hus og jordhytter, finnegammer (Borchgre-vink), og fra *Maalselv*s øvre bygd betegnes boligene som gode, tildels ideelle. (Vangsnes). Renslighetssansen er oftest mindre god, om enn i fremgang. I de trange boliger stuver folk sig sammen, så atmosfæren blir en blanding av sved, fisk, og tobakk. (M. O. Tandberg). Lus omtales fra *Ibestad* som almindelig selv blandt de beste familier og i *Sørreisa* er der overmaade mange lus på skolebarnene. (T. Johnsen). I *Bardu* svinger renslighetssansen mellom mønster-værdig og det motsatte, men står i regelen langt over hvad man ser nærmere kysten (Lundby), og hygienen i *Kvæfjord* er blandt de beste her nord. (H. Hansen). *Tromsø* har fått et nytt utmerket vannverk.

Edrueligheten er gjennomgående meget god i hele fylket. Dog omtales hjemmebrenning fra Maalselv og Lyngen, samt nogen alkoholmisbruk fra *Kvæfjord*, særlig hos ungdommen der, samt fra Tromsø og Skjærvøy.

Sykehus. I *Harstad* et fylkessykehus, 25 senger hvorav 10 for epidemiske syke. I *Tromsø* er det nye fylkessykehus tatt i bruk 1ste november 1922, bygget for 159 patienter, dog er kun 120 senger fullt opsatt; koster 3,4 mill. kroner. I Tromsø finnes likeledes St. Elisabeths hospital med 45 senger, samt

et epidemilazaret. I *Skjervøy* fylkessykehus med 14 senger. Tuberkulosehjem finnes i Tromsø, Harstad (Guldhaugen), Ibestad, Maalselv og Lyngen. I *Salangen* er et syke- og pleiehjem ferdig 1922.

B a d. *Harstad* har et kommunalt badstabad; dusjbad med 1 kar finnes i folkeskolen, og et bad for arbeiderne i margarinfabrikken. I *Tromsø* en badeinnretning. I *Lenvik* finnes dampbad, dusj og karbad i fylkets landbruksskole.

Sykepleiersker er ansatt i vel halvparten av fylkets distrikter, lønnet vesentlig av private foreninger med tilskudd av herredene; da disse tilskudd nu delvis uteblir opses dessværre endel pleiersker.

L æ g e n ø d e n i Troms fylke er nu helt slutt. idet det siste ledige distrikt, Berg, blev besatt i slutten av 1922.

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.	Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Harstad stadslægedistr.	3	175	Maalselv	1	94
Trondenes	3	131	Bardu	2	66
Kvæfjord	2	219	Balsfjord	4	159
Bjarkøy	-	72	Tromsø stadslægedistr.	18	145
Ibestad	4	147	Tromsøysund	7	55
Salangen	¹⁾ 1	106	Lyngen	⁴⁾ 4	125
Sørreisa	2	-	Karlsøy	⁵⁾ 9	-
Tranøy	²⁾ 5	41	Skjervøy	⁶⁾ 6	179
Berg	1	49			
Lenvik	³⁾ 8	151	Tilsammen	80	1914

¹⁾ Lavangen. ²⁾ Dyrøy 2, Tranøy 3. ³⁾ Alle i Lenvik. ⁴⁾ Lyngen 2, Sørfjord 2. ⁵⁾ Karlsøy 5, Helgøy 4. ⁶⁾ Skjervøy 3, Nordreisa 2, Kvænangen 1.

K v a k s a l v e r e søkes fremdeles i nogen utstrekning av befolkningen, omtales særlig fra Sørreisa, Bjarkøy, Tranøy, Lenvik og Bardu. Det gjelder særlig kvaksalveren Knut Lunde i Dyrøy. I *Sørreisa* er der en sterk opinion for at også kreft og tuberkulose skal behandles av ham, en opinion som kraftig støttes av en med jormoren gift lægpredikant, samt av lærerne og av kirkesangeren. Knut Lunde vedgår åpent at han behandler tuberkulose sykdommer, har nu skaffet sig hørerør og termometer, og stiller diagnosen «spidskatarh» og «tuberkulose» med tilføielse av at når patientene følger hans råd blir de nok snart friske igjen. (T. Johnsen). Nevnte kvaksalver driver også behandling pr. telegram av «blodforgiftning». (J. Landmark). Befolkningen i *Bjarkøy* er nokså overtroisk og søker nevnte kvaksalver, især når trollskap har besatt folk. (A. Boysen). Hjelpekoner brukes nu kun i utkanter av distriktene, hvor det er lang vei til jormor. I *Bardu* måtte distriktslægen efter et alvorligere barselbefertilfelle nekte en gammel, halvblind finnekone i Salangsdalen fremtidig å yde barselhjelp. (Lundby).

XX. Finnmark fylke.

Sundhetstilstanden kan i det hele betegnes som jevnt god; i *Lebesby* angis den dog å ha vært under middels, i *Vadsø* meget dårlig, idet så godt som alle mennesker har vært syke der, særlig av influensa, meslinger, kikhoste og akute bronkitter.

Dødeligheten var 16,9 pro mille av den opgitte tilstedeværende midelfolkemengde.

Om de epidemiske sykdommer i almindelighet henvises til tabellen på side 127. Ingen større epidemier forekom i fylket; dog hadde influensa nogen utbredelse i årets første 3 måneder, likesom kikhosten var utbredt i flere distrikter i årets første og siste måneder. Epidemiene betegnes dog for det meste som milde, så en stor del av tilfellene ikke kom til lægernes kunnskap.

Exanternematisk tyfus optrådte i juli og august med 15 tilfeller i Talvik, derav 3 med dødelig utfall, og 1 dødelig tilfelle i Tana, distriktslægen F. W. von Hanno, som pådrog sig sykdommen under vikariering i Talvik ved besøk hos sjøfinnene i Simavik.

Kikhoste optrådte i *Maasøy*, *Kjelvik*, *Karasjok*, *Vadsø* og *Sør-Varanger*. I *Karasjok* innbragt da fjellfinnene senhøstes 1921 kom op fra sjøen; der var langt flere tilfeller enn de på listene opførte; flere av de dødelig forløpende bronkopnumonier kan muligens opføres under kikhoste; manglende sans for å stille syke, og de overbefolkede boliger forklarer den store dødelighet. (A. H. Faye).

Dysenteri meldes fra Alta, vesentlig blandt kvænene og tilskrives dårlig vann og hygiene. (Gjessing); likeledes en dysenterilignende husepidemi i *Beivasgiedde*, ved *Karasjok* kirkested, og en sommerepidemi av dysenterisk diarrhoe på *Kirkenes*, *Sør-Varanger*. (Wessel).

Skabb er meldt med 118 tilfeller, de fleste fra *Sør-Varanger* (36), *Gamvik* (15), *Loppa* (13) og *Alta* (13).

Veneriske sykdommer, se følgende tabell.

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling av lægedistriktene:										
		1	3	4	6	7	9	10	11	12	13	14
		Alta.	Loppa.	Hammerfest.	Kjelvik.	Kistrand.	Lebesby.	Gamvik.	Tana.	Vardø.	Vadsø.	Sør-Varanger.
Veneriske sår.	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2
Erhvervet syfilis ..	11	-	-	3	-	-	-	-	-	1	1	6
Medfødt — ...	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Gonorrhoe, uretrit.	94	1	1	28	4	2	1	2	1	22	6	26

Tuberkulose. Om de i årets løp nye tilkomne og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfeller av tuberkuløse sykdommer m. v. henvises til tabellen i den amindelige beretning. Fra *Talvik* uttales at sykdommen er meget utbredt,

Døde av tuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			Fordeling på alder og kjønn.			
	sygdom.	tuberkulose.	lunge-tuberkulose.	Under 15 år.		Over 15 år.	
				G.	P.	M.	K.
Alta	53	10	10	-	-	5	5
Talvik	43	13	12	-	1	5	7
Loppa	62	12	12	-	-	4	8
Hammerfest	70	22	14	2	5	6	9
Hammerfest by	54	17	11	2	3	6	6
Bygder	16	5	3	-	2	-	3
Maasey	17	7	4	-	-	3	4
Kjelvik	39	13	10	2	1	3	7
Kistrand	25	7	6	-	1	4	2
Karasjok	15	4	2	2	-	2	-
Lebesby	16	3	3	-	-	3	-
Gamvik	45	16	10	2	2	7	5
Tana	34	13	12	-	-	6	7
Vardø	69	17	14	-	3	5	9
Vardø by	51	12	10	-	3	3	6
Bygder	18	5	4	-	-	2	3
Vadsø	72	16	12	1	5	2	8
Vadsø by	24	9	5	1	5	-	3
Bygder	48	7	7	-	-	2	5
Sør-Varanger	57	8	5	2	-	4	2
Finnmark fylke	617	161	126	11	18	59	73
Derav i byer	129	38	26	3	11	9	15
— - bygder	488	123	100	8	7	50	58

gjerne med rapid forløp (T. R. Gjessing); også fra *Loppa* og *Kistrand* meldes mange nye tilfeller. Dødsfall av tuberkulose utgjorde i henhold til lægernes dødsårsakslistes for det hele fylke 4,25 pct. og av lungetuberkulose 3,33 av samtlige dødsfall ved *sygdom*.

Om de med statsbidrag forpleiede sinnssyke se den almindelige beretning.

Fødselsoperasjoner. Av læger er utført 37 sådanne, derav i Alta 1, Talvik 1, Hammerfest 1, Kjelvik 3, Kistrand 2, Karasjok 1, Vardø 27, Sør-Varanger 1.

Om jormorhjelpen se tabellen i den almindelige beretning.

På barselseng døde 3 kvinner, derav 2 av barseløber. Se forøvrig den almindelige beretnings dødslistes, gruppe XII.

Været var gjennomgående mildt og godt, tildels i usevanlig grad (*Lebesby*; «man trengte ikke å være viking for på eftersommeren å nyte sitt sjøbad på 70° 30' N.-B.» (*Kistrand*, P. G. Gundersen).

Levemåte, økonomiske og hygieniske forhold. De økonomiske forhold var også i 1922 adskillig trykket, særlig hvor fisket slo feil. Fra *Tana* meldes om godt fiske og gode kår; befolkningen forener her småbruk med fiskeri, og hvor jordbruk drives er dette til megen hjelp; dog var den tørre sommer enkelte steder skadelig, likesom det blev vanskelig for drikkevann på fiskeværerne (*Lebesby*). Der var nogen oppgang i industrien; i *Alta* er der adskillig skifertilvirkning og stenkjørsel, i Kirkenes, (*Sør-Varanger*) er jernverkets drift øket. Kostholdet er fremdeles på de fleste steder ensformig og mangelfullt, overdreven bruk av kaffe klages der jevnlig over. I *Alta* må lappenes kaffe nærmest betegnes som et avkok av garvesyre tilsatt med salt. (Herstad). Fra flere distrikter gis kaffemisbruket, den ensidige, dårlig tillavede kost skylden for de meget hyppige fordøielsessydommer, gastriter og «sure maver». Boligforholdene begynner mangesteds å bedres, om enn langsomt, således i *Alta*, *Kistrand* og *Vardø*. Men i de fleste distrikter er husene dårlig opført, utette, trekkfulle og trange. I *Talvik* er der fremdeles endel gammer, tildels i ett med fjøsgammen selv uten skille mellom den og boligammen. En del gamle «rønner» er i årets løp brent, og eierne har fått sig opført gode hus ved hjelp av boligbanken. (T. R. Gjessing). I *Lebesby* er boligene elendige; inne i fjordene avløses gammene etterhvert av trehuser, en tvilsom forbedring hygienisk sett. (K. S. Fridrichsen) I Kirkenes, *Sør-Varanger* var husnøden bragt til å svinde da arbeidsstokken ved jernverket var minsket under den sterkt innskrenkede drift; da driften nu er gjenoptatt i større utstrekning er husnøden like høy eller endnu høyere enn tidligere, når verket var i full drift. Det er en ulykke for distrikter med større industrielle anlegg, at disse inntar arbeidere i ubegrenset antall uten hensyn til om der finnes boliger til på nogenlunde anstendig måte å huse de mange tilstrømmende arbeiderfamilier. Her har vært en ganske uforvarlig sammenstuvning av mennesker dels i A.s Sydvarangers egne arbeiderboliger dels i den private bebyggelse. Familier med mange barn har måttet innskrenke sig til ett kjøkken eller dele leilighet med flere eller færre ungarer. Hvilke hygieniske og moralske ulemper som herav følger kan enhver forestille sig. Ytterligere forværrelse av husnøden er forvoldt ved at Pasvik Timber Co. har begynt sin virksomhet uten å bygge et eneste hus til sine arbeidere; til en arbeidsstokk på ca. 70 mann var der ikke bragt i stand annet enn en torvgamme. Senere er der dog bygget nogen arbeiderboliger. Før man ved lov får gjennomført at der skal være et rimelig forhold mellom antallet av arbeidere ved en bedrift og antallet av gode leiligheter denne har å by dem, vil der aldri være håp om fremskritt i hygiene og velvære for distrikter med store industrielle anlegg. (A. B. Wessel). Edrueligheten er i det hele meget god, dog meldes om tiltagende hjemmebrenning fra flere distrikter. I *Alta* er der især i markedstidene mer enn rikelig hjemmebrent, men varen er ennu slett; den har hos fjellfinnene fremkalt flere tilfeller av voldsom diarrrhoe. Forbudet om innførsel av nafta til Kautokeino omgås daglig, og der konsumeres ikke små kvanta der. (Herstad). Fra *Gamvik* meldes om hjemmebrenning i stor utstrekning, i *Tana* er denne industri i tiltagende, dog er Polmak herred ennu uberørt derav. (Koht).

Lægehjelpen. I årets løp (og i første halvdel av 1923) er endelig alle distriktslægestillinger i Finnmark blitt fast besatt; men mange er en større eller mindre del av året blitt bestyret enten av nabolæge eller av særskilt vikar.

(Fylkeslægen). Inspeksjonsreise blev foretatt av fylkeslægen fra 6te juli til 3dje august; den omfattet særlig Alta—Talvik, hvor den utbredte epidemi av exanthematisk tyfus gjorde et lengere opphold nødvendig, samt Vardø og Vadsø lægedistrikter. I *Lebesby*, hvor kredssykekassen er dårlig stillet, skjer all praksis i fjorden for fattigvesenets regning, selv for fattigtilsynsnevndens vedkommende. Denne gratis lægehjelp misbrukes i stor utstrekning. Det hænder ret hyppig, at man reiser i 6—7 timer og finner en patient med tannpine o. l.; tannen koster staten kr. 300 i skyss. Likeså er lette dyspepsier hyppig årsak til rekvisisjon om øieblikkelig hjelp. «Patienten» er ofte i «marka» for å stikke torv eller hente sauer. At fremstille sig til faste kontordage i fjorden, som forsøksvis er utstrakt til 3 steder, det faller ikke de innfødte inn, da jo doktoren kan komme gratis i gammen. (K. S. Fridrichsen). — Fra flere distrikter klages over mangel på tannlæger.

Kvaksalvere benyttes i flere distrikter i ikke liten utstrekning. I *Karasjok* anvendes de særlig ved sinnssygdome; på en koxitpatient blev der brent med knusk på 7 steder rundt hoften og omkring kneet. Lignende berettes også fra *Lebesby*. Hjelpekoner anvendes adskillig, dog vesentlig hvor de store avstander gjør det vanskelig å få tilkalt jormor.

Sykehus. De 3 fylkessykehus ligger i *Hammerfest*, *Vardø* og *Vadsø*. I *Hammerfest* finnes også St. Vincents katolske hospital. I *Vardø* er der foruten epidemiavdelingen ved fylkessykehuset også karantænelazarettet i Engelsen. I *Vadsø* distrikt finnes det militære sykehus på Nyborgmoen. I *Sør-Varanger* et verkssykehus. En sykestue med 5 senger og operasjonsstue, samt bolig for distriktets sykepleierske finnes i *Alta*; i *Lebesby* likeledes en sykestue. Fylkets tuberkulosehjem er i *Tana* (Tanagård), dessuten er der tuberkulosehjem i *Vardø*, *Vadsø*, *Talvik*, *Kjelvik*, samt i *Karasjok* (11 senger), her forbundet med et gamlehjem (3—4 senger).

Badeinnretninger med adgang for almenheten finnes ved fylkessykehuset i *Vardø* (karbad), dessuten er der et kommunalt bad og 3 kvænbad i *Vardø* by, 1 i *Kiberg*. I *Kistrand* er der en badstue ved skoleinternatet i *Lakselv*; *Kirkenes* (*Sør-Varanger*) badstue for verkets arbeidere.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Om møter i helseråd og antall vaksinerte se følgende tabell:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.	Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
<i>Alta</i>	1) 5	210	<i>Lebesby</i>	2	29
<i>Talvik</i>	2	-	<i>Gamvik</i>	2) 3	48
<i>Loppa</i>	-	-	<i>Tana</i>	3) 2	33
<i>Hammerfest</i>	4) 5	6	<i>Vardø</i>	4) 3	100
<i>Maasøy</i>	-	-	<i>Vadsø</i>	5) 5	76
<i>Kjelvik</i>	3	-	<i>Sør-Varanger</i>	4	37
<i>Kistrand</i>	3	73			
<i>Karasjok</i>	3	33	Tilsammen	40	645

1) *Alta* 4, *Kautokeino* 1. 2) *Hammerfest* by 2, *Søreysund* 1, *Kvalsund* 2. 3) *Gamvik* 2, *Berlevaag* 1. 4) *Tana* 1, *Polmak* 1. 5) *Vardø* by 2, *Vardø herred* 1. 6) *Vadsø* by 3, *Nord-Varanger* 1, *Nesseby* 1

Sykepleien besørger av 15 sykepleiersker og 1 diakon (*Talvik*).

Rekke VII.

Trykt 1926:

Nr. 186. Norges handel 1924. (*Commerce.*)

— 187. Skolevesenets tilstand 1923. (*Instruction publique.*)

— 188. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1922. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:

- Statistisk** Årbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: 44de årgang 1924. Oslo 1925. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)
- Statistiske** Meddelelser. Senest utkommet: 43de bind 1925. Oslo 1926. (*Bulletin mensuel du Bureau Central de Statistique.*)
- Månedsopgaver** over vareomsetningen med utlandet 1925. Trettende bind. Oslo 1926. (*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1925. Treizième année.*)
- Fortegnelse** over Norges Offisielle Statistikk m. v. 1828—31 desember 1920. Kristiania 1889, 1913 og 1922. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)
- Statistiske Oversigter** 1914. Kristiania 1914. (*Résumé rétrospectif 1914.*)

Samtlige verker er til salgs hos H. Aschehoug & Co., Oslo.

Av «Norges handel», årgangene 1911, 1912, 1913, 1915 og 1921, er Byråets beholdning meget knapp, hvorfor man vilde være takknemlig for å få overlatt eksemplarer av disse årganger.

10 mars 1926.